

รายวิชาเพิ่มเติม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

สำนักงานเลขานุการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

สำนักงานเลขานุการสภากาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

379.158	สำนักงานเลขานุการสภาการศึกษา
ส 691 ว	รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กรุงเทพฯ : 2563
	244 หน้า
	ISBN : 978-616-270-265-5
	1. มาตรฐานการศึกษา 2. รายวิชาเพิ่มเติม 3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4. ชื่อเรื่อง

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

สิงพิมพ์ สถาบันต้นฉบับที่ 26/2563

ISBN 978-616-270-265-5

พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน 2563

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

พิมพ์เผยแพร่โดย กลุ่มมาตรฐานการศึกษา^{สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้}
^{สำนักงานเลขานุการสภาการศึกษา}

99/20 ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ : 0 2668 7123 ต่อ 2528, 2529

โทรสาร : 0 2243 1129

Website : www.onec.go.th

พิมพ์ที่ บริษัท 21 เท็นจูรี่ จำกัด

19/25 หมู่ 8 ถนนเต็มรักษ์-หนองกางเขน

ตำบลบางครุ้ด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110

โทรศัพท์ : 0 2150 9676-8

โทรสาร : 0 2150 9679

E-mail : 21centuryprint@gmail.com

Website : www.21century.co.th

คำนำ

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนการสอน ด้านรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนขึ้นภายใต้คณะกรรมการด้านการจัดการเรียน การสอน โดยมีหน้าที่รวมศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทาง หลักเกณฑ์ และ วิธีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ด้านรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อรองรับ การปฏิรูปการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้จัดทำรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่เป็น ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข

สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา พิจารณาเห็นว่าเอกสารดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อครุ ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้สนใจในการนำไปปรับประยุกต์ในการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน ให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE) ได้ จึงได้นำมาเรียบเรียงจัดหมวดหมู่ใหม่ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งมาตรฐานการศึกษาของชาติดังนี้ ได้กำหนดกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (DOE) ไว้เป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนา ประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทยจะต้องมีความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือ เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคล ที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง

สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์พิมพันธ์ เดชะคุปต์ ประธานคณะกรรมการ พร้อมด้วยคณะกรรมการและผู้เขียนรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทุกท่าน ตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ร่วมกันจัดทำและเรียบเรียงเอกสารอันเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ของการศึกษาไทย สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครุผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้สนใจได้นำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสม กับบริบทของสถานศึกษาต่อไป

(นายสุภัทร จำปาทอง)
เลขานุการสภาพการศึกษา

สารบัญ

หน้า

คำนำ

๑

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างให้เป็นผู้เรียนรู้ (Learner Person)

๑

01 รายวิชาเพิ่มเติม : การทำงานเป็นทีมแบบร่วมมือรวมพลัง	1
02 รายวิชาเพิ่มเติม : การสืบสืบทะแยงและโครงงาน เรื่อง “กล้าย พีชเศรษฐกิจไทย”	28
03 รายวิชาเพิ่มเติม : ศาสตร์แห่งการดำรงชีวิตในสังคมโลก	36
04 รายวิชาเพิ่มเติม : เท่าทันสื่อเท่าทันสังคม	51
05 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : ภาวะผู้นำในตัวฉัน	64

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างให้เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์บันทึกธรรม (Innovative Co-creator)

80

06 รายวิชาเพิ่มเติม : สร้างโอกาสเปลี่ยนกระดาษเป็นรายได้	80
07 รายวิชาเพิ่มเติม : โครงงานฐานวิจัยจากการใช้ชีวิตจริง	90
08 รายวิชาเพิ่มเติม : โครงงานสะเต็ม	100
09 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : การเขียนสร้างสรรค์	111

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างให้เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen)

125

10 รายวิชาเพิ่มเติม : คิดเป็นวิถีพุทธ วิถีเก่ง ดี มีสุข	125
11 รายวิชาเพิ่มเติม : วิถีบางกอก	140
12 รายวิชาเพิ่มเติม : ผลเมืองผู้มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม	168
13 รายวิชาเพิ่มเติม : รักษ์พิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชน	185
14 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : ลูกเสือผู้นำสันติภาพ	205
15 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : เสริมสร้างวินัยในตนเอง	226

ภาคผนวก

235

- คำสั่งคณะกรรมการขับเคลื่อนเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ที่ 32/2560
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนการสอนด้านรายวิชาเพิ่มเติม
และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลงวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2560

236

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างให้เป็นผู้เรียนรู้ (Learner Person)

รายวิชาเพิ่มเติม : การทำงานเป็นทีมแบบร่วมมือรวมพลัง¹

01

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตตนา แรมณณ์²

1. หลักการและเหตุผล

ในอดีตที่ผ่านมา คนไทยมักได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่า เป็นผู้ที่ชอบทำงานตามลำพัง ชอบทำงานเดียว มากกว่าทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคนเก่งที่มีประสิทธิภาพ แต่เมื่อใดที่ต้องทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใหญ่ หรือเล็ก ก็มักจะมีปัญหา โกรธเคืองไม่พอใจกัน เป็นคนดื้อเงียบ อีกทั้ง ขาดการประสานงานและความสามัคคีในการดำเนินงานสู่เป้าหมายเดียวกัน ทำให้การทำงาน ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างที่ควรจะเป็น โดยมีผู้อธิบายเบริร์บเทียบให้เห็นถึงร่วมชาติ ของการทำงานร่วมกันของคนไทยไว้ว่า

“คนไทย 1 คน สามารถสู้กับคนต่างชาติอื่นได้ถึง 3 คน แต่ถ้าให้คนไทย 10 คน สู้กับคนชาติอื่น เพียง 3 คน ก็อาจจะแพ้เขาได้”

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งผลงานวิจัยจำนวนไม่น้อย พบรักษณะการทำงานของคนไทยว่า ไม่มีการวางแผนการทำงาน มักทำงานเฉพาะหน้าที่และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปตามสถานการณ์ ชอบทำงานเดียว ไม่วินัยในการทำงาน ขาดสมรรถนะและทักษะในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งไม่มี การประเมินและปรับปรุงการทำงาน เหล่านี้ล้วนซึ่งให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาความสามารถ ในการทำงานร่วมกัน

ปัจจุบันสถานการณ์ทางด้านนับว่าดีขึ้นบ้าง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม ที่ผลักดันให้คนไทยจำเป็นต้องร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่มเป็นคณะมากขึ้น บริษัท และองค์กรต่าง ๆ

¹ รายวิชาเพิ่มเติมนี้ปรับจากผลการวิจัยของ ทิศนา แรมณณ์ และคณะ เรื่อง “การพัฒนาและทดสอบใช้งานแบบการฝึกทักษะการทำงาน กลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา” ซึ่งดำเนินการใน พ.ศ. 2526 - 2534

² ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ราชบัณฑิตประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ราชบัณฑิตศึกษา อดีต รองศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทั้งของรัฐและเอกชน ต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญและผลกระทบของกระบวนการทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ร่วมกันขององค์กรมากขึ้น จึงได้มีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรของตนให้มีทักษะและสมรรถนะในการทำงานร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง ดังจะเห็นได้ว่า มีตัวอย่างดี ๆ ที่แสดงให้เห็นผลและคุณค่าของการรวมพลังทำงานเป็นทีมปรากฏขึ้น เช่น

จากเหตุการณ์ที่สร้างความตื่นตะลึงให้คนทั่วโลกกับปฏิบัติการภารกิจที่เป็นไปไม่ได้แบบที่เรียกว่า Mission Impossible แต่กลับเป็นไปได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจในสิ่งที่ต้องทำ ทั้งไทยและต่างประเทศ นั่นคือ กรณีเยาวชนทีมหมูป่าอะคาเดมี และโค้ช รวม 13 คน ติดในถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอน อ.แม่สาย จ.เชียงราย ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน ถึง 10 กรกฎาคม 2561 ปฏิบัติการนี้สำเร็จได้ เนื่องจากผู้เกี่ยวข้อง นำความรู้ ทักษะ และเจตคติ/คุณลักษณะต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ในสถานการณ์สำคัญและยิ่งใหญ่นี้

จากการนี้ผู้ที่แสดงภาวะผู้นำได้ดีอย่างยิ่ง ได้แก่ นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร อธิบดีผู้ว่าราชการ จังหวัดเชียงราย ที่มีภาวะผู้นำ สามารถควบคุมสถานการณ์ ประสานความร่วมมือ กล้าตัดสินใจ ทำงานแข่งกับเวลา บูรณาการทุกภาคส่วน ส่วนนายเอกพล จันทะวงศ์ หรือโค้ชเอก เป็นผู้นำในการช่วยดูแล และสร้างกำลังใจให้แก่เด็กทั้ง 12 คน ที่ติดอยู่ภายในถ้ำ น้องอดุลย์ ลูกขี้นมา เป็นผู้นำช่วยสื่อสาร กับนักดำน้ำ จะเห็นว่าภาวะผู้นำมีใช้ต้องเป็นผู้นำโดยตำแหน่ง แต่หมายถึงการเป็นผู้นำตามภาวะหรือ สถานการณ์ที่เหมาะสม ที่แต่ละคนรู้บทบาทหน้าที่ และร่วมดำเนินงานได้ ให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้ ศักยภาพที่ตนมี

นอกจากตัวอย่างข้างต้น ยังมีกรณีนักเรียนโรงเรียนวัดสุทธิวรารามที่ได้ช่วยชีวิตชาวจีน ที่จะกระโดดสะพานฆ่าตัวตาย ในขณะที่ร่วมกันเล่นดนตรี เปิดหัวใจให้เงินมาจัดคอนเสิร์ต ในกรณีนี้ นักเรียนต้องใช้การทำงานแบบรวมพลัง นักเรียนได้ร่วมกันทำงานตามบทบาท ให้บรรลุเป้าหมาย คือ การช่วยชีวิตชาวจีนดังกล่าว

ในกรณีนี้จะเห็นได้ว่า น้องพันที่ 7 หน้าที่เป็นผู้นำในการพูดคุย ใกล้ เกลี่ย กล่อม และใช้สมรรถนะในการสื่อสาร โดยวิธีการต่าง ๆ ทั้งใช้ภาษาจีนปนภาษาอังกฤษ และใช้ภาษาท่าทาง ความของสบตา และที่สำคัญใช้การสื่อสารที่ทำให้เขางงและเกิดผลในที่สุด คือการจับมือช่วยน้ำส้มซัดรองหน้าอก เพื่อบอกว่าขอให้เชื่อใจ ชีวิสิ่งนี้ เป็นภาษาภาษาที่เป็นสากลที่แสดงความจริงใจ ในขณะที่เพื่อน ๆ ต่างทำหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้ภารกิจสำเร็จ เช่น น้องแซมป์ และเพื่อน 2 - 3 คน ช่วยล็อกตัวให้ชาวจีนหยุดดื่น และสงบนิ่งนั่งกับที่ น้องนพรุจ หายาดม และพัดเพื่อให้ไม่ร้อนมากในช่วงที่เครียดมาก ๆ ทำให้ชาวจีนรู้สึกสบายขึ้น ส่วนน้องสาวอัช หาเบอร์โทรศัพท์ ประสานงานแจ้งตำรวจเพื่อมาช่วยเหลือต่อไป

ในการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และการมีภาวะผู้นำในครั้งนี้เป็นไปอย่างอัตโนมัติ สอดคล้องกัน แต่ละคนต่างทำหน้าที่ตามบทบาท และเป็นผู้นำ ผู้ตาม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา จนภารกิจนี้ประสบความสำเร็จ แสดงถึงการมีสมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง

เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ ทุกคนแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดพร้อมเกื้อกูลกัน ให้ความใส่ใจในการประสานความคิด ประนีประนอม เสนอทางเลือกที่ทุกฝ่ายยอมรับ ส่งเสริมและรักษา ความสัมพันธ์ทางบวกไว้ได้ มีความรับผิดชอบเกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและเกิดสิ่งที่มีคุณค่าขึ้น เนื่องจากความร่วมมือของ ก็พบว่าเด็ก ๆ กลุ่มนี้เป็นคนจะนักเรียน เป็นเด็กกิจกรรม ที่ได้ฝึกฝนการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และภาวะผู้นำ จนมีความรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันตามเป้าหมาย ร่วมกัน การจัดบทบาทหน้าที่ และความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำงานร่วมกัน เด็ก ๆ ได้ฝึกฝนการทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีมจนมีทักษะ/ชำนาญ อีกทั้งเห็นความสำคัญในการทำงานร่วมกัน ได้นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะนี้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ ทั้งสถานการณ์ที่โรงเรียนจัดขึ้น ในฐานะคณะกรรมการนักเรียน และสถานการณ์นอกโรงเรียน เช่น การที่เด็ก ๆ กลุ่มนี้รวมพลังเล่นดนตรี เปิดห้องอาหารเงินช่วยกิจกรรมของโรงเรียนในครั้งนี้ด้วย จะนั่นเมื่อเกิดสถานการณ์การช่วยชีวิตชาวจีน ในครั้งนี้ขึ้นมาโดยไม่คาดคิดมาก่อน เด็ก ๆ กลุ่มนี้จึงสามารถนำ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะสำคัญ ที่ถูกฝึกฝนมาใช้อย่างชำนาญ แสดงถึงการมีสมรรถนะด้านนี้ในระดับสูงมาก

จากการนี้ตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมข้างต้น นับเป็นบทพิสูจน์ให้เห็นถึงความสำคัญ ประโยชน์ และคุณค่าของการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ที่ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า เป็นสิ่งที่พึง期盼 ของสังคมและประเทศชาติ แต่คุณลักษณะและสมรรถนะดังกล่าว ปรากฏให้เห็นในวงกว้างทั้งใน การทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และใหญ่ขึ้นไปจนกระทั่งถึงบุรุษ หรือ องค์กรใหญ่ ๆ หรือไม่ นี่เป็นคำถาม ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจว่า การทำงานแบบร่วมมือรวมพลังนี้ยังเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องพัฒนา ฝึกฝน และบ่มเพาะต่อไปหรือไม่

ลองสำรวจในครอบครัวว่า สมาชิกในครอบครัวมีปัญหาหรือมีความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน มากน้อยเพียงใด

ลองสำรวจในชุมชนที่เราอยู่ เพื่อนบ้านของเรามีปัญหาหรือมีความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน มากน้อยเพียงใด

ลองสำรวจในโรงเรียนว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียน มีปัญหาหรือมีความร่วมมือ ร่วมใจกันทำงานมากน้อยเพียงใด

ลองสำรวจในโรงเรียนว่า นักเรียน ทั้งในระดับห้องเรียน และระดับชั้น และระดับโรงเรียน มีปัญหาหรือมีความร่วมมือร่วมใจกันทำงานมากน้อยเพียงใด

ลองสำรวจในสังคมว่า คนหลักหลายอาชีพ หลากหลายความแตกต่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ฯลฯ มีความร่วมมือร่วมใจกันทำงานมากน้อยเพียงใด

หากเรายังพบปัญหาต่าง ๆ เช่น

• การเอาเปรียบกัน	• การเกี่ยงกันทำงาน	• การขาดความร่วมมือ
• การขาดความสามัคคี	• การทำงานอย่างไม่เป็นระบบ	• การสื่อสารที่ก่อให้เกิดปัญหา
• การกล่าวโทษกัน	• การไม่ยอมรับผิด	• การเม็คอดิตต์อกัน
• การขาดความยุติธรรม	• การเลือกปฏิบัติ	• การไม่ยอมรับกัน
• การไม่ฟังกัน	• การไม่เคารพกัน	• การพูดอย่างไม่มีมาตรฐาน
• การล้อเลียนกัน	• การไม่ให้ความร่วมมือ	• การไม่รู้จักเสียสละ
• การปฏิบัติต่อ กันอย่างไม่เหมาะสม	• การขาดระเบียบและระบบในการทำงาน	• การคิด การตัดสินใจที่ไม่ชอบด้วยเหตุผล
• ทะเลาะกัน	• ขัดแย้งกัน	• ทำร้ายกัน ไม่ว่าจะเป็นทางวาจา หรือการกระทำ
• ทำงานไม่สำเร็จ	• ผลงานไม่มีคุณภาพ	• ไม่มีความสุขในการทำงานร่วมกัน

๑๖๔

หากพบว่านักเรียนในโรงเรียนของเรายังมีปัญหาต่าง ๆ ในทำงานองนี้ ก็แสดงว่า นักเรียนของเรายังต้องการพัฒนา ฝึกฝน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและสมรรถนะในการทำงานแบบร่วมมือ รวมพลัง เพื่อจะได้มีความพร้อมในการออกไปทำงาน สุขุมิตและเป็นผลเมื่อที่ใส่ใจสังคมเมื่อจบการศึกษา

รายวิชาเพิ่มเติม “การทำงานเป็นทีมแบบร่วมมือรวมพลัง” นี้ จัดทำขึ้น เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนานักเรียน ให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและสมรรถนะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยได้จัดทำ “ชุดกิจกรรมสำเร็จรูป” ขึ้น ให้ครูสามารถใช้ในการสอนได้โดยสะดวก ชุดกิจกรรมนี้ประกอบด้วย กิจกรรม 30 กิจกรรม ที่ได้ออกแบบกิจกรรมและเนื้อหาสาระ ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่า ของการทำงานร่วมกัน รวมทั้งให้ความรู้ แนวคิด และเทคนิคต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกัน ซึ่งทั้งครู และนักเรียน จะได้รับประโยชน์เป็นร้อยเปอร์เซ็นต์ กัน ชุดกิจกรรมนี้เหมาะสมสำหรับนักเรียนในระดับชั้น ป.5 แต่ก็สามารถนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้น ป.6 ได้เช่นกัน ทั้งนี้ ชุดกิจกรรมดังกล่าวได้รับการพัฒนา ทดลองใช้ และประเมินตามระเบียบวิธีวิจัยแล้วพบว่า สามารถส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะในการทำงานร่วมกันได้ตามวัตถุประสงค์

2. จุดมุ่งหมายรายวิชา

รายวิชาเพิ่มเติม “การทำงานเป็นทีมแบบร่วมมือรวมพลัง” นี้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และอย่างมีความสุข สามารถทำหน้าที่ผู้นำและสมาชิกที่ดีของกลุ่มได้ มีคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย สามารถพัฒนาตนและพัฒนากรุ่ม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและองค์กร และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของรายวิชา ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายปลายทาง และจุดมุ่งหมายนำทาง ดังนี้

2.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการ แนวคิด พื้นฐานในการทำงานร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง โดยสามารถ

1) อธิบายความสำคัญ คุณค่าและแนวคิดสำคัญของการทำงานร่วมกัน

2) ระบุองค์ประกอบที่สำคัญของการทำงานเป็นกลุ่ม

3) อธิบาย หลักการ/แนวคิด ของความร่วมมือและการรวมพลัง

4) ตระหนักในความสำคัญของความร่วมมือและการรวมพลังของตนและสมาชิกกลุ่ม แต่ละคน ที่มีต่อกันในการทำงานร่วมกัน

2.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงานร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง

1) ตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารที่มีต่อบุคคลและการทำงานร่วมกัน

2) บอกลักษณะและคุณสมบัติที่ดีของ การพั่ง การรู้ดู และการแสดงความคิดเห็น และการแสดงความสามารถในการใช้ทักษะดังกล่าวในสถานการณ์ของการทำงานกลุ่มได้อย่างเหมาะสม

3) บอกและอธิบายถึงความสำคัญ หลักการและวิธีการ ของการเดารพรับฟัง และการพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น และแสดงทักษะดังกล่าวในสถานการณ์ของการทำงานกลุ่ม

4) บอกและอธิบายถึงความสำคัญและเทคนิค วิธีการของการกระตุ้นและซักจุ่งให้ผู้อื่น (สมาชิกกลุ่ม) และแสดงความคิดเห็น และแสดงทักษะดังกล่าวในสถานการณ์ของการทำงานกลุ่ม

5) บอกและอธิบายถึงความสำคัญของการตัดสินใจอย่างเหมาะสม และเทคนิค วิธีการตัดสินใจที่เหมาะสม และแสดงทักษะดังกล่าวในสถานการณ์ของการทำงานกลุ่ม

6) บอกและอธิบายถึงความสำคัญของการประสานความคิด ลักษณะวิธีการและเทคนิค ในการประสานความคิด และแสดงทักษะดังกล่าวในสถานการณ์ของการทำงานกลุ่ม

7) อธิบายหลักการ แนวคิดสำคัญของการตัดสินใจอย่างเหมาะสม และแสดงทักษะดังกล่าว ในสถานการณ์ของการทำงานกลุ่ม

8) บอก อธิบายถึงความสำคัญและบทบาทหน้าที่ของเลขาธุการกลุ่ม และปฏิบัติหน้าที่ ของเลขาธุการกลุ่มได้

9) บอกร่องรอยถึงหลักการและวิธีการในการนำเสนอผลงานและแสดงทักษะดังกล่าว
ในการนำเสนอผลงานกลุ่ม

2.3 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำงานร่วมกันด้วยกระบวนการการทำงานที่ดี
มีประสิทธิภาพ

- 1) อธิบายถึงความสำคัญ หลักการ/แนวคิด และวิธีการในการเลือกผู้นำ/หัวหน้ากลุ่ม
- 2) บอกระบวนการสำคัญในการดำเนินงานกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลัง
- 3) วางแผนการทำงาน ในการทำงานร่วมกัน โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ระเบียบและ
ขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจน รวมถึงการมอบหมายงาน และระบบการประสานงาน
- 4) ปฏิบัติตามแผนงานที่ได้วางไว้ในการทำงานร่วมกัน โดยมีการติดตามการปฏิบัติงาน
และการตรวจสอบผลงานเป็นระยะ ๆ
- 5) บอกรความสำคัญของการให้ข้อมูลย้อนกลับและสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)
อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกัน
- 6) สังเกตปัญหา ระบุปัญหา ในการทำงานร่วมกัน และร่วมกันหาสาเหตุ วิธีการแก้ไขปัญหา
และความแพร่หลายของการแก้ปัญหานั้น
- 7) บอกรความสำคัญ หลักการ และวิธีการประเมินผลการทำงานและสามารถประเมินผล
การทำงานกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานและผลงาน

2.4 มีคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมตามสภาพภารณ์ และ
เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม และสังคม

1) แสดงคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การเดราพ
ในความแตกต่าง การรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น การยกย่องชมเชยผู้อื่น การกล้า
แสดงความคิดเห็น การยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ การตัดสินใจบนหลักเหตุผล การให้ความร่วมมือ
การยอมรับมติกลุ่ม

2.5 มีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำและสมาชิกกลุ่มที่ดี มีจิตสำนึกรักและจิตอาสา ในการแก้ปัญหา
และการพัฒนากลุ่ม สังคม และประเทศชาติ

1) มีการรวมกลุ่ม เพื่อทำงานร่วมกันด้วยกระบวนการกรอกกลุ่มที่ดี ใน การแก้ปัญหาหรือ
การพัฒนาในเรื่องที่สนใจ ซึ่งอาจเป็นการรวมกลุ่มในระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน หรือเข้าร่วมกลุ่ม
ในระดับชุมชน สังคม

3. คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

คำชี้แจง รายวิชานี้สามารถจัดให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือ ปีที่ 6 ก็ได้ แต่ถ้า เริ่มในชั้น ป.5 ได้ จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกต่อเนื่องในชั้น ป.6 ก่อนจะทำการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม “การทำงานเป็นทีมแบบร่วมมือรวมพลัง”

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือ 6

ระยะเวลา 30-40 ชั่วโมง

ศึกษาหลักการและแนวคิดพื้นฐานในการทำงานร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง ประกอบด้วย เรื่อง องค์ประกอบสำคัญของการทำงานกลุ่ม คุณค่าของการทำงานกลุ่ม ความสำคัญและแนวคิด ของการร่วมมือและการรวมพลัง

ศึกษาถึงความสำคัญ หลักการ และเทคนิควิธีการในการพัฒนาทักษะที่จำเป็น เพื่อการทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย ทักษะการฟัง การพูด การแสดงความคิดเห็น การกระตุ้น ให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น การตั้งข้อคิดเห็น การประเมินความคิด การตัดสินใจ รวมไปถึงการทำหน้าที่ เลขานุการกลุ่ม และการนำเสนอผลงานกลุ่ม

ศึกษาถึงกระบวนการในการทำงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การเลือกผู้นำกลุ่ม การวางแผนการทำงาน การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติตามแผน การกำกับติดตามงาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสังเกตปัญหา การแก้ปัญหา การประเมินผลและการปรับปรุง ผลงานการทำงานร่วมกัน

โดยใช้กิจกรรมสำเร็จรูปที่พัฒนาขึ้น ตามโมเดล Taxonomy of Educational Objectives ของ Bloom และใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยอาศัยวิธีการสอนและเทคนิคกิจกรรมการสอน ที่หลากหลาย รวมไปถึงการนำเสนอความรู้ ทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ ในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และในการทำงานร่วมกันในบริบทต่าง ๆ ตามความเหมาะสม กับนักเรียน กิจกรรมสำเร็จรูปดังกล่าว ประกอบด้วยกิจกรรมการสอนและฝึกทักษะการทำงาน กลุ่ม รวม 30 กิจกรรม ใช้เวลาสอน กิจกรรมละ 60 นาที ส่วนกิจกรรมฝึกทักษะ ไม่จำกัดเวลา ครูสามารถให้นักเรียนนำเสนอสิ่งที่เรียนรู้ไปฝึกปฏิบัติจริงในการเรียนรู้สาระวิชาต่าง ๆ และ ในสถานการณ์ต่าง ๆ กิจกรรมดังกล่าว ได้ผ่านการพิสูจน์ ทดสอบ ตามกระบวนการวิจัยแล้ว พบว่า มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

เพื่อให้นักเรียนตระหนักร่วมกันในความสำคัญของการทำงานร่วมกันแบบบูรณาภิเษก มีความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และมีความสุข สามารถทำหน้าที่ผู้นำและสมาชิกที่ดีของกลุ่มได้ มีคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย สามารถแก้ปัญหา พัฒนาตน พัฒนาภารกิจ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและองค์กร และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ผลการเรียนรู้

- นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ แนวคิดพื้นฐานในการทำงานร่วมกันแบบบูรณาภิเษก
- นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงานกลุ่ม ประกอบด้วย ทักษะการฟัง การพูด การแสดงความคิดเห็น การกระตุ้นให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง การประสานความคิด การตัดสินใจ การทำหน้าที่เลขานุการกลุ่ม และการนำเสนอผลงานกลุ่ม
- นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการการทำงานที่ดี และสามารถทำงานร่วมกัน ด้วยกระบวนการที่ดี ในสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่ม
- นักเรียนมีคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย อาทิ การเคารพในความแตกต่าง การรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น การยกย่องชมเชยผู้อื่น การกล้ำแสดงความคิดเห็น การยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ การตัดสินใจบนหลักเหตุผล การให้ความร่วมมือ การยอมรับมติกลุ่ม
- นักเรียนมีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำและสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตสำนึกรักและช่วยเหลืออาสา ในการร่วมมือกันทำงานแบบบูรณาภิเษก ในการแก้ปัญหาและพัฒนาภารกิจ สังคม และประเทศ

4. โครงสร้างของรายวิชา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
ก. หมวดความเข้าใจพื้นฐานในการทำงานกลุ่ม				
1	คุณค่าของการทำงาน	60 นาที	กิจกรรม : หลายหัวดีกว่า หัวเดียว - ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ ที่ช่วยให้เห็นถึงผลของ การทำงานเปรียบเทียบ ระหว่างทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
2	ความสำคัญของการทำงานร่วมกับ กลุ่มคนต่างๆ (นอกเหนือจาก กลุ่มเพื่อนสนิท)	60 นาที	กิจกรรม : สร้างบ้าน - ให้นักเรียนรวมกลุ่มกัน สร้างบ้าน ซึ่งช่วยให้นักเรียน เห็นว่าการทำงานจะสำเร็จได้ ต้องใช้ความสามารถ จากบุคคลหลายแบบ จึงไม่ควรเลือกทำงานเฉพาะ กับกลุ่มเพื่อนสนิทเท่านั้น	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
3	องค์ประกอบสำคัญ ในการทำงานกลุ่ม	60 นาที	กิจกรรม : คนล่าเนื้อ/สวนสัตว์ - มีกิจกรรม 2 กิจกรรมให้เลือก 1 กิจกรรม ทั้ง 2 กิจกรรม เป็นเกมที่ช่วยให้นักเรียนเห็น ถึงองค์ประกอบสำคัญที่เป็น หัวใจของการทำงานกลุ่ม 3 ประการ ซึ่งหากองค์ประกอบใด ขาดประสิทธิภาพจะส่งผล อย่างชัดเจนต่อผลการดำเนินงาน	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
4	ความสำคัญของการให้ความร่วมมือใน การทำงานกลุ่ม	60 นาที	กิจกรรม : สามเหลี่ยมมหัศจรรย์ - ให้นักเรียนได้เล่นเกมต่อภาพ สามเหลี่ยม ซึ่งทำให้นักเรียน เห็นผลเสียที่เกิดขึ้นจากการ ที่กลุ่มขาดความร่วมมือ และ ผลดีที่เกิดจากการมีความ ร่วมมือ	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
5	บทบาทของสมาชิกในการช่วยผู้นำกลุ่ม	60 นาที	กิจกรรม : ปราสาทเจ้าหญิง - ให้นักเรียนออกแบบ สร้างปราสาทเป็นกลุ่ม ซึ่งทำให้ นักเรียนเห็นความแตกต่าง ที่เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกกลุ่ม ช่วยและไม่ช่วยเหลือผู้นำกลุ่ม	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
ข. หมวดความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้นำและสมาชิกกลุ่ม				
6	การทำหน้าที่ เลขานุการกลุ่ม	60 นาที	กิจกรรม : เลขานุการคนเก่ง - ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย หน้าลักษณะที่และทดลอง ฝึกปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นั้น	- สังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนและการสรุป บทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
7	ทักษะการฟัง	60 นาที	กิจกรรม : พยายกระชิบ - ให้นักเรียนเล่นเกมกระชิบ ข้อความต่อ ๆ กัน และร่วมกัน ^{วิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น} และสรุปหลักการฟังที่ดี	- สังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนและการสรุป บทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
8	ทักษะการพูด	60 นาที	กิจกรรม : โครงผิด - ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ ตามสถานการณ์ที่มีปัญหาแล้ว ให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ หาสาเหตุ วิธีแก้ไข และ สรุปหลักการพูดที่ดี	- สังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนและการสรุป บทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
9	ความสำคัญของ สมาชิกในการแสดง ความคิดเห็น	60 นาที	กิจกรรม : นักสืบ - ให้นักเรียนร่วมกันเป็นนักสืบ หาผู้ที่ทำผิดจากข้อมูลที่ให้ ซึ่งทำให้นักเรียนเห็น ความสำคัญของการแสดง ความคิดเห็น	- สังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนและการสรุป บทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
10	การแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล	60 นาที	กิจกรรม : บอกหน่อยได้ไหม - ให้นักเรียนแสดงบทบาท สมมติตามสถานการณ์ ที่ให้ แล้วให้นักเรียนที่ซึ่งแสดง ความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล อย่างชัดเจน	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
11	เทคนิคการซักจุง ให้ผู้อื่นแสดง ความคิดเห็น	60 นาที	กิจกรรม : พูดหน่อยนะ - ให้นักเรียนแสดงบทบาท ตามที่กำหนด 2 ชุด แล้วให้ผู้ซึ่ง วิเคราะห์หาเทคนิค วิธีการ ที่ผู้แสดงใช้	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
12	การตรวจสอบพัง ความคิดเห็นของผู้อื่น	60 นาที	กิจกรรม : มองลูกเต่า - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มดูลูกเต่า แต่ละด้านที่มีจุดจำานวนหนึ่ง ที่ไม่เท่ากัน โดยแต่ละกลุ่ม ได้ดูเพียงด้านเดียว แล้วให้ คาดคะเนว่า ลูกเต่าทั้ง 6 ด้าน มีจำนวนเท่าไร เปรียบเทียบ กับการที่แต่ละกลุ่มรับฟัง ความคิดของสมาชิกกลุ่ม ที่มีประสบการณ์ไม่เหมือนกับ ตน ซึ่งจะทำให้ได้คำตอบ ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง มากกว่า	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
13	การพิจารณา ความคิดเห็นของผู้อื่น	60 นาที	กิจกรรม : ทัศนศึกษา - จัดกลุ่มนักเรียนแบ่งชั้อน คือ มีวงใน และวงนอก ให้กลุ่มวงในอภิปรายกัน ในหัวข้อที่กำหนดให้ และให้กลุ่มวงนอกสังเกต การอภิปรายตามแบบ	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
			สังเกตภารณฑ์ที่มีการประเมิน พฤติกรรมการแสดง ความคิดเห็นและการพิจารณา ความคิดเห็น	
14	การตัดเย็บ	60 นาที	กิจกรรม : โครงเรามะ - ให้นักเรียนแสดงบทบาท ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วให้ผู้สังเกตภารณฑ์วิเคราะห์ พฤติกรรมที่สังเกตเห็นจาก การแสดง และร่วมกันอภิปราย สรุปหลักการตัดเย็บ ที่เหมาะสม	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
15	การประสานความคิด	60 นาที	กิจกรรม : ของขวัญคุณครู - ให้นักเรียนแสดงบทบาท ในสถานการณ์จำลอง และฟัง ด้วยย่างการอภิปรายจากเพป บันทึกเสียง ซึ่งแสดงทางเทคนิค วิธีการในการประสานความคิดเห็น ที่แตกต่างหรือขัดแย้งกันให้เป็น ประโยชน์ต่อกลุ่ม	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
16	การตัดสินใจ	60 นาที	กิจกรรม : ลูกดิงเจ้าปัญหา - ให้นักเรียนหาคำตอบของโจทย์ ปัญหาที่กำหนดให้ และตัดสินใจ คำตอบโดยถูกต้อง และร่วมกัน อภิปรายสรุปหลักสำคัญและ วิธีการตัดสินใจที่เหมาะสม	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
17	การเสนอผลงาน	60 นาที	กิจกรรม : วิธีไหนดี - ให้นักเรียนระดมความคิดหา วิธีการนำเสนอผลงาน แบบต่าง ๆ แล้วให้นักเรียน ฝึกใช้วิธีการเหล่านั้น ในการ นำเสนอข้อมูลที่ครูกำหนดให้	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
ค. หมวดกระบวนการการทำงาน				
18	การเลือกหัวหน้ากลุ่ม	60 นาที	กิจกรรม : มาเป็นผู้นำกันเถอะ - ครูเสนอสถานการณ์ หลักหลาຍให้นักเรียนช่วยกัน คิดหาคำตอบว่า ใครควรจะทำ หน้าที่เป็นผู้นำในสถานการณ์ นั้น และช่วยกันวิเคราะห์ หาเหตุผล จนสรุปได้หลัก ในการเลือกผู้นำ	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
19	จุดประสงค์ของการทำงาน	60 นาที	กิจกรรม : ซ้อมบริโภค <ol style="list-style-type: none"> - ครูให้คำสั่งนักเรียนให้ทำซอง โดยคำสั่งมีความคุณเครื่อ ทำให้นักเรียนทำผลงาน ออกมานิ่งเมื่อนักเรียนซึ่งช่วย ให้นักเรียนเกิดความตระหนัก ในความสำคัญของการวางแผน จุดประสงค์ในการทำงาน ให้ชัดเจน 	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
20	การวางแผนในการทำงาน	60 นาที	กิจกรรม : บัตรรายพร - ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนให้มีกลุ่ม ผู้แสดงสถานการณ์การประชุม ที่เป็นไปอย่างเรียบร้อย มีระเบียบ และกลุ่มที่เป็นไป อย่างไม่มีระเบียบ ให้กลุ่ม ผู้ชุมนุมวิเคราะห์สถานการณ์ และอภิปรายสรุปบทเรียน	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
21	การวางแผน	60 นาที	กิจกรรม : จ่ายตลาด - ครูจัดสถานการณ์จำลอง การซื้อ-ขายของในตลาด แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม <ol style="list-style-type: none"> ไปซื้อของให้ได้ในราคากลาง ใกล้เคียงกับเงินที่ครูให้ ซึ่งกลุ่มที่ซื้อมากเป็นกลุ่ม ที่มีการวางแผนกันอย่างดี 	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
22	ขั้นตอนในการทำงาน	60 นาที	กิจกรรม : บ้านน้อยเชิงขา - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกัน ทำงานต่อชิ้นส่วนให้ได้ภาพ ตามภาพตัวอย่าง ซึ่งจะ สำเร็จได้ นักเรียนจะต้อง สามารถจัดวางชิ้นส่วน ตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
23	ความสำคัญ ของการแบ่งงาน	60 นาที	กิจกรรม : ถ้าสมบัติ - ครูให้ลายแทง และรายชื่อ สมบัติที่ซ่อนอยู่ในลายแทง ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันหาสมบัติ มาให้มากที่สุด ซึ่งนักเรียน กลุ่มที่ชนะ มักเป็นกลุ่มที่มี การแบ่งงานกันทำอย่างเหมาะสม	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
24	หลักการแบ่งงาน และมอบหมายงาน	60 นาที	กิจกรรม : ครอท่าอะไร - ครูเล่าในท่านเรื่อง เก้ามหาสมบัติ ครั้งที่ 1 ให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียน ตัดสินใจว่าจะมอบหมาย ให้ตัวละครใด ทำอะไร ต่อไป จึงเล่าในท่านเรื่องเดิมใหม่ แต่ให้รายละเอียดเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนตัดสินใจ ได้ดีกว่าเดิม เพราะมีข้อมูล ที่สามารถใช้เป็นหลัก ในการมอบหมายงานได้	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
25	การทำงานตามแผน	60 นาที	กิจกรรม : เรื่องสนุกของเรา - ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงาน ประดิษฐ์กลุ่มละ 1 ชิ้น โดยให้ เวลาวางแผน และลงมือทำ ตามแผนที่วางไว้ และร่วมกัน วิเคราะห์การทำงาน หาข้อสรุป กระบวนการทำงานที่ทำให้ได้ ผลงานที่ดี	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
26	การติดตามการปฏิบัติงาน	60 นาที	กิจกรรม : ภาคผนัง - ครูแบ่งกลุ่มให้แต่ละกลุ่ม ช่วยกันต่อภาพชิ้นส่วน ให้สมบูรณ์ โดยกลุ่มที่หัวหน้า ติดตามงานมักทำงานได้สำเร็จ มากกว่ากลุ่มที่หัวหน้า ไม่ติดตามช่วยเหลือกัน	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
27	การตรวจสอบผลงาน เป็นระยะ ๆ	60 นาที	กิจกรรม : บ้านเรา - ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่ม 2 ครั้ง ครั้งแรก ไม่มีการตรวจ สอบผลงานระหว่างการทำงาน ครั้งที่ 2 มีการตรวจสอบ เป็นระยะ ๆ ซึ่งการทำงาน ครั้งที่ 2 มักจะได้ผลงานที่ดี กว่าครั้งแรก	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
28	การให้ข้อติชมในการทำงาน	60 นาที	กิจกรรม : บอกกันหน่อย - ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่ม แล้วให้มีเพื่อนสังเกตการณ์ การทำงาน แล้วให้ข้อติชม ตามหลักการที่ครูกำหนด ให้ และวิเคราะห์ร่วมกัน ถึงคุณค่าและลักษณะของ การให้ข้อติชมหรือให้ข้อมูล ย้อนกลับที่เหมาะสม	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม
29	การแก้ปัญหา	60 นาที	กิจกรรม : ผู้นำอยู่ไหน - ให้นักเรียนเล่นเกมไทยว่า ใครคือผู้นำ ซึ่งนักเรียนต้อง อาศัยการสังเกตอย่างฉับไว ซึ่งหากสังเกตพบร์จะสามารถ จับผู้นำได้ การทำงานก็เช่นกัน หากซ่างสังเกต ก็จะรู้ว่า มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น ซึ่งถ้า สังเกตพบร์ได้ไว ก็จะสามารถ จัดการปัญหานั้นได้เร็ว	- สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนและ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
30	การประเมินผลงาน	60 นาที	<p>กิจกรรม : วันแม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูให้สถานการณ์ให้กลุ่ม วางแผนการจัดงานวันแม่ และ เตรียมงานที่ต้องจัดทำ แล้วให้ นักเรียนประเมินผลการทำงาน ซึ่งนักเรียนจะต้องกำหนด วิธีการประเมิน และเกณฑ์ การประเมินที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกตจากพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียน และ การสรุปบทเรียนของนักเรียน - ใช้แบบทดสอบที่ให้ไว้ ในชุดกิจกรรม

5. โครงสร้างเนื้อหา

โครงสร้างเนื้อหาของชุดกิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม รวม 30 เรื่อง ดังนี้

หมวดที่ 1 : หมวดความเข้าใจพื้นฐานในการทำงานกลุ่ม

1. คุณค่าของการทำงานเป็นกลุ่ม
2. ความสำคัญของการทำงานร่วมกับกลุ่มคนต่าง ๆ
3. องค์ประกอบสำคัญในการทำงานกลุ่ม
4. ความสำคัญของการให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม
5. บทบาทของสมาชิกในการช่วยผู้นำกลุ่ม

หมวดที่ 2 : หมวดความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้นำและสมาชิกกลุ่ม

6. การทำหน้าที่เลขานุการกลุ่ม
7. การฟัง
8. การพูด
9. ความสำคัญของการแสดงความคิดเห็น
10. การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
11. เทคนิคการตั้นและซักจุ่งให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น
12. การเคารพรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
13. การพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น
14. การโต้แย้ง
15. การประสานความคิดเห็น

16. การตัดสินใจ

17. การเสนอผลงาน

หมวดที่ 3 : หมวดกระบวนการการทำงาน

18. การเลือกหัวหน้ากลุ่ม

19. การกำหนดวัตถุประสงค์การทำงาน

20. การวางแผนในการทำงาน

21. การวางแผนงาน

22. การวางแผนในการทำงาน

23. ความสำคัญของการแบ่งงาน

24. หลักการแบ่งงานและมอบหมายงาน

25. การทำงานตามแบบ

26. การติดตามการปฏิบัติงาน

27. การตรวจสอบผลงานเป็นระยะ

28. การให้ข้อติชมในการทำงาน

29. การแก้ปัญหา

30. การประเมินผลงานและการปรับปรุงงาน

6. กิจกรรม

6.1 ลักษณะของกิจกรรม กิจกรรมในครุเมื่อนี้มี 2 ประเภท คือ

ก. กิจกรรมสอนมโนทัศน์ เป็นกิจกรรมที่ใช้สอนให้นักเรียนเห็นความสำคัญ เห็นคุณค่า เกิดการยอมรับในสิ่งที่เรียน รวมทั้งช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน ร่วมกัน รวมทั้งสิ้น 30 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมใช้เวลาประมาณ 3 คาบ หรือ 1 ชั่วโมง การสอน ทั้ง 30 กิจกรรม จะใช้เวลาทั้งหมด 30 ชั่วโมง ซึ่งครุศาสตร์จะใช้เวลาในการสอนสัปดาห์ละ 1 กิจกรรม หรือ 1 ชั่วโมง จำนวน 30 สัปดาห์/ปี หากครุเมืองแลนด์อยครุสามารถตัดกิจกรรมบางกิจกรรมออกไปได้ โดยพิจารณาจากความเข้าใจและทักษะที่นักเรียนมีอยู่ หากนักเรียนมีความเข้าใจหรือทักษะ ในเรื่องใดเดี๋ยว ก็อาจตัดเรื่องนั้นออกไปได้

ข. กิจกรรมฝึกทักษะ เป็นกิจกรรมที่มุ่งฝึกให้นักเรียนทำได้ตามความรู้ความเข้าใจ ที่นักเรียนได้จากกิจกรรมสอนมโนทัศน์ กิจกรรมนี้ไม่ได้กำหนดตายตัวลงไว้ว่า ครุจะต้องทำมากน้อย เพียงใด และเมื่อใด แต่ให้ยึดหลักที่ว่า ครุควรฝึกทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยบูรณาการสอนและหากเข้าไป ในการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่สอนอยู่ตามปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และฝึกอย่างสม่ำเสมอ

จนกระทั่งนักเรียนได้พัฒนาทักษะนั้นจนชำนาญและประการสำคัญจะต้องฝึกในลักษณะบทต้น ก่อร่องคือในการฝึกทักษะใหม่จะต้องให้นักเรียนได้ฝึกทักษะเก่าควบคู่ไปด้วย ไม่ทิ้งทักษะเก่าที่ฝึกไว้แล้ว

6.2 ส่วนประกอบของกิจกรรม

6.2.1 ชื่อกิจกรรม ประกอบด้วย หมายเลขอุปกรณ์ ชื่อของกิจกรรม และเนื้อหาของกิจกรรมนั้น เช่น

กิจกรรมที่ 3

คนล่าเสือ : องค์ประกอบสำคัญในการทำงานกลุ่ม

กิจกรรมที่ 3 คือ หมายเลขอุปกรณ์ตามลำดับเนื้อหา

คนล่าเสือ คือ ชื่อของกิจกรรมนั้น

องค์ประกอบสำคัญในการทำงานกลุ่ม คือ เนื้อหาของกิจกรรมนั้น

6.2.2 คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายหลักของกิจกรรมและลักษณะของการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น โดยกล่าวให้เห็นภาพอย่างกว้าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพของกิจกรรมอย่างคร่าว ๆ ซึ่งอาจจะจำเป็นสำหรับครูในกรณีที่ต้องการจะดูว่ากิจกรรมนั้นมีลักษณะตรงตามความประสงค์หรือไม่

6.2.3 จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรมนั้น ซึ่งประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมาย 2 ประเภท คือ

- จุดมุ่งหมายทั่วไป บ่งบอกถึงจุดหมายปลายทางโดยทั่วไปของ การสอน ตามกิจกรรมนั้น

- จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม บ่งบอกถึงความสามารถที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถทำได้หลังจากเรียนจบบทเรียนไปแล้ว ซึ่งในชุดกิจกรรมนี้ จะมีแบบทดสอบที่วัดความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาหรือมโนทัศน์ที่สอน ดังนั้นจึงเป็นที่คาดหวังว่า หากกิจกรรมมีความเหมาะสมและครูสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะมีความเข้าใจและสามารถตอบคำถามในแบบทดสอบได้ถูกต้อง

6.2.4 แนวคิด เป็นส่วนที่ระบุเนื้อหา หรือมโนทัศน์ของกิจกรรมนั้น เป็นการอธิบายให้ครูทราบว่าอะไรเป็นสาระสำคัญที่นักเรียนควรจะได้รับและเข้าใจจากการเรียนตามกิจกรรมนั้น สาระสำคัญนี้ควรได้รับการย้ำและเน้นเป็นพิเศษ ซึ่งจะเห็นได้จากรายละเอียดของกิจกรรมในส่วนสรุป การสรุปกิจกรรมจะมีสาระสำคัญสอดคล้องกับแนวคิดเสมอ

6.2.5 สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรม เพื่อช่วยให้ครูทราบว่าจะต้องเตรียมอะไรบ้าง ในการเตรียมการนี้ ครูจำเป็นต้องคำนวณจำนวนสื่อตามจำนวนของนักเรียนในห้องเรียนของตน เพราะในรายละเอียดที่ให้ไว้ส่วนใหญ่จะให้จำนวนของวัสดุอุปกรณ์

ต่อ 1 กลุ่มย่อยเท่านั้น เนื่องจากห้องเรียนแต่ละห้องเรียนจะมีจำนวนนักเรียนไม่เท่ากัน ครูจึงจำเป็นต้องคิดคำนวณและเตรียมลีโอให้พอด้วยจำนวนนักเรียนของตน

6.2.6 เวลาที่ใช้ เพื่อเป็นการประยัดเนื้อที่ กิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะไม่ระบุเวลาลงไป เพราะกิจกรรมทั้งหมดนี้ จะใช้เวลาใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ 60-90 นาที ยึดหยุ่นตามความพร้อมของนักเรียนและความชำนาญของครู

6.2.7 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วิธีการจัดกิจกรรมนี้ได้จัดไว้เป็นขั้นตอน ซึ่งนอกจากจะสอดคล้องกับหลักวิชาแล้ว ยังเป็นการคำนึงถึงความหลากหลายให้แก่ครูในการดำเนินการด้วย ขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าวมีดังนี้

- ขั้นนำ เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน

- ขั้นกิจกรรม เป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การเรียนตามเป้าหมาย

- ขั้นอภิปราย เป็นส่วนที่ผู้เรียนจะได้มีโอกาสนำเสนอประสบการณ์ที่ได้รับจากขั้นกิจกรรมมากวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และอภิปรายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางออกไป

- ขั้นสรุป เป็นส่วนที่ครูและผู้เรียนประเมินผลข้อความรู้ที่ได้จากการเรียนและขั้นอภิปรายและนำมาสรุปหาสาระสำคัญที่จะสามารถนำไปใช้ต่อไปในอนาคต

- ขั้นฝึกปฏิบัติ เป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนในกิจกรรมนั้นไปฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม

- ขั้นประเมินผล เป็นส่วนที่วัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนหลังจากเรียนจบเที่ยนไปแล้ว โดยให้ทำแบบทดสอบซึ่งได้จัดไว้ให้ท้ายกิจกรรม

6.2.8 ภาคผนวก ในส่วนนี้จะให้ตัวอย่างวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมและข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับครู รวมทั้งข้อเสนอแนะแบบทดสอบ

6.3 ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรม

ในการใช้ชุดกิจกรรม ครูควรคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ครูควรศึกษาให้เข้าใจถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ของกิจกรรมก่อนลงมือสอน

2) คู่มือนี้ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เรียงตามลำดับของหมวดเนื้อหา และทักษะที่จำเป็นก่อนหลังครูสอนเรียงลำดับตามที่ได้ให้ไว

3) ครูควรศึกษา กิจกรรมที่จะสอนให้เข้าใจก่อนลงมือสอน และจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมก่อนสอน เพื่อจะได้ไม่เกิดการติดขัดขณะสอน

4) ข้อความต่าง ๆ ที่เขียนให้ไว้ในคู่มือครู เป็นข้อความที่เขียนขึ้นสำหรับครูอ่าน ดังนั้นหากครูจะนำข้อความใด ๆ ไปพูดกับนักเรียน ครูควรปรับคำพูดให้เหมาะสมกับวัย และพื้นฐานของนักเรียน

5) ขั้นตอนการสอน จำเป็นต้องดำเนินไปเป็นลำดับขั้นตอนตามที่จัดไว้ ครูควรจะระมัดระวังอย่าใช้เวลาในการจัดขั้นกิจกรรมมากเกินไป จะเป็นเหตุให้กินเวลาขั้นตอนอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะขั้นอภิปรายเป็นขั้นที่สำคัญมาก จะข้ามขั้นนี้ไม่ได้

6) สำหรับเวลาในการจัดกิจกรรมตามคู่มือครูนี้ ครูสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ครูอาจใช้เวลาในช่วงโมงคุยกับคุณครูในตอนเช้า หรือเวลาที่ใช้สำหรับกิจกรรมพิเศษอื่น หรือเวลาในการเรียนเนื้อหาบางตอนของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ก็ได้

7) สำหรับการฝึกปฏิบัติ ครูควรพยายามให้นักเรียนได้ฝึกให้มากที่สุดที่จะทำได้ ถ้าหากว่าครูสามารถจัดเวลาพิเศษให้ได้ ก็จะเป็นการดีมาก แต่ถ้าจัดเวลาไม่ได้ ครูอาจให้นักเรียนดำเนินการกันเองนอกเวลาเรียน แต่ครูควรจะติดตามการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของนักเรียน เป็นระยะ ๆ

7. การวัดและประเมินผล

การประเมินผลเพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์จากการใช้ชุดกิจกรรมการฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มนี้ ประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

7.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ มโนทัศน์/เนื้อหาด้านกระบวนการทำงานกลุ่ม

7.1.1 เครื่องมือที่ใช้

ก. แบบทดสอบประจำกิจกรรม (อยู่ท้ายกิจกรรมทุกกิจกรรม)

ข. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจมโนทัศน์/เนื้อหาด้านกระบวนการทำงานกลุ่ม (อยู่ในชุดกิจกรรม)

7.1.2 วิธีประเมิน

ก. ใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 กล่าวคือ นักเรียนต้องสามารถทำแบบทดสอบท้ายกิจกรรมโดยเฉลี่ยได้อย่างน้อย 80 คะแนน และต้องสามารถทำแบบทดสอบหลังการเรียนโดยเฉลี่ยได้อย่างน้อย 80 คะแนน

ข. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความรู้ก่อนและหลังการสอนและคะแนนหลังการสอนต้องสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

7.2 ด้านทักษะการทำงานกลุ่ม

7.2.1 เครื่องมือที่ใช้

ก. แบบสังเกตการณ์พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนระดับประถมศึกษา (อยู่ในชุดกิจกรรม)

8. สื่อ

สื่อสำหรับใช้ประกอบกิจกรรม มีหลายประเภท คือประเภทเทปโทรทัศน์มี 3 เรื่อง ประเภทเทปเสียงมี 10 เรื่อง และประเภทเหลวเพลงมี 1 ตัวบับ จำนวน 16 เพลง นอกจากนั้นมีสื่อประเภทอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทั้ง 30 กิจกรรม

รายละเอียดกังหนด สามารถศึกษาได้จากหนังสือ เรื่อง “กิจกรรมสอนและฝึกกักเปะกระบวนการกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา” ผู้สนับใจสามารถติดต่อขอศึกษาหนังสือ และสื่อประกอบกิจกรรมดังกล่าว ได้ที่ รองศาสตราจารย์ ดร.กิตนา แรมมนัน หัวหน้าโครงการวิจัย โทร. 089-789-1135 หรือ 090-983-1874

ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมที่ 12 มองลูกเต๋า : การคาดการณ์ผลของการโยนลูกเต๋า

เรียนรู้ : สรุปผลของการโยนลูกเต๋า

คำชี้แจง

กิจกรรมนี้มุ่งให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของการคาดการณ์ผลของการโยนลูกเต๋า โดยซึ่งให้เห็นผลที่ได้รับจากหลายความคิดเห็นในเกมมองลูกเต่า

จุดมุ่งหมาย

ก. จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการคาดการณ์ผลของการโยนลูกเต๋า

ข. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว นักเรียนจะสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของการคาดการณ์ผลของการโยนลูกเต๋าได้ถูกต้อง

แนวคิด

หลักสำคัญประการหนึ่งในการทำงานร่วมกัน ก็คือ ผู้ร่วมงานจะต้องเห็นความสำคัญของการคิดเห็นของผู้อื่นว่า ความคิดเห็นของบุคคลอื่นอาจมีหลากหลายและมุ่งที่แตกต่างไปจากความคิดเห็นของเรา ซึ่งหากเราคาดการณ์ผลแล้วนำมายารณาควบคู่ไปกับความคิดเห็นของเราแล้ว ก็จะช่วยให้เรามองได้กว้างขวางขึ้น ซึ่งจะทำให้เราได้ความคิดที่ดีและรอบคอบยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการคาดการณ์ผลของการโยนลูกเต๋า ยังช่วยให้เข้าใจและยินดีที่จะให้ความคิดเห็นเพิ่มขึ้น อันจะเป็นประโยชน์แก่กลุ่มโดยส่วนรวม

ส่อ

1. ลูกเต่าจำลอง ขนาดใหญ่ 1 ลูก ทำด้วยกระดาษ
2. เทปเพลง “スマชิกทีดี”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

1.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม

1.2 ครูแจ้งนักเรียนว่า “ครูมีลูกเต่าวิเศษอยู่ 1 ลูก ลูกเต่ามี 6 ด้านแต่ละด้านมีจุดอยู่ถ้ากลุ่มไหนสามารถตอบได้ว่า ลูกเต่าทั้ง 6 ด้านมีจุดรวมกันทั้งหมดกี่จุดได้ลูกเต่าจะต้อง ลูกเต่าจะกลายเป็นลูกเต่า วิเศษ สามารถบันดาลแรงวัลให้ผู้ตอบถูกได้ ครูจะให้โอกาสแต่ละกลุ่มได้คุยกันอีก 2 นาที โดยให้ดูที่ละกลุ่มต่อไปจึงจะให้กลุ่มทาย”

2. ขั้นร่วมกิจกรรม

2.1 ครูเรียกกลุ่มที่ 1 เข้ามาหา ให้ยืนเป็นแถวตอนเรียง 2 ครูนำลูกเต่าซึ่งมีกระดาษปิดจุดทั้ง 6 ด้านขึ้นมา หันด้านที่ 1 ไปยังนักเรียน และเปิดกระดาษที่ปิดด้านนั้นขึ้น ให้นักเรียนเห็นจำนวนจุดของด้านนั้น เสร็จแล้วปิดกระดาษไว้ดังเดิม และจึงหันด้านที่ 2 ให้นักเรียนดูและทำเช่นเดียวกับที่ทำของด้านที่ 1 และบอกให้นักเรียนกลับไปนั่งที่เดิม

2.2 ต่อไป ครูเรียกกลุ่มที่ 2 เข้ามาหา ทำเช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1 แต่กลุ่มนี้ครูให้ดูลูกเต่า ด้านที่ 3 และด้านที่ 4

2.3 เสร็จแล้ว ครูเรียกกลุ่มที่ 3 เข้ามาดำเนินการ เช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1 และ 2 แต่กลุ่มนี้ ครูให้ดูลูกเต่าด้านที่ 5 และด้านที่ 6

2.4 เมื่อทุกกลุ่มได้ดูลูกเต่าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูให้กลุ่มตั้งหัวหน้า และให้อภิปรายตกลงกันว่า ลูกเต่าลูกนั้นมีจำนวนจุดทั้งหมดกี่จุด

2.5 ครูให้ทุกกลุ่มรายงานคำตอบ ครูจดคำตอบของแต่ละกลุ่มไว้บนกระดาน

2.6 ต่อไปครูให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มนับ 1-3 และครูแบ่งกลุ่มใหม่ โดยให้ผู้ที่นับหมายเลข 1 ของทุกกลุ่มมารวมกันเป็นกลุ่มใหม่ ผู้นับหมายเลข 2 ของทุกกลุ่มก็รวมกันเป็นอีก 1 กลุ่ม ที่เหลือ เป็นผู้นับหมายเลข 3 ก็รวมกันเป็นอีก 1 กลุ่ม เช่นเดียวกัน

2.7 ครูให้กลุ่มใหม่ตั้งหัวหน้า และปรึกษาตกลงกันอีกครั้งหนึ่งว่า จำนวนจุดทั้งหมดทั้ง 6 ด้าน ของลูกเต่าค่าวรณะเป็นเท่าไร

2.8 ครูให้ทุกกลุ่มรายงานคำตอบ ครูจดคำตอบของแต่ละกลุ่มไว้บนกระดาน เทียบกับ คำตอบเดิม

- 2.9 ครูหาค่าเฉลี่ยของคำตอบของทั้ง 3 กลุ่ม ในรอบแรก และในรอบที่สอง
2.10 ครูเฉลยคำตอบ โดยนำลูกเต้ามาให้นักเรียนดูทุก ๆ ด้าน และแจกรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้กับกลุ่มที่ได้คำตอบถูกในรอบที่ 1 และรอบที่ 2

3. ขั้นอภิปราย

ครูนำการอภิปราย โดยซักถามนักเรียน ดังนี้

- คำตอบของกลุ่มในรอบที่ 1 และรอบที่ 2 คำตอบใดใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพราะเหตุใด (ครั้งที่ 2 จะใกล้เคียงหรือถูกต้องโดย เพาะผู้ที่ให้ความคิดเห็นของกลุ่มในครั้งที่ 2 มีประสบการณ์ในหลาย ๆ ด้านของลูกเต้า สามารถให้ข้อมูลได้กว้างเมื่อกลุ่มรับฟัง และนำมาพิจารณา ก็ช่วยให้กลุ่มได้คำตอบที่ดีขึ้น)
- ความคิดเห็นของแต่ละคน เกิดมาจากอะไรบ้าง (เกิดจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่าน ได้พบ ได้เห็น ได้มีประสบการณ์ หรือเกิดจากความรู้สึกต่าง ๆ)
- ความคิดเห็นของแต่ละคนอาจเหมือนกัน หรือไม่เหมือนกัน เพาะอะไร (คนที่ได้พบ ได้เห็น ได้ยิน ได้มีประสบการณ์ เมื่อกัน ก็จะมีความคิดเห็นคล้ายกัน คนที่มีประสบการณ์ไม่เหมือนกัน มักมีความคิดเห็นแตกต่างกัน)
- ความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกัน มีประโยชน์หรือไม่ประโยชน์ (ประโยชน์ในแบบที่ว่า ถ้าหากลงกันไม่ได้ อาจทำให้เกิดความขัดแย้งกัน มีประโยชน์ที่จะทำให้ได้ความคิดที่กว้างขวางรอบคอบขึ้น)
- ถ้าจะให้กลุ่มทำงานให้ได้ความคิดที่ดี กว้างขวาง และรอบคอบ กลุ่มควรทำอย่างไร (เห็นประโยชน์ของความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของกันและกัน)

4. ขั้นสรุป

4.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนคำขวัญสั้น ๆ เป็นคติเตือนใจ เช่น “รับฟังกันสักนิด ได้ความคิดรอบคอบดี”

4.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นท้ายบทเรียน ดังนี้

ในการทำงานร่วมกัน เราจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เนื่องจากบ่อน้ำอาจมีความคิดที่แตกต่างไปจากของเรา เพราะอาจมีประสบการณ์ไม่เหมือนเรา การรับฟังความคิดที่แตกต่างกันออกໄປนี้ จะช่วยให้เราได้ความคิดที่กว้างขวางขึ้น ซึ่งจะทำให้เราตัดสินใจได้ดีหรือถูกต้องยิ่งขึ้น ดังนั้นในการทำงานร่วมกัน เราควรให้ความเคารพในความคิดเห็นของคนอื่น ไม่ดูถูกเขา รับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของเขา และรู้จักใช้ความคิดของเขามาให้เป็นประโยชน์แก่กลุ่ม

4.3 ครูให้นักเรียนร่วมกันอ่านกลอน และจดบันทึกลงในสมุดงาน

จะทำการสั่งได้ควรใจกว้าง

ถ้าเพื่อนคิดแตกต่างไปจากอัน

ส่วนผิดถูกของเราราจ่ากัน

เอาใจใส่ฟังกันบันเปละดี

กลอน : เมืองทอง แขนบัน

4.4 ครูให้นักเรียนฟังเทปเพลง “スマชิกที่ดี” และร่วมกันร้องเพลง

การประเมินผล

ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบ และเปลี่ยนกันตรวจ โดยครูเฉลย

กิจกรรมเสนอแนะสำหรับการฝึกักษะ

1. ครูฝึกให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยอาจใช้วิธี

1.1 ถามคำถาม และให้ตอบเรียนรู้ว่างาน คำตามควรจะเริ่มจากคำตามง่ายๆ ไปจนยากขึ้นๆ

มีการฝึกให้นักเรียนตอบบรรยายความคิดเห็นของตนให้คล่องแคล่วขึ้น

1.2 เมื่อนักเรียนตอบแสดงความคิดเห็นได้แล้ว ขึ้นต่อไปให้หัดรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนๆ

โดยให้พูดทบทวนความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ที่ตอบ

1.3 เมื่อพูดทบทวนความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ได้แล้ว ให้หัดโต้ตอบความคิดเห็นเหล่านั้น

โดยบรรยายความรู้สึก หรือความคิดเห็นของตนต่อท้าย

ยกตัวอย่าง เช่น

ครู : ด.ช. ก. เครื่องอบสัตว์อะไร

ด.ช. ก. : ผนชوبแมวครับ

ครู : เครื่องอบแมวเพราอะไร

ด.ช. ก. : ผนชوبแมวเพรามันน่ารักดี

ครู : แมวทำอะไรอยู่นะอะไรให้เอื้อบ้าง

ด.ช. ก. : แมวจับหนูได้ครับ บ้านผมมีหนูเยอะ พอมีแมวหนูหนีไปหมด

- ครู : ด.ญ. ข. เธอลงตอบสิ่งที่พัง ด.ช. ก. เขาตอบสัตว์อะไร เพราะอะไร
- ด.ญ. ข. : ด.ช. ก. เขาตอบแมว เพราะมันเป็นสัตว์น่ารัก และมีปี谱写อยู่หน้าได้ด้วย
- ครู : ดีมากค่ะ ด.ช. ก. ชอบแมว เธอมีความเห็นอย่างไร เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย เพราะอะไร
- ด.ญ. ข. : หนูเห็นด้วยว่ามันน่ารัก ช่วยจับหนูได้ แต่หนูว่ามันมีโทษด้วยนะค่ะ เช่น มันชอบตะกุยข้าวของเสียหาย และคุณพ่อเคยบอกว่า ขันของมันอาจทำให้เราเป็นโรคหืดได้ค่ะ
- ครู : ค่ะ ตอนนี้เราก็ได้ความคิดเห็นเพิ่มเติมแล้วนะค่ะว่า แมวเป็นสัตว์เลี้ยงที่น่ารัก จับหนูได้ แต่ขันของมันอาจทำให้เราเป็นโรคหืดได้

ฯลฯ

2. ครูสามารถฝึกให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ทบทวนความเข้าใจในความคิดเห็นของผู้อื่น ให้ตอบความคิดเห็นของผู้อื่น และต่อเติมความคิดเห็นของตน ดังตัวอย่างที่กล่าวข้างต้นในการสอน เนื้อหาวิชาต่างๆ ได้เสมอ การฝึกบ่อยๆ จะช่วยให้นักเรียนคิดและตอบอย่างคล่องแคล่วจนกลายเป็นทักษะได้ และทักษะนี้ก็เป็นทักษะที่จำเป็นและเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการทำงานร่วมกัน

ภาคผนวก

1. แบบทดสอบ

แบบทดสอบเรื่อง

มองลูกเต่า

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย หน้าข้อความที่ถูกต้อง และเขียนเครื่องหมาย หน้าข้อความที่ผิด

-1. คนที่คิดไม่เหมือนใคร เป็นคนคิดผิด
-2. เมื่อเราจะรู้ จะเห็นสิ่งเดียวกัน แต่เราอาจคิดไม่เหมือนกัน
-3. เราควรรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ เสมอ
-4. เราควรเห็นด้วยกับความคิดเห็นของคนอื่น
-5. เราต้องเชื่อความคิดเห็นของเพื่อนเสมอ

แบบทดสอบ : อรสา ภูมารี ปุกหมุต

2. เฉลยแบบทดสอบ

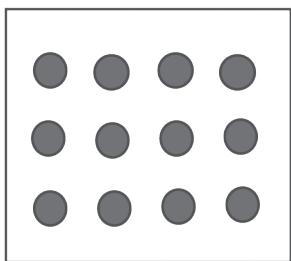
1. X 2. ✓ 3. ✓ 4. X 5. X

3. แบบ “ลูกเต๋าวิเศษ”

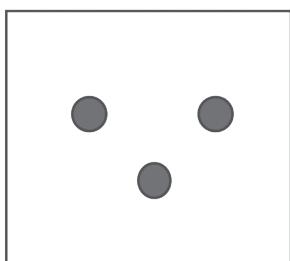
(ก) นำกระดาษแข็งมาตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดประมาณ 8" X 8" จำนวน 6 แผ่น แล้วใช้เทปภาวดีให้ติดกันเป็นลูกเต่า

(ข) แต่ละด้านของลูกเต่า ให้เขียนเป็นจุดวงกลมดังนี้

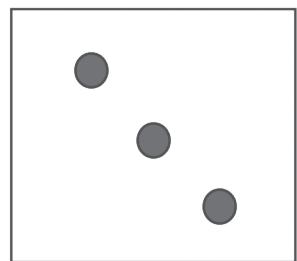
ด้านที่ 1

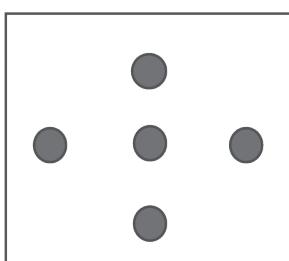
ด้านที่ 2

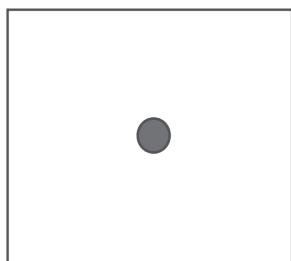
ด้านที่ 3

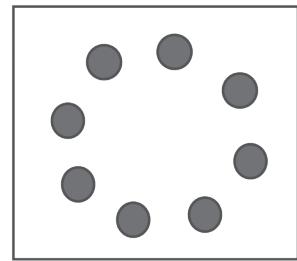
ด้านที่ 4

ด้านที่ 5

ด้านที่ 6

02

รายวิชาเพิ่มเติม : การสืบสืบทะวงศ์งาน เรื่อง “กล้วย พืชเศรษฐกิจไทย”

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพันธ์ เดชะคุปต์¹

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) สิ้นสุดในปี พ.ศ. 2559 ดังนั้น สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งเป็น แผนระยะยาว 20 ปี ในแผนการศึกษาแห่งชาติดังบันนี้ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

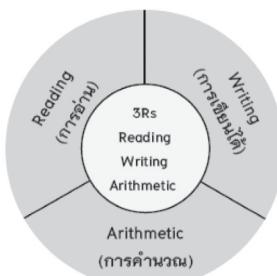
“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้วางเป้าหมายด้านผู้เรียนให้ทุกคนมีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ

คุณลักษณะ เด็กไทย ในโลกศตวรรษที่ 21
(ความต้องการกำลังคนยุค 4.0)

3Rs x 8Cs

8Cs

1. Critical Thinking and Problem Solving
คิดอย่างมีวิจารณญาณและมีทักษะในการแก้ปัญหา
2. Creativity and Innovation
ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
3. Cross Cultural Understanding
ทักษะด้านความเข้าใจความต่างของวัฒนธรรม
4. Collaboration Teamwork and Leadership
ทักษะการร่วมมือ ทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ
5. Communication Information and Media Literacy
มีทักษะด้านการสื่อสาร การสื่อสารทักษะสื่อ และสารสนเทศ
6. Computing and ICT Literacy
ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้ ICT
7. Career and Learning Skills
ทักษะอาชีพและ การเรียนรู้
8. Compassion
ความเมตตากรุณา วินัย คุณธรรม และจริยธรรม

¹ ผู้เขียนข้อมูลด้านหลักสูตรและการสอน คณะกรรมการคุรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษาไว้ 3 ประการ

- 1) เป็นผู้เรียนรู้ (Learner Person)
- 2) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator)
- 3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ มีนโยบายของการพัฒนาสังคม ในอดีต ตั้งแต่สังคมเน้นทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นสังคมแห่งความรู้ สังคมแห่งการเรียนรู้ จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีนโยบายของการพัฒนาสังคม และประเทศไทยมีความมั่นคง สงบยืน เป็นประเทศ พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรียกว่า Thailand 4.0 เป็นยุคของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม

ในยุคการศึกษา 4.0 ของประเทศไทย 4.0 เป็นยุคของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชาติด้วยการให้มีรายได้สูงด้วยนวัตกรรมที่คนไทยสร้างและพัฒนา ดังนั้น การพัฒนาลักษณะเด็กไทย ควรมีลักษณะดังนี้

ลักษณะเด็กไทยหัวใจพอเพียง 4.0

- * เด็กที่มีความพอเพียงและคุณธรรม
- * แม่นยำและลึกซึ้งในความรู้ด้วยการสืบสืบทอด
- * รับผิดชอบสร้างนวัตกรรมด้วยการทำโครงการ
- * พร้อมเชี่ยวชาญชำนาญการใช้ ICT

เป็นปัจจัยดีใช้สร้างเด็กไทยหัวใจพอเพียง 4.0

เพื่อให้มีรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการสืบสืบทอดนำไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ (Learner Person) และเสริมสร้างการทำโครงการโดยเน้นทรัพยากรธรรมชาติที่ทาง่าย ปลูกง่าย และพบทั่วไป คือ กล้วย อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม จึงได้สร้างรายวิชาเพิ่มเติมการสืบสืบทอด และโครงการ เรื่อง กล้วย พืชเศรษฐกิจไทย

2. จุดหมายของรายวิชา

- 1) เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ หลักโภชนาการ หลักการถนอมอาหาร รวมทั้งประโยชน์และศิลปะการแสดงที่เกี่ยวข้องกับกล้วย พืชเศรษฐกิจไทย
- 2) เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการการรู้หนังสือการอ่านออกเขียนได้ ภาษาไทยเรื่องจำนวน ตลอดจนการใช้เหตุผล
- 3) เพื่อให้สามารถสืบสืบความรู้ด้วยตนเอง หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง
- 4) เพื่อให้สามารถสร้างนวัตกรรมผ่านโครงการ
- 5) เพื่อให้เป็นผู้คิดเป็นทำเป็นปฏิบัติได้
- 6) เพื่อพัฒนาให้เป็นนักเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยความเป็นผู้นำ มีจิริยธรรมเป็นฐานสำคัญ ของกรณีอาชีพ มีทักษะชีวิต ด้วยความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ

3. คำอธิบายรายวิชา

รายวิชาเพิ่มเติมการสืบสอดความรู้เรื่อง กล้วย พืชเศรษฐกิจไทย

ศึกษา หลักการอ่านและการเขียน การรู้หันสื่อทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การวิเคราะห์เชิงปริมาณ หรือการจัดกระทำข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยผังกราฟิก หลากหลายวิธี ผ่านเนื้อหาเรื่อง กล้าย พีชเศรษฐกิจไทย ส่วนประกอบและหน้าที่ของส่วนประกอบ รวมถึงวงจรชีวิตของกล้าย หลักโภชนาการ หลักการณอมอาหาร ประเพณีและศิลปะการแสดง ที่เกี่ยวกับกล้าย การทำโครงงานบูรณะการ

โดย ใช้การจัดการเรียนรู้ที่ใช้การสืบสอเป็นฐาน ใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสืบสอ ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง และให้ทำโครงงานบูรณาการความพอดีอยู่บูรณาการเรื่องอาชีพ ความพอดีเพียง ความเป็นผลเมืองไทย และอาเซียน

เพื่อ ให้เป็นนักเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง อย่างมีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจ อย่างคงทนสร้างให้เป็นผู้มีจริยธรรม คือ มีวินัย ความอดทน ความรับผิดชอบบนฐานความพอดี รวมทั้งความเป็นผู้นำ

ผลการเรียนรู้

- เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับครอบชาติ หลักโภชนาการ หลักการณ์อนามาหาร และประเพณีและศิลปะการแสดงที่เกี่ยวข้องกับกล่าวพื้นศรเชิงลึกในไทย
 - เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการกรารรู้หนังสือ การอ่านออกเขียนได้ การรู้เรื่องจำนวน ตลอดจนการใช้เหตุผล
 - เพื่อให้สามารถสืบสอดความรู้ด้วยตนเอง หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง
 - เพื่อให้สามารถสร้างนวัตกรรมผ่านโครงงาน
 - เพื่อให้เป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น ปฏิบัติได้
 - เพื่อพัฒนาให้เป็นนักเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผู้สร้างนวัตกรรมด้วยความเป็นผู้นำ มีจิตยธรรมเป็นฐานสำคัญของการมีอาชีพ มีทักษะชีวิตด้วยความเป็นพลเมืองไทย และ พลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ

รวมทั้งหมด 6 ผลการเรียนรู้

4. โครงสร้างของรายวิชา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนรู้
1	หลักการอ่านและการเขียนในภาษาไทย ผ่าน เรื่อง กล้วย	1	การจัดการเรียนรู้เน้นสืบสอดปฏิบัติการอ่านและการเขียนผ่านกิจกรรม
2	หลักการอ่านและการเขียน ในภาษาอังกฤษ ผ่าน เรื่อง กล้วย	1	การจัดการเรียนรู้เน้นสืบสอดปฏิบัติการอ่านและการเขียนผ่านกิจกรรม
3	การวิเคราะห์เชิงปริมาณเน้นข้อมูลกล้วย	1	ปฏิบัติการเรียนรู้ การจัดกระทำข้อมูล และสื่อความหมายแบบต่าง ๆ
4	ส่วนประกอบของต้นกล้วยและหน้าที่ กับวงจรชีวิตของกล้วย	1	การสืบสอดด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 STEPs ผ่านการทดลอง
5	หลักโภชนาการอาหารประเภทกล้วย	1	ใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 STEPs และทำงานเป็นทีม
6	หลักการณ์อาหารประเภทกล้วย	1	ใช้กระบวนการสืบสอดด้วยการปฏิบัติในสภาพจริง
7	ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับกล้วย พืชเศรษฐกิจไทย	1	การสืบสอดและการนำเสนอด้วยแบบต่าง ๆ
8	ศิลปะการแสดงที่เกี่ยวกับกล้วย	1	การสืบสอดและพัฒนาศิลปะการแสดง โดยใช้ความรู้ด้านทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์
9	ธรรมชาติของโครงงาน	1	สืบสอดสร้างความรู้
10	การเขียนเดาโครงเสนอขอทำโครงงาน และรายงานโครงงาน	1	
11	การทำหัวข้อ	1	
12	การเขียนเดาโครงขอทำโครงงาน	1	
13	การนำเสนอเดาโครงขอทำโครงงาน	1	
14	การดำเนินการทำโครงงานมุ่งนากร	1	การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (PBL) และกระบวนการทำงานแบบทีม โดยใช้วงจรเดมเมิ่ง (Deming Cycle)
15			
16			
17	การเขียนรายงานโครงงาน	1	
18	การนำเสนอรายงานโครงงาน	1	
19	สรุปผลเพื่อเผยแพร่	1	
20			

5. กิจกรรมการเรียนรู้

5.1 แนวคิดและแนวการสอน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเน้นการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างความรู้ (construction theory) ได้แก่ 1) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ 2) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เชิงสังคม (social constructivism) 3) ทฤษฎี social cognitive theory 4) ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล (information processing data theory) 5) ทฤษฎีพหุปัญญา (multiple intelligences) 6) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning theory) ในการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมนั้น จะใช้กลยุทธ์การสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ คือ จัดตามความแตกต่างของเด็ก คือ ความสามารถต่างกัน สนใจและถนัดต่างกัน ด้วยการใช้วิธีสอนแบบสืบสอด รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน การเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้ที่ใช้โครงงานเป็นฐาน ตลอดจนนิเทศน์เทคนิคการสอนอย่างหลากหลาย รวมทั้งการรู้เท่าทันสื่อ และดิจิทัล

5.2 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

จัดกิจกรรมด้วยสื่อการเรียนรู้ เช่น ใบกิจกรรม ใบงาน ใบความรู้ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนแหล่งการเรียนรู้ที่เชื่อมพิวเตอร์เป็นฐาน รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนทั้งมีชีวิตและแหล่งเรียนรู้ไม่มีชีวิต

6. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

6.1 ประเมินความรู้ด้วยแบบสอบถาม

6.2 ประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียนด้วยแบบประเมิน

6.3 ประเมินการทำงานแบบทีมด้วยแบบประเมิน

6.4 ประเมินผลงาน/ภาระงานด้วยแบบประเมิน

6.5 ประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ด้วยแบบวัดรวมทั้งแบบประเมินตนเอง

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความหมาย ขั้นตอน ประเภทของโครงการ

รายวิชาเพิ่มเติม

เวลา 3 ชั่วโมง

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบบทเรียนผู้เรียนสามารถ

- 1.1 อ่านด้วยความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง 3 กรณีที่กำหนดได้
- 1.2 อธิบายความหมายและประเภทของโครงการได้
- 1.3 ระบุความแตกต่างของ 3 ประเภทได้อย่างชัดเจน
- 1.4 บอกขั้นตอนของการทำโครงการได้
- 1.5 เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของ 3 ประเภทได้
- 1.6 เขียนผังมโนทัศน์สรุปความรู้เกี่ยวกับโครงการ
- 1.7 มีเจตคติที่ดีต่อการทำโครงการ

2. สาระการเรียนรู้ ด้วยแบบที่เหมาะสมอย่างชัดเจน

2.1 ความรู้

โครงการ หมายถึง การศึกษาเพื่อค้นพบความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ และวิธีการใหม่ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยยึดผู้สอนเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษา

ประเภทของโครงการ แบ่งเป็น 3 ประเภท แบ่งตามผลของการศึกษา

1. โครงการสำรวจ : ศึกษาสิ่งหรือสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. โครงการทดลอง : ศึกษาว่าจะเกิดอะไรขึ้น จะมีอะไรเกิดขึ้น
3. โครงการประดิษฐ์ : ศึกษาเพื่อสร้างสิ่งประดิษฐ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ โดยผ่านการทดลองและแก้ไขปรับปรุง หรือเรียกว่า ทดลองเชิงพัฒนา

ขั้นตอนของการทำโครงการ (ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์)

1. ระบุปัญหา
2. ตั้งสมมติฐาน (คาดคะเนคำตอบ)
3. ออกแบบการรวบรวมข้อมูล
4. ปฏิบัติการรวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์ และสืบความหมายข้อมูล
6. แปลความหมายข้อมูลและสรุปผล

2.2 ทักษะ/กระบวนการ

- ทักษะการสื่อสาร (ทักษะอ่านและเขียน ฯลฯ)
- ทักษะการเปรียบเทียบ
- ทักษะการวิเคราะห์
- ทักษะการสื่อความหมายด้วยผังกราฟิก
- ทักษะการสรุปผล
- ทักษะการทำงานกลุ่ม
- ทักษะการอภิราย

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ยอมรับความสำคัญของการทำโครงการ เพื่อคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น
- เป็นผู้ฝึก
- เป็นผู้มุ่งมั่นในการทำงาน
- มีเจตคติที่ดีต่อการทำโครงการ

3. กิจกรรมการเรียนรู้

3.1 ขั้นตอนการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ผู้สอนนำเสนอเรื่องวิชา CAS (Creativity Action Service) ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งมีเป้าหมายที่พัฒนาให้ผู้เรียนทำโครงการ และนำไปปฏิบัติเพื่อบริการสังคม จากนั้นให้ผู้เรียน สงสัยเรื่องราวเกี่ยวกับการทำโครงการ

เช่น - รู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่ทำเรียกว่าโครงการ

- ขั้นตอนการทำโครงการมีอะไรบ้าง

- สามารถทำโครงการได้กี่ประเภท และมีลักษณะอย่างไร

- โครงการคืออะไร

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนลองคาดคะเนคำตอบของคำถามในข้อ 1 ซึ่งเป็นการหาคำตอบ โดยการทำงาน กลุ่มแบบ think-pair-share

ขั้นสอน

1. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม โดยการกำหนดบทบาทของสมาชิกก่อน จากนั้นให้กลุ่มแบ่งเป็น

3 กลุ่มย่อย เพื่อศึกษากรณีตัวอย่าง 3 ตัวอย่าง

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำงานตามลำดับ ดังนี้
 - 1) ให้กลุ่มย่อยอ่านกรณีตัวอย่างรายงานโครงการกลุ่มละ 1 ตัวอย่างพร้อมตอบคําถาม (ใช้เวลา 20 นาที)
 - 2) ให้หัวหน้ากลุ่มแต่งเนกไทกลุ่มโดยเสนอผลการศึกษาให้เวลา각กลุ่มละ 3 นาที (รวม 9 นาที)
 - 3) ให้แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้อภิปราຍและสรุปผลด้วยกลุ่มเองในประเด็นต่อไปนี้
 - (1) ขั้นตอนการทำโครงการเขียนด้วย step chart
 - (2) ประเภทของโครงการ
 - (3) ความหมายของโครงการ
3. ผู้สอนนำอภิปราຍสู่การสรุปเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และความเข้าใจในมโนทัศน์ที่ถูกต้อง
4. ผู้สอนให้แต่ละคนเขียนผังความรู้เกี่ยวกับโครงการด้วยผังกราฟิกที่เหมาะสม
5. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มไปเลือกรายงานโครงการที่ผู้สอนจัดได้และให้เคราะห์ว่ารายงานนั้น เป็นโครงการหรือไม่ พร้อมระบุหลักฐานสนับสนุนด้วยการเขียนอนุเขต (paragraph writing) เพื่ออธิบายว่ารายงานที่อ่านเป็นโครงการ

ขั้นสรุป

ผู้สอนนำสรุปในทัศน์ที่สอนด้วยความเรียงและบทเพลง

3.2 สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

1. กรณีตัวอย่างเกี่ยวกับการทำโครงการ พร้อมบทย่อ 3 ตัวอย่าง
2. ปากกาสี และดินสอสีใช้เขียนผังกราฟิก

4. การประเมินการเรียนรู้

- 4.1 ประเมินความรู้ด้วยแบบสอบถามและการสอบปากเปล่า
- 4.2 ประเมินการปฏิบัติงานเป็นทีมด้วยแบบประเมินการทำงาน
- 4.3 ประเมินการเขียนอนุเขตตามงานที่กำหนดด้วยแบบประเมินการเขียน ๆ

03

รายวิชาเพิ่มเติม : ศาสตร์แห่งการดำรงชีวิตในสังคมโลก¹

บางรังสิมา จันกะโชค²
บางวิราวรรณ สมเชื่อปง³

1. หลักการและเหตุผล

“ศาสตร์แห่งการดำรงชีวิตในสังคมโลก” (Essential of Life) คือการที่เรามีภารกิจซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติตัวที่ดี มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์ ทั้งกับตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้เป็นเพราะมนุษย์ มีความแตกต่างกันทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งถูกหล่อหลอมด้วยการเลี้ยงดู วัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อ ดังนั้นการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขอาศัยความรู้เพียงอย่างเดียวคงไม่พอ จึงจำเป็นต้องใช้ชีวิตอย่างมีศิลปะด้วย การมีศิลปะช่วยให้เราทำความรู้ม้าใช้อย่างมีความยืดหยุ่น และสามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์และบุคคลแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสม เกิดความถูกต้อง ดีงาม เป็นประโยชน์ อีกทั้งไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น (พิชชู พงษ์ประดิษฐ์, 2552) การนำความรู้ มาใช้อย่างมีศิลปะจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะชีวิต (Life Skills) เพื่อเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสังคม เพื่อสร้างลักษณะนิสัยของตนเองให้เป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีของบุคคลรอบข้างและสังคม และเสริมสร้างความสามารถของผู้เรียน ดังนี้

2.1 ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถเข้าใจ อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น และสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ควบคุมอารมณ์ได้ สร้างความกระตือรือร้น และแสดงความสนใจในชีวิต

2.2 ความสามารถเชิงคุณธรรม (Moral Quotient Intelligence) เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี เลือกรับข้อมูลข่าวสาร และตัดสินใจอย่างถูกต้อง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สามารถควบคุมตนเองในการประพฤติตามหลักศีลธรรมและจริยธรรม

¹ รายวิชาเพิ่มเติมนี้ปรับจากกรอบหลักสูตรระดับทั้งถิ่น เมืองพัทยา เป็นรายวิชาที่พัฒนาขึ้นจากการสั่งสมประสบการณ์ จากการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องมากกว่า 20 ปี ของนางเงزمสุข ภมรมติถย์ ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการศึกษา เมืองพัทยา อดีตอาจารย์พิเศษคณะแพทย์แผนตะวันออก มหาวิทยาลัยรังสิต

² หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

³ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักการศึกษา เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

2.3 ความฉลาดทางปัญญา (Intelligence Quotient) เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างนามธรรม ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ การแก้ปัญหาและใช้ความรู้ไปปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ หรือสิงแวดล้อมใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาของแต่ละชนชาติในอาเซียน
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการเขื่อมโยงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อของแต่ละชนชาติในอาเซียน
3. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักรถึงอิทธิพลของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่มีต่ออัตลักษณ์ (Identity) ของแต่ละชนชาติในอาเซียน
4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้เหล่านี้ไปเป็นบรรทัดฐานสู่ความเข้าใจในการเป็นเพื่อนบ้านที่ดีระหว่างประชาคมอาเซียน
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของชีวิต อันได้แก่ กาย ใจ ภายนอก และจิตใจ
6. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความตระหนักรในความสัมพันธ์ และผลกระทบระหว่างองค์ประกอบของชีวิต
7. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกถึงการกำกับสมดุลระหว่างองค์ประกอบของชีวิต
8. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจถึงประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง
9. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเองในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา ด้านคุณภาพชีวิต และด้านคุณธรรม
10. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักรในผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของตนเองที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนรอบข้างและสังคม
11. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การตัดสินใจและการจัดการวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองในฐานะเป็นสิงแวดล้อมที่ดีของสังคม
12. เพื่อให้ผู้เรียนยึดมั่น ปฏิบัติตนอยู่ในคุณธรรมพื้นฐาน 5 ประการของศาสนาคริสต์แห่งการดำเนินชีวิต ในสังคมโลก
13. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อสร้างความตระหนักรถึงความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
14. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในองค์ความรู้ของสุนทรียศาสตร์และสมาชิก รวมทั้งความเกี่ยวโยงระหว่างสุนทรียศาสตร์กับสมาชิกต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

15. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติสุนทรียะสมារิด้วยสมาร์ท 3 ระดับ และการบูรณาการการผสมผสานการเคลื่อนไหวร่างกายด้วย Body Movement เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต
 16. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและประจักษ์ในคุณค่าของการนำสุนทรียะสมาริไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 17. เพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในแต่ละสถานการณ์
 18. เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของการเคารพในความแตกต่างด้านชนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนจัดระเบียบและการปกครองของแต่ละสังคม
 19. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของชีวิตผู้คนในสังคมแต่ละระดับ และเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งสามารถเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์อันซับซ้อนเพื่อสร้างสันติสุขในการอยู่ร่วมกัน
 20. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประพฤติตามครรลองแห่งความดีด้วยสติสัมปชัญญะ และสามารถขยายผลสังคมรอบตัว

3. คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

คำอธิบายรายวิชาพื้นเติม ศาสตร์แห่งการดำรงชีวิตในสังคมโลก

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ຮະບະໄວລາ 40 ທົ່ວມອງ

ศึกษาวัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อของแต่ละชนชาติในอาเซียน องค์ประกอบของชีวิต เชิงวิทยาศาสตร์สุขภาพกาย สุขภาพจิต ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี องค์ประกอบของชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาร่างกาย (Body) การขับเคลื่อนกาย การเคลื่อนไหว ด้วย Body Movement ประโยชน์ของการเคลื่อนไหวภายอารมณ์ (Emotion) สมดุลของ อารมณ์การปรับอารมณ์ความสัมพันธ์และผลกระทบทางอารมณ์จิตใจ (Mind) ความคิด ความรู้สึกพื้นฐานจิต (Inner Spirit) การควบคุมจิตส่วนลึกให้เกิดการพัฒนาตนเอง สู่การเป็นจิตดี การปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน มารยาทด้วยตนเองและสังคม แนวทางปฏิบัติด้านร่างกาย วาจา และ ใจ การประสานใจกาย การมีสติสัมปชัญญะ การฝึกนิสัยเป็นคนดี ความกตัญญู ความเมตตา ความเคารพ ความอดทนอดกลั้น การใช้ปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ การสร้างความสุนทรีย์ แก่ชีวิตและสังคม การผสมผสานคนตัวเรือและธรรมชาติ การใช้ชั้นตัวเรือเป็นแกน การใช้ธรรมชาติ เป็นแกน การใช้วรรณกรรมและบทกวีเป็นแกน การใช้ศิลปะเป็นแกน สมาชิก 3 ระดับกับชีวิต

ประจำวัน สมาชิกับร่างกาย สมาชิกับอารมณ์ สมาชิกับสภาพจิตใจ การผสานระหว่างสมาชิกับจิตใจ ร่างกายและอารมณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การเป็นแบบอย่างในฐานะผู้นำ และผู้ตาม คุณลักษณะของผู้นำ ภาวะผู้นำและผู้ตาม การพัฒนาตนเพื่อเป็นผู้นำและผู้ตาม ที่ดีด้วย Triple E การเป็นแบบอย่าง (Idol) เพื่อขับเคลื่อนสังคมสู่สันติสุข การเป็นแบบอย่าง ในฐานะผู้นำและผู้ตาม ผู้นำความดี พลังขับเคลื่อนสังคม กระบวนการขับเคลื่อนสังคมสู่สันติสุข

โดยใช้ทักษะการสื่อสาร การฝึกปฏิบัติ การเคลื่อนไหวด้วย Body Movement การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานอย่างมีระบบ การแก้ปัญหา การใช้เหตุผล

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ วัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อของแต่ละชนชาติในอาเซียน วิเคราะห์เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข การฝึกตนให้มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียะ ทางอารมณ์และจิตใจ อารมณ์ดี ปรับอารมณ์ได้ดี พูดจาไพเราะอ่อนหวาน เป็นคนดี เป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ เป็นผู้นำความดี มีความสุขในการปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

ผลการเรียนรู้

1. วิเคราะห์ความแตกต่างของชนชาติอาเซียนทั้ง 10 ประเทศที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของแต่ละชาติได้
2. ปฏิบัติตามขั้นบธรรมเนียม ประเพณีพื้นฐานของแต่ละชาติในอาเซียนได้
3. อภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจที่ส่งผลต่อกันได้
4. วิเคราะห์ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีได้
5. ปฏิบัติดนในการรักษาความสะอาดร่างกายได้เหมาะสมกับวัย
6. เคลื่อนไหวร่างกายด้วย Body Movement ได้
7. แยกแยกพฤติกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ได้
8. กำหนดจิตให้ควบคุมอารมณ์ได้
9. ปฏิบัติดนให้มีภาระที่ทั้งกาย วาจา ใจ
10. มีสติสัมปชัญญะอยู่ตลอดเวลา
11. มีสุขภาพร่างกาย และจิตใจที่สดชื่น เชึ้งแรง
12. มีความกตัญญู มีวินัย มีความเคารพ อดทน และอดกลั้น
13. รู้จักประมาณตนในการใช้ปัจจัย 4
14. นำศิลปะ ดนตรี และธรรมชาติ มาสร้างความสุนทรียะให้กับตนเองได้
15. เป็นผู้มีอารมณ์สุนทรียะที่ส่งผลดีต่อตนเอง คนรอบข้าง และสังคม

16. มองโลกในแง่ดี
17. รักเพื่อนมนุษย์
18. เอื้ออาทรต่อธรรมชาติและสิ่งรอบตัว
19. เป็นผู้มีจิตสำนึกรักในการพัฒนาตนเอง
20. เป็นผู้มีสภาพความเป็นบวก
21. ทำสมารธได้
22. ผู้ทำสมารธสัมผัสได้ถึงความรู้สึกนุ่มสบาย
23. เป็นผู้มีสมารธดี
24. บอกลักษณะของ ผู้นำ ภาวะผู้นำ และผู้ตามได้
25. ปฏิบัตินเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำ และผู้ตามที่ดีได้
26. บอกคุณลักษณะของผู้เป็นแบบอย่างที่ดีได้
27. ปฏิบัตินเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นได้
28. เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

รวมทั้งหมด 28 ผลการเรียนรู้

4. โครงสร้างของรายวิชา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งชนชาติอาเซียน			เวลา 8 ชั่วโมง	
1.1	ความหมายของวัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อ	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดย ใช้สื่อสื่อเป็นฐาน	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจ ที่จะกระทำ 3. พฤติกรรมหรือทักษะ
1.2	ประเพณีของแต่ละชนชาติ ในอาเซียน	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อสื่อเป็นฐาน	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
1.3	ผลกระทบของวัฒนธรรมค่านิยม ความเชื่อและประเพณีต่อคุณภาพชีวิตของแต่ละชนชาติ ในอาเซียน	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจ ที่จะกระทำ 3. พฤติกรรมหรือทักษะ
1.4	วิธีปฏิบัติดนในกรุงรัตนโกสินทร์ ร่วมกับชนชาติอื่นๆ ในอาเซียน	4 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน และ การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และ การเรียนรู้เชิงรุก	

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สัมพันธภาพแห่งชีวิต

เวลา 8 ชั่วโมง

2.1	สุขภาพกายและสุขภาพจิต	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจ ที่จะกระทำ 3. พฤติกรรมหรือทักษะ
2.2	ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจ ที่จะกระทำ 3. พฤติกรรมหรือทักษะ
2.3	ประโยชน์ของการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจ ที่จะกระทำ 3. พฤติกรรมหรือทักษะ
2.4	วิธีปฏิบัติดน ให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	4 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน และ การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และ การเรียนรู้เชิงรุก	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์แบบองค์รวม				เวลา 8 ชั่วโมง
3.1	การขับเคลื่อนกาย การเคลื่อนไหวด้วย Body Movement	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สีบสอบเป็นฐาน	
3.2	สมดุลของอารมณ์	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สีบสอบเป็นฐาน	
3.3	ความสัมพันธ์และ ผลกระทบทางอารมณ์ กับจิตใจ	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบ รวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ การสีบสอบเป็นฐาน และ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ กิจกรรมเป็นฐาน	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจ ที่จะกระทำ 3. พฤติกรรมหรือทักษะ
3.4	วิธีปรับสมดุลทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ	4 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน และ การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และการเรียนรู้เชิงรุก	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้สุนทรียศาสตร์และสมาร์ท เวลา 8 ชั่วโมง				
4.1	ความสำคัญของสุนทรีย- ศาสตร์ต่อชีวิตและสังคม	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สีบสอบเป็นฐาน	
4.2	สมาร์ท 3 ระดับกับชีวิต ประจำวัน	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สีบสอบเป็นฐาน	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจ ที่จะกระทำ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
4.4	วิธีปฏิบัติดน ให้มีสุนทรียศาสตร์ และสมานชิ	4 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ประจำเดือนเป็นฐาน และ การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และการเรียนรู้เชิงรุก	3. พฤติกรรมหรือทักษะ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อขับเคลื่อนสังคมสู่สันติสุข เวลา 8 ชั่วโมง				
5.1	ความหมายของผู้นำ ภาวะผู้นำ และผู้ตาม	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	
5.2	ลักษณะของผู้นำ ผู้ตามที่ดี	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	
5.3	การพัฒนาตนเพื่อเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีด้วยหลัก Triple E	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	
5.4	วิธีปฏิบัติดนเป็นแบบอย่าง ที่ดีให้กับผู้อื่น	4 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้ แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับ การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ประจำเดือนเป็นฐาน และ การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และการเรียนรู้เชิงรุก	

5. กิจกรรมการเรียนรู้

แนวคิดและแนวการสอน

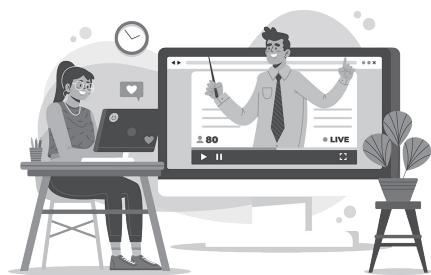
การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียน เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 24 ที่กล่าวเน้นให้การจัดการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองในรายวิชาเพิ่มเติมศาสตร์แห่งการดำรงชีวิตในสังคมโลก (Essential of Life) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉบับนี้ใช้ “กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน” ซึ่งเป็นแนวการสอนเชิงรุก (Active Learning) บนฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนมีการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มแบบรวมพลัง โดยทุกคนร่วมด้วยช่วยกัน เด็กเก่งช่วยเด็กเรียนช้ากว่า เด็กสนใจกว่าช่วยเด็กสนใจอย เพื่อให้มีความสุขในการเรียนบทบาทของเด็กเป็นผู้เรียน (Learner) บทบาทของครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)

วิธีสอนสำคัญที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน

1. วิธีสอนแบบสืบสอ
2. วิธีสอนแบบโครงงาน
3. วิธีสอนต่าง ๆ ที่ใช้กิจกรรมเป็นฐาน เช่น
 - เกม
 - กรณีตัวอย่าง
 - บทบาทสมมติ
 - สถานการณ์จำลอง
 - ใช้ประเด็นทางสังคม

กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ ๆ ดังนี้ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2558 : 54)

ขั้นตอนการเรียนรู้	ลักษณะสำคัญ
1. ขั้นเสนอสิ่งรู้และระบุ คำถามสำคัญ	1.1 สังเกตสิ่งรู้เพื่อก่อความสงสัย 1.2 ตั้งคำถามสำคัญ/คำถามหลัก 1.3 คาดคะเนคำตอบ/ตั้งสมมติฐาน
2. ขั้นแสวงหาสารสนเทศ และวิเคราะห์อย่างรวมพลัง	2.1 ครูกับผู้เรียนร่วมกันวางแผนเพื่อจราจรรวมข้อมูล 2.2 ครูสร้างสื่อการเรียนรู้เพื่อกีบรวมรวมข้อมูล เช่น ใบกิจกรรม ใบงาน ใบทดลอง ใบความรู้ ใบสรุปความรู้ 2.3 ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และสื่อความหมายข้อมูลพร้อมออกแบบ การนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ผังกราฟิกแบบต่าง ๆ
3. ขั้นรวมพลังอภิปวาย และสร้างความรู้	3.1 ผู้เรียนนำเสนอผลการสื่อความหมายข้อมูลของแต่ละกลุ่ม 3.2 ครูเชื่อมโยงความรู้สู่คำอธิบายที่ถูกต้องและชัดเจน 3.3 ทำแบบฝึกหัดเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะต่าง ๆ

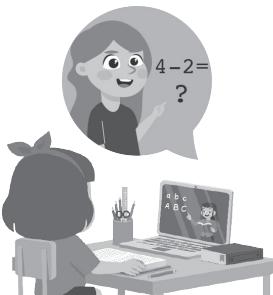
ขั้นตอนการเรียนรู้	ลักษณะสำคัญ
4. ขั้นสื้อสารและสะท้อนคิดอย่าง รวมพลัง	4.1 เขียนเพื่อเสนอความรู้ที่ได้จากการสร้างด้วยตนเอง 4.2 นำเสนอตัวยاختาน้ำชั้นเรียนหรือในสถานที่ต่าง ๆ 4.3 มีการสะท้อนคิดกระบวนการเรียน การทำงาน ข้อดี ข้อบกพร่อง จนได้บทเรียน
5. รวมพลังประยุกต์และตอบแทน สังคม	5.1 นำความรู้ไปใช้หรือประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ 5.2 สร้างผลงานหรือภาระงานเพื่อบริการสังคม

6. การประเมินการเรียนรู้และประเมินผล

การประเมินการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติม ศาสตร์แห่งการดำรงชีวิตในสังคมโลก (Essential of Life) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะดำเนินควบคู่ไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทาง การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for learning) ประกอบด้วย 1) การให้ข้อมูลกระตุ้น การเรียนรู้ (Feed-up : the purpose of assessment) เพื่อให้นักเรียนเห็นเป้าหมายภาระงานที่ต้องปฏิบัติ และวิธีการประเมินผล 2) การให้ข้อมูลบื้องกลับ (Feedback : how am I doing?) เกี่ยวกับ ผลการเรียนรู้ภายหลังจากที่นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนรู้จุดเด่นและจุด ที่ต้องปรับปรุงของตนเอง และ 3) การให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (Feed-forward: where do we go next?) โดยเน้นการชี้แนะแนวทางและวิธีการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป เพื่อนำข้อมูล ผลการเรียนรู้ของนักเรียนไปใช้ในการพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเก็บรวบรวม ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ รายละเอียดดังนี้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	ระยะเวลาประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้	การสอบ	แบบสอบ	ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน	มีคะแนนความรู้ คิดเป็นร้อยละ 70
2. เจตคติและความตั้งใจ ที่จะกระทำ	การประเมิน การประเมิน	แบบประเมิน	ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน	มีคะแนนเจตคติ ในระดับดีขึ้นไป
	การประเมิน	แบบประเมิน	ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน	มีคะแนนเจตคติ ในระดับดีขึ้นไป

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	ระยะเวลาประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
	การเขียนสะท้อน การเรียนรู้ การเรียนรู้	แบบบันทึก การเขียนสะท้อน การเรียนรู้	ระหว่างเรียน	ร้อยละของนักเรียน ที่มีเจตคติที่ดีเพิ่มขึ้น
3. พฤติกรรมหรือทักษะ	การประเมิน	แบบประเมิน	ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน	มีค่าແນພຸດຕິກວມ หรือทักษะในระดับดี ขึ้นไป
	การเขียนบันทึก ทำพุติกรรมดี เพื่อสิงแวดล้อม	บันทึกทำ พุติกรรมดี เพื่อสิงแวดล้อม	ระหว่างเรียน	ร้อยละของนักเรียน ที่มีพุติกรรมที่ดี เพิ่มขึ้น

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเป็นแบบอย่างก้าวเดียวขับเคลื่อนสังคมสู่สันติสุข

รายวิชาเพิ่มเติม ศาสตร์แห่งการดำเนินชีวิตในสังคมโลก
เรื่อง ลักษณะของผู้นำผู้ตามที่ดี
ผู้สอน อาจารย์รังสิมา จันทะโชค

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบบทเรียนแล้วนักเรียนสามารถ

- 1.1 บอกความหมายของผู้นำ ภาวะผู้นำ และผู้ตามได้
- 1.2 บอกลักษณะของผู้นำและผู้ตามที่ดีได้
- 1.3 ปฏิบัติการสืบสอดความรู้เรื่อง ผู้นำ ภาวะผู้นำ และผู้ตามได้
- 1.4 ปฏิบัติดนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นได้
- 1.5 เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

2. สาระการเรียนรู้

2.1 ความรู้

2.1.1 **ผู้นำ** หมายถึง บุคคลซึ่งสามารถนำกลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่วางไว้ เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วม และเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการแสดงบทบาท หรือพฤติกรรมการเป็นผู้นำ เป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้มากที่สุด

2.1.2 **ภาวะผู้นำ (Leadership)** คือ กระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือมากกว่าพยายาม ใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่มตน กระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นมีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่างๆ ตามต้องการ โดยมีความสำเร็จของกลุ่มหรือองค์กรเป็นเป้าหมาย

2.1.3 **ผู้ตาม** หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้อง รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชามาปฏิบัติให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์

2.1.4 ลักษณะของผู้นำ และผู้ตาม

(1) ลักษณะของผู้นำที่ดี

1) ผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ต้องเป็นคนที่มองเห็นภาพในอนาคตที่คนอื่นมองไม่เห็น

2) ผู้นำที่ดีจะต้องกระจายงานให้ทีมงานอย่างเหมาะสม เป็นการนำแผนงานที่กำหนดได้แล้วนั้นไปปฏิบัติ

3) ผู้นำที่ดีจะต้องสร้างทีมงานได้ จะต้องเป็นคนที่ทำงานให้สำเร็จ

4) ผู้นำที่ดีจะต้องสร้างแรงบันดาลใจให้พนักงานได้ มีพลังในการสร้างกำลังใจ

5) ผู้นำที่ดีจะต้องเป็นผู้พัฒนาคนอื่นอยู่เสมอ มีความเข้าใจพนักงานที่มีผลงานไม่ดี

(2) ลักษณะของผู้ตามที่ดี

1) สามารถบริหารจัดการตนเองได้ดี

2) มีความผูกพันต่อองค์กรและต่อวัฒนธรรมองค์กร หลักการ หรือบุคคลอื่นนอกจากตัวเอง

3) เสิร์ฟสร้างศักยภาพและทุ่มเทความพยายามของตนเพื่อผลสุดยอดของการงาน

4) มีความกล้าหาญ ซื่อสัตย์ และ naïve เชื่อถือ

2.2 ทักษะกระบวนการ

2.2.1 ความสามารถในการสื่อสาร

- การฟัง พูด อ่าน เขียน

2.2.2 ความสามารถในการคิด

- การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์

2.2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

- นำข้อมูลสารสนเทศมาประยุกต์ความรู้ในการตัดสินใจ

2.2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- การทำงานกลุ่ม

- เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

3. กิจกรรมการเรียนการสอน (5 ขั้นตอน)

3.1 กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 เสนอสิ่งเร้าและระบุภารกิจ

1.1 ครูนำเสนอลิปีดีโอหนังสั้นภาวะผู้นำ จาก https://youtu.be/vQz2_uyJmVo โดยให้นักเรียนตั้งใจสังเกตหนังสั้นที่นำเสนอ

1.2 จากนั้นครูนำนักเรียนสนทนารื่องราวุของ ผู้นำ ภาวะผู้นำ และผู้ตาม ครูใช้คำถามต่อไปนี้

1.2.1 ผู้นำ ภาวะผู้นำ และผู้ตาม หมายถึงอะไร

1.2.2 ผู้นำ ภาวะผู้นำ และผู้ตามที่ดี ควรมีลักษณะอย่างไรบ้าง

1.2.3 ผู้นำ ภาวะผู้นำ และผู้ตาม มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร

1.3 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคาดคะเนคำตอบในคำถามข้อ 1.2 พร้อมเขียนคำตอบลงในกระดาษโพสต์อิทส์คู่

ขั้นที่ 2 แสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์

2.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติตามใบกิจกรรมพร้อมทั้งใช้ใบความรู้เรื่อง ผู้นำ ภาวะผู้นำ และผู้ตาม ประกอบการศึกษารวมทั้งสืบค้นจากตำราที่เกี่ยวข้อง และสื่อออนไลน์ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาใบกิจกรรม

2.2 จากข้อ 2.1 ให้นักเรียนเขียนสรุปโดยใช้ผังกราฟิก

ขั้นที่ 3 อภิปรายและสร้างความรู้

3.1 ให้แต่ละกลุ่มน้ำเสนอผลงาน ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกัน จากนั้นแต่ละกลุ่ม สรุปผล/สร้างความรู้ด้วยตนเอง

3.2 ครูนำนักเรียนสรุปความรู้ที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 สื่อสารและสะท้อนคิด

4.1 ให้แต่ละกลุ่มเล่าเรื่องที่เรียนรู้

4.2 จากนั้นให้มีการสะท้อนคิด ข้อดี ข้อบกพร่อง คำถามที่สงสัยจนเกิดบทเรียน

ขั้นที่ 5 ประยุกต์และตอบแทนสังคม

5.1 ให้นักเรียนทำบันทึกการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น ให้ครูตรวจและเผยแพร่ผ่าน Facebook

3.2 สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

- 1) คลิปวีดิทัศน์ หนังสั้น
- 2) ใบความรู้
- 3) Internet

4. การประเมินการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ความรู้	1. การตรวจผังกราฟิก	1. แบบตรวจให้คะแนนผังกราฟิก	มีคะแนนความรู้สูงกว่าเกณฑ์อยู่ละ 70
	2. การทดสอบ	2. แบบทดสอบ	คะแนนความรู้สูงกว่าเกณฑ์อยู่ละ 70
เจตคติเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป	1. การประเมิน	1. แบบประเมิน	มีคะแนนเจตคติในระดับดีขึ้นไป
พฤติกรรมหรือทักษะ	1. การประเมิน	1. แบบประเมิน	มีคะแนนพฤติกรรมหรือทักษะเพิ่มในระดับดีขึ้นไป
	2. การเขียนบันทึก การปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น	2. บันทึกการปฏิบัติงาน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น	ร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ดีเพิ่มขึ้น

รายวิชาเพิ่มเติม : เก่ากันสื่อเก่ากันสังคม

04

สปปกร จันทร์แก้ว¹ และ ภูริภัต ชัยวัฒนกุล²

1. หลักการและเหตุผล

ในยุคที่สื่อสารดิจิทัลเป็น主流 ในฐานะที่ไม่สามารถควบคุมข้อมูลข่าวสารได้ ยุคที่อินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ในโลก ผู้คนต่างพึ่งพื้นที่ต่างภูมิภาคสามารถรับรู้เรื่องราวต่างๆ ไปพร้อมๆ กันได้ ยุคที่ข้อมูลข่าวสารจำนวนมากเข้ามามือทิชิพลด้วยความคิดและพฤติกรรมของผู้คน ในทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานะ บทบาทของผู้สร้างสื่อไม่ได้จำกัดตัวอยู่ที่สถาบันหรือองค์กรต่างๆ แต่ทุกคนสามารถแสดงบทบาทของผู้สร้างสื่อและผู้รับสื่อได้ ในช่วงเวลาเดียวกัน เพราะฉะนั้นเมื่อโลกของข้อมูลข่าวสารดำเนินไปอย่างรวดเร็วและ слับซับซ้อน ให้เกิดการศึกษา คือ การสร้างคนให้รู้เท่าทันสื่อ เท่าทันข้อมูลข่าวสาร จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ในยุคปัจจุบัน วิชา เท่าทันสื่อ เท่าทันสังคม (Mass and Media Literacy)

2. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

นักเรียนสามารถ

- อธิบายความหมายของการสื่อสารได้
- ระบุองค์ประกอบของการสื่อสารได้
- อธิบายวิัฒนาการของการสื่อสารในสังคมได้
- ใช้แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับสื่อในการวิเคราะห์ความเป็นไปของโลกได้
- วิเคราะห์อิทธิพลของกระแสโลกวิวัฒนาต่อสื่อได้
- วิเคราะห์อิทธิพลของสื่อต่อความเป็นไปของโลกในมิติสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และ วัฒนธรรมได้
- อธิบายความสัมพันธ์ของผู้คนในสื่อสังคมออนไลน์ได้

¹ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา โรงเรียนเพลินพัฒนาและครูผู้สอนและผู้ออกแบบการจัดการเรียนวิชา Mass and Media Literacy

² รองหัวหน้าฝ่ายมัธยม โรงเรียนเพลินพัฒนา

8. อธิบายบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ในชีวิตประจำวันได้
9. วิเคราะห์ปัญหาหรือผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้
10. ออกแบบเนื้อหาบนสื่อออนไลน์ได้
11. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
12. ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์วิพากษ์ตั้งคำถาม สื่อสาร คิดอย่างสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยีในการต่อยอดการเรียนรู้ได้
13. เลือกบริโภคสื่อได้อย่างเหมาะสม
14. มีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจในการบริโภคสื่อ

3. คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม เก่ากันสื่อเก่ากันสังคม

(Mass and Media Literacy)

ระดับชั้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ระยะเวลา 60 ชั่วโมง

ศึกษาความหมาย องค์ประกอบ กระบวนการ ลักษณะและบทบาทหน้าที่ของการสื่อสาร ประเภทและระดับของการสื่อสารภาษาในการสื่อสาร รวมทั้งวัฒนาการของการสื่อสาร ในสังคมโดยทั่วไป แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับสื่อ การสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ อิทธิพล ของกระแสโลกวิถีต่อบทบาทของสื่อ บทบาทของสื่อกับการสื่อสารสาธารณะในมิติทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ในชีวิตประจำวัน ความสัมพันธ์ และพฤติกรรมของผู้คนในสื่อสังคมออนไลน์ การสร้างสื่อสร้างสรรค์ และการนำไปบบทบาทในการสร้างสื่อสารยุคใหม่ และการรู้เท่าทันกับสื่อในรูปแบบต่าง ๆ

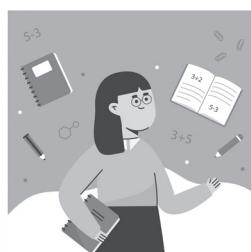
โดยใช้กระบวนการเรียนรู้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และประเด็นความเป็นไปของโลก ผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการบรรยาย การอภิปราย การอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงบทบาท สมมติ การจำลองสถานการณ์ การใช้เกม การใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ การค้นคว้าข้อมูล และการใช้กระบวนการกลุ่ม มุ่งให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ การวิพากษ์ การตั้งคำถาม การสื่อสาร การคิดอย่างสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยี

เพื่อให้นักเรียนเกิดมุมมองที่หลากหลาย เกิดความเข้าใจต่อความเป็นไปของโลก ที่มีความ слับซับซ้อน เกิดรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เกิดความตระหนักรู้ต่อบบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำของตนเอง เกิดค่านิยมที่ถูกต้องวางอยู่บนหลัก

ของการเดาเรื่องความแตกต่างหลักหลาย สิทธิเสรีภาพของบุคคล จนเกิดสำนึกของการเป็น พลเมือง

ผลการเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถตั้งคำถามกับความเป็นไปของโลกผ่านสื่อหลากหลายรูปแบบได้
2. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อความเป็นไปของโลกผ่านสื่อ ในรูปแบบต่าง ๆ ได้
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปของโลกผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้แนวคิดและ ทฤษฎีได้ รวมทั้งสามารถนำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้งอย่างเป็นเหตุเป็นผลได้
4. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อความเป็นไปของโลกผ่านสื่อ ในรูปแบบต่าง ๆ ได้
5. นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่ดีโดยใช้สื่อในรูปแบบต่าง ๆ เป็นตัวกลางได้ อย่างเหมาะสม
6. นักเรียนสามารถเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตัวแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อ ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ และแสดงออกอารมณ์ความรู้สึกอย่างเหมาะสม
7. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4. โครงสร้างของรายวิชา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
1	เตรียมความพร้อม	1 ชม.	เตรียมความพร้อม	-
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โลกภูมิศาสตร์กับสื่อ				
2	โลกภูมิศาสตร์กับสื่อ - แนะนำรายวิชา - โลกภูมิศาสตร์กับสื่อ	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ	1. ประเมินการอภิปรายกลุ่มย่อย 2. ประเมินใบงาน 3. ทักษะการเขียน การพูด การค้นคว้า 4. การมีส่วนร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ 5. เจตคติ
3	โลกภูมิศาสตร์กับสื่อ - ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับสื่อ - อิทธิพลของสื่อ ในยุคโลกภูมิศาสตร์	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ				
4	ทฤษฎีและแนวคิด พื้นฐาน - ทฤษฎีและแนวคิด พื้นฐานเกี่ยวกับ การรู้เท่าทันสื่อ	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้ จากบทความ - สอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย	1. ประเมินใบงาน 2. ทักษะการเขียน การพูด การค้นคว้า 3. การมีส่วนร่วมกับ กระบวนการเรียนรู้ 4. เจตคติ
5	ทฤษฎีและแนวคิด พื้นฐาน - สื่อกับการเรียนรู้ของเด็ก	3 ชม	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย	
6	ทฤษฎีและแนวคิด พื้นฐาน - ความสำคัญของ การรู้เท่าทันสื่อ	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สื่อกับการสื่อสารสาธารณะ				
7	สื่อกับการสื่อสารสาธารณะ - สื่อกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปราชากลุ่มย่อย	1. ประเมินใบงาน 2. ทักษะการเขียน การพูด การค้นคว้า 3. การมีส่วนร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ 4. เจตคติ
8	สื่อกับการสื่อสารสาธารณะ - สื่อกับการโฆษณา	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปราชากลุ่มย่อย	
9	สื่อกับการสื่อสารสาธารณะ - สื่อกับการสร้างอัตลักษณ์	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปราชากลุ่มย่อย	
10	สื่อกับการสื่อสารสาธารณะ - สื่อกับการเมือง	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปราชากลุ่มย่อย	
11	สื่อกับการสื่อสารสาธารณะ - สื่อกับความรุนแรง	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปราชากลุ่มย่อย	
12	สื่อกับการสื่อสารสาธารณะ - สื่อในสังคม Soft Power	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปราชากลุ่มย่อย	
13	สื่อกับการสื่อสารสาธารณะ - สื่อกับเพศสภาพ	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปราชากลุ่มย่อย	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สื่อดิจิทัล				
14	สื่อดิจิทัล - ความสัมพันธ์และพฤติกรรมในสื่อออนไลน์	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปราชากลุ่มย่อย	1. ประเมินแผ่นผัง สรุปประเด็นการเรียนรู้ 2. ประเมินความเรียง 3. ทักษะการเขียน การพูด การค้นคว้า 4. การมีส่วนร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ 5. เจตคติ
15	สื่อดิจิทัล - Fake News - Free Speech - Hate Speech - Cyber Bully	3 ชม.	- สอนโดยกระบวนการ 5 ขั้นตอน การค้นคว้าความรู้จากบทความ - สอนโดยการอภิปราชากลุ่มย่อย	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
16	สื่อดิจิทัล - การใช้สื่อดิจิทัล สร้างสรรค์	3 ชม.	- สอนโดยการค้นคว้าข้อมูล จากสื่อสังคมออนไลน์	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสร้างสื่อสร้างสรรค์				
17	การสร้างสื่อสร้างสรรค์ - การผลิตสื่อสร้างสรรค์ ในปัจจุบัน	3 ชม.	- สอนโดยการค้นคว้าจากเว็บไซต์ ข่าวออนไลน์	1. ประเมินแผนผัง สรุปประเด็นการเรียนรู้ 2. ประเมินความเรียง 3. ทักษะการเขียน การพูด การค้นคว้า 4. การมีส่วนร่วมกับ กระบวนการเรียนรู้ 5. เจตคติ
18	การสร้างสื่อสร้างสรรค์ - Content Designer	3 ชม.	- แลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยวิทยากรพิเศษ	
19	สรุปการเรียนรู้	3 ชม.	- อภิปรายสรุปการเรียนรู้	1. ความรู้ 2. ทักษะ 3. เจตคติ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ใช้แนวทางการสอนแบบ Co-5 Steps, Active Learning และแบ่งกลุ่มอภิปราย โดยยึดหลักการ
ในชั้นเรียน

- หลักของการเคารพความแตกต่าง คุณครูทุกคนต้องถูกฝึกความเข้าใจความแตกต่าง
ระหว่างครุตัวยักษ์ และความแตกต่างของนักเรียน ซึ่งนักเรียนทุกคนมีสิทธิ์ในการเรียนรู้
บนพื้นฐานของหลักประชาธิปไตยและความสัมพันธ์ที่ดี ทั้งระหว่างครุกับครุ ครุกับนักเรียน
และนักเรียนกับนักเรียน
- หลักของสุนทรียสนเทศ คุณครูและนักเรียนทุกคนจะต้องใช้การสุนทรีย์สนเทศและรับฟัง
ซึ่งกันและกัน
- หลักของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน คุณครูและนักเรียนจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดี
ซึ่งกันและกันโดยผ่านวินัยเชิงบวก การรับฟังและร่วมกันช่วยเพื่อแก้ไขปัญหา

- 4) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนเชิงรุก คุณครูทุกคนจะผ่านการฝึกการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน การจัดกลุ่มนักเรียนและการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นฐานสำคัญที่ทำให้เกิดการสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และทำให้ยกระดับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังให้เกิดขึ้น
- 5) การทบทวนบทเรียนหลังจบกระบวนการ (after action review) ในช่วงจบภาคเรียนแต่ละภาคจะจัดให้คุณครูได้นำเสนอสิ่งที่ทำได้ดี สิ่งที่ต้องพัฒนาต่อไป สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนและข้อเสนอแนะ ในหน้างานการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนในระดับชั้น

6. การประเมินการเรียนรู้และประเมินผล

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	ระยะเวลาประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้	การประเมินความรู้	แบบสอบถาม ใบกิจกรรม แบบบันทึก	ระหว่างเรียน หลังเรียน	ผ่านที่ 60%
2. เจตคติ	การประเมินเจตคติ	แบบสังเกต	ระหว่างเรียน หลังเรียน	มีเจตคติที่ดีเพิ่มขึ้น
3. ทักษะ	การประเมินทักษะ	แบบประเมินทักษะ	ระหว่างเรียน หลังเรียน	มีทักษะครบ ตามผลการเรียนรู้

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โลกกวัตน์กับสื่อ

รายวิชาเพิ่มเติม เก่ากันสื่อเก่ากันสังคม (Mass and Media Literacy) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ผู้สอน คุณครุสีปกร จันทร์แก้ว เวลา 6 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนจบหน่วยการเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

- นักเรียนสามารถตั้งคำถามกับความเป็นไปของโลกผ่านสื่อหลากหลายรูปแบบได้
- นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อความเป็นไปของโลกผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ได้
- นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2. สาระการเรียนรู้

2.1 ความรู้

2.1.1 โลกยุคโลกกวัตน์ยุคที่มีการแพร่กระจายไปทั่วโลก; การที่ประเทศไม่ใช่ประเทศที่มีอำนาจและมีความสามารถในการรับรู้สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง

2.1.2 สื่อยุคโลกกวัตน์ สื่อกลางที่นำข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระทุกประเภทไปสู่ มวลชน มีการแพร่กระจายไปทั่วโลก; การที่ประเทศไม่ใช่ประเทศที่มีอำนาจและมีความสามารถในการรับรู้สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง

2.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

2.2.1 ความสามารถในการสื่อสาร (การอ่าน คิด วิเคราะห์สื่อ)

2.2.2 ความสามารถในการคิด (วิเคราะห์สื่อ)

2.2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา (วางแผนสืบค้นและวิเคราะห์สื่อที่ถูกทาง)

2.2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (ทำงานอย่างร่วมพลัง)

2.2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สืบค้นหาข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์ หรือสมาร์ทโฟน)

3. กิจกรรมการเรียนรู้

1. เสนอสิ่งเร้าและระบุความสำคัญ

ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4 คน คละเพศคละความสามารถ เสนอสื่อให้นักเรียนร่วมกันศึกษาแบบรวมพลัง เพื่อการตั้งให้นักเรียนเกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับสื่อ

<u>โลกยุคโลกาภิวัตน์</u> 2. แสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์	<u>ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสื่อ อิทธิพลของสื่อในยุคโลกาภิวัตน์</u> 2. แสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์
นักเรียนทำความรู้จักเรื่องโลกภิวัตน์ผ่านสื่อและสรุปสิ่งความรู้ที่ได้	นักเรียนรวมพลังศึกษาและวิเคราะห์สื่อและอิทธิพลของสื่อ วิเคราะห์ความต้องการของผู้ผลิตสื่อ
3. อภิปรายและสร้างความรู้	3. อภิปรายและสร้างความรู้
นักเรียนอภิปรายสื่อที่ได้ศึกษา โดยอภิปรายภายในกลุ่ม เรื่องของสื่อต่าง ๆ และอิทธิพลของสื่อว่าหลังจากได้รับสื่อรู้สึกอย่างไร แต่ละคนรู้สึกเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร ในกลุ่มนักเรียนที่เรียนรู้เรื่องช่วยนักเรียนที่เรียนรู้ซึ้ง	นักเรียนอภิปรายสื่อที่ได้ศึกษา และสรุปว่าโลกยุคโลกาภิวัตน์เป็นอย่างไร มีลักษณะสำคัญอย่างไร โดยเฉพาะเรื่องของสื่อโดยอภิปรายภายในกลุ่มนักเรียนที่เรียนรู้เรื่องช่วยนักเรียนที่เรียนรู้ซึ้ง
4. สื่อสารและสะท้อนคิด	4. สื่อสารและสะท้อนคิด
นักเรียนนำเสนอ สื่อในยุคโลกาภิวัตน์และยุคโลกาภิวัตน์ว่าคืออะไรและมีความสำคัญอย่างไร และร่วมกันสะท้อนคิด	นักเรียนนำเสนอข้อมูล ความรู้สึกที่ได้ ให้เพื่อนแต่ละกลุ่มได้ทราบว่าเหมือนหรือแตกต่างและกระตุ้นอารมณ์อย่างไรบ้าง
5. ประยุกต์และตอบแทนสังคม	5. ประยุกต์และตอบแทนสังคม
นักเรียนนำความรู้ที่ได้นำมาออกแบบสื่อยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้เชพสื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้อง	นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้เชพสื่อแบบไม่ตัดสิน

4. การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ความรู้	1. ประเมินการอภิป่วยกลุ่มย่อย 2. ประเมินใบงาน	แบบสอบถาม ใบกิจกรรม แบบบันทึก	ผ่านที่ 60%
2. เจตคติ	1. กล้าแสดงออก 2. ไม่ตัดสินข้อมูล	แบบสังเกต	มีเจตคติที่ดีเพิ่มขึ้น
3. ทักษะ	1. ทักษะการเขียน การพูด การค้นคว้า 2. การมีส่วนร่วมกับกระบวนการเรียนรู้	แบบประเมินทักษะ	มีทักษะครบถ้วน ผลการเรียนนู้้

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2³

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โลกากิจวัตนกับสื่อ

รายวิชาเพิ่มเติม เท่ากันสื่อเท่ากันสังคม (Mass and Media Literacy) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
เรื่อง สื่อในยุคโลกาภิวัตน์ : The Boy In The Striped Pyjamas เวลา 1.30 ชั่วโมง
สื่อเพื่อการศึกษาสังเคราะห์บุขยชน
ผู้สอน คุณครุสังคมศึกษา โรงเรียนเพลินพัฒนา

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- เมื่อนักเรียนเรียนจบคาดว่า นักเรียนสามารถ

 - อธิบายความหมายของสื่อได้ (K)
 - อธิบายความหมายของสิทธิมนุษยชนที่ไม่เท่าเทียมกันได้ (K)
 - ปฏิบัติกิจกรรมตามใบกิจกรรม เรื่อง ศึกษาสิทธิจากภาพนิทรรศ์ แบบร่วมพลังอย่างกล้าแสดงออก (P)
 - กล้านำเสนอเรื่อง กล้าแสดงออกและตรวจสอบให้ถูกต้อง เรื่องสิทธิมนุษยชน จากสื่อ (A)

2. สาระการเรียนรู้

1. ด้านความรู้ (K)
 1. สื่อในยุคโลกาภิวัตน์ คือ สื่อถูกผลิตที่นำข่าวสาร สาระ และเนื้อหาสาระทุกประเภทไปสู่มวลชน มีการเผยแพร่กระจายไปทั่วโลก การที่ประชาชนโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้ สมัพน์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว快捷
 2. สิทธิมนุษยชนที่ไม่เท่าเทียมกัน คือ สิทธิพื้นฐานที่มนุษย์พึงมี เกิดความไม่เท่าเทียม

³ เป็นตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เคยผ่านกระบวนการ LESSON STUDY ด้วย PLC โดยมี รศ.ดร. พิมพันธ์ เดชาคุปต์ และ รศ. พยากรณ์ ยินดีสุข เป็นผู้เขียนรายงาน เมื่อปีการศึกษา 2559 แต่ปัจจุบันอาจมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องของสื่อเพื่อให้เหมาะสม

2. กระบวนการ (P)

1. ความสามารถในการสื่อสาร (การเล่า)
 2. ความสามารถในการเรียนรู้ (การคิด วิเคราะห์)
 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา (การแก้ปัญหา ตัวแย่งอย่างมีเหตุผล)
 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (การทำงานแบบรวมพลัง)
 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (การสืบค้นข้อมูลจาก internet)
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
1. กล้า นำเสนอด้วยความคิดเห็นของตัวเอง

3. กิจกรรมการเรียนรู้

1. เสนอสิ่งเร้าและระบุคำถานสำคัญ (35 นาที)
 1. ครูเสนอภาพนิทรรศ์ The Boy In The Striped Pyjamas
 2. ให้นักเรียนสังเกต ดู พึง จากราพนิตร์เพื่อให้นักเรียนสังสัยและคาดคะเนคำตอบ
2. แสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์ (10 นาที)
 1. ครูให้นักเรียนทำใบกิจกรรมเรื่องสิทธิมนุษยชนจากราพนิตร์
 2. ให้นักเรียนจับประเด็น จับใจความ วิเคราะห์ จับคู่ตามใบกิจกรรม
3. อภิปรายและสร้างความรู้ (20 นาที)
 1. นักเรียนแต่ละกลุ่มน้ำเสนอผลงาน (5 นาที)
 2. ครูนำอภิปราย โดยใช้คำถานต่อไปนี้ (5 นาที)
 - ให้นักเรียนสรุปสร้างความรู้ (5 นาที)
 - 2.1 สิทธิเกิดขึ้นเมื่อใดและจะสิ้นสุดลงเมื่อใด
 - 2.2 สิทธิมนุษยชน (Human Right) หมายถึง อะไร
 - 2.3 ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ คือ อะไร
 - 2.4 กระบวนการตัดสินการได้รับสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างไร
 3. ครูให้ผู้เชี่ยวชาญ เชื่อมโยงความหมายที่ได้เรียน พร้อมทั้งเสริมตัวอย่าง (5 นาที)
4. สื่อสารและสะท้อนคิด (10 นาที)
 1. ให้เด็กเล่าเรื่อง สิทธิมนุษยชน สรุปพัง

5. ตอบแทนสังคม (15 นาที)

ให้นักเรียนแต่ละคนคึกคักความรู้เหตุการณ์ กรณีตัวอย่างที่แสดงความไม่เท่าเทียมกันของสิทธิมนุษยชนในบ้านเรารือເອເຍຫຼືໃນຮະດັບໂລກທີແຕ່ລະຄນສນໃຈ ແສດງຄວາມຄິດເຫັນ ຄວາມຮູ້ສຶກຕ່ອເຫຼຸດກາຮົນໆຂ້າງຕົ້ນແລກກາຮໃຊ້ກະບວນກາຮຕັດສິນກາຮໄດ້ຮັບສີທົມນຸ່ມໝຍ້ນໃນເຫຼຸດກາຮົນໆດັ່ງກ່າວຂ້າງຕົ້ນແລກນໍາເສນອສື່ອໃນຮູ່ປະບົບຄລິປຣິດທັນ

4. การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์
ความรู้	ประเมินความรู้เรื่องสืบในยุคโลกาภิวัตน์เรื่องสิทธิมนุษยชนที่ไม่เท่าเทียมกัน	โดยใช้แบบสอบถาม	ผ่านที่ 60%
เจตคติ	กล้าแสดงออก	แบบประเมิน	มีเจตคติที่ดีเพิ่มขึ้น
ทักษะ	การปฏิบัติภาระแบบรวมพลัง	แบบประเมิน	มีทักษะครบตามผลการเรียนรู้
ผลงาน	คลิปวิดีทัศน์	แบบประเมิน	ส่งตรงตามเงื่อนไขและเวลาที่กำหนด

05

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : ภาวะผู้นำในตัวอัน

ดร.นภภดี จิตรรังสรรค์¹

1. ความเป็นมา

ปัจจุบันประเทศไทยของเราประสบปัญหา เรื่อง วิกฤติผู้นำกันอยู่ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ เพราะดูเหมือนเราจะหาผู้นำที่เป็น “ของแท้” หรือ ผู้นำที่ “น่าเชื่อถือ” จริง ๆ นั้นยากมาก เพราะผู้นำยุคใหม่ต้องเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยดึงศักยภาพของตัวเองออกมายابริหารทั้งการบริหารงานและทีมงานอย่างเต็มความสามารถ ผู้นำในองค์กรที่มีความเก่งทั้งเรื่องคนงานและเรื่องการจัดการต่าง ๆ ในทุกองค์กร จึงจำเป็นอย่างมาก ดังนั้น ต้องพัฒนาผู้นำให้สามารถดึงศักยภาพในตัวเองออกมายใช้ในการบริหารงานและบริหารคน ได้อย่างบรรลุเป้าหมายขององค์กร เพื่อให้องค์กรเจริญและยั่งยืน

การทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งสำคัญ และผู้ที่จะทำงานเป็นทีมได้ต้องมีภาวะผู้นำในตนเอง ต้องเน้นการสร้างกระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล และความคิด เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ อันดีสำหรับตัวบุคคลแล้ว ยังเกิดความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มและองค์กร ส่งผลถึงการปรับเปลี่ยน ความคิดและพฤติกรรมใหม่ของบุคคลในการทำงานร่วมกัน อีกทั้งยังลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น นำมาซึ่งการปฏิบัติภารกิจตอบสนองนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิผล นำไปสู่การปฏิบัติจริงได้เป็นผลสำเร็จ

เยาวชนเป็นทรัพยากรุ่มนุษย์ที่มีคุณค่าอย่างมากของประเทศไทย จะเติบโตและเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศไทยไปในอนาคต การสร้างให้คนมีภาวะความเป็นผู้นำ (Leadership) นับว่า มีความสำคัญอย่างมาก เพื่อที่จะทำให้องค์กรพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง (Change) ซึ่งเกิดขึ้น อย่างรุนแรงมากในขณะนี้

ดังนั้นการเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีภาวะผู้นำ ควรเริ่มตั้งแต่การสอนให้เด็กมีทัศนคติ ที่ถูกต้องต่อการเป็นผู้นำ โดยผู้นำและหัวหน้ามีความแตกต่างกันนิยาม “ผู้นำ” ในด้านต่าง ๆ มีหลากหลายทฤษฎี และแต่ละคนนั้นมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน ดังนั้น อาจจะบอกว่า ผู้นำแบบใดก็ว่ากันนั้น คงไม่สามารถบอกได้ รวมทั้งยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ภาวะ

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนสุจิตุลี

ความเป็นผู้นำก็อาจแตกต่างกันไปด้วย สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างภาวะความเป็นผู้นำในตัวเราเอง เราสามารถที่จะเป็นผู้นำได้ดีแค่ไหน มีความน่าเชื่อถือจากบุคคลอื่น ๆ มากน้อยอย่างไร สามารถบอกได้หรือไม่ว่าเราเป็นผู้นำ “ของแท้” เพราะความเป็นผู้นำนั้นอยู่ภายในตัวเรา แล้วเราแสดงออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ ไม่ใช่ตำแหน่ง หรือสิ่งที่เราบอก ดังนั้นการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำในตัวเองให้แข็งแกร่ง ย่อมเป็นประโยชน์ต่อเรามากที่สุด

การศึกษาแบบเดิม ๆ จะพาเยาวชนของเร้าไปสู่อนาคตข้างหน้าได้อย่างไรในโลกยุคตัวราชที่ 21 ที่คนทำงานด้วยความรู้ โลกในวันนี้น่าต้องการคนที่พร้อมด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะชีวิต ความเป็นผู้นำ และวิชาการ แต่ปัจจุบันเรากลับมุ่งพัฒนาวิชาการเพียงด้านเดียว เด็ก ๆ ยังไม่ถูกเตรียมพร้อมให้อยู่บนโลกใบนี้ได้อย่างมีประสิทธิผล ดังนั้น ถึงเวลาแล้วที่ต้องหันกลับมาปรับความคิดและมุ่งมองเกี่ยวกับการศึกษาใหม่ เพื่อช่วยเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาและร่วมกันสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่จะอยู่บนโลกใบนี้ ให้เป็น “ผู้นำ” ที่เป็นทั้งคนดีและคนเก่งให้กับสังคมไทยอย่างส่งงาม การปลูกฝังความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นในตัวเด็กแต่ละคนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ผู้นำต้องมีความผันหัวใจดุจมุ่งหมายในใจที่ชัดเจน และยึดมั่นต่อความผันของตัวเอง อย่างแน่นอน ดังนั้นความเชื่อมั่นในตัวเอง การมีทัศนคติเชิงบวกจะช่วยให้เราเชื่อมั่นในศักยภาพของเรามากขึ้น โดยเราต้องบอกตัวเอง อยู่เสมอ ๆ ว่า “เราทำได้!” แล้วเราจะทำสำเร็จได้จริง ๆ

กลุ่มบริษัทแพคริม เป็นที่ปรึกษาด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรชั้นนำของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศในดับบุคคลและองค์กรด้วยการจูงใจ ผูกพัน และพัฒนาผู้นำในทุกระดับ ทั้งในภาคธุรกิจเอกชน ราชการ และสถาบันการศึกษา โดยได้รับลิขสิทธิ์จาก Franklin Covey เริ่มต้นจากแนวคิดของ Dr. Stephen R. Covey ผู้เขียนหนังสือ The 7 Habits of Highly Effective People ซึ่งถือเป็นหนังสือที่ได้รับการยอมรับว่ามีอิทธิพลอย่างสูงสำหรับผู้บริหารทั่วโลก เพื่อช่วยสร้างสรรค์วัฒนธรรมองค์กรที่เป็นเลิศ ทีมงานที่มีประสิทธิผล และความสามารถทางธุรกิจ สู่ความสำเร็จผ่านหลักสูตรระดับโลกที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง และได้จัดตั้งโครงการผู้นำในตัวฉัน หรือ The Leader in Me ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาที่สร้างคุณลักษณะของความเป็นผู้นำให้กับนักเรียนในประเทศไทย ช่วยเสริมสร้างโรงเรียนต้นแบบผู้นำในตัวฉัน ซึ่งเป็นการสร้างวัฒนธรรมโรงเรียน ที่เริ่มต้นจากการพัฒนาภาวะผู้นำให้กับคุณครู เพื่อให้สามารถพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำ และสร้างความสมดุลระหว่างความรู้ทางวิชาการและการพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนอย่างเป็นระบบโดยบูรณาการเข้ากับระบบการเรียนรู้ของโรงเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมและพัฒนาทักษะสำคัญให้กับเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ภายใต้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Center) และเน้นการพัฒนาดุลพิภพทางอารมณ์ (EQ) โดยจะเรียนรู้ผ่านกระบวนการ และบูรณาการ กับสื่อต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งรอบตัวได้อย่างเหมาะสม พร้อมการกระตุ้น

ให้รู้จักการตั้งเป้าหมายในชีวิตส่วนตัว เป้าหมายในการเรียน ซึ่งจะเป็นเป้าหมายในการทำงานต่อไป ในอนาคต รู้จักการบริหารเวลา เพื่อให้เกิดผลการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดี แก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น กับตนเองและบุคคลรอบข้างได้ สร้างให้เกิดภาวะผู้นำในตัวเอง ที่สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

กิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำในตัวตนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีอุปนิสัยตามที่พึงประสงค์ เพื่อให้เป็นผู้มีประสิทธิผลต่อไปในอนาคต โดยมีจุดประสงค์ การเรียนรู้ ดังนี้

- เข้าใจความแตกต่างของกรอบความคิดและหลักการอันเป็นพื้นฐานของการสร้างอุปนิสัย สู่ความสำเร็จ ทั้ง 7 อุปนิสัย ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลได้
- แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการควบคุมตนเอง สามารถเลือกและรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองเลือกได้เป็นอย่างดี
- ใช้เวลา และมีภาระที่เหมาะสมและแสดงให้เห็นถึงการเป็นคนโปรด��ที่ฟมากกว่า รีแอคทีฟได้ในชีวิตประจำวัน
- มีจุดมุ่งหมายในใจ สามารถวางแผน และตั้งเป้าหมายได้อย่างชัดเจน
- บริหารเวลาให้สามารถดำเนินการตามแผนที่ตั้งไว้ได้
- สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้างได้
- สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้จนสำเร็จ
- เห็นคุณค่าและความแตกต่างของแต่ละบุคคล
- แสดงออกถึงการพัฒนาทั้ง 4 มิติที่สำคัญของชีวิต คือ ร่างกาย จิตวิญญาณ สังคม และ อารมณ์
- นำอุปนิสัยไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. สาระของกิจกรรม

ภาวะผู้นำในตัวตน หมายถึง การที่นักเรียนได้นำกรอบความคิดและหลักการของการเป็นผู้มีอุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผล โดยใช้หลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผล โดยมีแนวคิด ตามรายละเอียดแต่ละอุปนิสัย ดังนี้

อุปนิสัยที่ 1 บีโปรแอคทีฟ (Be Proactive)

ฉันเป็นคนรับผิดชอบ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ เลือกการกระทำ ทัศนคติและอารมณ์ ฉันไม่กล่าวโทษผู้อื่นเมื่อทำผิดพลาด ทำสิ่งที่ถูกต้องด้วยตัวเอง ถึงแม้ว่าจะไม่มีใครเห็นสิ่งที่ฉันทำก็ตาม

อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the end in mind)

ฉันวางแผนล่วงหน้าและกำหนดเป้าหมายชัดเจน ฉันทำสิ่งที่มีคุณค่าและสร้างความแตกต่าง ฉันเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของห้องเรียนและมีส่วนสนับสนุนพัฒกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รวมทั้งตั้งมั่นที่จะเป็นพลเมืองคุณภาพของสังคม

อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน (Put first things first)

ฉันใช้เวลาทำสิ่งที่สำคัญสูงสุด และปฏิเสธสิ่งที่ไม่สำคัญ ฉันจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องทำ จัดตารางเวลา และทำงานแผนที่กำหนด ฉันเป็นคนมีระเบียบวินัย

อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ-ชนะ (Think win-win)

ฉันปรับสมดุลระหว่างความกล้าที่จะทำสิ่งที่ฉันต้องการให้ได้ กับความใส่ใจต่อผู้อื่น ในสิ่งที่ขาดไม่ได้ ฉันหาทางออกแบบชนะ-ชนะเสมอเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น ฉันเลือกฝากบัญชี ออมใจ (Emotional Bank Account)

อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อน แล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา (Seek first to understand then to be understood)

ฉันรับฟังความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น ฉันพยายามเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยกรอบความคิดของเข้า ฉันฟังโดยไม่ขัดจังหวะผู้พูด และฟังด้วยหู ตา รวมทั้งใจ ฉันกล้าพูดในสิ่งที่ฉันคิด

อุปนิสัยที่ 6 ผนึกพลังประสานความต่าง (Synergize)

ฉันเห็นความสำคัญของจุดแข็งของผู้อื่น และเรียนรู้จากเข้า ฉันเข้ากับผู้อื่นได้ดี เมื่อกระทั้งคนที่แตกต่างจากฉัน ฉันทำงานกลุ่มได้ดีและมองหาความคิดใหม่ ๆ จากผู้อื่น เพราะรู้ว่า การทำงานร่วมกันสร้างทางเลือกใหม่ที่ดีกว่าการที่ใครคนหนึ่งจะหาได้เพียงลำพัง ฉันมองหาทางเลือกที่สาม

อุปนิสัยที่ 7 ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the saw)

ฉันดูแลสุขภาพด้วยการกินอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ และพักผ่อนให้เพียงพอ (กายภาพ) ฉันเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ จากที่อื่น ไม่ใช่จากที่โรงเรียนเท่านั้น (สติปัญญา) ฉันใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวและเพื่อนฝูง (สังคมและอารมณ์) ฉันแบ่งเวลาให้กับการซ่อมเหลือผู้อื่น (จิตวิญญาณ) ฉันสร้างสมดุลให้ 4 มิติ ที่สำคัญของตัวฉัน

โดยทั้ง 7 อุปนิสัย จะถูกพัฒนาผ่านตัวนักเรียนแต่ละคน และเป็นแบบของการพัฒนา เพื่อความก้าวหน้า โดยที่ 3 อุปนิสัยแรก โปรแอคทีฟ เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ และทำสิ่งที่สำคัญ ก่อนเป็นหลักการที่ช่วยให้บุคคลพึงตนเองได้มากขึ้น ซึ่งเรียกว่าชัยชนะส่วนตน ซึ่งมีแก่นสำคัญ ได้แก่

ทักษะการบริหารเวลา ทักษะการวางแผน ทักษะการตั้งเป้าหมาย และทักษะพื้นฐานเรื่องการจัดการให้เป็นระบบระเบียบ

อุปนิสัยที่ 4 5 และ 6 ซึ่งได้แก่ คิดแบบชนะ-ชนะ เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา และเน้นกลังประสานความต่าง จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้บุคคลพึงพาชี้งกันและกันมากขึ้น เป็นแนวทางพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ทักษะในการฟัง ทักษะเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

อุปนิสัยที่ 7 คือ ลับเลื่อยให้คอมโอยเสมอ เป็นการรวมรวมอุปนิสัยอื่น ๆ เข้าด้วยกัน ตามหลักการเติมพลังชีวิต ทั้ง 4 มิติ คือ ด้านกายภาพ สังคมและอารมณ์ สร้างปัญญา และจิตวิญญาณ

4. ແນະຍະຍາວຂອງການກຳຈັກຮຽນ

ສັບຫຸດ	ຫ້ວ້າວ	ຄຸຕປະສົງການເຮັບເຍັນ	ການຕີເຮັດວຽນ	ທິການຮຽນ	ທິການອອກຄູກົບປັກເຫມາ	ສື່ອ/ແລ້ວເຮັດວຽນ
ການຕີເຮັດວຽນທີ 1						
1-2 (2)	1. ເຄີມຕື່ນ 7 ອຸປະສົງ 1.1 ຂັ້ນກາງ ພື້ນຖານ 1.2 ຮົວມະນາຍ ອຸປະສົງ	1. ເຫັນໃຈຄວາມມູນຕາຕ່າງ ໝອງກວດປະຄວາມຄົດແລະ ອັກກາງວົງມື້ນິພື້ນຖານ ໝອງກາຮັສ້າງອຸປະສົງ ຮ່ວມສຳເນົາຮົງ ທັງ 7 ອຸປະສົງ ທ່ານີ້ທີ່ໄດ້ປະສົບສິຫນຸລີດໍ່	ກິຈກຽມທີ 1 (1 ຫ້ວມົງ) 1. ນັກເຮືອນແສ່ນມາແນະນຳຕາມອັນ ປະກາບປ່າທາງ (ເພື່ອນທຳຕາມ ໂນສີທີ່ຕົ້ນທໍາ) 2. ນັກເຮືອນເງິນກົມຕົດສັນຍານີ້ອີ ໝອງ 7 ອຸປະສົງ	ກິຈກຽມທີ 1 - ດັບວຸນເນັ້ນເງິນທີ່ມີນຳທຳ ກິຈກຽມແລະກະຕຸນິ້ນ ນັກເຮືອນຕົດຢູ່ປະກາບປ່າທາງ ທ່າທາງທີ່ແຕກຕ່າງ	ກິຈກຽມທີ 1 - ວິທີ່ພົບຮູ້ລົບໂພງທີ່ຫຼັສິນ ສັກສິນຕ່າງໆ - ເພັນທີ່ກວະຕຸ້ນໃຫ້ໃດ ການແສດທ່າທາງ	
3-6 (4)	3 ກວດປະຄວາມຄົດ - ກວດປະຄວາມຄົດ ຫ້ວ້າວ - ກວດປະຄວາມຄົດ ຊື່ປະກະສິຫຼິກດ	1. ເຫັນໃຈຄວາມມູນຕາຕ່າງອັນ ກວດປະຄວາມຄົດແລະຫຼັກ ກາຮັສ້າງອຸປະສົງ ກາຮັສ້າງອຸປະສົງ ຮ່ວມສຳເນົາຮົງ ທັງ 7 ອຸປະສົງ ທ່ານີ້ທີ່ໄດ້ປະສົບສິຫນຸລີດໍ່	ກິຈກຽມທີ 2 (1 ຫ້ວມົງ) - ນັກເຮືອນຮັບຮູ້ກວາມໝາຍ ໝອງ “ອຸປະສົງ” ນັກເຮືອນອຸດແລະວ່ວມກັນວິທີກວະຫຼາດ ຄູ່ນີ້ຍັງຈາກເຮົາເຫຼື່ອສົ່ງ ນັກເຮືອນນີ້ຕຽວໜ້າອຸປະນິສີ ທີ່ສ້າງແລະທຳລາຍໂຕໄຫຼື ເຄື່ອງສູ່ອຸປະນິສີ (ແມ່ນັ້ນັ້ນຕົວ T ແທນໝູນປົນເສັ້ນທີ່ ແລະໜ້າມື້)	ກິຈກຽມທີ 2 - ຈຸດຫາແລະຕົດຕ່ອງ ວິດທີ່ຕົນທີ່ ໝາກກວັນພົນເຊີນສີຢູ່ - ຕັ້ງຄໍາຕາມໝາຍຫຼັກ ວິດກວາະແລະກະຕຸນິ້ນ ໄຫຼືຫຼັກຕົວອຸປະນິສີ ຜູ້ນຳຕ່າງໆ	ກິຈກຽມທີ 2 - ວິດທີ່ໜີແລ້ວສົດ ໜ້າເພີ້ນຕົກພົບຮູ້ ຄູ່ນີ້ໄປ	
ກິຈກຽມທີ 3						
3-6 (4)	3 ກວດປະຄວາມຄົດ - ກວດປະຄວາມຄົດ ຫ້ວ້າວ - ກວດປະຄວາມຄົດ ຊື່ປະກະສິຫຼິກດ	1. ເຫັນໃຈຄວາມມູນຕາຕ່າງອັນ ກວດປະຄວາມຄົດແລະຫຼັກ ກາຮັສ້າງອຸປະສົງ ກາຮັສ້າງອຸປະສົງ ຮ່ວມສຳເນົາຮົງ ທັງ 7 ອຸປະສົງ ທ່ານີ້ທີ່ໄດ້ປະສົບສິຫນຸລີດໍ່	ກິຈກຽມທີ 3 (3 ຫ້ວມົງ) - ນັກເຮືອນໃຈກາພ Illusion Picture ແລະອົບປາຍສີທີ່ມີຄອງເຫັນ ນັກເຮືອນທີ່ກິຈກວດຫຼືອົບສິ້ງອົງ 5 ປູ່ຢາງ ແລ້ວວາງໄຮຍະເຫັນກັບ ເໜັນ ແລະແສດຈີ່ໃຫ້ເໜັນ	ກິຈກຽມທີ 3 - ຈຸດຫາກາພ Illusion Picture ພລາຍ ວູນແບບ	ກິຈກຽມທີ 3 - ກາພ Illusion Picture ພລາຍ ວູນແບບ ກາສີຂອງທີ່ຈະໄໝ ນຳເປັນລົບ	

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างผลลัพธ์เพิ่งประสงค์
ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

สับทาร	หัวข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาทของครุกรรกับรักษา	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
7 - 14 (8)	2. ภูมิศาสตร์ 1 ปี ป्रเอนดอร์ฟฟ์	1. แสดงโจทย์หนึ่งเรื่องความ สัมภានในภูมิศาสตร์และ ต้นเรื่อง สำนวนภูมิศาสตร์และ รูปแบบบ่อต่องที่ ตามโครงสร้างได้เป็นอย่างดี 2. นำร่องฯ และน้ำมันริบบิล ที่หมายจะสอนและแสดง ให้เห็นถึงภูมิศาสตร์ นำไปและคิดพิมพ์มาไว้ รีบอคท์ไฟเบอร์เจล ประดิษฐ์	กิจกรรมที่ 5 (ชั่วโมง) - นำร่องฯ ทำภูมิศาสตร์ภูมิใจภูมิฯ ของ Pisa และร่องภูมิศาสตร์ฯ สิ่งที่ต้องใช้ทำภูมิศาสตร์ - นำร่องฯ ร่องภูมิศาสตร์ฯ ไปร่ายและ แสดงความรู้สึก - นำร่องฯ ทำภูมิศาสตร์ภูมิใจภูมิฯ ให้ร่องที่สูด และร่องภูมิศาสตร์ฯ ถึงประเทศไทยที่เกิดขึ้นในขณะที่ ทำภูมิศาสตร์ฯ 3. นำร่องฯ สัญญาไปประยุกต์ ให้ร่องฯ จัดทำภูมิศาสตร์ ไปร่องฯ ไม่ต้องมีอย่าง เป็นร่องฯ	กิจกรรมที่ 5 - ครุภูมิภูมิเรียนรู้ภูมิฯ และต้องคำนึงถึงความ ตระหนักรู้ในการเป็นครู ใบปลิวที่ใช้ทำภูมิฯ - การประเมินคน ใบปลิวครุฑ์ และรีบอคท์ไฟเบอร์เจล	กิจกรรมที่ 5 - ภูมิ Tower of Pisa - ผู้นำร่องฯ ได้ - ภูมิฯ เกี่ยวข้องกับ [*] การประเมินคน ใบปลิวครุฑ์ และรีบอคท์ไฟ

สับปะรด	หัวข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาทของครุภารกิจ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
		ข้อมูลเบื้องต้นพืชติดกรวย รีแอคทีฟ (reactive) ยกตัวอย่าง สถานการณ์ - ตรีตีที่ศูนย์เรียนรู้วิทยาศาสตร์	ข้อมูลเบื้องต้นพืชติดกรวย รีแอคทีฟ (reactive) ยกตัวอย่าง สถานการณ์ - ตรีตีที่ศูนย์เรียนรู้วิทยาศาสตร์		
		กิจกรรมที่ 6 (2 ชั่วโมง) - น้ำแข็งร้อนทำให้กรวยมีผ้าสดติด ไม่牢 “ติด” - น้ำแข็งร้อนทำให้กรวยมีผ้าติด ความร้อนติดตัวติด การเปลี่ยนแปลงของสารร้าง แมลงน้ำคาดใจในภาชนะเปลี่ยนแปลง ไปแบบต่างๆ	กิจกรรมที่ 6 - ครูใช้เครื่องอุ่นกรวยแมลง นำกรวยร้อนที่อุ่นไว้มาติดผ้าสดติด น้ำแข็ง - ครูใช้คำบรรยายและลงทำ ปฏิปักษ์ความสำคัญ ของผ้าสำหรับลูกน้องเมือง แมลงน้ำคาดใจในภาชนะเปลี่ยนแปลง ไปแบบต่างๆ	กิจกรรมที่ 6 - สื่อสไลด์ และ แผ่นกิจกรรม สำหรับผู้เรียน	
15 -16 (2)	4. น้ำแข็งสักขี 2 น้ำแข็งติดกรวย	4. น้ำแข็งสักขี 2 น้ำแข็งติดกรวย ติดตัวติด	กิจกรรมที่ 7 (2 ชั่วโมง) - น้ำแข็งทำให้กรวยติด ติดตัวติด ติดตัวติด	กิจกรรมที่ 7 - ครูใช้คำบรรยายและลงทำ กิจกรรมที่อุ่นไว้มาติดผ้าสดติด การทำให้กรวยติดตัวติด ติดตัวติด - ครูใช้คำบรรยายและลงทำ การทำให้กรวยติดตัวติด ติดตัวติด	กิจกรรมที่ 7 - กระบวนการและผู้ช่วย การทำผ้าห่ม การทำผ้าห่ม - คุณครูผู้สอนและ คุณหน้าห่ม

สัปดาห์	หัวข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาทของครุกรับรักษา	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
17 -18 (2)	ถูปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งสะอาดง่ายๆ	5. บริหารเวลาให้สามารถ ดำเนินการตามกำหนด ที่ต้องการได้	กิจกรรมที่ 8 (ชั่วโมง) - นักเรียนทำภาระรวมภาระจัดซื้อ [*] เพื่อสร้างต้นใหม่ และภาระที่เปลี่ยน การทำภาระรวมห่วงกัน ในภาวะวิกฤตย่างสุด นักเรียนร่วมกิจกรรมที่ ความสำคัญของตัวเอง การบริหารเวลา และจัดตาราง กิจกรรมบริหารเวลาอย่างดี กิจกรรมที่ 8 (ชั่วโมง) - ครูผู้เรียนอธิบายภาระสำหรับ การจัดสร้างและปลูกต้นใหม่ - ครูผู้เรียนประเมิน ตัวค่านาน ตัวค่าอุตสาหะ ผลลัพธ์ การบริหารเวลาและ การจัดตาราง	กิจกรรมที่ 8 - ครูผู้เรียนทำภาระจัดซื้อ [*] ตัวค่านาน ตัวค่าอุตสาหะ ผลลัพธ์ การจัดสร้างและปลูกต้นใหม่ กิจกรรมที่ 8 - ครูผู้เรียนสำหรับเดิน ทางค่านาน ผลลัพธ์ การจัดสร้างและปลูกต้นใหม่ กิจกรรมที่ 8 - ครูผู้เรียนสำหรับเดิน ทางค่านาน ผลลัพธ์ การจัดสร้างและปลูกต้นใหม่	กิจกรรมที่ 8 - อุปกรณ์สำหรับ การจัดสร้างและ ปลูกต้นใหม่
ภาคเรียนที่ 2					
19 -22 (4)	ถูปนิสัยที่ 4 ศิรดิแบบชนเผ่า-ชนชาติ	6. สร้างสัมพันธภาพดี กับบุคลากรภายในชาติ 7. สามารถทำางานร่วมกับ ผู้คนต่างด้วยความเข้าใจ 8. เห็นคุณค่าและความ สวยงามของแต่ละบุคคล	กิจกรรมที่ 9 (4 ชั่วโมง) - นักเรียนทำภาระรวมภาระ แบบชนเผ่า-ชนชาติ บทเรียนจะเก็บภาระที่ร่วม ดำเนินการต่างๆ เช่น เก็บไข่ ไก่ต้มจิ้งจอก นักเรียนร่วมกับภาระ แบบชนเผ่า-ชนชาติ - ครูผู้เรียนประเมิน ตัวค่านาน ผลลัพธ์ การจัดภาระ	กิจกรรมที่ 9 - ครูผู้เรียนประเมินภาระ และตัวค่าสถานการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับภาระ อุปนิสัยภาระ แบบชนเผ่า-ชนชาติ - ครูผู้เรียนประเมิน ตัวค่านาน ผลลัพธ์ การจัดภาระ	กิจกรรมที่ 9 - ผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญ ศูนย์พัฒนาอย่างดี นักเรียนทุกคน - ตัวค่านาน แสดง สถานการณ์ต่างๆ ที่ได้ยินจากน้ำเสียง อย่างลึกซึ้ง [*] แบบชนเผ่า-ชนชาติ แบบชนเผ่า-ชนชาติ

สับสطر	หัวขอ	จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาทของครุภารกษา	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
			นักเรียนจะทำอย่างไร ให้ตัวเองเป็นคนดี - นักเรียนสรุปที่ได้ทราบ และวางแผนการดำเนินไปใน ในการแก้ไขปัญหาจริง ในชีวิต ประจำวัน ในการรวมตัวฯ	กิจกรรมที่ 9 กิจกรรมที่ 10 (4 ชั่วโมง)	กิจกรรมที่ 9 - สืบและสร้างภารณฑ์ ต่างๆ
23 -26 (4)	อุบัติเหตุ 5 เข้าใจผิดก่อนจะไข แสงไฟเพื่อไม่ให้เจ้ามา	6. สร้างสัมพันธภาพดี กับบุคคลรอบข้างได้ 7. สามารถทำใจให้สงบ ผู้อื่นได้จะหนีหาย 8. เห็นด้วยค่าและคุณ และความชอบของแต่ละคน	กิจกรรมที่ 10 (4 ชั่วโมง) - นักเรียนทำกิจกรรมตามกฎไฟ - นักเรียนทำกิจกรรมการฟัง โดยปล่อยเสียงดนตรีจากเพลง ให้สัมภาระในหัวใจ โดยพยายามฟังแต่ครึ่งทาง (แตะไฟออกตามรั้วสี) และ นักเรียนครึ่งหัวใจที่เพื่อนทู (แตะไฟออกตามรั้วสี) ยกไปภาย เบื้องบนที่บ้องบ้องและหัวใจ - นักเรียนวิเคราะห์ และวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ ต่างๆ	กิจกรรมที่ 10 - จดหมาย แสดงถึงความ สำราญของนักเรียน ที่ได้รับการช่วยเหลือ และนำภาระมาลง ช่วงมือเพื่อช่วย กัน	กิจกรรมที่ 10 - สืบและสร้างภารณฑ์ ต่างๆ
27 -28 (2)	อุบัติเหตุ 6 ผู้มากลั่น ผ่านความต่าง	6. สร้างสัมพันธภาพดี กับบุคคลรอบข้างได้ 7. สามารถทำใจให้สงบ ผู้อื่นได้จะหนีหาย	กิจกรรมที่ 11 (2 ชั่วโมง) - นักเรียนสรุปที่ได้ทศนิยาม กับการทำใจให้สงบที่มี ความสำคัญ	กิจกรรมที่ 11 - ครุภัตนาสื่อที่เกี่ยวข้อง และเตรียมอุปกรณ์ ที่นักเรียนมีสำหรับ ภารกิจ	

สัปดาห์	หัวข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาทของครุกรับรักษา	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
	8. เที่ยวบ้านชาวนาและชุมชน แม่ต่างด้วยตนเองแต่ละภาคติด	- นักเรียนทำกิจกรรมที่ต้องใช้ การดำเนินการร่วมกันสำหรับ พื้นที่ภูมิภาคที่อยู่ใกล้กิจกรรม ที่ดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงด้วย	- ศูนย์เรียนรู้ตามแต่ละภาค ประเทืองในภาระภารกิจราย การสอนตามที่ระบุ	- สร้างสรรค์ที่ปรุงอาหาร กับการทำอาหารแก่บ้าน เบื้องหลังสำหรับ	
29 -30 (2)	ฤดูน้ำแล้ง 6 ตีบส่องไนท์คลับ อย่างสมมูล	กิจกรรมที่ 12 (ชั่วโมง) 9. แสงดูดซูบภัยทางพัฒนาฯ ทั้ง 4 มิติที่สำคัญของมนต์เสน่ห์ ดีบุรุษภัย จิตวิญญาณ สังคม และความงาม	- นักเรียนทำกิจกรรมที่ปรุงอาหาร กับภารกิจชุมชน ทางต้นร่างกาย จิตวิญญาณ สังคม และความงาม แสงร่วงอรุณภัย ยอดบทเรียน จากการทำกิจกรรม - นักเรียนดาวน์โหลดการทำกิจกรรม ไฟฟ้ากระแสสูงเพื่อคอมพิวเตอร์ ไฟฟ้าให้กิจกรรมน่าสนใจ ต่างๆ ให้มีภารกิจดู	- ศูนย์เรียนรู้ใจกลางเมือง ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจที่ตน ทางต้นร่างกาย จิต วิญญาณ สังคม และ ความรู้	กิจกรรมที่ 12 - ปลูกจิตใจที่ดี กิจกรรมที่ปรุงอาหาร กับภารกิจชุมชน ทางต้นร่างกาย จิตวิญญาณ สังคม และภารกิจ
31 -32 (2)	การนำเสนอ 7 คุณลักษณะ นักเรียนดีๆ	กิจกรรมที่ 12 (2 ชั่วโมง) 10. นำคุณลักษณะไปประยุกต์ ใช้ชีวิตประจำวัน ในชุมชน	- นักเรียนวงแผลงศรีขอแนะนำ การดำเนินชีวิตในชีวิต ประจำวัน รวมถึงการติดตาม ผลกระทบ 7 คุณลักษณะ - นักเรียนยกภารกิจของตนเอง มาวิเคราะห์ตนเองและแก้ไข	- ศูนย์เรียนรู้แสงสีน้ำเงิน มนต์คลื่นใจให้ได้เรียบร้อย สวยงามตามกำหนด 7 คุณลักษณะ ที่ปรุงจิตใจและจิตวินัย - คุณลักษณะดีๆ ตามมาตรฐานคิด และนำไปใช้ประโยชน์บุคคล ที่ปฏิบัติภารกิจในชุมชน 7 คุณลักษณะนี้เป็นเครื่อง	กิจกรรมที่ 12 - เอกสารและเอกสาร 7 คุณลักษณะนี้เป็นเครื่อง ประจำวัน

5. การประเมินผล

กิจกรรมภาวะผู้นำในตัวชั้นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นักเรียนทุกคนจึงต้องได้รับการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมตามจำนวนเวลาเรียนที่กำหนด และการฝ่าฝืนจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือประเมินผลในแต่ละกิจกรรมดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ/ เครื่องมือการประเมินผล (กิจกรรม)
1. เข้าใจความแตกต่างของกรอบความคิดและหลักการขั้นเป็นพื้นฐานของการสร้างอุปนิสัยสู่ความสำเร็จ ทั้ง 7 อุปนิสัย ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลได้	- แบบบวบเคราะห์ความแตกต่าง
2. แสดงจึงให้เห็นถึงความสามารถในการควบคุมตนเองสามารถเลือกและรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองเลือกได้เป็นอย่างดี	- แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยเพื่อน) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยครู) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยผู้ปกครอง)
3. ใช้เวลา และมีกิริยาที่เหมาะสมและแสดงให้เห็นถึงการเป็นคนโปรดแคงที่ฟังมากกว่ารีบโขกที่พ่ายแพ้ในศรีษะประจำวัน	- แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยเพื่อน) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยครู) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยผู้ปกครอง)
4. มีจุดมุ่งหมายในใจ สามารถวางแผนและตั้งเป้าหมายได้อย่างชัดเจน	- แบบประเมินคุณภาพของ WIGS และเป้าหมาย
5. บริหารเวลาให้สามารถดำเนินการตามแผนที่ตั้งไว้ได้	- แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยเพื่อน) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยครู) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยผู้ปกครอง)
6. สร้างสมมติฐานภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้างได้	- แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยเพื่อน) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยครู) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยผู้ปกครอง)
7. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เจนสำเร็จ	- แบบสังเกตการทำงานกิจกรรมกลุ่ม
8. เห็นคุณค่าและความแตกต่างของแต่ละบุคคล	- แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องคุณค่าและความแตกต่างของแต่ละบุคคล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ/ เครื่องมือการประเมินผล (กิจกรรม)
9. แสดงออกถึงการพัฒนาทั้ง 4 มิติที่สำคัญของชีวิต คือ ร่างกาย จิตวิญญาณ สังคม และอารมณ์	<ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยเพื่อน) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยครู) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยผู้ปกครอง)
10. นำคุณลักษณะไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยเพื่อน) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยครู) - แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (ประเมินโดยผู้ปกครอง)

เกณฑ์การประเมินผลกิจกรรมภาวะผู้นำในด้านนี้ มีดังนี้

1. นักเรียนมีผลการประเมินทุกกิจกรรมในระดับผ่านขึ้นไป
2. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการมีภาวะผู้นำในตนเอง มีความรับผิดชอบมากขึ้น ควบคุมชีวิตของตนเองได้มากขึ้น รู้จักวางแผนชีวิต จัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะต้องทำ และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างมีวินัยและมุ่งมั่น

6.2 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เข้าใจวิธีสื่อสารอย่างมีประสิทธิผล วิธีสร้างความสมดุลระหว่างความกล้าหาญกับความใส่ใจต่อผู้อื่น และวิธีการแก้ปัญหาร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างลึกซึ้ง

6.3 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญและสามารถปฏิบัติตามหลักการเติมพลังชีวิตใน 4 มิติ ทำให้มีความพร้อมและมีจิตใจที่สงบมากขึ้น

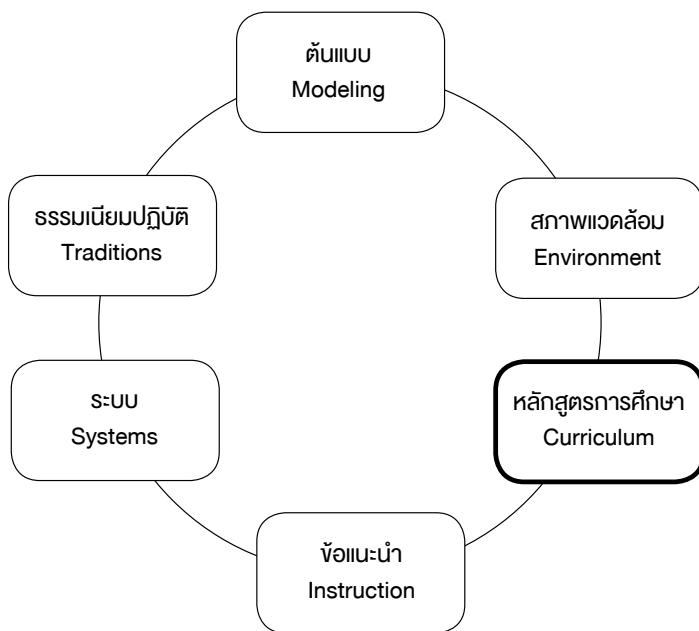
6.4 นักเรียนได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดภาวะผู้นำในตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

ภาคผนวก

แผนปฏิบัติการตามหลักสูตรกิจกรรมภาษาผู้นำในตัวอัน

แผนปฏิบัติ : หลักสูตรการศึกษา Action Plan : Curriculum

แผนปฏิบัติ 1 ใช้คู่มือกิจกรรมหลักสูตรผู้นำในตัวฉัน

ภารกิจ

- จัดการเรียนการสอนวิชาผู้นำในตัวฉัน โดยใช้ 7 อุปนิสัย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยมีครุผู้รับผิดชอบ 2 ท่าน
- จัดทำโครงสร้างการสอนวิชาผู้นำในตัวฉัน ให้ครบ 7 อุปนิสัย ใน 40 สัปดาห์
- จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายคาบเรียน จำนวน 40 ครั้ง
- บันทึกการสอนหลังสอนในทุกครั้งที่มีการจัดการเรียนการสอน
- รวบรวมผลงานที่นักเรียนสร้างสรรค์ขึ้น จากการเรียนหลักสูตรผู้นำในตัวฉัน
- นักเรียน เพื่อนนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ประเมินความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนักเรียน
- สรุปผลการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

แผนปฏิบัติ 2 นูรณาการอุปนิสัยเข้ากับหลักสูตร 8 กลุ่มสาระวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การกิจ

- ประชุมครุผู้สอนทุกคน จัดทำแผนที่แสดงความสอดคล้องระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome mapping) ที่แทรกรายการอุปนิสัยของภาวะผู้นำ และรายวิชาในแต่ละระดับชั้น
- ครุแต่ละคน จัดทำแผนที่แสดงความสอดคล้องระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome mapping) ที่แทรกรายการอุปนิสัยของภาวะผู้นำ ในรายวิชา เข้ากับหน่วยการเรียนรู้
- ครุออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการทำแผนที่ผลลัพธ์
- ดำเนินการสอนแบบบูรณาการ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้
- สรุปและบันทึกผลหลังสอนทุกครั้ง
- รวบรวมผลงาน ที่นักเรียนได้ดำเนินการ เข้าแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน
- นักเรียน เพื่อนนักเรียน ครุ และผู้ปกครอง ประเมินความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนักเรียน
- สรุปผลการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

แผนปฏิบัติ 3 นูรณาการอุปนิสัยเข้ากับกิจกรรมของโรงเรียนแบบรวมทุกระดับชั้น

การกิจ

- จัดทำโครงการ Leadership Day เพื่อให้นักเรียนได้แสดงกิจกรรมที่บ่งบอกถึงการมีภาวะผู้นำ ของนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น โดยกำหนดเป็นฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ
- แต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมถึงรายละเอียดและวิธีการดำเนินงาน พร้อมทั้งกำหนดวันสถานที่ และงบประมาณ
- ดำเนินการจัดทำโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด
- สรุปผลและประเมินโครงการ

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างให้เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator)

06

รายวิชาเพิ่มเติม : สร้างโอกาสเปลี่ยนกระดาษเป็นรายได้

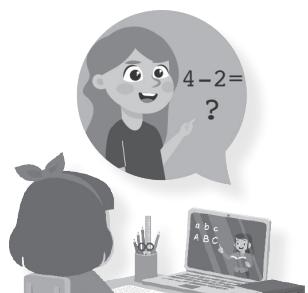
ศาสตราจารย์ ดร.นกกดล รัมโพธิ์¹

1. หลักการและเหตุผล

การเขียนนับเป็นทักษะที่สำคัญที่ไม่ว่าจะเป็นอาชีพใดก็จำเป็นต้องใช้ หลักสูตรการเรียนการสอนในอดีตและปัจจุบันก็มุ่งหวังที่จะเสริมสร้างทักษะดังกล่าวให้กับนักเรียน แต่ในหลาย ๆ ครั้ง ความพยายามเหล่านั้นไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากในหลายครั้ง นักเรียนเองก็ยังไม่เห็นประโยชน์ของการเขียนจะทำให้เข้าประسبความสำเร็จได้อย่างไร

นอกจากทักษะในเรื่องการเขียนแล้ว อีกทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งกับการก้าวไปสู่ Thailand 4.0 ก็คือทักษะการเป็นผู้ประกอบการ อย่างไรหลาย ๆ ครั้ง นักเรียนหรือแม้กระทั่งคุณครูเองก็มีความรู้สึกว่า การเป็นผู้ประกอบการเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากไม่มีเงินลงทุนเริ่มต้น

จากการสอบถามดังกล่าวนี้เอง รายวิชานี้จึงได้ผนวกเข้าหากิจกรรมการเขียนกับการเป็นผู้ประกอบการเข้ามาไว้ด้วยกัน โดยจะทำให้นักเรียนเข้าใจเทคนิคในการเขียน และสามารถต่อยอดไปสร้างรายได้และนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการได้ในที่สุด

¹ คณะพาณิชศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

- ให้นักเรียนเข้าใจถึงกระบวนการเชี่ยนให้เป็นหนังสือ
- ให้นักเรียนสามารถรู้จักการเป็นผู้ประกอบการ โดยการทำธุรกิจเกี่ยวกับหนังสือ

ของตนเอง

3. คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม สร้างโอกาสเปลี่ยนกระดาษเป็นหนังสือ
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระยะเวลา 40 ชั่วโมง

ศึกษา เทคนิคการเขียนหนังสือ โดยเริ่มจากการหาหัวข้อในการเขียน การเรียบเรียง การเขียนผ่าน Social Media การเผยแพร่การเขียน การติดต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านการออกแบบหนังสือ การติดต่อโรงพิมพ์หนังสือ การติดต่อผู้จัดจำหน่าย รวมไปถึง การตั้งราคาหนังสือ และการทำการตลาดเพื่อให้หนังสือเป็นที่รู้จัก

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอนได้แก่ 1) การศึกษาในภาคทฤษฎีผ่านการบรรยาย 2) การทดลองปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอน และ 3) การประเมินผลและนำกลับมาทบทวนแก้ไข

เพื่อให้นักเรียน สามารถประสานองค์ความรู้ทางด้านการเขียนและการเป็นผู้ประกอบการ มาใช้ประโยชน์ และนำไปสร้างรายได้ได้

ผลการเรียนรู้

- สามารถถ่ายทอดความคิดออกมารูปแบบงานเขียนที่มีคุณภาพ
- สามารถเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านการเขียนและการเป็นผู้ประกอบการ
- สามารถทำหนังสือเป็นของตนเองได้
- สามารถทำธุรกิจเกี่ยวกับหนังสือของตนเองได้

4. โครงสร้างของรายวิชา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 นักเขียนผู้ประกอบการ (Entrepreneur) 12 ชั่วโมง				
1	รู้จักนักเขียนผู้ประกอบการ	3 ชั่วโมง	บรรยายเรื่องอาชีพในอนาคต และ ทำไม การเขียนจะมีความสำคัญ และสามารถสร้างรายได้ให้กับ นักเขียนได้	การประเมินเพื่อ การเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความ ตั้งใจที่จะกระทำ 3. ทักษะ
2	ข้อดีและข้อเสียในการพิมพ์ หนังสือเอง	3 ชั่วโมง	อภิปรายถึงข้อดีและข้อเสีย ในการพิมพ์หนังสือเองเทียบ กับการพิมพ์กับสำนักพิมพ์	
3	การจัดการเวลาในการเขียน	3 ชั่วโมง	บรรยายเรื่องวิธีการหารเวลา ใน การเขียน	
4	การหาหัวข้อในการเขียน	3 ชั่วโมง	บรรยายและอภิปรายถึงหัวข้อ ที่สามารถนำมาเขียนเป็นหนังสือได้	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การฝึกเขียนก่อนเป็นหนังสือ 12 ชั่วโมง				
5	การเปิด Facebook Page	3 ชั่วโมง	บรรยายลักษณะของ Facebook Page และให้นักเรียนฝึกการเปิด Page	การประเมินเพื่อ การเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความ ตั้งใจที่จะกระทำ 3. ทักษะ
6	การประชาสัมพันธ์ ให้คนรู้จัก Page	3 ชั่วโมง	บรรยายเรื่องการประชาสัมพันธ์ ให้คนรู้จัก Page โดยไม่ต้องใช้เงิน ลงทุนและยกตัวอย่าง Page ที่มีคุณิติดตามจำนวนมาก	
7	การโฆษณา Page	3 ชั่วโมง	บรรยายเรื่องการประชาสัมพันธ์ โดยใช้การโฆษณาผ่าน Page	
8	ลักษณะการเขียน ผ่าน Page	3 ชั่วโมง	แสดงตัวอย่างงานเขียนผ่าน Page ที่ดี และมีคุณิติดตาม จำนวนมาก	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเปลี่ยนงานเขียนเป็นหนังสือ 12 ชั่วโมง				
9	การรวมบทความให้เป็น หนังสือ	3 ชั่วโมง	บรรยายเทคนิคนำเอาบทความ ที่นักเรียนเขียนผ่าน Page มาเรียบเรียงให้เป็นหนังสือ	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
10	การเรียบเรียงหนังสือก่อนจัดพิมพ์	3 ชั่วโมง	บรรยายถึงแนวทางการเรียบเรียงหนังสือก่อนที่จะจัดพิมพ์	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน
11	การออกแบบหนังสือ	3 ชั่วโมง	บรรยายถึงขั้นตอนการออกแบบหนังสือเอง หรือ การจ้างผู้เชี่ยวชาญออกแบบ	1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจที่จะกระทำ 3. ทักษะ
12	ขั้นตอนการจัดพิมพ์และจัดจำหน่ายหนังสือ	3 ชั่วโมง	บรรยายขั้นตอนการติดต่อโรงพิมพ์ และการตรวจสอบต้นฉบับ และการจัดจำหน่ายหนังสือผ่านร้านหนังสือ	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การประชาสัมพันธ์หนังสือและการสร้างรายได้ 4 ชั่วโมง				
13	การประชาสัมพันธ์หนังสือ	2 ชั่วโมง	บรรยายถึงแนวทางการประชาสัมพันธ์หนังสือผ่านช่องทางต่างๆ	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน
14	การสร้างรายได้	2 ชั่วโมง	บรรยายแนวทางการสร้างรายได้จากหนังสือในหลากหลายช่องทาง รวมถึงการตั้งราคา	1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจที่จะกระทำ 3. ทักษะ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ในวิชานี้ จะมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติจริง โดยจะให้คุณครูสอนขั้นตอนต่าง ๆ พร้อมกับยกตัวอย่างและฝึกปฏิบัติทันทีในห้องเรียน หลังจากนั้นจะให้นักเรียนกลับไปฝึกปฏิบัติเป็นการบ้านที่บ้าน โดยมีสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) สื่อ Online ได้แก่ ตัวอย่างของ Facebook Page ที่ได้รับความนิยม และตัวอย่าง E-book 2) สื่อ Offline ได้แก่ หนังสือเป็นเล่มที่ติดอันดับขายดี

ทั้งนี้ หากโรงเรียนมีงบประมาณเพียงพอ หรือสามารถหาผู้สนับสนุนงบประมาณได้ คุณครูอาจของบประมาณนั้น เพื่อจัดทำหนังสือเป็นเล่มสำหรับห้องเรียนก็ได้ โดยคุณครูอาจจะให้แต่ละคนเขียนในหัวข้อที่สอดคล้องกัน ยกตัวอย่างเช่น เขียนเรื่องธุรกิจชุมชน และจัดพิมพ์หนังสือของชั้นเรียน โดยมีชื่อของนักเรียนทุกคน และจัดจำหน่ายในชุมชน หรือหากไม่มีงบประมาณ ก็อาจทำเป็น E-book เพื่อเผยแพร่หรือสร้างรายได้ผ่านทาง Online ได้

6. การประเมินการเรียนรู้และประเมินผล

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	ระยะเวลาประเมิน	ระยะเวลาประเมิน
1. ความรู้	การสอบ	แบบสอบ	ก่อนเรียนและหลังเรียน	มีคะแนนความรู้เกิน 50%
2. เจตคติ	การประเมิน	แบบประเมิน	ก่อนเรียนและหลังเรียน	มีคะแนนเจตคติรวมดับเดี้ยงไป
3. ทักษะ	การประเมิน	แบบประเมิน	ก่อนเรียนและหลังเรียน	มีคะแนนทักษะรวมดับเดี้ยงไป

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 นักเขียนผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

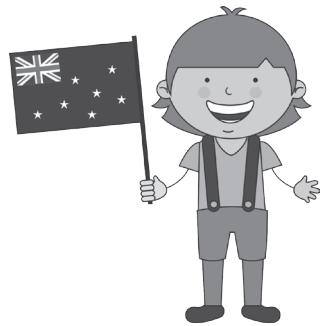
รายวิชาเพิ่มเติม สร้างโอกาสเปลี่ยนกระดาษเป็นรายได้
ผู้สอน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
เวลา 12 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนจบหน่วยการเรียนรู้นี้แล้ว นักเรียนสามารถ

- เข้าใจลักษณะของนักเขียนผู้ประกอบการ
- ทราบถึงข้อดีและข้อเสียของการออกแบบสื่อตัวตนเอง
- จัดสรุเวลาในการเขียนได้อย่างเหมาะสม
- มีหัวข้อเรื่องในการเขียน

2. สาระการเรียนรู้

2.1 ความรู้

2.1.1 นักเขียนผู้ประกอบการ

นักเขียนผู้ประกอบการเป็นอาชีพที่ต้องการทักษะ 2 ประการ ได้แก่ ทักษะของการเป็นนักเขียนกับทักษะของการดำเนินธุรกิจ ด้วยโลกปัจจุบัน สื่อ Online ทำให้นักเขียนสามารถใช้เพื่อสร้างงานเขียนและประชาสัมพันธ์งานเขียนของตัวเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาสำนักพิมพ์ นักเขียนผู้ประกอบการจึงเป็นอาชีพที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากงานเขียนจะใช้เงินลงทุนน้อยแล้ว ยังเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ที่ดีอีกด้วย

2.1.2 ข้อดีข้อเสียในการออกแบบสื่อตัวตน

อย่างไรก็ตามการออกแบบสื่อตัวตนมีข้อดีและข้อเสียดังต่อไปนี้

ข้อดี

- ผู้เขียนสามารถเลือกวัวข้อมาได้ตามที่ต้องการ
- ผู้เขียนสามารถตั้งราคาหนังสือรวมถึงมีอิสระในการประชาสัมพันธ์หนังสือได้ตามที่ต้องการ
- รายได้ที่ได้รับ ไม่ต้องหักให้กับสำนักพิมพ์

- (4) ผู้เขียนมีอิสระในการปรับเปลี่ยนข้อความต่าง ๆ ในหนังสือในภายหลัง ได้โดยไม่มีข้อจำกัด
- (5) ผู้เขียนสามารถนำงานเขียนนั้นไปใช้ประโยชน์ในทางอื่น ๆ ได้ตามที่ต้องการ
ข้อเสีย
 - (1) ต้องใช้เงินลงทุนสูงกว่าการพิมพ์กับสำนักพิมพ์ เนื่องจากต้องออกค่าพิมพ์หนังสือเอง ดังนั้นมีความเสี่ยงสูงกว่า
 - (2) สำนักพิมพ์มักจะมีฐานลูกค้าจำนวนมาก ทำให้การประชาสัมพันธ์ผ่านสำนักพิมพ์ จะเข้าถึงคนได้ยากกว่า
 - (3) ผู้เขียนมักจะมีประสบการณ์ในตลาดหนังสืออยู่กว่าสำนักพิมพ์ ดังนั้นการเลือกหัวข้อของหนังสืออาจจะไม่ถูกใจตลาด

2.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 2.2.1 ความสามารถในการสื่อสาร (การเขียน)
- 2.2.2 ความสามารถในการคิด (การเลือกหัวข้อในการเขียน)
- 2.2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา (การวางแผนประชาสัมพันธ์ในการเขียน)
- 2.2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (การจัดการเวลาในการเขียน)
- 2.2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (การเขียนผ่าน Facebook Page)

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์/เจตคติ

- 2.3.1 อยู่อย่างพอเพียง (การเริ่มต้นสร้างงานเขียนโดยไม่ต้องใช้เงินลงทุนมากนักหรือไม่ใช้เงินลงทุนเลย)
- 2.3.2 มีจิตสาธารณะ (การเลือกหัวข้อในการเขียนเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนหรือประเทศชาติ)
- 2.3.3 ใฝ่เรียนรู้ (มีการแสดงความรู้เพื่อใช้ในการเขียนหนังสือ)

3. กิจกรรมการเรียนรู้

- 3.1 ให้นักเรียนนำเสนอแนวคิดการเป็นนักเขียนผู้ประกอบการ
- 3.2 ให้นักเรียนอภิปรายว่าควรจะพิมพ์หนังสือเองหรือไม่
- 3.3 ให้นักเรียนนำเสนอแนวทางการหาเวลาในการเขียน โดยไม่รบกวนเวลาเรียน หรือ เวลาทำงานอย่างอื่น
- 3.4 ให้นักเรียนเลือกหัวข้อที่สนใจและนำเสนอหัวข้อในการเขียน

4. การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	ระยะเวลาประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้	การสอบ	แบบสอบ	ก่อนเรียนและหลังเรียน	มีคะแนนความรู้เกิน 50%
2. เจตคติ	การประเมิน	แบบประเมิน	ก่อนเรียนและหลังเรียน	มีคะแนนเจตคติระดับดีขึ้นไป
3. ทักษะ	การประเมิน	แบบประเมิน	ก่อนเรียนและหลังเรียน	มีคะแนนทักษะระดับดีขึ้นไป

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 นักเขียนผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

รายวิชาเพิ่มเติม สร้างโอกาสเปลี่ยนกระดานรายได้
เรื่อง รู้จักนักเขียนผู้ประกอบการ
ผู้สอน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
เวลา 12 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนจบครบนี้แล้ว นักเรียนสามารถเข้าใจลักษณะของนักเขียนผู้ประกอบการ

2. สาระการเรียนรู้

2.1 ความรู้

นักเขียนผู้ประกอบการเป็นอาชีพที่ต้องการทักษะ 2 ประการ ได้แก่ ทักษะของการเป็นนักเขียนกับทักษะของการดำเนินธุรกิจ ด้วยโลกปัจจุบัน สื่อ Online ทำให้นักเขียนสามารถใช้เพื่อสร้างงานเขียนและประชาสัมพันธ์งานเขียนของตัวเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาสำนักพิมพ์ นักเขียนผู้ประกอบการจึงเป็นอาชีพที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากงานเขียนจะใช้เงินลงทุนน้อยแล้ว ยังเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ที่อีกช่องทางหนึ่ง

2.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 2.2.1 ความสามารถในการสื่อสาร (การเขียน)
- 2.2.2 ความสามารถในการคิด (การเลือกหัวข้อในการเขียน)
- 2.2.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (การจัดการเวลาในการเขียน)

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์/เจตคติ

- 2.3.1 อ่านอย่างพอเพียง (การเริ่มต้นสร้างงานเขียนโดยไม่ต้องใช้เงินลงทุนมากนักหรือไม่ใช้เงินลงทุนเลย)
- 2.3.2 มีจิตสาธารณะ (การเลือกหัวข้อในการเขียนเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนหรือประเทศชาติ)
- 2.3.3 ใฝ่เรียนรู้ (มีการแสดงให้ความรู้เพื่อใช้ในการเขียนหนังสือ)

3 กิจกรรมการเรียนรู้

ให้นักเรียนนำเสนอแนวคิดการเป็นนักเขียนผู้ประกอบการ

4. การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	ระยะเวลาประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้	การสอบ	แบบสอบ	ก่อนเรียนและหลังเรียน	มีคะแนนความรู้เกิน 50%
2. เจตคติ	การประเมิน	แบบประเมิน	ก่อนเรียนและหลังเรียน	มีคะแนนเจตคติระดับดีขึ้นไป
3. ทักษะ	การประเมิน	แบบประเมิน	ก่อนเรียนและหลังเรียน	มีคะแนนทักษะระดับดีขึ้นไป

07

รายวิชาเพิ่มเติม : โครงการฐานวิจัยจากการใช้ชีวิตจริง

รองศาสตราจารย์สุธีระ ประเสริฐสสรพ¹

1. หลักการและเหตุผล

การศึกษาที่แท้จริงควรพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมของโลกปัจจุบัน กระบวนการพัฒนาศักยภาพต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พิจารณาสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวตามความเป็นจริง ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนฐานความสนใจของแต่ละบุคคล และวน返มาตั้งคำถามเพื่อแสวงหา คำตอบที่ใช้ศาสตร์ความรู้ที่ถูกต้อง และมีกระบวนการทัศนวิทยาศาสตร์ที่เข้าใจความเป็นเหตุเป็นผล ของปรากฏการณ์

โดยเป้าหมายของคำตอบที่เป็นกุศล กล่าวคือ เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสภាពลัง แวดล้อม ความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนดังกล่าวเกิดเมื่อจัดการการเรียนรู้ ผ่าน “ประสบการณ์ปฏิบัติ” และ “การพัฒนาทักษะคิด” โดยสอดแทรกกระบวนการทางทางจิตใจ และกระบวนการคิดที่ตระหนักรู้ต่อสิ่งแวดล้อมตามบริบทที่เป็นจริง ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนรู้ ในรูปแบบโครงการ (PBL) ที่ใช้โจทย์จากชีวิตจริงของผู้เรียนจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ แต่การเข้าถึงความจริงจากการบูรณาการสาระวิชาจำเป็นต้องใช้ ฐานการคิดแบบวิจัยตามหลัก “ผลเกิดจากเหตุ” อธิบายผลวิจัยด้วยกระบวนการคิดขั้นสูง (คิดสั่งเคราะห์ และ critical thinking)

วิชานี้มีรูปแบบการเรียนรู้จากการทำโครงการฐานวิจัยจากเรื่องราวใกล้ตัว โดยครูเป็น ผู้อำนวยการจัดการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือสำคัญ 3 ประการ คือ การตั้งคำถามกับผู้เรียน (ถามคือสอน) การช่วยผู้เรียนสะท้อนความคิด (สะท้อนคิดคือเรียน) และ การให้ผู้เรียนเขียนงานวิชาการและ ความคิดความรู้สึกขณะทำงาน (เขียนคือคิด) โดยผู้เรียนจะทำงานกลุ่มตั้งแต่กำหนดเรื่องราวที่สนใจ และออกแบบแบบวิธีการหาคำตอบด้วยการทำวิจัย เรียกวิธีการเรียนรู้แบบนี้ว่า RBL (Research-Based Learning)

¹ อาจารย์ภาควิชาชีวกรรมเครื่องกล คณะชีวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. จุดหมายของรายวิชาเพิ่มเติม

- 2.1 เพื่อฝึกทักษะการตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงตามบริบทของผู้เรียน
- 2.2 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง (higher-order thinking skills) ใน การเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงตามบริบทของผู้เรียนบนฐานการบูรณาการความรู้ที่เหมาะสมตามช่วงวัย
- 2.3 เพื่อฝึกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ผ่านการปฏิบัติจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์ และข้อมูลจริงตามบริบทของผู้เรียนสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3. คำอธิบายรายวิชา

- ศึกษาสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงผ่านการบูรณาการแนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการหลอมรวมมารยาประยุกต์สาขาวิชาต่าง ๆ ภายใต้แนวคิด SEEEM ที่ประกอบด้วย 5 มุมมองหลัก ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกเพื่อเกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- (1) การฝึกให้เกิดทัศนคติและมีความเข้าใจในวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์พื้นฐานที่สำคัญและ เป็น คือ การสังเกต การตั้งคำถาม การสืบค้น การแยกแยะ เพื่อเข้าใจในกฎ “ผลเกิด จากเหตุ” (S-Scientific aspect)
- (2) การฝึกให้เห็นปรากฏการณ์ทางนิเวศน์ว่าทุกอย่างเกิดขึ้นและดำรงอยู่อย่างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องถึงกัน (E-Ecological aspect)
- (3) การฝึกให้เข้าใจในมิติของความเกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐศาสตร์ที่มีองค์ประกอบของ การแลกเปลี่ยนและการซัพพลายเชนระหว่างกัน โดยมีรวมชาติเป็นทรัพยากรของเศรษฐกิจ (E-Economic aspect)
- (4) การฝึกให้เข้าใจในระบบคิดเพื่อตั้งคำถาม และหาคำตอบอย่างเป็นเหตุเป็นผล ภายใต้ ความเข้าใจในเงื่อนไข ข้อจำกัด และข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์ (บริบทจริง) (E-Engineering aspect)
- (5) การฝึกให้สามารถจัดการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมให้เป็นนามธรรมเพื่อ การสื่อสาร ทำความเข้าใจลึกซึ้งขึ้น และตัดแปลงเพื่อเข้าใจและใช้ประโยชน์จากรวมชาติ (M-Mathematical aspect หรือ Manipulation of Data)

- โดยกำหนดรูปแบบการเรียนรู้เป็นลักษณะของการปฏิบัติผ่านฐานเรื่องราวที่ผู้เรียนสนใจ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะใช้เครื่องมือสำคัญ 3 ประการ คือ การตั้งคำถาม กับผู้เรียน (ตามคือสอน) การช่วยเหลือสนับสนุนความคิด (สะท้อนคิดคือเรียน) และการให้ผู้เรียน

เขียนเป็นข้อความสั้นจนถึงบทความเต็มรูปแบบ (เขียนคือคิด) ซึ่งทั้งหมดนี้ผู้เรียนจะได้ปฏิบัติทั้งในและนอกห้องเรียนตามแต่สถานการณ์และช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยบทบาทของผู้เรียนจะทำหน้าที่ร่วมกันกำหนดเรื่องราวตามปรากฏการณ์จริงที่สนใจ และวิเคราะห์ข้อเท็จจริงจากคำตามที่เกิดขึ้น ผ่านการค้นหาข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ จากนั้นจึงออกแบบโดยการหาคำตอบตามบริบทของแต่ละกลุ่ม เรื่อง และจึงลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บและบันทึกข้อมูลจริง สรุปร่วมกันจัดการวิเคราะห์แยกแยะข้อมูล ที่ได้ผ่านมุมมองของ SEEEM จนนำไปสู่การตีความเพื่อสรุปผลการปฏิบัติ และนำมาระบุในรูปแบบต่าง ๆ เรียนรู้ร่วมกัน ทั้งคนใน และคนนอก ผ่านเครื่องมือการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ

- เพื่อฝึกให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ด้าน คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Collaboration) การสื่อสารได้อย่างชัดเจนและตรงจุด (Communication) การคิดได้อย่างมีเหตุมีผล และมีวิจารณญาณในการตีความ (Critical Thinking) และ การจัดการปัญหาให้เกิดผลลัพธ์อย่างสร้างสรรค์ (Creativity) สรุปการนำเสนอในชีวิตเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง ในด้านต่าง ๆ ตามที่เหมาะสมต่อไป

4. ผลการเรียนรู้

- 4.1 สามารถสังเกตเห็นปรากฏการณ์ตามความเป็นจริงแล้วตั้งคำถามที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวมได้
 - 4.2 สามารถรับฟังพร้อมกับมีส่วนร่วมต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ได้
 - 4.3 สามารถสะท้อนความคิดผ่านการเขียนและพูดได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ตามช่วงวัยและบริบททางความรู้ของตนเองได้
 - 4.4 สามารถสืบค้น สำรวจหาความรู้ได้จากหลากหลายแหล่งข้อมูลได้
 - 4.5 สามารถออกแบบการหาความรู้จากกระบวนการวิจัยในระบบเหตุ-ผลได้
 - 4.6 สามารถอธิบายหลักความรู้ที่ใช้ประกอบการจัดการ/การแยกแยะ/การตีความจากข้อมูลที่ได้จากการทำโครงการ
 - 4.7 สามารถสื่อสารผลงานที่เกิดขึ้นในโครงการต่อพื้นที่สาธารณะ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนได้อย่างชัดเจน
 - 4.8 สามารถเชื่อมโยงกับสถานการณ์เฉพาะหน้าในที่สาธารณะได้อย่างมีสติและแสดงออกถึงพฤติกรรมที่พร้อมจะแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุผล
- รวม 8 ผลการเรียนรู้

5. โครงสร้างรายวิชา

รายวิชา	โครงงานฐานวิจัยจากการใช้ชีวิตจริง		
หน่วยการเรียน	2.0	หน่วย	
เวลาเรียน	4	ชั่วโมง/สัปดาห์	
รวม	80	ชั่วโมง/ภาคการศึกษา	

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
1	จิตตปณญาศึกษา	4.1	การปรับพื้นฐานด้านจิตใจให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ และยอมรับในคุณค่าของตัวเองและผู้อื่น	4	-
2	PLC เพื่อแก้ไขเปลี่ยนความถนัด/คุ้นเคย	4.1-4.2	การแก้ไขเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนภายในห้องเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ตนเองคุ้นเคย หรือมีความต้องการจะเรียนรู้	2	5
3	PLC เพื่อกำหนดรี่องร้าวที่สนใจ	4.1-4.2	การระดมสมองเพื่อกำหนดรี่องร้าวสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ต้องเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ต่อผู้เรียน และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	2	5
4	ความเข้าใจใน “เหตุ-ผล” และ “เหตุผล”	4.3	การฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นเหตุ เป็นผล โดยใช้เรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้จากการระดมสมองมาเป็นกรณีศึกษา	8	10
5	การสืบค้นข้อมูลที่ถูกต้อง	4.4	การฝึกทักษะการสืบค้นข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อ Online และ Offline (หนังสือสิ่งพิมพ์/ การเก็บข้อมูลจากพื้นที่จริง)	4	5
6	PLC การนำเสนอผล การสืบค้นข้อมูล	4.1-4.4	การนำเสนอข้อมูลที่ได้จาก การสืบค้นจากแหล่งต่าง ๆ ผ่านกลไกการสร้างพื้นที่ และเปลี่ยนเรียนรู้แบบ PLC	2	5

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
7	การฝึกตั้งค่าตามเพื่อการเรียนรู้	4.1-4.4	การฝึกทักษะการตั้งค่าตามเพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการภารกิจ	4	5
8	การลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อขยายความเข้าใจ	4.1-4.4	การลงพื้นที่เรียนรู้เพื่อสัมผัสประสบการณ์จริงจากการมุ่งมองที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายใต้ห้องเรียน	8	-
9	การออกแบบวิธีการเพื่อเก็บและวัดข้อมูล	4.6	การฝึกทักษะการออกแบบเพื่อเก็บข้อมูล ได้แก่ การจัดเก็บ/จัดการข้อมูล การวัดผลข้อมูล	4	5
10	PLC วิธีการเก็บและวัดผลข้อมูลร่วมกัน เรียนรู้ข้อเสนอโครงงาน	4.1-4.6	แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการการออกแบบเก็บข้อมูลต่าง ๆ ร่วมกัน	2	5
11	การลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อหาความจริงหรือทดลอง	4.1-4.4	การลงพื้นที่เพื่อสำรวจ เก็บข้อมูล และการวัดผลข้อมูลตามที่ได้ออกแบบไว้	8	-
12	การนำเสนอความก้าวหน้าครั้งที่ 1	4.1-4.8	การนำเสนอความก้าวหน้า และความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ พร้อมกับการรับข้อเสนอและมุ่งมองต่าง ๆ จากพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้	4	5
13	การนำเสนอความก้าวหน้าครั้งที่ 2	4.1-4.8	การนำเสนอความก้าวหน้า จากการไปสำรวจหาแนวทาง และ/หรือคำตอบจากการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง	4	5
14	การฝึกทักษะจัดกลุ่มและตีความข้อมูล	4.6	การฝึกทักษะเพื่อแยกแยะและจัดกลุ่มข้อมูลสู่การตีความเพื่อสื่อสารในมุมมองต้านด่าง ๆ	4	5

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
15	การฝึกหัดกระบวนการสื่อสาร และเขียนบทความ	4.4-4.7	การฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการสื่อสารและการเขียนบทความทางวิชาการ และพัฒนางานเขียนและสื่อสร้างสรรค์ต่าง ๆ	8	10
16	PLC การจัดกลุ่มและตีความข้อมูล	4.1-4.6	แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ที่ได้จากการจัดกลุ่มและตีความข้อมูล	2	5
17	การนำเสนอการเรียนรู้จากการทำงานทำโครงงาน	4.1-4.8	การนำเสนอโดยใช้ข้อเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ ผ่านสื่อที่สร้างสรรค์ขึ้นผ่านเว็บนำเสนอที่เป็นทางการ	4	10
18	PLC ข้อเรียนรู้ที่ได้จากการทำงานทั้งหมด	4.1-4.6	แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อตอบดูบทเรียนสิ่งที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันทั้งในส่วนของผู้เรียนและครู	4	5
	สอบกลางภาค	4.1-4.6	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1-10	1	5
	สอบปลายภาค	4.1-4.8	หน่วยการเรียนรู้ที่ 11-17	1	5
รวม				80	100

ข้อเสนอแนะ: หากไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้ถึง 4 ชั่วโมง/สัปดาห์ ควรกำหนดให้มีการเรียนรู้เป็น 2 ภาคการศึกษาต่อเนื่อง โดยแบ่งหน่วยการเรียนรู้ออกเป็น 2 ช่วง ๆ ละ 40 ชั่วโมง/ภาคการศึกษา โดยช่วงแรกประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-10 และช่วงที่สอง คือ 11-17

6. กิจกรรมการเรียนรู้

แนวคิด

เน้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด RBL ของโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา โดยให้นักเรียนทำโครงงานฐานวิจัยจากปัญหาความสนใจของตัวผู้เรียนตามบริบทของห้องถิน พัฒนาผู้เรียนด้านการคิดเชิงเหตุ-ผล เชิงระบบ การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อการสร้างความรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้จึงสอดคล้องกับ 6 หลักการศึกษา คือ 1) การเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Inquiry Learning) ที่นักเรียนต้องเรียนรู้ผ่านการลงมือทำด้วยตนเอง 2) มุมมองของนวนิยาย (Postmodern Perspective) RBL ในรูปแบบ SEEEM ถูกออกแบบให้มีความซัดเจนในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเรื่องราวใกล้ตัว

ในห้องถิน ที่มีอิทธิพลจาก เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา ที่เป็นฐานสำคัญในการจัดการเรียนรู้ 3) การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ที่ประสบการณ์ทำงานและการสะท้อนคิดจะทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงจากการในอันเกิดจากเครื่องมือ /กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) นำมาใช้จัดการเรียนรู้ในลำดับต้น ๆ และสอดแทรกในสถานการณ์ต่าง ๆ มั่นใจที่จะคิด พูด ทำ ได้ปูพื้นฐานให้นักเรียนได้พัฒนาสติ และความรู้ตัวตลอดช่วงการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งได้รู้จักใคร่ครวญ สอบถามความคิดของตนเอง รู้เข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น 4) ทักษะการทำงานของสมองด้านการจัดการ (Executive Function of the Brain:EF) RBL แบบเพาะพันธุ์ปัญญาเปิดโอกาสให้พัฒนาจนเกิดสมองด้าน EF ผู้เรียน มีความสุข สนุกับการทำงานเป็นทีม และฝึกการคิดวางแผนหลายรูปแบบ มีการตัดสินใจด้วยตนเอง เป็นจุดเด่นของการเรียนรู้ที่ 5) การเกิดกระบวนการทัศน์พัฒนา (Growth Mindset) การเรียนรู้จากปฏิบัติ ในสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ด้วยกระบวนการที่ต้องเรียนรู้ใหม่ การทำงานเป็นกลุ่มที่ต้องแก้ปัญหาตลอดเวลา ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการทัศน์พัฒนา 6) การได้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้จากปฏิบัติจริง ในปัญหาจริงทำให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะชีวิตได้พัฒนาสูงขึ้นทั้ง 3R8C ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ในการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมของสาระวิชา จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดตามความสนใจ ความถนัด ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยมีหลักการคิดพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้คือ สามคือสอน สะท้อน คือเรียน และเขียนคือคิด ตลอดจนเทคนิคการสอนที่เป็น Active Learning ตลอดการเรียนรู้

การออกแบบการเรียนรู้ ใช้กระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้น เพื่อสร้างการเรียนรู้ ตามลำดับดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อม เป็นขั้นที่ต้องทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย ปรับคลื่นสมองให้สงบ - ผ่อนคลาย - ตื่นตัว - จดจ่อ เป็นจุดเริ่มต้นที่พร้อมจะเรียนรู้อย่างมีพลัง
2. ขั้นสร้างแรงบันดาลใจ สร้างเสริมจุดมุ่งหมายให้กับการเรียนรู้ กระตุ้นความสนใจ และเชื่อมโยงสาระให้เข้ากับบริบทชีวิตจริง มีการตั้งโจทย์ สถานการณ์ให้การเรียนรู้ดำเนินไป ตามเงื่อนไขที่ถูกพัฒนาเป็นลำดับ ผ่านการคิดและลงมือทำด้วยตนเอง
3. ขั้นลงมือแก้โจทย์สถานการณ์/เงื่อนไข มีการตั้งโจทย์ สถานการณ์ที่ท้าทาย เพื่อกำตุ้น ความคิด ให้การเรียนรู้ดำเนินไปตามเงื่อนไข และถูกพัฒนาเป็นลำดับ ผ่านการคิดและลงมือ ทำด้วยตนเอง ที่อาจต้องให้โอกาสสืดหยุ่นเวลา เพื่อการฝึกและพัฒนา
4. ขั้นสรุปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดโอกาสให้มีการใคร่ครวญ ไตร่ตรอง และเปลี่ยนประสบการณ์ ความสำเร็จ ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เห็นคุณค่ากันและกัน การใคร่ครวญ ประมวล เชื่อมโยงความรู้ ความคิด เรื่องราว ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น พูด สะท้อน วาด เขียน แสดง ฯลฯ มีความสำคัญยิ่งต่อการตอกย้ำความรู้ การสังเคราะห์ประสบการณ์อย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. การปรับเปลี่ยนสู่ฐานด้านจิตใจให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ และยอมรับในคุณค่าของตัวเองและผู้อื่น โดยใช้หลักการของจิตตปัญญาศึกษา
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนภายในห้องเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนเองคุ้นเคย หรือมีความสนใจ หรือมีความต้องการจะเรียนรู้โดยเน้นไปที่บริบทในชีวิตจริงของผู้เรียนแต่ละคน
3. การระดมสมองเพื่อกำหนดร่องร้าวสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน (1 ห้องเรียนรวมมือบริบทหลัก เพียง 1 เรื่อง เพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้) โดยใช้ชุดคำถามในการคัดกรอง เรื่องราวให้เกิดเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติภายใน เนื่องจาก และข้อจำกัดด้านทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในรายวิชา
4. การฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยใช้เรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้จากการระดมสมอง มาเป็นกรณีศึกษาเพื่อฝึกกระบวนการคิด
5. การฝึกทักษะการสืบค้นข้อมูล (ทั้งจากแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อ Online และ Offline (หนังสือ/สิ่งพิมพ์/การเก็บข้อมูลจากพื้นที่จริง))
6. การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นจากแหล่งต่าง ๆ ผ่านกลไกการสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยน เรียนรู้แบบ PLC โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการเพื่อการเรียนรู้ และร่วมกำหนดบทบาทของผู้เรียน เพื่อขับเคลื่อนกลไกตั้งกล่าว เช่น การจดบันทึก การตั้งคำถาม การสรุปสิ่งที่ได้ เป็นต้น
7. การฝึกทักษะการตั้งคำถามเพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องการเรียนรู้ โดยใช้ กระบวนการกลุ่มผ่านกิจกรรมและเครื่องมือแบบ Active Learning ในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่ เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและความพร้อมของรายวิชา
8. การลงพื้นที่เรียนรู้เพื่อสัมผัสประสบการณ์จริงจากการมุ่งมองที่ได้จากการแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันภายในห้องเรียน
9. การฝึกทักษะการอ�述แบบเพื่อเก็บข้อมูลอย่างเป็นวิทยาศาสตร์(การจัดการข้อมูล / การวัดผล ข้อมูล) โดยใช้เรื่องราบที่ได้จากพื้นที่จริงมาใช้เป็นเครื่องมือในการฝึก
10. การลงพื้นที่หรืออุดมแบบการทดลองในห้องปฏิบัติการเพื่อสำรวจ เก็บข้อมูล และการวัดผล ข้อมูลตามที่ได้ออกแบบไว้
11. การนำเสนอความก้าวหน้า และความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ พร้อมกับการรับข้อเสนอและมุ่งมองต่าง ๆ จากพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้ประเด็น คำถามที่มีประโยชน์ต่อการทำงานในสภาพปัจจุบัน

12. การฝึกทักษะเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจากสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด ผ่านการปรึกษาผู้รู้ (อาจเป็นครูในโรงเรียน หรือผู้เชี่ยวชาญภายนอก) ร่วมกับ การสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อจัดการกับสถานการณ์เหล่านั้น
13. การฝึกทักษะเพื่อแยกแยะและจัดกลุ่มข้อมูลสู่การตีความเพื่อสื่อสารในมุมมองด้านต่าง ๆ
14. การฝึกทักษะการเขียนบทความร่วมกับการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการสื่อสารผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย
15. การฝึกทักษะการนำเสนอโดยใช้ข้อเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ ผ่านสื่อที่สร้างสรรค์ขึ้น ผ่านการทำนำเสนอที่เป็นทางการ (ไม่ใช่การยืดติดในรูปแบบ แต่หมายถึงการมีเวทีที่เป็นทางการและมีผู้เข้าร่วมฟังการนำเสนอที่หลากหลายมากกว่าการนำเสนอให้ฟังกันภายใน)

หมายเหตุ:

1. รายละเอียดในข้อ 6.5 และ 6.6 นั้น ต้องอาศัยการ PLC ร่วมกับครูเพื่อรับบทบาทที่ครูต้องมี และเครื่องมือ/กิจกรรมที่ครูควรรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ตามแต่ความถนัด และบริบทของห้องเรียนต่อไป
2. หากแยกเป็น 2 ภาคการศึกษา กิจกรรมการเรียนรู้จะลดTHONลงตามหน่วยการเรียนรู้

7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

- 7.1 สื่อวิดีทัศน์สร้างแรงบันดาลใจและการเรียนรู้
- 7.2 สถานที่เป้าหมายที่กำหนดเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน
- 7.3 สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นจากเครื่องมือการเรียนรู้แบบ Active Learning รูปแบบต่าง ๆ
- 7.4 ผู้เชี่ยวชาญภายนอกในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
- 7.5 ห้องเรียนที่มีการจัดรูปแบบห้อง และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบหลักคิด PLC
- 7.6 แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ภายในโรงเรียน เช่น หน่วยสาธิตต่าง ๆ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการกลุ่มสาระ วิชาต่าง ๆ เป็นต้น
- 7.7 แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ภายนอกโรงเรียน เช่น แหล่งภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้อง แหล่งของผู้คน ที่เกี่ยวข้องกับบริบทที่สนใจ สถานที่เรียนรู้อื่น ๆ เป็นต้น

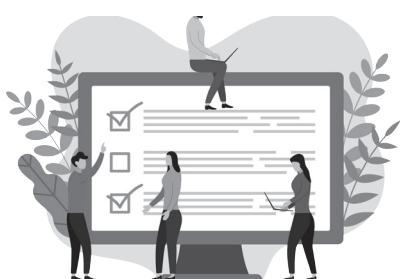
8. การประเมินการเรียนรู้และประเมินผล

8.1 การประเมินการเรียนรู้

- (1) ประเมินจากความสามารถในการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (สามารถพิจารณาได้ทั้งรายบุคคล และ/หรือ รายกลุ่ม) ผ่านการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นเหตุเป็นผลซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้บนฐานเดิมของ PLC (หน่วยการเรียนรู้ที่ 2, 3, 6, 10, 16 และ 18)
- (2) ประเมินจากความสามารถในการสื่อสารความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลของผู้เรียน (สามารถพิจารณาได้ทั้ง รายบุคคล และ/หรือ รายกลุ่ม) ผ่านการมอบหมายภาระงาน (หน่วยการเรียนรู้ที่ 4)
- (3) ประเมินความสามารถในการจัดการสืบค้นการอุปกรณ์ และการวัดผลข้อมูลที่เกิดขึ้น ผ่านการมอบหมายภาระงาน (หน่วยการเรียนรู้ที่ 5, 7, 9 และ 14)
- (4) ประเมินความสามารถในการเขียนบทความ และสร้างสรรค์ผลงานอื่นๆ เพื่อการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ ผ่านการมอบหมายภาระงาน (หน่วยการเรียนรู้ที่ 15)
- (5) ประเมินความสามารถในการนำเสนอต่อสาธารณะ รวมถึงความสามารถในการจัดการ สถานการณ์เฉพาะหน้าในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้น ในการทำโครงการ (หน่วยการเรียนรู้ที่ 12, 13 และ 17)
- (6) การสอบถามภาค และปลายภาค

8.2 การประเมินผล (ระบุเกณฑ์การตัดสิน)

ใช้เกณฑ์การตัดสินของ สพฐ. คือ

คะแนนต่ำกว่า 50	ได้ผลการเรียน 0
คะแนนต่ำกว่า 55	ได้ผลการเรียน 1
คะแนนต่ำกว่า 60	ได้ผลการเรียน 1.5
คะแนนต่ำกว่า 65	ได้ผลการเรียน 2
คะแนนต่ำกว่า 70	ได้ผลการเรียน 2.5
คะแนนต่ำกว่า 75	ได้ผลการเรียน 3
คะแนนต่ำกว่า 80	ได้ผลการเรียน 3.5
คะแนนตั้งแต่ 80	ได้ผลการเรียน 4

รายวิชาเพิ่มเติม :

โครงงานสะเต็ม

ดร.พิรุณ ศิริศักดิ์¹

1. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นประเทศในโลกที่หนึ่งภายใน พ.ศ. 2575 เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศไทย 4.0 นั้น การศึกษาถือเป็นกลไกหลักในการพัฒนาคนไทย 4.0 หมายถึง พลเมืองไทยที่มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) อันเป็นศักยภาพของบุคคลแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for The 21st Century Learning, 2007) เพื่อการดำรงชีวิต เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และทำงานอย่างสร้างสรรค์ได้ในยุคเศรษฐกิจ 4.0 ซึ่งต้องขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation) ดังนั้น เป้าหมายหลักของการศึกษา 4.0 จึงเป็นการพัฒนาคนไทยให้สามารถพัฒนาวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา พัฒนา และยกระดับคุณภาพชีวิต สังคม เศรษฐกิจ ลั่นแวดล้อมและวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน แต่เมื่อพิจารณาคุณภาพนักเรียนไทยจากผลการทดสอบ PISA พบว่า การรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยร้อยละ 46 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน และร้อยละ 21 เท่านั้นที่อยู่สูงกว่าระดับมาตรฐาน (สสวท., 2560) สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนผ่านกระบวนการเรียนรู้จากเชิงรับไปสู่เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น เชื่อมโยงเนื้อหา กับบริบทชีวิตจริง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสื่อสารสิ่งที่ได้เรียนรู้

สะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นแนวคิดทางการศึกษาที่กำเนิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกามีจุดมุ่งหมายในการพัฒนากำลังคนเข้าสู่อาชีพกลุ่มสะเต็ม เช่น นักวิทยาศาสตร์ แพทย์ วิศวกร นักวิเคราะห์ ทันตแพทย์ นักศึกษา นักบิน สถาปนิก โปรแกรมเมอร์ ช่างไฟฟ้า เกษตรกร ฯลฯ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้และทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยนวัตกรรม การนำแนวคิดสะเต็มศึกษามาบูรณาการสู่ประสบการณ์เดิมด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

¹ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนราชินีบูรณะ

ในโรงเรียนจึงเป็นภาระดับคุณภาพโครงการนักเรียนสู่โครงการสะเต็ม (STEM Project) นอกจากนี้ การนำคำาณพัฒนากระบวนการคิดและการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พοเพียง (ทิศนา ๔๙๘๘, ๒๕๕๘) มาสอดแทรกสู่ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการยังเป็น การส่งเสริมคุณภาพการคิดและการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม ควบคู่ไปกับ การพัฒนาความรู้และความคิดเชิงนวัตกรรมไปในคราวเดียวกัน

2. จุดหมายของรายวิชาเพิ่มเติบ

- 2.1 เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการสะเต็ม
- 2.2 เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงนวัตกรรมและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- 2.3 เพื่อส่งเสริมการคิดและการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพοเพียง

3. คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติบ

โครงการสะเต็ม (STEM Project) เป็นกระบวนการเรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดขึ้นจากการบูรณาการองค์ความรู้และทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม (Engineering Design Process) เพื่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิต ของมนุษย์ด้วยผลงาน (Product) หรือกระบวนการ (Process) ที่มีความเป็นนวัตกรรม (Innovation) โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนที่มีลักษณะเป็นวงจรของการพัฒนานวัตกรรมดังต่อไปนี้

- (1) ระบุปัญหาเพื่อการพัฒนานวัตกรรม
- (2) สืบค้นความรู้เพื่อการพัฒนานวัตกรรม
- (3) ออกแบบวางแผนและสร้างต้นแบบนวัตกรรม
- (4) ตั้งสมมติฐานเพื่อการประเมินต้นแบบนวัตกรรม
- (5) ทดสอบและประเมินต้นแบบนวัตกรรม และ
- (6) นำเสนอผลลัพธ์และปรับปรุงต้นแบบนวัตกรรม

โดยสอดแทรกคำาณพัฒนากระบวนการคิดและการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พοเพียงตลอดกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการคิดเชิงนวัตกรรม ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการคิดและการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของคุณธรรม และจริยธรรม

4. ผลการเรียนรู้

- 4.1 ระบุประเด็นหรือปัญหาจากสถานการณ์หรือเรื่องราวในชีวิตประจำวันเพื่อการพัฒนา นวัตกรรมได้
- 4.2 ประเมินความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยนวัตกรรมนั้น ๆ
- 4.3 สำรวจตรวจสอบและอธิบายองค์ความรู้และทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมได้
- 4.4 ประเมินความพร้อมด้านองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการพัฒนานวัตกรรมได้
- 4.5 ออกแบบและระบุองค์ประกอบ กลไก วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือการสร้างต้นแบบ นวัตกรรมได้
- 4.6 วางแผนการสร้างต้นแบบนวัตกรรมได้
- 4.7 คาดเดาปัญหาและอุปสรรคในการสร้างต้นแบบนวัตกรรมได้
- 4.8 กำหนดเป้าหมายเชิงคุณภาพของต้นแบบนวัตกรรมได้
- 4.9 ออกแบบและวางแผนวิธีการประเมินเป้าหมายเชิงคุณภาพของต้นแบบนวัตกรรมได้
- 4.10 ลงมือปฏิบัติงานตามแผนการสร้างและประเมินคุณภาพต้นแบบนวัตกรรมได้
- 4.11 อภิปรายปัญหาและอุปสรรคในการสร้างและประเมินคุณภาพต้นแบบนวัตกรรมตามแผนได้
- 4.12 นำเสนอและอภิปรายผลการประเมินคุณภาพต้นแบบนวัตกรรมได้
- 4.13 นำผลการประเมินคุณภาพต้นแบบนวัตกรรมมาใช้ในการออกแบบและวางแผนสร้างต้นแบบ นวัตกรรมรุ่นต่อไปได้

รวมผลการเรียนรู้ 13 ข้อ

5. [ຄອງສັຮງກາຍວິຈາ

ลำดับ	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา	ค่าตอบแทน
3	พัฒนาต้นแบบนวัตกรรม	4.9 ออกแบบและวิเคราะห์กระบวนการสร้าง กระบวนการหรือคุณภาพของตัวแบบที่มีความมีนัย 4.10 ลงมือปฏิบัติงานตามแบบแผนการสร้าง และประเมินคุณภาพเพื่อประเมินวัสดุที่ใช้ได้ 4.11 ปฏิรักษ์ภูมิประเทศอุปสรรคในการสร้าง และประเมินคุณภาพเพื่อประเมินวัสดุที่ใช้ได้	นักศึกษาจะมี capability ในการดำเนินโครงการตามที่ได้กำหนด ที่กำหนดได้ด้วยตัวเอง คุณภาพ โครงการ โดยอย่างไรก็ได้ การดูแลให้คุณภาพของครุภัณฑ์ปรึกษา ซึ่งแต่ (1) การสร้างต้นแบบนวัตกรรม: การลงมือ ^{คุณภาพ} สร้างต้นแบบนวัตกรรมตามวัสดุที่เหมาะสมในจุดเดียว (2) ประเมินและปรับปรุงต้นแบบนวัตกรรม: การทดสอบคุณภาพแบบนัดกรามที่ปรับปรุงไปตามราย ต้องคุณภาพตามมาตรฐานที่ต้องการ ให้ครบถ้วน มีสิ่งใด ที่ยังต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้รับตัวกรองที่มี คุณภาพตรงตามเป้าหมายครุภัณฑ์ก่อนและ (3) สรุปและอภิปรายครุภัณฑ์ต่อร่วม: การอภิปรายคุณภาพเพื่อติดตามที่พัฒนาขึ้น ตามวัตถุประสงค์ รวมถึงการตรวจสอบไปตามราย ต้องคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร และจะเพรียบเทียบต่อ ตัวกรองที่ปรับปรุงผิดไป ด้วยความต้องความต้องการของตัวเอง ซึ่งนักเรียนได้อธิบายไป ในส่วนเมื่อหัวข้อของที่มาและความสำคัญ	4	25
4	นำเสนอและประเมิน พัฒนาต่อเนื่อง	4.12 นำเสนอและอธิบายผลการประดิษฐ์ คุณภาพเพื่อประเมินวัสดุที่ใช้ 4.13 นำเสนอและประเมินคุณภาพต้นแบบ นวัตกรรมใหม่ในภาคอุตสาหกรรมและวางแผน สร้างต้นแบบนวัตกรรมที่ดี	นักเรียนสามารถคิดและรีบูฟเฟอร์ผล การพัฒนาและประเมินคุณภาพซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ การนำเสนอต่อสาธารณะ โดยใช้สื่อสื่อสารแบบต่างๆ ที่อยู่ให้การนำเสนอในรูปแบบสิทธิภาพ	8	40

6. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการสะเต็ม 6 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีหลักฐานการเรียนรู้เพื่อการประเมิน ดังนี้

ขั้นตอน	หลักฐานการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 ระบุปัญหาเพื่อการพัฒนาวัตกรรม 1. ครูจัดสถานการณ์หรือเงื่อนไขที่นำไปสู่การสังเกตและค้นพบปัญหาของนักเรียน 2. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อศึกษาปัญหาและค้นหาแนวทางแก้ไขในลักษณะที่เป็นวัตกรรม 3. จัดทำผังโนท์ค้นและดึงกรอบแนวคิดในการพัฒนาวัตกรรม นำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	ปัญหาหรือคำถามที่นำไปสู่การพัฒนาวัตกรรม
ขั้นที่ 2 สืบค้นความรู้เพื่อการพัฒนาวัตกรรม 1. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์กรอบแนวคิดในการพัฒนาวัตกรรมของตนเอง เพื่อระบุความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการออกแบบวางแผนและสร้างต้นแบบนวัตกรรม 2. ครูให้นักเรียนสืบค้นความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการออกแบบวางแผนและสร้างต้นแบบนวัตกรรม	กระบวนการวิเคราะห์ความรู้ STEM เพื่อการพัฒนาวัตกรรม
ขั้นที่ 3 ออกแบบวางแผนและสร้างต้นแบบนวัตกรรม 1. ครูให้นักเรียนออกแบบวางแผนการสร้างต้นแบบนวัตกรรมในรูปแบบผังโนท์ค้น โดยกำหนดองค์ประกอบและกลไก/กระบวนการทำงานวัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอนการสร้าง นำเสนอแบบแผนการสร้างต้นแบบนวัตกรรม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน 2. ครูให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มเพื่อเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และลงมือสร้างต้นแบบนวัตกรรมตามแบบแผนฯ จนเสร็จ	แบบแผนการสร้างต้นแบบนวัตกรรม
ขั้นที่ 4 ตั้งสมมติฐานเพื่อการประเมินต้นแบบนวัตกรรม 1. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์คุณภาพต้นแบบนวัตกรรม โดยกำหนดเป็นประเด็นในแต่ละองค์ประกอบและกลไก/กระบวนการทำงาน ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา เพื่อกำหนดเป็นสมมติฐานสำหรับการทดสอบและประเมินคุณภาพของต้นแบบนวัตกรรม	สมมติฐานเพื่อการประเมินต้นแบบนวัตกรรม

ขั้นตอน	หลักฐานการเรียนรู้
2. ครูให้นักเรียนนำเสนอด้านแบบนวัตกรรม และสมมติฐานเพื่อการประเมิน ด้านแบบนวัตกรรม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน	
ขั้นที่ 5 ทดสอบและประเมินด้านแบบนวัตกรรม	แบบแผนการทดสอบสมมติฐาน เพื่อประเมินด้านแบบนวัตกรรม
1. ครูให้นักเรียนออกแบบวางแผนการทดสอบสมมติฐานเพื่อการประเมิน ด้านแบบนวัตกรรม นำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน	ข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อประเมินด้านแบบนวัตกรรม
2. ครูให้นักเรียนทดสอบด้านแบบนวัตกรรม เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับ การประเมินตามสมมติฐานฯ ที่กำหนดไว้	ผลการประเมินด้านแบบนวัตกรรม
ขั้นที่ 6 นำเสนอผลลัพธ์และพัฒนาต่อเนื่อง	2 ส่วน คือ (1) คุณภาพด้านแบบนวัตกรรม และสรุปผลการประเมินด้านแบบนวัตกรรม และ (2) แนวทาง การปรับปรุงคุณภาพด้านแบบนวัตกรรมในครั้นต่อไป
1. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อประเมิน คุณภาพด้านแบบนวัตกรรม และสรุปผลการประเมินด้านแบบนวัตกรรม	
2. ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการประเมินนวัตกรรม เพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	
3. นักเรียนวางแผนออกแบบการพัฒนาด้านแบบนวัตกรรมในครั้นต่อไป	

7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

7.1 เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา ว21201 โครงการสะเต็ม (STEM Project)

7.2 แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับสะเต็ม (STEM) ในอินเทอร์เน็ต

8. การประเมินการเรียนรู้

8.1 สัดส่วนคะแนนของการประเมินการเรียนรู้

หลักฐานการเรียนรู้	คะแนน
1. ปัญหาหรือคำถามที่นำไปสู่การพัฒนานวัตกรรม	5
2. กระบวนการคิดในการพัฒนานวัตกรรม	10
3. ผลการวิเคราะห์ความรู้ STEM เพื่อการพัฒนานวัตกรรม	5
4. แบบแผนการสร้างต้นแบบนวัตกรรม	5
5. สมมติฐานเพื่อการประเมินต้นแบบนวัตกรรม	5
6. แบบแผนการทดสอบสมมติฐานเพื่อประเมินต้นแบบนวัตกรรม	5
7. แบบบันทึกการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรม	10
8. ข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐานเพื่อประเมินต้นแบบนวัตกรรม	5
9. รายงานผลการประเมินต้นแบบนวัตกรรม	10
10. รูปเล่มรายงานโครงการสะเต็ม	20
11. ผลงานนวัตกรรม	20
รวม	100

8.2 เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพหลักฐานการเรียนรู้ตามแนวคำาณปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ระบุปัญหาเพื่อพัฒนานวัตกรรม

รายการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคำานวณฯ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่
1. ปัญหาที่เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนานวัตกรรมคืออะไร		
2. นวัตกรรมที่ต้องการพัฒนาเคยมีอยู่แล้วหรือไม่ เราจำเป็นต้องพัฒนานวัตกรรมนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด		
รวมคะแนนที่ได้		

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 วางแผนพัฒนานวัตกรรม

รายการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคำถามฯ ประจำของศธชุดกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่
คำถามที่ 1 คิดจะทำอะไร เพื่ออะไร เพราะอะไร (1) ชื่อโครงการสืบถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมชัดเจนและครบถ้วนหรือไม่ อย่างไร		
(2) นักเรียน/สมาชิกทุกคนมีความต้องการพัฒนานวัตกรรมนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด		
(3) นวัตกรรมที่ได้นำมาเป็นประโยชน์ในเรื่องใด หากไม่พัฒนานวัตกรรมนี้ จะเกิดผลอย่างไร		
คำถามที่ 2 มีความรอบรู้ในเรื่องที่คิดจะทำเพียงใด (4) นักเรียน/สมาชิกมีความรู้ในเรื่องนี้เพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอนักเรียนต้องทำอย่างไร		
(5) นอกจากครุที่ปรึกษาแล้ว นักเรียนต้องการบุคคลใดเป็นที่ปรึกษาอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด		
(6) นักเรียนคาดหวังว่า นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นจะมีคุณภาพอย่างไร เพราะเหตุใด		
คำถามที่ 3 มีความพร้อมหรือความเป็นไปได้ที่จะดำเนินเรื่องที่คิดให้สำเร็จได้หรือไม่ (7) นวัตกรรมนี้เกี่ยวข้องกับมิติใด (สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม) อย่างไร		
(8) การพัฒนานวัตกรรมนี้ อาจมีปัญหา อุปสรรคและผลกระทบใดในเรื่องใด เพราะเหตุใด		
คำถามที่ 4 งานที่ทำมีอะไรบ้าง และจะทำงานนั้นอย่างไร (9) นักเรียนจัดลำดับขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมไว้อย่างไร เพราะเหตุใด		
(10) ข้อมูลใดบ้างที่เป็นหลักฐานแสดงคุณภาพของนวัตกรรม เราชาระบุรวม ข้อมูลนั้นอย่างไร		
(11) ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลประเภทใด ถูกต้องน่าเชื่อถือหรือไม่ เราจะวิเคราะห์ ข้อมูลเหล่านี้ ด้วยวิธีการใด		
คำถามที่ 5 งานที่ทำมีความพอดีเหมาะสม พอดี พ่อประมาณกับตนหรือไม่ (12) นักเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานในกลุ่มอย่างไร เพราะเหตุใด		

รายการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคำกล่าวฯ ประชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่
(13) งานใดที่นักเรียนต้องช่วยกันทำแล้วแบ่งภาระงานกันอย่างไร		
(14) งานใดที่ยาก นักเรียนได้วางแผนเทคนิคการทำงานอย่างไรให้สำเร็จ		
(15) งานใดบ้างที่เรายังไม่มีความรู้ความสามารถ ต้องขอคำแนะนำช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ๆ		
(16) นักเรียนจะพัฒนาวัตกรรมในแต่ละขั้นตอนได้สร้างตามระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่ อย่างไร		
คำถามที่ 6 ทำอย่างไรจึงจะมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้		
(17) ปัจจัยใดที่ทำให้การพัฒนานวัตกรรมและนวัตกรรมมีคุณภาพ มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ		
(18) นักเรียนมีแผนจัดการปัญหา อุปสรรคและผลกระทบจากการพัฒนานวัตกรรมครั้งนี้ อย่างไร		
รวมคะแนนที่ได้		

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พัฒนาต้นแบบนวัตกรรม

รายการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคำกล่าวฯ ประชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่
คำถามที่ 7 ลงมือทำงานตามแผนอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ		
(1) นักเรียนต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลใดระหว่างการพัฒนานวัตกรรม เพราะเหตุใด		
(2) นักเรียนต้องการข้อมูลใดเพื่อพิสูจน์คุณภาพต้นแบบนวัตกรรม และจะประเมินคุณภาพต้นแบบนวัตกรรม อย่างไร		
(3) นักเรียนบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการใด และใช้อุปกรณ์ใดบ้าง หากไม่มีอุปกรณ์นั้น ๆ จะใช้สิ่งใดแทนได้		
(4) นักเรียนจัดทำหรือวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการใด และมีปัญหาในการวิเคราะห์ข้อมูลหรือไม่ อย่างไร		
(5) นักเรียนจะแสดงคุณภาพต้นแบบนวัตกรรมในรูปแบบใด (สาธิต ตารางแผนผัง แผนภูมิ ฯลฯ) เพราะเหตุใด		

รายการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคำถามฯ ประจำของเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่
คำถามที่ 8 งานสำเร็จใหม่ ทำงานได้ผลดีเพียงใด จะก้าวหน้าต่อไปอย่างไร		
(6) ต้นแบบนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นคุณภาพตามเป้าหมายหรือไม่ ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด		
7) นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นช่วยแก้ปัญหา อำนวยความสะดวกหรือเป็นประโยชน์ต่อบุคคลใด อย่างไร นักเรียนจะอธิบายและแนะนำบุคคลนั้น ๆ อย่างไร		
(8) ปัจจัยที่ส่งผลให้การพัฒนานวัตกรรมสำเร็จหรือล้มเหลวคืออะไร เพราเหตุใด เราจะจัดการปัจจัยนั้นอย่างไร		
รวมคะแนนที่ได้		

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์และพัฒนานวัตกรรมต่อเนื่อง

รายการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคำถามฯ ประจำของเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่
คำถามที่ 9 ได้เรียนรู้อะไรบ้าง จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปอย่างไร		
(1) รายงานมีสาระสำคัญของโครงงานครบถ้วนหรือไม่ มีสิ่งใดที่ได้เรียนรู้แต่ยังไม่ได้เขียนอยู่ในรายงานฉบับนี้ หรือไม่		
(2) นวัตกรรมนี้ ควรสาธิตหรือนำเสนอให้บุคคลใดรับรู้ ที่ไหน เวลาใด ด้วยวิธีการใด จึงจะประสบผลสำเร็จ		
(3) นักเรียนได้รับความรู้ พัฒนาความสามารถ และเกิดความรู้สึกอย่างไร จากการพัฒนานวัตกรรมในครั้งนี้		
(4) หากมีโอกาสพัฒนานวัตกรรมนี้ต่อไป นักเรียนคาดหวังเป้าหมาย เชิงคุณภาพอะไรเพิ่มขึ้น และจะต้องควบคุมปัญหา อุปสรรค ความขัดแย้งและผลกระทบใดในเรื่องใด อย่างไร		
รวมคะแนนที่ได้		

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : การเขียนสร้างสรรค์

09

ครุพัชรี น้อยธี¹

1. ความเป็นมาของชุมบุนการเขียนสร้างสรรค์

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถประกอบกิจธุริ การงานและดำรงชีวิตร่วมกัน ในสังคมประชาชาติได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสดงหาความรู้ ประสบการณ์จาก แหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงถึง ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวัตศน์ โลกทัศน์และสุนทรียภาพ โดยบันทึก ไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่อนำรักษาและสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การใช้ภาษาไทย ให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ของสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ลุ่มนภาชนะไทยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 สรุปว่า ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ การพูด และการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างพินิจ พิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ให้ชัดเจน ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษา ใช้ถ้อยคำตรงตามความหมายถูกต้องตามฐานะของบุคคล และสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยนั้นได้มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีมาตรฐานในสาระ (Content Standard) ทั้งหมด 5 ด้าน

¹ ครุวิจิราภรณ์ เมืองพัทฯ 11 (มัธยมสาขิตพัทฯ)

คือ 1) การอ่าน 2) การเขียน 3) การฟัง การดู และการพูด 4) การใช้ภาษา 5) วรรณคดี และวรรณกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 18) จากมาตรฐานสาระที่กล่าวมาทั้ง 5 ด้าน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนั้น สาระทางด้านการเขียนนับว่ามีความสำคัญที่สุด เพราะว่าการเขียนเป็นทักษะหนึ่ง ที่ใช้ในการสื่อสารความรู้ ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์และความต้องการของผู้เขียน โดยถ่ายทอดออกมายเป็นลายลักษณ์อักษรไปสู่ผู้อ่านให้รับรู้และเข้าใจ ดังที่มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ว่า การเขียนมีความสำคัญต่อการสื่อสารระหว่างกันซึ่งการที่จะทำให้ผู้รับสารหรือผู้อ่าน เกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารอย่างถูกต้อง ผู้เขียนจึงต้องมีการจัดระเบียบความคิด ของตนเองอย่างเป็นระบบ และต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำภาษาไทยในการเขียนเพื่อสื่อความหมาย ที่ต้องการอย่างครบถ้วนและชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่กล่าวถึง ความสำคัญของการเขียนว่า การเขียนเป็นเครื่องมือสำคัญทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมารดก ทางสติปัญญา ความรู้ ความคิดและความรู้สึกของมนุษย์ เป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสาร ทั้งอดีต ปัจจุบันและอนาคตได้สืบทอดเนื่องต่อกันนอกจากนั้นการเขียนยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา โดยการเขียนเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาวิชาต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยการเขียน เพื่อบันทึก และรวมข้อมูล การที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่าง ๆ มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเขียน จึงนับได้ว่าการเขียนเป็นกุญแจที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ทางการศึกษา และเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพคน ดังนั้นการเขียนจึงเป็นทักษะที่ ต้องการความสนใจ การฝึกฝนอย่างจริงจัง แม้การเขียนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยากกว่าทักษะอื่น ๆ เพราะเนื่องจากการเขียนเป็นการสื่อสารที่มีหลายขั้นตอน ผู้ศึกษาต้องเอาใจใส่ฝึกฝนให้มาก เพื่อให้เกิดความชำนาญ และสัมฤทธิ์ผลในการสื่อสาร โดยผู้เขียนต้องใช้ความสามารถของตนเอง สื่อความหมาย โดยปราศจากความซวยเหลือของผู้อื่น ผู้เขียนต้องมีความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ต่าง ๆ อย่างมาก ด้วยเหตุนี้การเขียนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงพฤติกรรมและความคิดของผู้เขียน ซึ่งการเขียนที่มีประสิทธิภาพนั้นนอกจากจะสื่อสารให้คนเข้าใจแล้วยังต้องแสดงความคิดสร้างสรรค์ และเป็นงานเขียนที่เกิดจากจินตนาการของผู้เขียนเอง โดยมิได้ลอกเลียนแบบผู้อื่น มีอิสระที่จะคิด รูปแบบใหม่แตกต่างไปจากแนวคิดที่มีอยู่ มีความน่าสนใจไม่ซ้ำแบบใคร ให้เกิดผลงาน ที่มีคุณค่าทางความคิดหริ่มอย่างเด่นชัด โดยการสอนเขียนให้แก่นักเรียนนั้นจึงเป็นการพัฒนา ตัวผู้เรียนถึง 2 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ 1) เป็นการฝึกการเขียนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการเขียนของนักเรียน ให้ดีขึ้น ในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความคิดและสื่อความหมายให้เกิดประโยชน์ ตามที่ต้องการอย่างสูงสุด 2) เป็นการฝึกทักษะการคิดเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ให้ก้าวข้าม ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลอีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นว่าทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้อง ได้รับการส่งเสริม โรงเรียนเมืองพัทยา 11 (มัธยมสาธิตพัทยา) ได้จัดกิจกรรมรักตัวเองต้องอ่านหนังสือ

ต่อเนื่องมาเป็นเวลา 5 ปี ทำให้ผู้เรียนได้เก็บเกี่ยวกnowledge ความรู้จากการอ่านสู่การเขียนและเพื่อเป็นการต่อยอดงานเขียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ผนวกกับการที่รัฐบาลมีนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลา休” ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Head) ด้านทักษะและปฏิบัติ (Head and Hands) ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) ด้านสุขภาพ (Health) และด้านการเป็นผู้มีความสุข (Happiness) ดังนั้น เพื่อสนับสนุนโดยบ่ายของรัฐบาล โรงเรียนเมืองพัทยา 11 (มธยมสาธิตพัทยา) จึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมชุมนุมการเขียนสร้างสรรค์ขึ้นตามความสามารถ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน รวมทั้งครูผู้สอนมีความต้องการที่จะส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและมีผลงานที่สามารถเผยแพร่แก่สาธารณะสู่การประกอบอาชีพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรงแล้ว ยังเป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนากิจกรรมการเขียน เชิงสร้างสรรค์ในอนาคต ต่อไป

2. จุดประสงค์การเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมการเขียนสร้างสรรค์

1. รู้และเข้าใจความหมาย ประเภท หลักการของงานเขียน ประเภทบทกวี สารคดี และเรื่องสั้น
2. รู้และเข้าใจในการนำและเลือกใช้ภาษาตามเขียนได้อย่างเหมาะสมกับงานเขียนประเภทบทกวี สารคดี และเรื่องสั้น
3. สามารถเขียนงาน บทกวี สารคดี และเรื่องสั้น ได้อย่างถูกต้องตามหลักการเขียน
4. สามารถเขียนงาน บทกวี สารคดี และเรื่องสั้น ได้อย่างหลากหลายและสร้างสรรค์
5. มีความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย มีความใฝ่เรียนรู้ และ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. สาระของกิจกรรมชุมนุมการเขียนสร้างสรรค์

การเขียน หมายถึง การสื่อสารด้วยตัวอักษรเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ ข่าว และจินตนาการ โดยใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมสมตามหลักการใช้ภาษา และตรงตามเจตนาของผู้เขียน

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง งานเขียนที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์อย่างมีศิลปะ การเขียนแสดงความคิดและอารมณ์ออกมาอย่างประณีตบรรจง ทำให้ผู้อ่านได้รับผลกระทบของภาษา กิດภาษาพจน์และเพลิดเพลินไปกับความไฟแรงของภาษา

องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. ความคิดคำนึงดี คือ จินตนาการที่ผู้เขียนเลือกสรรขึ้นมาแล้วใช้ภาษาทำให้เกิดภาพขึ้นในใจของผู้อ่านในขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้อ่านได้รับรสจากภาษาและเกิดอารมณ์ความรู้สึกถ้อยตามไปด้วย
 2. ถ้อยคำสำนวนภาษา คือ ผู้เขียนจะต้องพิถีพิถันเลือกสรรถ้อยคำมาเรียบเรียงให้ไพเราะ สลับสลวย หวานอ่อน มีท่วงท่าทำนองการเขียนดี
 3. ให้คุณค่า คือ ให้คุณค่าทางสติปัญญาและจิตใจ โดยปลูกฝังคุณธรรม ให้เกิดขึ้นจิตใจของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเปลี่ยนแปลงความคิดไปในทางที่ดี ให้ความรู้ความคิดเกิดขึ้นในใจของผู้อ่าน จนเป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนตัว

สารคดี หมายถึง เรื่องที่เขียนขึ้นจากความเป็นจริงมิใช่จากจินตนาการ
บทกวีนิพนธ์ หมายถึง คำประพันธ์ที่กวีแต่งอาจเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้

หลักและวิธีการแต่งบทรัพย์กรอง

ร้อยกรองเป็นมรดกทางภาษาที่คนไทยควรภาคภูมิใจ และอนุรักษ์ไว้ ร้อยกรองมีลักษณะปังคับ ที่เรียกว่า “ฉันหลักชน์” มีความแตกต่างกันตามลักษณะของร้อยกรองทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาย์ กลอง และร่าย

ลักษณะบังคับของบทร้อยกรอง มี 8 ประการ ดังนี้

- พยานค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมากรังหนึ่ง ๆ จะมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ การันต์พยานค์ขึ้นกับลักษณะบังคับของบทร้อยกรอง
 - คณะ คือ ข้อกำหนดของบทร้อยกรองแต่ละประเภทว่าจะต้องมีจำนวนคำ จำนวนวรรค จำนวนเทา และจำนวนบทเท่ากันหมด เช่น

กลอนแปด 1 บท มี 2 บท 1 บท มี 2 วรรค 1 วรรค มี 8 คำ (อาจมี 7-9 คำก็ได้)

กานพยญานี 1 บท มี 2 บท 1 บท มี 2 วรรค วรรคหนึ่งมี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ

ตัวอย่าง กลอนแปด

ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์
แม้พูดช้าวัตถายทำลายมิตรา
มีคนรักกรสถ้อยอวยอวยจิต
จะซื้อบผิดในมนุษย์เพราะพูดเจา
(สนทนา)

3. สัมผัส	คือ ลักษณะปังคับให้เข้าคำคล้องจองกันมี 4 ชนิด ได้แก่
1) สัมผัสสระ	คือ คำที่ใช้สระคล้องจองเป็นเสียงเดียวกัน และถ้ามีตัวสะกดมาตราเดียวกัน เช่น สระตา มา-จา-ฝ่า-หา-ป่า
	สระโอะ สะกดแม่งกน จน-คน-ຝນ-ໜນ-ປັນ
	สระอา สะกดเม่งกຍ ກວາຍ-ໜາຍ-ລາຍ-ຫາຍ-ອາຍ

2) สัมผัสพยัญชนะหรือสัมผัสอักษร คือ คำที่ใช้พยัญชนะตันตัวเดียวหรือเสียงเดียวกันโดยไม่คำนึงถึง ตัวสะกด เช่น ใจ จิต ใจ จด จด แจ้ว
ด - เด็ก ดื่น ดีก ดีม ดาว
น - นา นอน แนบ น้ำ นิ่ง

3) สัมผัสนอก คือ สัมผัสบังคับของร้อยกรองทุกประเภท เป็นคำที่มีเสียงคล้องจองจากวรรณหนึ่ง ใช้แต่สัมผัสสระไม่ใช้สัมผัสอักษร เช่น

มาถึงบางครนนท์ไศก	ยามวิโดยคยาใจให้สะอื้น
โอลุ่มานาเน่นเป็นแผ่นพื้น	ถึงสี่หมื่นสองแสนทั้งเดนไตร
เมื่อเคราะห์ร้ายกาจเราก็เท่านี้	ไม่มีที่พสูชาจะอาศัย
ล้วนหมายเห็นบเจ็บแสบคับแคบใจ	เหมือนกไรรังเร่ออยู่เอกสารฯ

(สุนทรภู่)

4) สัมผัสถี่น คือ คำที่มีเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะคล้องจองในวรรณเดียวกัน ทำให้บทร้อยกรองไฟแรง เช่น

จักจั่นเจ้าว่าวหรีดจังหรีดหริ่ง	ปีแก้วตั่งตรบเสียงสำเนียงหน้า
ยิ่งเย็นจ้าน้ำค้างลงพร่าวพราوا	พระพายผ่าวพัดให้ทุกใบโพธิ

(สุนทรภู่)

5) สัมผัสสระ แจ้ว-แกว, หรีด-หรีด, เสียง-เนียง, ช้ำ-น้ำ, ไหว-ibe

6) สัมผัสอักษร จัก-จั่น-แจ้ว, หรีด-หริ่ง, ยิ่ง-เย็น, พร่าว-พราوا

4. คำครุ-ลหุ คือ คำที่ที่เสียงหนักและเสียงเบา บังคับใช้ในบทร้อยกรองประเภทฉบับที่
คำครุ มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. คำที่ประสมด้วยสระเสียงยาวในแม่ ก ก้า เช่น แม่จ่า ฟ้าใส

2. คำที่มีตัวสะกด เช่น เด็กน้อย เยี่ยนอ่าน

3. คำที่ประสมด้วย ขอ ไอ เอกา เช่น ขอได้ให้ เข้า

คำลหุ คือ คำที่ประสมด้วยสระเสียงสั้นในแม่ ก ก้า

เช่น กระทะ กะทิ ປະຖ สดิ อริ กระบะ ขยะ
ตัวอย่าง คำประพันธ์ที่แบ่งคับครุ ลหุ

แสงสูรย์สดส่องแสง	จรัสเจ้งจรูญตา
เทียนทองส่องทางฟ้า	ประโลมหล้ากิริมย์ซุม
ชวนคิดให้เตร่ตรอง	นราผ่อง ณ ยามตรม
ตกอับทุกข์ทับถม	บ ผังจมเสนอไป

(ศักดิ์ศรี แย้มนัดดา)

5. คำเอก คำโถ คือ คำหรือพยานค์ที่มีฐานะนิติบุคคลและโถ ในตำแหน่งที่กำหนดไว้ในบทร้องของประเทศไทย และร่าย

- คำเอก คือ คำหรือพยานค์ที่มีฐานะนิติบุคคลและโถ
- คำโถ คือ คำหรือพยานค์ที่มีฐานะนิติบุคคล

6. คำเป็น คำตาย เป็นลักษณะบังคับที่ใช้ในการแต่งโคลง และร่าย โดยเฉพาะโคลงสีสุภาพ คำเป็น มี 3 ลักษณะ คือ

- 1) คำหรือพยานค์ที่ประสมสระเสียงยาวในแม่ ก กา
- 2) คำที่มีตัวสะกดในมาตราแม่ ก กน กม เกย เกอว
- 3) คำที่ประสมด้วยสระ คำ ไอ โอ เออา

คำตาย มี 2 ลักษณะ คือ

- 1) คำที่ประสมสระเสียงสันในแม่ ก กา
- 2) คำที่มีตัวสะกดในมาตราแม่ ก กด กบ

7. เสียงวรรณยุกต์ คือ เสียงสามัญ เสียงเอก เสียงโถ เสียงตรี และเสียงจัตวา ในการเขียนกลอนต้องรู้ว่า คำท้ายวรรคใดนิยมใช้หรือไม่นิยมใช้เสียงวรรณยุกต์ใด สำหรับโคลงสีสุภาพมีการบังคับเอกโถด้วย เช่น
เดินไฟรุ่มนหมูไม่มากมี

พักผ่อนความนิด ใช้น้อย
บุฟผากลิ่มรมณี แสนชื่น
ยามบ่ายตะวันคล้อย ร่มแท้ร้าวไฟร

(จตุภูมิ วงศ์แก้ว)

8. คำนำ คือ คำขึ้นต้นสำหรับร้องกรองบางประเทศไทย

กลอนบทละคร คำว่า เมื่อนั้น บัดนั้น

ตัวอย่าง บัดนั้นพระยาเก้าพิยักษ์ เห็นพระองค์ทรงโศกโศก

กลอนดอกสวัอຍ คำว่า เอี่ย (เป็นคำที่ 2 ของวรรคแรก)

ตัวอย่าง เด็กเอี้ยเด็กน้อย ความรู้เจ้ายังด้อยเรื่องศึกษา

กลอนเสภา คำว่า ครานั้น

ตัวอย่าง ครานั้นท่านนายทองประศรี กับยายเปลญี่ดูเชา

นิทานคำกลอน ไม่บังคับ

หลักการเขียนสารคดี

- 1) การเลือกเรื่องและชื่อเรื่อง เรื่องที่นำมาเขียนจะต้องเหมาะสมกับผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
- 2) การใช้ภาษาควรใช้ภาษาที่ชัดเจน ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์
- 3) ความยาวของสารคดี สารคดีแต่ละเรื่องไม่ควรมีความยาวมากเกินไปจนน่าเบื่อ เพราะสารคดีมีลักษณะเป็นบทเป็นตอนไม่ใช่ตำราหรือหนังสือข้างอยิง จึงควรมีความยาวที่สามารถใช้เวลาในการอ่านประมาณ 15 นาที

เรื่องสั้น หมายถึง บทประพันธ์ชนิดหนึ่ง มีโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก และบทสนทนา แต่สั้นกว่า นวนิยาย

หลักการเขียนเรื่องสั้น

- 1) แนวคิดหรือแกนนำของเรื่อง ต้องเป็นแนวคิดสำคัญที่มีลักษณะเด่น คมคาย มีเพียงแนวคิดเดียว

2) โครงเรื่อง ต้องมีลักษณะกะทัดรัด ไม่ยืดยาวย ดำเนินเรื่องฉบับไว ลักษณะของโครงเรื่องขึ้นอยู่กับชนิดของเรื่อง แต่เรื่องสั้นที่สร้างความประทับใจผู้อ่านมากเป็นเรื่องสั้นชนิดผูกเรื่องโดยหักมุมจบให้ผู้อ่านคาดไม่ถึง

3) ตัวละคร ไม่ควรมีหลายตัว ต้องมีลักษณะสมจริง สะท้อนชีวิตหรือเป็นตัวแทนของบุคคลจริง ๆ

- 4) ฉาก ต้องสมจริง ให้ภาพจินตนาการชัดเจน น่าสนใจ

- 5) ถ้อยคำหรือบทสนทนา สมจริง ใช้ภาษาปะณีต คมคาย ชวนติดตาม

- การใช้ภาษาในการเขียนบทกลอน มีดังนี้

- 1) การสรุปคำ คือการเลือกใช้คำให้สื่อความคิดความเข้าใจ ความรู้สึกหรืออารมณ์ได้อย่างลงตัว

1.1) การเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับประเภทของคำประพันธ์ การแต่งกลอน นิยมใช้คำธรรมด้า คำที่เรียบง่าย

1.2) การเลือกใช้คำโดยคำนึงถึงเสียง เกิดจากการเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ การใช้คำเล่นเสียงวรรณยุกต์ การเล่นคำ การใช้คำเสียงหนักเบา การหลอกคำ การใช้คำพ้องเสียงและภาษา ใช้ลีลาจังหวะของคำซึ่งทำให้เกิดความໄเพเราได้

1.2.1) การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ทำให้เกิดความໄเพเราและเกิดจินตภาพชัดเจน

1.2.2) การเล่นเสียงวรรณยุกต์ คือ การเล่นเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ คล้ายการผันเสียงวรรณยุกต์ เพื่อสร้างความหลอกลวงของระดับเสียง ซึ่งจะทำให้เกิดความໄเพเราของเสียง

1.2.3) การเล่นคำ คือ การใช้คำคำเดียวกันอยู่หลายแห่งในบทประพันธ์หนึ่งบท แต่คำที่ซ้ำกันนั้นมีความหมายต่างกัน

1.2.4) การซ้ำคำ คือ การใช้คำเดียวกันในความหมายเดียวกันหลายแห่ง ในบทประพันธ์หนึ่งบทเพื่อย้ำความให้หักແน่นยิ่งขึ้น

1.2.5) การเล่นคำสัมผัส คือ การใช้ถ้อยคำให้มีเสียงสัมผัสดลล่องจาก การสัมผัสนี้ 2 ชนิด คือ สัมผัสนอกและสัมผัสใน สัมผัสนอกเป็นสัมผัสบังคับตามจันทลักษณ์ของคำประพันธ์ ส่วนสัมผัสในเป็นสัมผัสที่ไม่บังคับ แต่สัมผัสในเป็นสัมผัสที่เพิ่มความไฟเราะยิ่งขึ้น มี 2 ลักษณะ คือ สัมผัสพยัญชนะ (สัมผัสอักษร) และสัมผัสสระ

- การใช้ภาษาในการเขียนสารคดี ควรใช้ภาษาที่ชัดเจน ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ หากเป็น การใช้ศัพท์เฉพาะหรือภาษาถิ่นควรอธิบายความหมายไว้ด้วย นอกจากนี้ควรใช้เวลา สำนวนภาษา พจน์ ตลอดจนระดับภาษาให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง จะเขียนแบบพรรณนา บรรยาย อธิบาย หรือ โน้มน้าว ก็ได้
- การใช้ภาษาในการเขียนเรื่องสั้น ควรใช้ภาษาที่ประณีต คมคาย น่าติดตาม

4. ແນບຮະຍາວຂອງການກຳຈັດຮຽນຂູ່ມູນກາຣເພີຍແສ້ຮ້າງສັຮຣັກ

ສັບທັດ	ຫວັນດອ	ຈຸປະສົກກາຣເຮັບຮັບ	ກິຈການ	ຫາການອອກຫຼຸກກຳປັກຫາ	ສ່ອ/ແລ້ວເຮັດຍັກ
ກາຕເຮືອນທີ 1					
1- 2	1. ດຽວມາໜ້າມຍ (2) ໄປຮະນາທ ແລະ ອັກ ກາຮ້ອງງານເຫັນ ປະນາທຕໍ່າງ	ກາຕເຮືອນທີ 1 (1) ຊຶ່ງສະຫຼັບໃຫ້ຈົດວາມໝາຍ ປະວັດທ ໜັກກາຮ້ອງງານເຫັນ ໄປຮະນາທ ບາງວິໄສ ສາວົດຕີ ແລະ ເຮັດວຽກສັນ	ກິຈກາຮຽນທີ 1 (2 ທີ່ວິໂມ)	- ນັກເຮືອນ ເຮັດວຽກຈົດວາມໝາຍ ໂປ່ງນາທ ແລະ ອັກກາຮ້ອງງານເຫັນທີ່ມາທີ່ກົງ ສາວົດຕີ ແລະ ເຮັດວຽກສັນ	ກິຈກາຮຽນທີ 1 - ຄົນໃໝ່ທີ່ກົງເຮັດວຽກ ເປັນກົງກົງກົງກົງ ແລະ ເຮັດວຽກສັນ
3	2. ດ້ານເຢາວັນ (2) ພໍ່ມືຖຸກີ	(2) ຊຶ່ງສະຫຼັບໃຫ້ຈົດວາມໝາຍແລະ ສິລັອງ ການຊາມາເຫັນ ເຫັນທີ່ກົງເຮັດວຽກ ກົງກົງກົງກົງກົງ ແລະ ເຮັດວຽກສັນ (3) ມີຄວາມຫຼືຍ້ອຍສົງສົງຈົງ ມີວິນຍໍ ມີຄວາມໃໝ່ເຮັດວຽກ ມີຄວາມຫຼືຍ້ອຍສົງສົງຈົງ ຫຼັງປະມົມສົງສົງໃນກາທຳການ ຫຼັງປະມົມສົງສົງໃນກາທຳການ	ກິຈກາຮຽນທີ 2 (2 ວັນ)	- ກາກເຮືອນຝັກກາຮົບເຫັນຄ່າຍ່າງລັກາຫລາຍ ແລະ ສັງສົງສົງສົງຈົງ ກາງຫຼືຍ້ອຍໃຫ້ກາກພົບກົງເຮັດວຽກ ນິພົນ ນັກເຮືອນສາວົດຕີ ແລະ ເຮັດວຽກ ຫຼັງປະມົມສົງສົງ ກິຈກາຮຽນທີ 2 1. ແປ່ນເພື່ອເຫັນ ກົງປົງປົງ 2. ແປ່ນເປົ່າງຂຶ້ນ	ກິຈກາຮຽນທີ 2 - ສັງເພື່ອຕົກກົງ ຕາປຸດຸມ ຕິດຕາມ ປະສາງລົງ ແລະ ກາງສັງເກົາພົບຕົກກົງ ກົງພົນພົນ ນັກເຮືອນສາວົດຕີ ແລະ ເຮັດວຽກສັນ
4- 7	3. ກາມເຫຼືອນພາກສີ (4)	(4) ສັກກາວເຫຼືອນພາກສີ ສາວົດຕີ ແລະ ເຮັດວຽກສັນ ໄດ້ຍຳເຫຼືອນພາກສີ ຕາມຫຼັກກາງເຫຼືອນ (5) ສັກກາວເຫຼືອນພາກສີ ສາວົດຕີ ແລະ ເຮັດວຽກສັນ ໄດ້ຍຳເຫຼືອນພາກສີ ແລະ ສັງສົງສົງສົງຈົງ	ກິຈກາຮຽນທີ 3 (4 ທີ່ວິໂມ)	- ນັກເຮືອນ ຜົກກາວເຫຼືອນພາກສີ ຕິດ ໃຫ້ນັກເຮືອນເຫຼືອນພາກສີ ສິນໃຈ ສັງຄູນລະບວງ 4 ບ່ານ	ກິຈກາຮຽນທີ 3 - ຖ້າອ່ານັ້ນ ແລະ ເນັ້ນ ເກົ່າງກົງກາຄະຍຸນແບດ ກາພ່າຍານີ 11 ໂຄສະໜີສົງກົາພ ແກ່ນັກເຮືອນ ແລະ ຕິດຕາມ ຈານເຫຼືອນພາກສີ ໃຫ້ສັນໃຈ ສັງຄູນໃຫ້ໂຄງ

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสิร์ฟสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์
ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

ลำดับ	หัวขอ	จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาทของครูกำชับฯ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
8-11 (4)	4. ก้าวเขี่ยบเสารอดีต	(4) สามารถเขียนภาษาไทยในบทกวี สร้างสรรค์ และร้องสูน ได้อย่างถูกต้อง ตามหลักการเรียนรู้และ (5) สามารถเขียนภาษาไทยในบทกวี สร้างสรรค์ และร้องสูน ได้อย่างหลักการหลัก และสร้างสรรค์	กิจกรรมที่ 4 (ชั่วโมง) -ฝึกการเขียนเสารอดีต กิจกรรมที่ 4 (ชั่วโมง) -ฝึกการเขียนภาษาไทยในบทกวีและร้องสูน	กิจกรรมที่ 4 -ฝึกให้คำแนะนำสำหรับเด็ก เกี่ยวกับงานเขียนเสารอดีต และนักเรียน ข้อมูลการเรียน บุคลิคสมรรถนะฯ	กิจกรรมที่ 4 -ศูนย์กลางภาษาฯ ศูนย์กลางภาษาฯ ศูนย์กลางภาษาฯ
12-17 (6)	5. ก้าวเขี่ยบเสียงร้องสูน	(4) สามารถเขียนเสียงในบทกวี สร้างสรรค์ และร้องสูน ได้อย่างถูกต้อง ตามหลักการเรียนรู้และ (5) สามารถเขียนภาษาไทยในบทกวี สร้างสรรค์ และร้องสูน ได้อย่างหลักการหลัก และสร้างสรรค์	กิจกรรมที่ 5 (ชั่วโมง) -ฝึกการเขียนเสียงร้องสูน	กิจกรรมที่ 5 -ฝึกให้คำแนะนำสำหรับเด็ก เกี่ยวกับงานเขียนเสียงร้องสูน และนักเรียน นักเรียนบุคลิคสมรรถนะฯ	กิจกรรมที่ 5 -ศูนย์กลางภาษาฯ ศูนย์กลางภาษาฯ ศูนย์กลางภาษาฯ
18 (1)	6. ก้าวส่องผ่านงานเขียนเสารอดีตและร้องสูน	(4) สามารถเขียนภาษาไทยในบทกวี สร้างสรรค์ และร้องสูน ได้อย่างถูกต้อง ตามหลักการเรียนรู้และ (5) สามารถเขียนภาษาไทยในบทกวี สร้างสรรค์ และร้องสูน ได้อย่างหลักการหลัก และสร้างสรรค์	กิจกรรมที่ 6 (1 ชั่วโมง) -ฝึกการเขียนผ่านงานเขียนเสารอดีต และร้องสูน ชุมชนฯให้เป็น	กิจกรรมที่ 6 -ติดตามงานเขียนเสารอดีต และร้องสูน ชุมชนฯให้เป็น สังคมที่ดี	กิจกรรมที่ 6 -
19 (1)	7. ก้าวไปร่วมมือผลิต	(2) รู้และเข้าใจในการนำเสนอและเลือกใช้ภาษาตามมาตรฐานได้อย่างเหมาะสม กับงานเขียนภาษาไทยทั่วไป สร้างสรรค์ และร้องสูน (4) สามารถเขียนภาษาไทยในบทกวี สร้างสรรค์ และร้องสูน ได้อย่างถูกต้อง ตามหลักการเรียนรู้และ	กิจกรรมที่ 7 (1 ชั่วโมง) -โรงเรียนผ่านทางที่นักเรียนส่งมาที่ครุภาก บทกวี สร้างสรรค์ และร้องสูน ตัวอย่างแบบ ประเมินสมรรถนะฯ งานเขียนเสารอดีต (4) สามารถเขียนภาษาไทยในบทกวี สร้างสรรค์ และร้องสูน ได้อย่างถูกต้อง ตามหลักการเรียนรู้และ	กิจกรรมที่ 7 -	กิจกรรมที่ 7 ศูนย์กลางภาษาฯและ ศูนย์กลางภาษาฯ ศูนย์กลางภาษาฯ ศูนย์กลางภาษาฯ

สับหัว	หัวข้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาทของครุกรูก้าว	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
		(5) สามารถเขียนและนําไปใช้ สร้างสรรค์ และรีบูนสิ่ง ได้อย่างมีผลลัพธ์ด้วย และสร้างสรรค์			
20	8. กวนน้ำผักสวน จัดทำส้ม	(4) สามารถเขียนและนําไปใช้ สร้างสรรค์ และรีบูนสิ่ง ได้อย่างมีผลลัพธ์ด้วย ความสามารถในการซึ่งเชื่อม ติดตามกัน (5) สามารถเขียนและนําไปใช้ สร้างสรรค์ และรีบูนสิ่ง ได้อย่าง มีผลลัพธ์ สร้างสรรค์ เรื่องสิ่งที่ร้ายๆ และการดูแลสิ่งแวดล้อม ของมนุษย์	กิจกรรมที่ 8 (ช่วงปี๔) - ทบทวนและสร้างผลงานนาฬิกาไทย - นำแก้ว สร้างตําด เนื่องสืบสาน ให้รัก ^๔ การดูแลสิ่งแวดล้อมจิตวิญญาณ ทางวิถี สร้างสรรค์ เรื่องสิ่ง แวดล้อม	กิจกรรมที่ 8 - ติดตาม ทบทวนผลงานนาฬิกาไทย ผลงานของนักเรียนที่นำไป ประชารักษ์ สร้างสรรค์ เรื่องสิ่ง แวดล้อม	

5. ประเมินผลกิจกรรมชุมชนการเขียนสร้างสรรค์

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ/เครื่องมือการประเมินผล(กิจกรรม)
1. รู้และเข้าใจความหมาย ประเภท หลักการ ของงานเขียน ประเภทบทกวี สารคดี และเรื่องสั้น	1.วิธีการให้ครูประเมินความเข้าใจเรื่อง งานเขียน ประเภท บทกวี สารคดี และเรื่องสั้นด้วยการสอบถามปากเปล่า (กิจกรรมที่ 1, 2, 3, 4, และ 5)
2. รู้และเข้าใจในการนำและเลือกใช้ภาษา มาเขียนได้อย่างเหมาะสมกับงานเขียน ประเภทบทกวี สารคดี และเรื่องสั้น	
3. สามารถเขียนงาน บทกวี สารคดี และเรื่องสั้น ได้อย่างถูกต้องตามหลักการเขียน	2.วิธีการให้ครูประเมินผลงานที่นักเรียนส่งประเภท บทกวี สารคดี และเรื่องสั้น ด้วยแบบประเมินสมรรถนะ การเขียนสร้างสรรค์ (กิจกรรมที่ 7)
4. สามารถเขียนงาน บทกวี สารคดี และเรื่องสั้น ได้อย่างหลากหลายและสร้างสรรค์	
5. มีความเชื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย มีความ ฝันเรียนรู้ และ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์	3.วิธีการให้ครูทำแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม แต่ละกลุ่มที่พบกับนักเรียนกิจกรรมนี้ นักเรียนสารคดี และนักเขียนเรื่องสั้น ภูมิปัญญา (กิจกรรมที่ 2)

เกณฑ์การประเมินผลกิจกรรมชุมชนการเขียนสร้างสรรค์ มีดังนี้

- นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเขียนสร้างสรรค์ มีผลการประเมินด้วยการสอบถามปากเปล่า ทุกกิจกรรมในระดับผ่านขึ้นไป
- นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเขียนสร้างสรรค์ มีผลงานการเขียนที่ส่งผ่านเกณฑ์ แบบประเมินสมรรถนะการเขียนสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 80
- นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเขียนสร้างสรรค์ มีผลผ่านเกณฑ์คุณภาพแบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ อญฯ ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 80

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับกิจกรรมชุมชนการเขียนสร้างสรรค์

นำผลงานมาจัดทำเป็นรูปเล่มเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ และสามารถสร้างรายได้ให้กับนักเรียน ได้ในอนาคต สนองนโยบาย ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลา รู้ สู่ทักษะอาชีพ

ภาคผนวก

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ครุยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างร่วมทำกิจกรรม แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ที่ตรงกับระดับคะแนน/ระดับคุณภาพ

คุณลักษณะ-อันพึงประสงค์และตัวชี้วัด			ระดับคะแนน/ระดับคุณภาพ		
			1	2	3
1	ความซื่อสัตย์สุจริต				
1.1	รักษาความซื่อสัตย์ ผูกความจริง				
1.2	มีความจริงใจต่อตนเองและผู้อื่น				
1.3	ประพฤติปฏิบัติถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริง				
สรุป : ความซื่อสัตย์สุจริต					
2	ความมีวินัย				
2.1	ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ กติกาและข้อตกลง				
สรุป : ความมีวินัย					
3	ความใส่ใจเรียนรู้				
3.1	มีสนใจเรียนรู้การอ่าน				
3.2	มีความตั้งใจศึกษาเล่าเรียน				
3.3	มีการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เชิงลึกกว้างขวางมากขึ้น				
สรุป : ความใส่ใจเรียนรู้					
4	ความมุ่งมั่นในการทำงาน				
4.1	มีความมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุผลด้วยความสามารถของตนเอง				
4.2	เพียรพยายามทำงานที่ทำงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอด้วยความอดทน				
สรุป : ความมุ่งมั่นในการทำงาน					
สรุปภาพรวม					

คะแนนรวมเฉลี่ย.....คะแนน ผลการประเมิน ผ่าน ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนมากที่สุด	ให้ 3 คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนมาก	ให้ 2 คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนน้อย	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.50-3.00	1.50-2.49	1-1.49
ระดับคะแนน	3	2	1
ระดับคุณภาพ	ดี	พอใช้	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินสมรรถนะการเขียนสร้างสรรค์

คำชี้แจง : ให้ครุประเมินสมรรถนะการเขียนแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับคะแนน/ระดับคุณภาพ

รายการ	ตัวชี้วัด	ระดับคะแนน/ระดับคุณภาพ		
		1	2	3
ด้านความรู้ (K)	<ul style="list-style-type: none"> • ความรู้ <ol style="list-style-type: none"> 1. นำหลักการและวิธีการเขียนมาใช้เขียนได้ถูกต้อง ตามหลักเกณฑ์ สร้างสรรค์และเปลี่ยนใหม่ 2. ใช้ภาษาถูกต้อง ஸละลวยมีจินตนาการ 3. ใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการประเมินงานเขียน <p style="text-align: center;">สรุป : ความรู้</p>			
ด้านกระบวนการทำงาน (P)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การทำงาน <ol style="list-style-type: none"> 1.1 มีการกำหนดจุดหมายชัดเจน 1.2 มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ 1.3 มีการดำเนินตามแผนที่วางไว้ 1.4 มีการประเมินงานของตนเอง <p style="text-align: center;">สรุป : การทำงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ผลงานที่ได้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ผลงานสำเร็จตามเป้าหมาย 2.2 เป็นผลงานประณีต 2.3 เป็นผลงานสร้างสรรค์ 2.4 ผลงานสะท้อนศักยภาพในการประเมินงานเขียน เพื่อมาพัฒนางานเขียนของตนเองได้ <p style="text-align: center;">สรุป : ผลงานที่ได้</p>			
ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ (A)	<ul style="list-style-type: none"> • รับผิดชอบต่อสังคมแห่งตน <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความมุ่งมั่นในการทำงาน 2. มีมารยาทในการเขียน <p style="text-align: center;">สรุป : รับผิดชอบต่อสังคมแห่งตน</p>			

คะแนนรวมเฉลี่ย.....คะแนน ผลการประเมิน ผ่าน ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนมากที่สุด ให้ 3 คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนมาก ให้ 2 คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนน้อย ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.50-3.00	1.50-2.49	1-1.49
ระดับคะแนน	3	2	1

ลงชื่อ (..... / /)	ผู้ประเมิน / /
---	-------------------------------------

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสริมสร้างให้เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen)

รายวิชาเพิ่มเติม : คิดเป็นวิถีพุทธ วิถีเก่ง ดี มีสุข

10

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรช สุ่รสบสุข¹

1. หลักการและเหตุผล

จุดเริ่มของการกระทำและความเป็นไปของชีวิตมนุษย์เริ่มจากความคิด ซึ่งจะก่อให้เกิดผลได้ในหลายทิศทางขึ้นอยู่กับความคิดนั้น ๆ เช่น อาจก่อให้เกิดการกระทำและผลลัพธ์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นก็ได้ หรือก่อให้เกิดการกระทำและผลที่ดึงมาเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นแม้กระทั่งโลกหรือสิ่งแวดล้อมก็ได้ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ความว่า "...การคิดนั้นอาจคิดได้หลายอย่าง จะคิดให้วัฒนธรรม คือ คิดแล้วทำให้เจริญงอกงามก็ได้ จะคิดให้หายใจ คือ คิดแล้วทำให้พินาศชนบทหายก็ได้ การคิดให้เจริญจำต้องมีหลักอาศัย หมายความว่า เมื่อคิดเรื่องใด สิ่งใด ต้องตั้งใจให้มั่นคงในความเป็นกลางไม่ปล่อยให้คิดต่อย่างหนึ่งอย่างใดครอบงำ ให้มีแต่ความจริงใจ ตรงตามเหตุผลที่ถูกแท้และเป็นธรรม..." (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง วันที่ 26 ตุลาคม 2521) หรือ "...ความคิดนั้นเป็นแม่บทให้กับการพูดและการกระทำ เพราะกิจที่จะทำคำที่จะพูดทุกอย่างล้วนสำเร็จมาจากความคิด การคิดก่อนพูดและก่อนทำ จึงช่วยให้บุคคลสามารถยับยั้งคำพูดที่ไม่สมควร หยุดยั้งการกระทำที่ไม่ถูกต้อง..." (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 10 กรกฎาคม 2540)

¹ อาจารย์วิทยาลัยการฝึกหัดคณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

เมื่อการคิดเป็นส่วนสำคัญของชีวิต การศึกษาและการเรียนการสอนจึงควรให้ความสำคัญ กับการพัฒนาการคิดของผู้เรียนอย่างยิ่ง ดังพระบรมราโชวาทอองค์หนึ่งความว่า "...การสอนให้นักเรียนมีความรู้ดีเป็นสิ่งสำคัญมาก แต่มีสิ่งสำคัญยิ่งกว่านั้นอีก คือ จะต้องฝึกหัดให้นักเรียน รู้จักคิดพิจารณานำวิชาความรู้นั้นไปใช้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสมแก่งานได้ด้วย การศึกษาที่ให้ ทั้งวิชาการและวิธีใช้วิชาโดยถูกต้องเช่นนี้ จึงจะเป็นการศึกษาที่ดี..." (พระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรฯ มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ในพิธี พระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร วันที่ 15 ธันวาคม 2509) ซึ่งสถานศึกษาโดยผู้บริหารและครูอาจารย์จะต้องตระหนักและแสดงบทบาทต่อการพัฒนาการคิด ของผู้เรียนอย่างแข็งขัน ผลการพัฒนาจึงจะเห็นได้ชัด

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับความสามารถในการคิดอย่างมากและถือเป็นปัจจัยหลัก ของการพัฒนาสู่การมีชีวิตที่สามารถแก้ปัญหาที่เผชิญได้ แล้วพัฒนาขึ้นสู่ชีวิตที่ดีงามตลอดจน พัฒนาสูงสุดถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยนับเป็นปัจจัยภายในที่เรียกเป็นคำศัพท์ว่า "โภโนโสมนลิกา" ซึ่งแปลได้ว่า "การทำใจโดยแยกจาก" หรืออาจใช้คำสามัญว่า "คิดเป็น" ความสามารถ ในการคิดหรือการคิดเป็น เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน บางคนอาจฝึกฝนตนเองมีทักษะมากได้ แต่โดยคนส่วนใหญ่โดยเฉพาะเด็กหรือนักเรียนต้องการช่วยพัฒนา ผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือ คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาจารย์หรือสถานศึกษา ซึ่งเรียกว่าเป็นกัลยาณมิตร เป็นปัจจัยภายนอก ของการพัฒนา

เมื่อในในโสมนสิกา หรือการคิดเป็น เป็นทักษะสำคัญของชีวิต และในระบบการศึกษา สถานศึกษาโดยผู้บริหารและครูเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นการที่สถานศึกษามีจุดเน้นนโยบาย หรือมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ช่วยพัฒนาการคิดเป็นแก่นักเรียน จะถือได้ว่าสถานศึกษามีกลยุทธ์ การพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ตรงตามจุดหมายของพระราชนูญญาติการศึกษา แห่งชาติ ซึ่งจะถือได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ทำหน้าที่ได้ที่สุดต่อนักเรียนของตน

รายวิชาเพิ่มเติม "คิดเป็นวิถีพุทธ : วิถีเก่ง ดี มีสุข" เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา ที่เป็นยุทธศาสตร์การเรียนการสอนที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการคิดเป็นหรือมี โภโนโสมนลิกา โดยการเรียนการสอนในรายวิชานี้เน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่นำสู่การฝึกฝน ทักษะการคิดเป็น จากการเห็นกรณีตัวอย่างและการได้เผชิญปัญหา สถานการณ์หรือบิบทในชีวิต จริงหรือสถานการณ์จำลองที่สามารถเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงได้อีกทั้งเป็นลักษณะการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เนื้อหาบูรณาการกิจกรรม และบูรณาการกับวิถีชีวิต ที่คาดหวังการพัฒนานักเรียนให้มีโภโนโสมนลิกา ที่จะนำสู่การพัฒนาชีวิตที่ทั้งเก่ง ดี มีสุข ควบคู่กันไป หรือสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไปในที่สุด

2. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้

- นักเรียนเห็นความสำคัญของการพัฒนาการคิดเป็นหรือการมีโynิสมนสิการ
- นักเรียนรู้เข้าใจลักษณะวิธีการหรือแนวทางโynิสมนสิการแบบต่าง ๆ
- นักเรียนมีความสามารถในการคิดหรือมีโynิสมนสิการ
- นักเรียนสามารถคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต

3. คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม “คิดเป็นวิถีพุทธ : วิถีเก่ง ดี มีสุข”

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ระยะเวลา 20 ชั่วโมง

ศึกษาประโยชน์และความสำคัญของการคิดเป็นหรือการมีโynิสมนสิการในการพัฒนาชีวิต ทั้งต่อตนเอง ต่อคนอื่นและต่อโลกหรือลิ่งแวดล้อม วิธีคิดหรือแนวทางโynิสมนสิการแบบต่าง ๆ 10 วิธี คือ

1) วิธีคิดแบบสืบสานเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ 3) วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ 4) วิธีคิดแบบอริยสัจ/คิดแบบแก้ปัญหา 5) วิธีคิดแบบครอบคลุมสัมพันธ์ 6) วิธีคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก 7) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม 8) วิธีคิดแบบเจ้ากุศล 9) วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน 10) วิธีคิดแบบวิภัชชวatham กรณีตัวอย่างการใช้โynิสมนสิการและการแก้ปัญหาต่าง ๆ

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการศึกษาวิเคราะห์กรณีตัวอย่างและอภิปรายกลุ่ม การเรียนรู้จากการแข่งขันสถานการณ์ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการทำโครงการแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการคิดเป็นหรือโynิสมนสิการ และการพัฒนาการคิด รู้วิธีการคิดโynิสมนสิการแบบต่าง ๆ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ผลการเรียนรู้

เพื่อให้

- นักเรียนเห็นความสำคัญของการพัฒนาการคิดเป็นหรือการมีโynิสมนสิการ
- นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการหรือแนวทางโynิสมนสิการแบบต่าง ๆ ได้
- นักเรียนมีทักษะการคิดเป็นหรือมีโynิสมนสิการ
- นักเรียนสามารถคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

4. โครงสร้างของรายวิชา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ลดทุกข์เพราภาคีเป็น เวลา 4 ชั่วโมง				
1.1	ความทุกข์ของชีวิต	1	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษากรณีตัวอย่าง จากภาพ จากวิธีทัศน์ หรือเรื่องเล่า ฯลฯ และอภิป্রายเกี่ยวกับความทุกข์ ของคนในลักษณะต่าง ๆ เช่น ทุกข์จากสุขภาพ จากความพิการ จากความยากจน จากการแย่งชิง เปiyดเปลี่ยนกัน จากสังคม ฯลฯ - ศึกษากรณีศึกษาที่น่าประทับใจ จากคนที่ประสบความทุกข์ยาก แต่ด้วยวิธีคิดที่ดีทำให้ขาด หรือแก้ทุกข์ได้ (ใช้สื่อวิดีทัศน์ หรือภาพยนตร์ที่ผลิตดี ๆ เนื้อหา หมายเหตุ) และอภิป্রาย สร้างความประทับใจ จากกรณีศึกษานี้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสนใจบทเรียน - การมีส่วนร่วมอภิป্রาย - การแสดงความคิดเห็น เชิงทัศนคติที่มีต่อการคิด กับการแก้ทุกข์
1.2	ทุกข์เข้าทุกข์เรา	1	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษากรณีศึกษาที่น่าประทับใจ ต่าง ๆ จากคนที่ประสบความทุกข์ยาก แต่ด้วยวิธีคิดที่ดีทำให้ขาด หรือแก้ทุกข์ได้ (ใช้สื่อวิดีทัศน์ หรือภาพยนตร์ที่ผลิตดี ๆ เนื้อหาหมายเหตุ) และอภิป্রายสร้างความประทับใจ จากกรณีศึกษานี้ ๆ - อภิป্রายเบรียบเทียบทุกข์ของผู้อื่น จากการณ์ที่ศึกษา กับทุกข์ที่นักเรียนหรือคนใกล้ชิดหรือ คนที่นักเรียนรู้จักเคยประสบมา กับวิธีแก้ทุกข์หรือผลที่เกิดตามมา 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสนใจบทเรียน - การมีส่วนร่วมอภิป্রาย - การแสดงความคิดเห็น เชิงทัศนคติที่มีต่อการคิด กับการแก้ทุกข์ หรือ การเห็นความสำคัญ ของการคิดต่อการแก้ทุกข์

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
			- สรุปบทเรียนประจำเดือน “ทุกข์เข้า ทุกข์เรา แก้ได้ถ้าคิดเป็น” (เป็นบันทึกหรือผังความคิด)	
1.3	ทุกข์มา_แก้ได้ (ถ้า...)	1	- นักเรียนจินตนาการหรือสืบค้น ข้อมูล เรื่องราวการคิดปัญหา หรือประสบทุกข์ แล้วเกิด การแก้ปัญหาได้ (เน้นการคิดแก้ ปัญหา) นำเรื่องราวนานาเสนธ์ ด้วยผลงานการเขียน เรียงความ หรือแต่งหนังสือประกอบภาพ เล่มเล็ก หรือคลิปภาพ เป็นต้น	- ผลงานและความตั้งใจทำ - แบ่งคิดจากผลงานด้าน การคิดแก้ปัญหา/แก้ทุกข์
1.4	ชื่นชมผลงาน	1	- นักเรียนนำเสนอผลงานร่วมกัน เรียนรู้และชื่นชมผลงานกันและกัน (ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น นิทรรศการ ตลาดนัดผลงาน ฯลฯ) - สรุปบทเรียนจากผลงาน ด้านความตั้งใจและคุณภาพ ของผลงาน และแบ่งคิดเรื่อง การคิดกับการแก้ปัญหา/แก้ทุกข์	- ผลงานและความตั้งใจทำ - แบ่งคิดจากผลงานด้าน การคิดแก้ปัญหา/แก้ทุกข์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 อาย่างไรคือคิดเป็น เวลา 4 ชั่วโมง				
2.1	โynิโสมนสิกการ 10 วิธี	1	- ศึกษาวิเคราะห์และตัวอย่าง โynิโสมนสิกการ วิธีที่ 1-5 1) วิธีคิดแบบสืบสานเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะส่วน ประกอบ 3) วิธีคิดแบบสามัญ ลักษณ์ 4) วิธีคิดแบบอธิยสัจ /คิดแบบแก้ปัญหา 5) วิธีคิดแบบ อรรถธรรมสัมพันธ์ (การศึกษาวิเคราะห์และตัวอย่าง อาจใช้กิจกรรมแบบต่าง ๆ แทนการบรรยาย เช่น กิจกรรม รถลี ศูนย์การเรียน กิจกรรม กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ	- ความสนใจและ การมีส่วนร่วมในบทเรียน - ความรู้ความเข้าใจ โynิโสมนสิกการ 10 วิธี

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
			สถานการณ์จำลองฯ (เนื้อหาความรู้หลักการของวิธีคิดแบบโยนิสมนสิกา 10 วิธี ศึกษาได้จากหนังสือ พุทธธรรมฉบับปรับขยาย หน้า 619-679)	
2.2	โยนิสมนสิกา 10 วิธี	1	- ศึกษาวิเคราะห์และตัวอย่างโยนิสมนสิกา วิธีที่ 6-10 6) วิธีคิดแบบบัญชีทันคุณโดยใช้ทางออก 7) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม 8) วิธีคิดแบบเร้ากุศล 9) วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน 10) วิธีคิดแบบภิภัตชภาพ	- ความสนใจและการมีส่วนร่วมในบทเรียน - ความรู้ความเข้าใจโยนิสมนสิกา 10 วิธี
2.3	สรุปคิดเป็นคิด 10 วิธี	1	- สร้างสรรค์ชื่นงานสรุปความรู้โยนิสมนสิกา 10 วิธี (ภาพแผนที่ความคิด mind map) บทกลอนคลิปวีดีทัศน์ฯ	- ผลงานและความตั้งใจทำ - ความรู้ความเข้าใจโยนิสมนสิกา 10 วิธี
2.4	เสนอผลงานสรุปคิดเป็นคิด 10 วิธี	1	- นักเรียนนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชื่นชมผลงานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ - ครูนักเรียนสรุปความรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์	- ผลงานและความตั้งใจทำ - ความรู้ความเข้าใจโยนิสมนสิกา 10 วิธี - ทักษะการใช้สื่อสังคมออนไลน์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ทุกข์ในชุมชนแก้ได้ด้วยคิดเป็น เวลา 5 ชั่วโมง				
3.1	ปัญหาและทุกข์ในชุมชน	1	- ระดมความคิดถึงปัญหาที่ทำให้คนในชุมชนมีความทุกข์ แล้ววิเคราะห์จัดหมวดหมู่ - วางแผนและแบ่งงานการสำรวจปัญหาและความทุกข์ที่เกิดในชุมชน (การสำรวจใช้เวลาที่นักเรียนกลับบ้านหรือช่วงวันหยุดเสาธารอาทิตย์)	- ความสนใจและการมีส่วนร่วมในบทเรียน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
3.2	ปัญหา ทุกข์ สาเหตุ	1	<ul style="list-style-type: none"> - ครูทบทวนวิธีคิด 10 วิธี และ เชื่อมโยงนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลที่สำรวจมา - นักเรียนนำข้อมูลปัญหา ความทุกข์ที่เกิดในชุมชน มาวิเคราะห์สาเหตุ จัดหมวดหมู่ และจัดลำดับความสำคัญ - นักเรียนเลือกปัญหา-สาเหตุ ที่สนใจจะศึกษาเฉพาะ - นักเรียนวางแผนเก็บข้อมูล เพิ่มเติม และตรวจสอบข้อมูล สาเหตุของปัญหาที่เลือก 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสนใจและ การมีส่วนร่วมการทำงาน - ผลงาน
3.3	คิดเป็นทางทางแก้	1	<ul style="list-style-type: none"> - ครูทบทวนวิธีคิด 10 วิธี และ เชื่อมโยงนำมาใช้ในการวิเคราะห์ - นักเรียนนำข้อมูลเพิ่มเติมที่ได้ มาวิเคราะห์ ปัญหา-ความทุกข์- สาเหตุ-ทางแก้ไข เพื่อบรรเทา หรือแก้ทุกข์ได้ - นักเรียนวางแผนการผลิตสื่อ เพื่อนำเสนอข้อค้นพบให้ชุมชน รับรู้และเตรียมรับฟังความคิดเห็น (เช่น สื่อนิทรรศการ สื่อสำหรับ สื่อสังคมออนไลน์ จัดเวที ประชุมฯ) 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสนใจและ การมีส่วนร่วมการทำงาน - ผลงานการวางแผน
3.4	หาแนวร่วม	1	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนผลิตสื่อจากที่วางแผนไว้ - ครูค่อยให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวก ให้กำลังใจ กระตุ้นวิธีการคิดเป็น - นักเรียนนำสื่อไปเผยแพร่ในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสนใจและ การมีส่วนร่วมการทำงาน - ผลงาน
3.5	ทบทวน (AAR) แล้วภูมิใจ	1	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนทบทวนและนำผล การนำสื่อไปเผยแพร่ในชุมชน มาประเมินผล อภิปรายและ เรียนรู้เพิ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสนใจและการมี ส่วนร่วมการทำงานและ อภิปราย - ผลงาน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
			- ครูสร้างบรรยายกาศการเรียนรู้และความภูมิใจในการทำงาน/ผลงาน	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 คิดเป็นในชีวิตประจำวัน เวลา 4 ชั่วโมง				
4.1	ใช้คิดเป็นในชีวิต	1	- ครูทบทวนวิธีคิด 10 วิธี และแนวทางเชื่อมโยงการนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน - นักเรียนวางแผนการบันทึกการได้นำวิธีคิดต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (บันทึกอย่างน้อยวันละ 1 เหตุการณ์) เช่น ในการซื้อของ การใช้โทรศัพท์มือถือ การแก้ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ฯลฯ (แนะนำเดือนบันทึก เช่น เหตุการณ์ วิธีคิดที่นำมาใช้ผลที่เกิดต่อเหตุการณ์ ต่อจิตใจตนเอง) (การบันทึกอาจบันทึกในสมุดเฉพาะ หรือ blog หรือ facebook ฯลฯ)	- ความสนใจและการมีส่วนร่วมในบทเรียน
4.2	คิดเป็นในชีวิตจริง (1)	1	- ครูสร้างบรรยายกาศของ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การชี้ชี้ชม การให้กำลังใจ - นักเรียนนำเสนอประสบการณ์ และการนำผลการบันทึก มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน - ครูนำเข้าเชื่อมโยงประโยชน์ ของการคิดเป็นที่มีต่อชีวิตคนเรา	- ความสนใจและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน - ผลงานและความตั้งใจในการทำงาน
4.3	คิดเป็นในชีวิตจริง (2)	1	- ครูสร้างบรรยายกาศของ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การชี้ชี้ชม พัฒนาการ การให้กำลังใจแก่กัน - นักเรียนนำเสนอประสบการณ์ ใหม่ และการนำผลการบันทึกใหม่ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน	- ความสนใจและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน - ผลงานและความตั้งใจในการทำงาน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
			- ครูนำเขื่อมโยงเน้นย้ำประโยชน์ของ การคิดเป็น ที่มีต่อชีวิตคนเรา เพิ่มเติม	
4.4	คิดเป็นในชีวิตจริง (3)	1	- ครูสร้างบรรยากาศ กระตุ้น ชื่นชม พัฒนาการของ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และให้กำลังใจ - นักเรียนนำเสนอประสบการณ์ ใหม่และพัฒนาการการคิด มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน - ครูนำเน้นย้ำประโยชน์ของ การคิดเป็น ที่มีต่อชีวิตคนเรา	- ความสนใจและการ มีส่วนร่วมในการเรียน - ผลงานและความตั้งใจ ในการทำงาน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ช่วยน้องคิดเป็น ช่วยฝึกตนให้เก่ง ดิ มีสุข เวลา 3 ชั่วโมง				
5.1	ช่วยน้องคิดเป็น	1	- ครูชี้ชุมพัฒนาการคิดเป็น ที่นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวัน - เชิญชวนและวางแผนทำโครงการ (อาจเป็นโครงการระดับห้องเรียน หรือกลุ่มใหญ่) เป็นโครงการ ภาษาช่วยน้อง ๆ (ป.1-5) ในโรงเรียนให้คิดเป็น (จากการใช้ 10 วิธีคิด) (เช่น โครงการ “เปิดคลินิกคิดเป็นแก้ปัญหาได้” หรือ “ประกอบน้องสอนคิดเป็น” หรือ “เวทีคิดเป็น เที่ยงวัน” หรือ “คิดส์คิดเป็น” ฯลฯ (ช่วงเวลาทำโครงการ 1-2 สัปดาห์)	- ความสนใจและการ มีส่วนร่วมในการทำงาน - ผลงานและความตั้งใจ ในการทำงาน
5.2	คิดเป็น ช่วยโครงการ	1	- ครูบทวนวิธีคิด 10 วิธี และ เชื่อมโยงการนำมาใช้ในการทำ โครงการของนักเรียน ให้ทำ โครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ทำโครงการด้วยเห็นคุณค่า ของการคิดเป็นและเห็นคุณค่า ของโครงการที่ได้ช่วยน้อง ๆ ให้คิดเป็น	- ความสนใจและการ มีส่วนร่วมในการทำงาน - ทัศนคติของนักเรียนต่อ การทำโครงการ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
			<p>ให้น้อง ๆ ได้แก้ปัญหาได้และ บรรเทาทุกข์จากปัญหาที่มี ให้นักเรียนได้ใช้วิธีคิดที่ให้ นักเรียนทำโครงงานด้วยความสุข (รวมเก่ง ดี มีสุข เก่งและดี จากการช่วยเหลือได้ มีความสุข ที่ได้ช่วยคนอื่น)</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนถ่ายทอดความคิดเห็น หรือ อภิปราย 	
5.3	ผลเก่งดีมีสุข	1	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนนำเสนอและอภิปรายผล การทำโครงงาน - ครูเชิญมโนยงสุกการที่นักเรียน ได้เรียนรู้และฝึกฝนการคิดเป็น หรือโดยนิสัยนักการพัฒนาการ ที่นักเรียนมี และผลความเก่ง ดี มีสุข ที่เกิดกับนักเรียนควบคู่กันไป 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสนใจและ การมีส่วนร่วมในการเรียน - ทัศนคติของนักเรียน ต่อการพัฒนาการคิดเป็น

5. กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา

- การเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่บูรณาการเนื้อหาแบบสหวิทยาการจากเนื้อหาหลักสาระต่าง ๆ หรือบูรณาการข้ามสาขาวิชา ที่ทั้งหลอมรวมสาระหลักต่าง ๆ แล้วยังเน้นเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ยกตัวอย่างเช่น การสื่อสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นประยุกต์สูงสุดที่นักเรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ที่สำคัญ จะบูรณาการให้เกิดความเก่ง ดี มีสุขควบคู่กันไป

- การเรียนรู้จากการนีคีกษาหรือกรณีตัวอย่าง โดยมีแนวทางเลือกกรณีศึกษาที่เหมาะสมกับวัย นักเรียน และนำเสนอด้วยตัวเนื้อหาและรูปแบบหรือสื่อที่นำเสนอกรณีศึกษานั้น อาจเป็นภาพผอนคลาย คลิปวิดีโอ การ์ตูน เรื่องเล่า ฯลฯ ที่ดูหรือฟังแล้วสามารถสื่อสารสาระตามวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน และสามารถสร้างความประทับใจ หรือเกิดแรงบันดาลใจได้อย่างดี (ในอินเทอร์เน็ตจะมีให้เลือก นำมาใช้ได้มากมาย) กระบวนการสำคัญของการใช้กิจกรรมกรณีศึกษา คือ การวิเคราะห์การอภิปราย การคิดแก้ปัญหา โดยอาจเกิดจากการมีประเด็นคำถามประกอบการศึกษากรณีนั้น ๆ

การเรียนรู้จากการเผยแพร่สถานการณ์หรือได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการกระทำซึ่งอาจเป็นประสบการณ์จากบริบทหรือชีวิตจริง หรือสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงหรือเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ดี

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้รับรู้ สมมติส หรือเผยแพร่กับสภาพปัญหาจริง ๆ โดยผ่านการเรียนรู้หรือรู้จัก เข้าใจปัญหา ความทุกข์ที่เกิดจากปัญหา สามารถสืบสานให้พบสาเหตุที่แท้ของปัญหาและความทุกข์นั้น ๆ แล้วเห็นภาพเห็นเป้าหมาย ของภาระดับปัญหา และแสวงหา ฝึกฝนที่จะดำเนินการที่จะแก้ปัญหาจากสาเหตุที่มี ซึ่งอาจอุกมาในรูปของกิจกรรมโครงการแก้ปัญหาตามมา

กิจกรรมการทำโครงการ เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนได้คิดพิจารณา/เลือก ได้สืบค้น ได้วางแผน ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ทบทวนประเมินผล และสรุปผลนำเสนอโดยนักเรียนเอง ครุภูมิบทบาทในการสร้างบรรยากาศ กระตุ้น จูงใจ อำนวยความสะดวก และให้คำปรึกษา เป็นต้น ประดิษฐ์โครงงานอาจมีได้หลายลักษณะ เช่น โครงการศึกษา โครงการแก้ปัญหา โครงการประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์ เป็นต้น กิจกรรมโครงการมีลักษณะที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ได้กว้างขวาง

6. การประเมินการเรียนรู้และประเมินผล

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	ระยะเวลาประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้ ความเข้าใจ การคิด 10 วิธี	- การสอบถาม - การตรวจผลงาน เช่น งานสรุป ความรู้ รายงาน - การทดสอบ	- ประเด็นคำถาม - แบบตรวจผลงาน - แบบทดสอบ	ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน	- คะแนนความรู้ฯ มากกว่า ร้อยละ 70
2. เจตคติ เกี่ยวกับ การคิดเป็น	- สังเกต สมภาวะน์ ที่สะท้อนเจตคติ หรือทัศนคติ	- แบบสังเกต/ สมภาวะน์	ระหว่างและ หลังการเรียน	- ระดับมากขึ้นไป
3. ทักษะ การคิดเป็น	- สังเกตการใช้ ความคิด - ตรวจผลงาน	- แบบสังเกต - แบบตรวจผลงาน	ระหว่างและ หลังการเรียน	- ระดับมากขึ้นไป

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ลดทุกข์เพราะคิดเป็น

รายวิชาเพิ่มเติม คิดเป็นวิถีพุทธ : วิถีเก่ง ดี มีสุข
ผู้สอน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เวลา 4 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนจบหน่วยการเรียนรู้นี้แล้ว นักเรียนสามารถ

- อธิบายลักษณะความทุกข์ที่เกิดกับชีวิตมนุษย์ได้
- สร้างผลงานที่แสดงเรื่องการคิด ช่วยแก้ทุกข์ได้
- เห็นความสำคัญของการคิดที่มีต่อการแก้ปัญหาหรือแก้ทุกข์ของชีวิต

2. สาระการเรียนรู้

- ความทุกข์ลักษณะต่าง ๆ ที่เกิดกับชีวิต
- การคิดกับการแก้ปัญหาหรือแก้ทุกข์
- ความสำคัญของการคิดที่มีต่อการแก้ปัญหาหรือแก้ทุกข์ของชีวิต

3. ภาระงานหรือซัมภาระ

- ผลงานแสดงเกี่ยวกับความสามารถการคิด ช่วยแก้ทุกข์ ลักษณะผลงาน เช่น เรียงความ หนังสือภาพฯลฯ

4. การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ความรู้ : ลักษณะความทุกข์ และการคิด	- การสอบถาม - การทดสอบ	- ประเด็นคำถาม - แบบทดสอบ	- ได้คะแนนความรู้ เข้าใจมากกว่า ร้อยละ 70
2. ทักษะ : การคิดแก้ปัญหา	- ตรวจชิ้นงาน	- แบบตรวจชิ้นงาน	- ระดับดีขึ้นไป
3. เจตคติ : การเห็นความสำคัญ ของการคิด	- การสังเกต - สอบถาม	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม	- ระดับดีขึ้นไป

5. กิจกรรมการเรียนรู้

- ศึกษากรณีศึกษาและอภิปราย
- วิเคราะห์ความทุกข์ของมนุษย์
- ปฏิบัติการสร้างสรรค์ชิ้นงาน
- การนำเสนอผลงาน

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- กรณีศึกษา
- ผลงานนักเรียน

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2

เรื่อง ทุกทิชา ทุกทิราช

เวลา 1 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ลดทุกทิราชคิดเป็น

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายวิชาเพิ่มเติม คิดเป็นวิถีพุทธ : วิถีเก่ง ดี มีสุข

ผู้สอน

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนจบความนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. เปรียบเทียบความทุกข์ของคนอื่น ๆ กับความทุกข์ที่เกิดกับนักเรียนหรือคนใกล้ชิดได้
2. เล่าตัวอย่างของความทุกข์ที่เกิดกับผู้อื่นและการคิดที่ช่วยให้แก้ไขทุกข์ได้
3. เห็นความสำคัญของการคิดที่มีต่อการแก้ปัญหาหรือแก้ทุกข์ของชีวิต

2. สาระการเรียนรู้

1. การคิดกับการแก้ปัญหาหรือแก้ทุกข์

2. ความเหมือนหรือความต่างของความทุกข์ของผู้อื่น กับความทุกข์ที่เกิดกับนักเรียนหรือคนใกล้ชิดได้

3. ความสำคัญของการคิดที่มีต่อการแก้ปัญหาหรือแก้ทุกข์ของชีวิต

3. ภาระงานหรือซัมภาร

บันทึกหรือผังความคิดสรุปบทเรียน ประเด็น “ทุกข์เข้าทุกข์เรา แก้ได้ถ้าคิดเป็น”

4. การประเมินผลการเรียนรู้

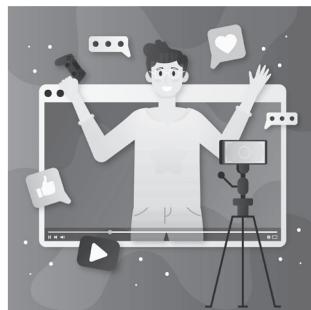
สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ความรู้ : เล่า/อธิบายกรณีตัวอย่างที่เรียน	- สังเกตการเล่า/อธิบาย	- แบบสังเกตการเล่า/อธิบาย	- ผ่านถ้าเล่าเรื่องได้ตรงประเด็น
ทักษะ : การเปรียบเทียบ	- สังเกต/ตรวจสอบ การเปรียบเทียบ	- แบบสังเกต/แบบตรวจ	- ผ่านถ้าแสดงการเปรียบเทียบได้
เจตคติ : - การเห็นความสำคัญของการคิดต่อการแก้ทุกข์ - ความสนใจและภาระส่วนร่วม อภิปราย	- การสังเกต - สอบถาม	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม	- ผ่านถ้ามีการแสดงความคิดเห็น/การอภิปราย/การตอบคำถาม และได้แสดงว่าเห็นด้วย/สนับสนุนจากการคิดที่ดีแก้ทุกข์ได้

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูกับนักเรียนสวัสดีทักษะกัน
2. ครูสอนบทบทเรียนครั้งที่แล้ว และความประทับใจ/แรงบันดาลใจจากที่เรียนรู้ชีวิตคนที่ประสบทุกข์ยากแล้วเข้าแก้ไขทำให้ผ่านมาได้
3. ครูเชื่อมโยงเข้าสู่การซึมวิดีทัศน์การ์ตูนสั้น (4 นาที) เรื่อง Boundin'
4. ครูนำอภิปราย (อาจแบ่งกลุ่มอภิปราย โดยครูทำใบประเด็นเป็นแนวทาง) เช่น ความทุกข์ที่แก่ประสบคืออะไร เกิดจากเหตุการณ์และสาเหตุอะไร ความช่วยเหลืออย่างไร ผลตามมาของชีวิตแก่คืออะไร และสรุปความทุกข์ของแก่หมดไปเพราอะไร (วิธีคิด)
5. นักเรียนจากการสุ่มหรือกำหนด (จากที่เตรียม/มอบหมายไว้ล่วงหน้าแล้ว) มาเล่ากรณีตัวอย่างแล้วอภิปรายสร้างความประทับใจและแรงบันดาลใจ จากการใช้ความสามารถในการคิดแก้ทุกข์ได้
6. ครูชวนให้นักเรียนทบทวนความทุกข์ของผู้อื่นที่เรียน/เห็นมา แล้วย้อนมาดูความทุกข์ของนักเรียนหรือคนใกล้ชิดหรือคนที่นักเรียนรู้จักประสบ แล้วเข้าเหล่านั้นแก้ไขหรือเข้าคิดและทำอย่างไร จึงแก้ไขและทำให้ทุกข์ผ่านไปหรือหมดไปได้ ครูนำอภิปรายการเปรียบเทียบ (ทุกข์เข้าเทียบกับทุกข์เรา การคิดการแก้ไขและผลที่ตามมาของเขากับของเรา) (อาจกำหนดเป็นใบงานให้นักเรียนเปรียบเทียบด้วยตนเอง/กลุ่มได้)
7. สรุปบทเรียนโดยสนทนา แล้วนักเรียนแต่ละคนบันทึกสรุปหรือเขียนเป็นผังความคิด

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- วิดีทัศน์การ์ตูนสั้น เรื่อง Boundin จาก <https://www.youtube.com/watch?v=5OReXIS8trw>
- กรณีศึกษาต่าง ๆ เช่น จาก วิดีทัศน์ ชุด “คนเก่งหัวใจแกร่ง”
- อินเทอร์เน็ตใช้สืบค้น

รายวิชาเพิ่มเติม :

วิดีบางกอก

อาจารย์ ดร.กนก กันเกร

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการขยายตัวของชุมชนเมืองเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มจะขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จำนวนประชากรเมืองกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าการขยายตัวของประชากรโดยรวมถึง 3 เท่า ทั้งนี้เป็นผลมาจากการเคลื่อนย้ายประชากรจากภาคชนบทสู่เมือง รวมทั้งอัตราการเกิดของประชากรในเขตเมืองที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในหลายส่วนของโลก การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเมืองดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อมนุษยชาติทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น การปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอยและขยะเทคโนโลยี ปัญหามลพิษ เป็นต้น สำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ปัญหาราชรัฐ ปัญหากrävadalen สาธารณูปโภค ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาน้ำท่วมพิษของคนเมือง อีกทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองที่จะส่งผลกระทบต่อระดับโลก สิ่งแวดล้อมเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกสังคม ทุกภาคส่วนต้องสนใจอย่างจริงจัง ความใส่ใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองและช่วยให้เกิดการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นความท้าทายที่สำคัญที่สุดที่มนุษย์ต้องเผชิญในศตวรรษที่ 21 การเตรียมพร้อมเมืองในสิ่งแวดล้อมเมืองในระดับท้องถิ่นจึงไม่เพียงพอสำหรับการแก้ปัญหาระดับโลก ได้อย่างแท้จริง การเตรียมพร้อมเมืองในสิ่งแวดล้อมเมืองต้องมีการขยายขอบเขตไปสู่การเป็นพลเมืองในฐานะที่เป็นพลเมืองโลก

การจัดการศึกษาเพื่อการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่สามารถช่วยพัฒนานักเรียนให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลกที่มีความสัมพันธ์กับที่ตั้ง เข้าใจระบบธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบและการตัดสินใจเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในฐานะพลเมืองโลก ซึ่งสอดคล้องกับ Backler and Stoltman (1986) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ว่า จะทำให้นักเรียนตระหนักรถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางภาษาพิพากษ์ที่มีต่อมนุษย์

¹ อาจารย์ประจำกลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

และผลจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ตลอดจนตัดสินใจอย่างมีเหตุผลจากความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่นั้นๆ และ Edelson (2011) ที่อธิบายว่า การรู้เรื่องภูมิศาสตร์ จะช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในชีวิตประจำวันโดยคำนึงถึงบริบทโดยรอบ ช่วยให้เป็นผลเมื่อที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนได้ การรู้เรื่องภูมิศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) เป็นการแสดงออกถึงความสามารถในการเข้าใจระบบธรรมชาติและมนุษย์ การให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์ และการมองอนาคตและตัดสินใจอย่างเป็นระบบโดยการแสดงความสามารถเหล่านี้จะต้องอาศัยความรู้ ทักษะและกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เครื่องมือและเทคโนโลยีทางภูมิศาสตร์ และพัฒนาทักษะการคิดเชิงพื้นที่ การคิดเชิงอนาคต การคิดเชิงระบบและทักษะการแปลความหมายข้อมูลทางภูมิศาสตร์และสถิติ โดย Backler and Stoltman (1986) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ด้วยกระบวนการทางภูมิศาสตร์เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจความรู้ทางภูมิศาสตร์ และพัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับ Backler and Stoltman (1986) ได้อธิบายว่าการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ต้องอาศัยทักษะทางภูมิศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ

1. การตั้งค่าตามทางภูมิศาสตร์ เป็นการตั้งค่าตามเกี่ยวกับ “ที่ตั้ง” ว่าสิ่งนั้นอยู่ที่ไหน ทำไม่ถึงอยู่ที่นั่น เป็นการพัฒนาความสามารถในการตั้งค่าตามในสิ่งที่ศึกษาหรือปัญหาที่สนใจเจ้าของตนเอง
 2. การเก็บรวบรวมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่รวมรวม ข้อเท็จจริง และข้อมูลที่เป็นประโยชน์และคาดว่าจะนำไปใช้ประกอบการศึกษา การรวบรวมข้อมูลจะต้องอาศัยความรู้และเทคนิคต่าง ๆ เช่น ประเภทของข้อมูล การออกแบบแบบบันทึกข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิธีการจัดเรียงข้อมูล การออกแบบสอบถาม และการบันทึกการสังเกต เป็นต้น
 3. การจัดการสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เป็นการแสดงข้อมูลด้วยแผนที่ ตาราง กราฟ โดยการจีอนหรือการนำเสนอปากเปล่า เป็นการจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษา นอกจากรายที่ ยังเป็นการตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้อง เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล
 4. การวิเคราะห์สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ จากข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เมื่อข้อมูลผ่านกระบวนการจัดการแล้ว ก็จะง่ายต่อการอธิบาย วิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลดังกล่าว ด้วยสถิติขั้นพื้นฐาน

5. การสรุปสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อตอบคำถาม เป็นการสรุปอ้างอิงจากข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ศึกษา เป็นการสรุปเนื้อหาให้ตรงคำถามของการศึกษาตามที่ระบุไว้ในขั้นตอนนี้ ผู้ศึกษาต้องวิเคราะณ์ผลลัพธ์ที่ได้เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยผู้ศึกษาจะต้องรายงานผลที่ได้ในแต่ละกระบวนการอย่างละเอียด ถูกต้อง และชัดเจน ตามวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งอาจจะต้องอ้างอิงกรอบแนวความคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ด้วย

จากสภาพปัญหาและความสำคัญข้างต้น รายวิชา วิถีบางกอก จึงถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนในเมืองมีความตระหนัก เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง และรู้จักปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ในเมืองในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมเมืองที่มีความรับผิดชอบโดยผ่านบริบทของกรุงเทพมหานคร

2. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

รายวิชาเพิ่มเติมวิถีบางกอก สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานักเรียน

- เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมของสังคมเมือง
- วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเมือง
- ยกตัวอย่างปัญหาของเมือง พิจารณาทั้งเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไข
- นำเสนอวิถีแบบการดำเนินชีวิตของพลเมืองในสังคมเมืองที่มีความรับผิดชอบ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา

- อธิบายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของกรุงเทพมหานครได้
- อธิบายสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ประชากร และสังคมวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครได้
- อธิบายความหมายและลักษณะสำคัญของเมืองและชนบทได้
- วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทได้
- วิเคราะห์สาเหตุและการเพิ่มประชากรและการขยายตัวของกรุงเทพมหานครได้
- วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหาที่เกิดจากการขยายตัวของกรุงเทพมหานครได้
- นำเสนอทางออกในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการขยายตัวของกรุงเทพมหานครได้
- อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเมืองกรุงเทพมหานครและชนบทได้
- วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหาความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานของกรุงเทพมหานครได้
- นำเสนอทางออกในการแก้ปัญหาความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานของกรุงเทพมหานครได้
- นำเสนอค่านิยมการบริโภคอย่างรับผิดชอบได้
- อธิบายสภาพปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในกรุงเทพมหานครได้
- วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในกรุงเทพมหานครได้

14. นำเสนอทางออกในการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในกรุงเทพมหานครได้
15. นำเสนอการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตที่แก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกรุงเทพมหานครได้
16. วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหามลพิษในกรุงเทพมหานครได้
17. นำเสนอทางออกในการแก้ปัญหามลพิษในกรุงเทพมหานครได้
18. นำเสนอการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตอย่างรับผิดชอบที่แก้ปัญหามลพิษในกรุงเทพมหานครได้
19. นำเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตของพลเมืองในกรุงเทพมหานครที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมได้
20. translate ให้ความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

3. คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ระยะเวลา 17 ชั่วโมง

ศึกษาการเปลี่ยนแปลงประชากรและการเพิ่มขึ้นของเมืองที่มีผลต่อลักษณะของสังคมเมือง ศึกษาโครงสร้างทางสังคมและลักษณะทางสังคมเมืองในประเทศไทย ฯ เช่น ความหลากหลาย ความขัดแย้ง ความไม่เป็นธรรมในสังคม สิทธิมนุษยชน ค่านิยมและการรับรู้ การพัฒนาที่ยั่งยืน และการพึ่งพาอาศัยกัน โดยใช้บริบทของกรุงเทพมหานครเป็นกรณีตัวอย่าง ศึกษาการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมของเมือง ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมไทยในเมือง ศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และนำเสนอวิถีชีวิตของพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ

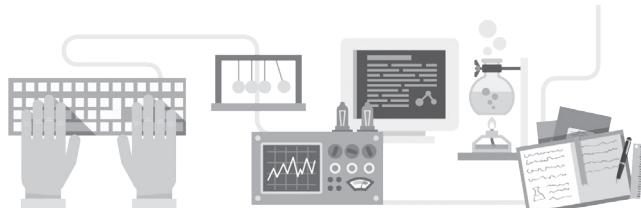
โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางภูมิศาสตร์ กระบวนการสืบค้นข้อมูล กิจกรรมกลุ่ม การคิดวิเคราะห์ การอภิปราช เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถอธิบายสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมเมือง เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักรู้ในปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง เห็นความสำคัญของการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองในระดับบุคคล ชุมชน ประเทศ และโลก

ผลการเรียนรู้

- เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมของสังคมเมือง
- วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเมือง
- ยกตัวอย่างปัญหาของเมือง พร้อมทั้งเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไข
- นำเสนองานแบบการดำเนินชีวิตของพลเมืองในสังคมเมืองที่มีความรับผิดชอบ

4. โครงสร้างของรายวิชา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
1	กรุงเทพฯ บ้านของเจ้า	2	การจัดกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุก และกระบวนการภารกิจ	แบบประเมินชิ้นงาน
2	เมืองกรุงเทพฯ ประสบปัญหาเมือง : ถนนกรุงเทพฯ มาจากไหน	3	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการภารทางภูมิศาสตร์	แบบประเมินชิ้นงาน
3	เมืองกรุงเทพฯ ประสบปัญหาเมือง : อาหารและพลังงานของกรุงเทพฯ มาจากไหน	4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการภารทางภูมิศาสตร์	แบบประเมินชิ้นงาน
4	เมืองกรุงเทพฯ ประสบปัญหาเมือง : เมืองกรุงร้อน โลกร้อน	3	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการภารทางภูมิศาสตร์	แบบประเมินชิ้นงาน
5	เมืองกรุงเทพฯ ประสบปัญหาเมือง : เมืองกรุงเทพเดื๋มไปด้วยมลพิษ	3	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการภารทางภูมิศาสตร์	แบบประเมินชิ้นงาน
6	วิถีชีวิตใหม่เพื่อกรุงเทพมหานคร	2	การจัดกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุก และกระบวนการภารกิจ	แบบประเมินชิ้นงาน แบบประเมิน ความรับผิดชอบ ต่อสังคม

5. กิจกรรมการเรียนรู้

รายวิชาเพิ่มเติมนี้ใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์เป็นแนวทางสำคัญในพัฒนาการรู้เรื่องทางภูมิศาสตร์ มีหลักการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องการเรียนรู้แบบลึบสkop และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะการสังเกต ทักษะการแปลความข้อมูลทางภูมิศาสตร์ การใช้เทคโนโลยีและการสถิติพื้นฐานเพื่อนำมาสู่ข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน โดยการนำกระบวนการทางภูมิศาสตร์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การตั้งคำถามเชิงภูมิศาสตร์ การศึกษาภูมิศาสตร์จะต้องอาศัยความสามารถในการตั้งคำถาม คำถามที่ใช้ศึกษาในวิชาภูมิศาสตร์จะเป็นคำถามที่มีลักษณะเฉพาะ โดยเป็นปัญหาเกี่ยวกับคำถามที่ถามว่า ที่ไหน และทำไมจึงต้องเป็นที่นั่น (where and why there) จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องพัฒนาและฝึกทักษะเกี่ยวกับการตั้งคำถาม

แนวคำถาม	ตัวอย่างคำถาม
● เพราะเหตุใดสิ่งต่าง ๆ จึงปรากฏและเป็นอยู่ที่ตั้งนั้น เพราะเหตุใดมันจึงอยู่ที่นั่น	ทำไมแผ่นดินไหวจึงเกิดที่ประเทศไทย ป่าไม้แพร่กระจายตัวอย่างไร
● บางสิ่งบางอย่างนั้นสัมพันธ์กับอะไรบ้าง	ประเทศไทยที่เกิดแผ่นดินไหว ยังเกิดภูเขาไฟปะทุและสึนามิด้วย เพราะอะไร
● ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตรงนี้มีความคล้ายกับที่ไหนบ้าง	นอกจากประเทศไทยแล้วยังมีประเทศใดอีกบ้างที่เกิดแผ่นดินไหว
● อะไรเป็นผลที่เกิดขึ้นจากทำเลที่ตั้งและความสัมพันธ์ เหล่านั้น	จากการตั้งอยู่บนแนวรอยเลื่อน จะเกิดผลกระทบอะไรบ้าง

การตั้งคำถามนั้นจะต้องเป็นคำถามที่มีความเป็นไปได้ในการหาคำตอบ นำมาสู่การตั้งสมมติฐานของคำตอบ และสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคำตอบด้วย ในระดับเริ่มต้น การฝึกตั้งคำถามควรเริ่มต้นแยกคำถามทางด้านภูมิศาสตร์ออกจากคำถามที่ทั่วไป ครุ่นคิดกันตั้งคำถามเพื่อช่วยให้นักเรียนสงสัยและกระตุ้นให้เกิดคำถามต่อๆ กันตามมา

2. การเก็บรวบรวมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาภูมิศาสตร์ เรียกว่า สารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information) เป็นข่าวสารที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมของมนุษย์

เมื่อนักเรียนตั้งค่าตามเชิงภูมิศาสตร์ นักเรียนจะต้องรวบรวมข้อมูลจากการอ่านและแปลความหมายจากแผนที่ ภาพถ่าย ข้อมูลสถิติ ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมถึงการเก็บข้อมูลจากการสอบถาม การอภิการสนาน และการข้างของเอกสาร

การอภิการสนาน นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการศึกษาทางภูมิศาสตร์ เป็นการฝึกทักษะการสังเกตในพื้นที่จริง ด้วยการสัมภาษณ์ การสอบถาม และการบันทึกภาพ การอภิการสนาน จะช่วยกระตุ้นให้ความอยากรู้อยากเห็น เพลิดเพลิน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) จากการเก็บข้อมูลจะทำให้นักเรียนเข้าใจลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ

3. การจัดการสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลแล้ว ก็ต้องจัดการและนำเสนอออกไปด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล เพราะข้อมูลที่ได้อาจจะกระจัดกระจาย และไม่เปียงพอ นักเรียนจะต้องนำข้อมูลมาจำแนก และจัดกลุ่มให้อยู่ในรูปแบบแผนภาพ แผนผัง แผนที่ และกราฟ ทำให้เห็นภาพสรุปที่ชัดเจน ในการจัดการข้อมูลนั้น นักเรียนต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบและวิธีการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบ

การทำแผนที่เป็นวิธีการที่นิยมมากในการจัดการข้อมูล ด้วยการเขียนข้อความหรือบันทึกรายละเอียดจากการสำรวจที่ต้องการนำเสนอไว้ในแผนที่ การใช้สัญลักษณ์แสดงข้อมูลในแผนที่ เช่น ที่ตั้งของทรัพยากรที่มีอยู่บนโลก จุดตั้งถังขยะในโรงเรียน ตำแหน่งที่เกิดแผ่นดินไหว พื้นที่ที่ประสบปัญหาลิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาทักษะในการออกแบบสัญลักษณ์ในแผนที่ การค้นหาทำเลที่ตั้งบนแผนที่ การกำหนดทิศทาง และการใช้มาตราส่วน

4. การวิเคราะห์สารสนเทศทางภูมิศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการศึกษาแบบรูป ความสัมพันธ์ และความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนศึกษาแนวโน้ม ความสัมพันธ์ และความต่อเนื่องของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์สอดคล้องกันและลักษณะที่คล้ายกันระหว่างพื้นที่ เปรียบเทียบกับข้อมูลจากแผนที่ กราฟ แผนภาพ ตาราง และอื่น ๆ ด้วยการใช้สถิติอย่างง่าย ๆ เพื่อให้ได้ค่าตอบสำหรับคำถาม

แผนที่	ศึกษารูปแบบและความสัมพันธ์ทางพื้นที่
ตาราง กราฟ	ศึกษาแนวโน้มและความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ
เอกสาร ตำรา	ศึกษาความหมาย อธิบาย และสังเคราะห์คุณลักษณะของแต่ละสิ่งที่สนใจ

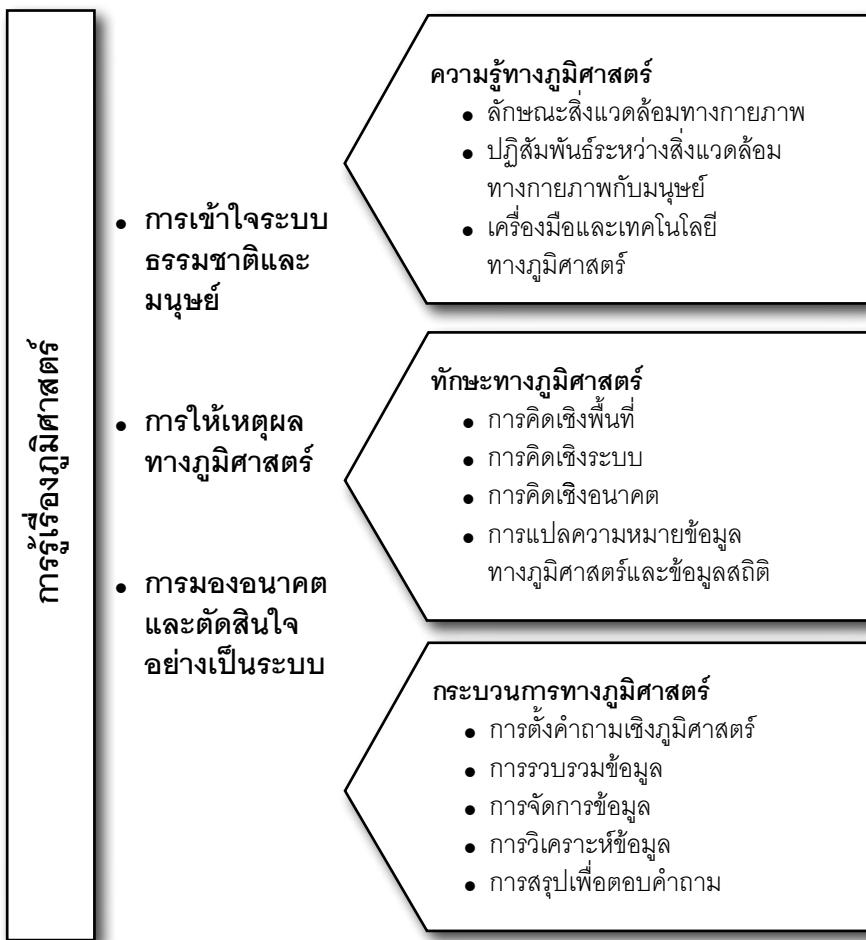
5. การสรุปสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

การสรุปค่าตอบบนจากข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวม จัดการ และการวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน โดยอ้างอิงข้อมูล ด้วยการนำเสนอด้วยวิชาและข้อเขียน แสดงค่าตอบที่แสดงออกถึงความสามารถในการให้เหตุผล และความสามารถในการสื่อสารที่ชัดเจน

กระบวนการ ทางภูมิศาสตร์	รายละเอียด	ตัวอย่างกิจกรรม
ตั้งคำถามเชิง ภูมิศาสตร์	การตั้งคำถามเพื่อกำหนดประเด็นที่จะศึกษา โดยคำถามนั้นต้องเกี่ยวกับข้อที่ “ที่ตั้ง” เช่น สิ่งนั้นอยู่ที่ใด เหตุใดจึงอยู่ที่นั่น และที่ตั้งนั้นมีความสำคัญอย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> การสังเกต การสังเกต การทดลอง การอภิปราย
รวบรวมสารสนเทศ ทางภูมิศาสตร์	รวบรวมข้อมูล สืบค้นจากเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ รูปถ่าย รูปถ่ายทางอากาศ ภาพจากดาวเทียม ข้อมูลเชิงสถิติ หรือข้อมูลแบบบรรยายที่เป็นประโยชน์ในการตอบคำถาม	<ul style="list-style-type: none"> การสืบค้นทาง อินเทอร์เน็ต การใช้เครื่องมือ และเทคโนโลยีทางภูมิศาสตร์ การเก็บข้อมูลภาคสนาม การบันทึกการสังเกต
จัดการสารสนเทศ ทางภูมิศาสตร์	การนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความพร้อมเพียง ตลอดจนจำแนก จัดกลุ่มข้อมูล จัดหมวดหมู่เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> การทำแผนที่ การทำผังกราฟฟิก การเขียนผังโน้ตศูนย์
วิเคราะห์สารสนเทศ ทางภูมิศาสตร์	การอธิบายและแปลผลข้อมูลที่ผ่านการจัดการแล้ว เพื่อให้ได้แนวคิดตอบของคำถาม	<ul style="list-style-type: none"> การอภิปรายกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม
สรุปสารสนเทศ ทางภูมิศาสตร์	สรุปค่าตอบให้ตรงกับคำถาม โดยอ้างอิงหลักการ ทฤษฎี และกฎตัวอย่าง จำนวนเรียนรู้ยังคงคำตอบ เพื่อจะนำเสนอ	<ul style="list-style-type: none"> การทำใบสั่งเดอร์ การสรุปลงใบงาน การนำเสนอ หน้าชั้นเรียน

กระบวนการทางภูมิศาสตร์ สามารถพัฒนาการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเข้าใจระบบรวมชาติและมนุษย์ การให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์ และการมองอนาคตและตัดสินใจอย่างเป็นระบบ โดยการแสดงความสามารถเหล่านี้จะต้องอาศัยความรู้ทักษะและกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ต้องพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เครื่องมือและเทคโนโลยีทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งพัฒนาทักษะการคิดเชิงพื้นที่ การคิดเชิงอนาคต การคิดเชิงระบบ และทักษะการแปลความหมายข้อมูลทางภูมิศาสตร์และสถิติ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางภูมิศาสตร์เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจความรู้ทางภูมิศาสตร์และพัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ไปพร้อมๆ กัน สามารถอธิบายด้วยแผนภาพต่อไปนี้

กระบวนการทางภูมิศาสตร์ จึงเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ ทำความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยง เปรียบเทียบและให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียน สืบค้น รวบรวม ตีความสารสนเทศทางภูมิศาสตร์จากแหล่งสารสนเทศทางภูมิศาสตร์และใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกอ่านทำความเข้าใจระบบธรรมชาติและมนุษย์ และการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สุดท้ายคือการฝึกให้นักเรียนสามารถมองอนาคตและตัดสินใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบธรรมชาติ

6. การประเมินการเรียนรู้และประเมินผล

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	ระยะเวลาประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้	การสอบ	แบบสอบ	หลังเรียน	มีคะแนนความรู้คิดเป็นร้อยละ 70
	การประเมินชิ้นงาน	แบบประเมินชิ้นงาน	ระหว่างเรียน	มีคะแนนความรู้คิดเป็นร้อยละ 70
2. ทักษะ	การประเมินชิ้นงาน	แบบประเมินชิ้นงาน	ระหว่างเรียน	มีคะแนนทักษะคิดเป็นร้อยละ 70
	การทดสอบ	แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา	หลังเรียน	มีคะแนนทักษะในระดับดีขึ้นไป
3. คุณลักษณะ	การประเมิน	แบบประเมินความรับผิดชอบต่อสังคม	ระหว่างเรียน	มีคะแนนพัฒนาร่วมในระดับดีขึ้นไป

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เมืองกรุงเทพฯ ประสบปัญหามีอยู่ หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2.1 เรื่อง คบครุ่นเทพฯ มาจากไหน

รายวิชาเพิ่มเติม วิถีบางกอก
ผู้สอน อาจารย์ ดร.กนก กันทรากุล

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เวลา 3 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนจบภาคนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ด้านความรู้

- 1.1 นักเรียนนิเคราะห์สาเหตุการเพิ่มประชากรและการขยายตัวของกรุงเทพมหานครได้
- 1.2 นักเรียนนิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหาที่เกิดจากการขยายตัวของกรุงเทพมหานครได้
- 1.3 นักเรียนนำเสนอทางออกในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการขยายตัวของกรุงเทพมหานครได้

2. ด้านทักษะ

- 2.1 นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลและนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบได้

2. สาระการเรียนรู้

การขยายตัวของกรุงเทพมหานคร

การขยายตัวของเมือง เป็นขั้นตอนที่มีประชากรเพิ่มขึ้นในชุมชนทั้งในด้านจำนวนและสัดส่วน เมื่อเปรียบเทียบกับชนบท ซึ่งอาจเป็นการขยายตัวของเมืองเดิม หรือการเกิดขึ้นของเมืองใหม่ ตลอดจน การที่ชาวชนบทเริ่มมีวิถีชีวิตในด้านระบบความคิดแบบชุมชนเมือง และการเกิดขึ้นของสถาบันทางสังคมแบบเมืองและการให้บริการปัจจัยที่จำเป็นอย่างเมือง

ปัจจัยของการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร

การขยายตัวของกรุงเทพมหานคร เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดจากการเพิ่มประชากร ในเขตเมือง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการ 2 สาเหตุ

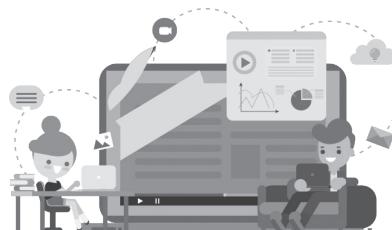
1.1) การเพิ่มประชากร ที่มาจากการอพยพเข้ามาของชนบท เพื่อมาหารงานทำ ในเขตเมือง เนื่องจากเมืองกล้ายเป็นความหวังและโอกาสในการประกอบอาชีพและการเลื่อนชั้น ในสังคม นอกจากนี้ยังรวมถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรตามธรรมชาติ ทั้งที่เป็นคนที่มีภูมิลำเนา ดั้งเดิมในเขตเมือง และคนที่มาอาศัยในเขตเมืองมานาน

ตารางแสดงจำนวนประชากรกรุงเทพฯ อัตราการเพิ่มต่อปี สัดส่วนประชากรกรุงเทพฯ ต่อประชากรทั่วประเทศ และสัดส่วนประชากรกรุงเทพฯ ต่อประชากรเมืองทั่วประเทศ ตามปีสำมะโนประชากร และเคหะ ปี 2503-2543

ปีสำมะโน	จำนวนประชากร*	อัตราการเพิ่มต่อปี	สัดส่วนประชากรกรุงเทพฯ ต่อประชากรกั้งประเทศไทย	สัดส่วนประชากรกรุงเทพฯ ต่อประชากรเมืองทั่วประเทศ**
2503	2,136,435	-	8.1	65.3
2513	2,495,312	3.46	8.9	54.8
2523	4,697,071	4.22	10.8	59.2
2533	5,882,411	2.26	10.8	57.6
2543	6,355,144	1.95	10.5	33.7

ที่มา : คำนวนจาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ (อ้างถึงใน กัญญา ตั้งชลทิพย์, 2548)

จากการแสดงให้เห็นว่า ประชากรกรุงเทพมหานครมีการเพิ่มขึ้นตลอด แม้ว่าอัตราการเพิ่มขึ้น ช้าลง ซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากรกรุงเทพมหานครนั้นมีหลายปัจจัยด้วยกัน โดยเฉพาะในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20

ตารางแสดงจำนวนประชากรย้ายถิ่นเข้าสู่ทิชี (Net Migration Gain) ของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2498-2543

ช่วงเวลา ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร ย้ายถิ่นเข้าสู่ทิชี (คน)	จำนวนที่เพิ่ม - ลด
2498-2503	67,000	
2508-2513	64,000	-3,000
2518-2523	212,000	148,000
2528-2533	366,000	154,000
2538-2543	135,000	-231,000

ที่มา : คำนวณจาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข้อมูลใน ภานุจนา ตั้งชลทิพย์, 2548)

จากการจะเห็นได้ว่า จำนวนประชากรที่กรุงเทพมหานครได้รับจากการย้ายถิ่นเข้าสู่ทิชี จะเพิ่มขึ้นมากในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2518-2523 ที่ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (Exported-oriented Industrialization) และมีจำนวนสูงสุดในระหว่างปี พ.ศ. 2528-2533 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจของไทยมีการเติบโตรวดเร็วมาก หรือที่รู้จักกันว่าเป็นช่วงของเศรษฐกิจฟองสนุ่ (พ.ศ. 2535-2540) แต่จำนวนก็ได้ลดลงในช่วงเวลาต่อมาดื่อ ช่วงของเศรษฐกิจฟองสนุ่แตก (พ.ศ. 2540-2543) ผลทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในกรุงเทพมหานครน้อยลง ขณะเดียวกันก็มีการย้ายถิ่นออกมากขึ้น เพราะการปิดตัวของธุรกิจต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการต้องออกจากงาน หรือได้รับรายได้ลดลง ทำให้จำนวนผู้ย้ายถิ่นสูบทิชีเข้ามาในกรุงเทพมหานครลดน้อยลง

ตารางแสดงจำนวนผู้ย้ายถิ่นเข้าสู่ทิชี จำแนกตามพื้นที่ ปี พ.ศ. 2533-2553

ช่วงเวลา ปี พ.ศ.	กรุงเทพมหานคร (คน)	5 จังหวัดปริมณฑล (คน)	กรุงเทพมหานคร และ 5 จังหวัด ปริมณฑล (คน)	ตะวันออก (คน)
2533-2538	124.3	181.9	306.2	94.5
2538-2543	115.0	194.9	310.0	105.2
2543-2548	108.1	206.2	314.3	11.3
2548-2553	103.5	213.4	316.9	116.0

ที่มา : คำนวณจาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553)

จากตารางพบว่าการย้ายถิ่นได้เริ่มเบนทิศทางจากเข้ากรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดปริมณฑลมากขึ้น และมากกว่าเข้ามาในกรุงเทพมหานครเดียวก็ซึ่งเป็นผลจากการนโยบายการพัฒนาที่เริ่มมีกระจายไปยังเขตปริมณฑลมากขึ้น และส่วนหนึ่งเนื่องมาจากกรุงเทพมหานคร มีประชากรอยู่หนาแน่นมาก จนมีการย้ายออกไปอยู่ในจังหวัดข้างเคียงมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ตัวเลขได้ชี้ให้เห็นว่า จำนวนผู้ย้ายถิ่นในกรุงเทพมหานครไม่ได้ลดลงมากนัก นอกจากราชบูรณะนี้ กรุงเทพมหานครเองก็ยังมีประชากรแห่งที่ไม่ได้ถูกแรงดึงดูด และมีผู้ย้ายถิ่นแบบไปกลับ ที่ไม่ได้ถูกนับว่าเป็นผู้ย้ายถิ่นอยู่อีกเป็นจำนวนมาก ผู้ย้ายถิ่นในกรุงเทพมหานครจริงยังมีจำนวนมากอยู่

จึงอาจสรุปได้ว่า การย้ายถิ่นยังคงมีบทบาทสำคัญต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นของกรุงเทพมหานคร เมื่อมีการกระจายการย้ายถิ่นไปยังปริมณฑลและจังหวัดใกล้เคียงก็ตาม

1.2) **การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม** กรุงเทพมหานครได้มีการลงทุนด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจทำให้มีความต้องการแรงงานจำนวนมากเป็นแรงดึงดูด และสภาวะเศรษฐกิจของภาคชนบทที่รายได้จากการเกษตรไม่เพียงพอ กับค่าใช้จ่าย ทำให้มีการอพยพเข้ามายังงานทำในกรุงเทพมหานครของคนชนบทจากภาคต่างๆ จำนวนมาก นอกจากราชบูรณะนี้ความเป็นศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครในทุกๆ ด้านก็น่าจะเป็นเหตุผลสำคัญเช่นกันที่ทำให้เกิดการย้ายเข้ามาในกรุงเทพมหานคร

ความเป็นกรุงเทพมหานครที่เป็นทั้งเมืองหลวงและเมืองที่เป็นศูนย์กลางของประเทศในทุกด้านย่อมมีส่วนดึงดูดทั้งทรัพยากรการลงทุนต่างๆ และผู้คนจากพื้นที่อื่นๆ เข้ามายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้ย้ายถิ่นเข้ามาในกรุงเทพมหานครไม่ว่าเป็นด้วยเหตุผลใด จึงมีจำนวนมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทยอย่างเด่นชัด ณ เวลาปัจจุบัน แม้มีเมืองอื่นๆ ได้รับแบ่งปันประโยชน์จากนโยบายกระจายการพัฒนาของรัฐ ซึ่งได้ส่งผลทำให้ความเป็นศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครลดน้อยลงบ้างแล้วแต่ก็ดูเหมือนกรุงเทพมหานครยังมีการเติบโตด้านจำนวนประชากรอยู่ แม้ว่าเป็นการเติบโตที่ช้าลงก็ตาม

การขยายตัวของเมืองกรุงเทพมหานคร

สำหรับการขยายตัวของเมืองกรุงเทพมหานคร จากศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร (2556) และภาณุจนา ตั้งชลทิพย์ (2548) สามารถสรุปได้ว่า

กรุงเทพมหานครมีการขยายตัวของพื้นที่ ตามลักษณะการใช้พื้นที่ที่มีการขยายออกไปเรื่อยๆ โดยในระยะแรกของการขยายเมืองยังคงอยู่ในขอบเขตพื้นที่ส่วนที่เป็นกรุงเทพมหานคร ต่อมาเมื่อการขยายไปยังจังหวัดข้างเคียงที่อยู่ติดกันตามลักษณะการเติบโตของเมืองแบบมหานคร (Metropolitan Growth) และได้เติบโตมากขึ้นจากการมีส่วนขยายของเมืองไปยังจังหวัดอื่นที่อยู่ใกล้เคียง ในลักษณะของ EBMR (Extended Bangkok Metropolitan Region) ที่มีความเป็นเมือง

ที่ต่อเนื่องติดต่อกัน และมีความเป็นเมืองที่เรียกว่ากิมหานคร (Megalopolis) ตามรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

1. การขยายในเขตกรุงเทพมหานคร (Bangkok Metropolitan Area หรือ Bangkok Proper)

เมื่อกรุงเทพมหานครได้รับการสถาปนาให้เป็นเมืองหลวงแห่งใหม่ของประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2325 กรุงเทพมหานครมีพื้นที่เพียง 4.14 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,589 ไร่ เท่านั้น โดยประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตกำแพงเมืองตั้งแต่คลองโข่งอ่าง บางลำพู จนถึงแม่น้ำเจ้าพระยา และริมคลองไกล์เดียงกำแพงเมือง พื้นที่ที่เหลืออย่างเป็นที่ลุ่มและป่ากรริจว่างเปล่า (สำนักผังเมือง, 2547) เมื่อมีประชากรมากขึ้นก็ได้มีการขยายเมืองออกไปนอกเขตกำแพงเมือง ขุนนางข้าราชการตั้งบ้านเรือนอยู่ตามริมแม่น้ำเจ้าพระยาด้านตะวันตก (ฝั่งธนบุรี) ส่วนประชาชนทั่วไปที่มีเงินเดือนมากอาศัยอยู่นอกกรุงฯ

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อประชาราตนในเขตเมืองเพิ่มมากขึ้น จึงโปรดให้ขยายเมืองออกไปอีกชั้นหนึ่ง ด้วยการขุดคลองผดุงกรุงเกษมทางทิศตะวันออกเป็นคูเมืองชั้นนอก และเริ่มเข้าสู่ระบบการคมนาคมทางบก เมื่อมีการสร้างถนนเจริญกรุง บำรุงเมือง และเพื่องนครต่อมาเมื่อมีชาวต่างประเทศเข้ามาอาศัยในพระนครมากขึ้น จึงมีการตัดถนนสีลม ทำให้ชุมชนขยายออกไปทางทิศใต้ของพระนคร และมีการสร้างอาคารร้านค้าตามแบบตะวันตก ตามถนนที่เพิ่งตัดใหม่ ซึ่งมีหลักฐานว่า ในปี พ.ศ. 2443 พื้นที่เมืองได้ขยายเพิ่มเป็น 13.32 ตารางกิโลเมตร หรือ 8,330 ไร่ และต่อมาได้มีการขยายเมืองออกไปทางทิศเหนือ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างพระราชวังดุสิต สวน และวังต่างๆ พระราชทานแก่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ จึงมีการสร้างถนนราชดำเนินเพื่อให้เป็นถนนเชื่อมพระบรมมหาราชวังกับวังต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการสร้างถนนสายพาน สิ่งก่อสร้าง ชุดคลอง เพื่อเป็นเส้นทางคมนาคม และขนส่งผลผลิต และการเพาะปลูกตลอดจนก่อสร้างเส้นทางรถไฟ (สายแรกจากกรุงเทพฯ ไปสมุทรปราการ และต่อมามีรถไฟฟ้าจากกรุงเทพฯ ถึงอยุธยา) และระบบสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ถนน ประปา โทรศัพท์ ทำให้กรุงเทพมหานครมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอย่างมาก (สำนักผังเมือง, 2547)

หลังจากที่กรุงเทพมหานครได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพเป็นอย่างมากในสมัยรัชกาลที่ 4-5 เป็นต้นมา นั่น เมืองได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งด้านพื้นที่เมืองและประชากร ดังจะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรของกรุงเทพมหานคร เพิ่มจากจำนวน 1 ล้านคนเป็น 2 ล้านคน ในเวลาประมาณ 10 ปี จาก 2 ล้านคนเป็น 3 ล้านคนในเวลา 8 ปี จาก 3 ล้านคนเป็น 4 ล้านคน ในเวลาประมาณ 7 ปี และ 4 ล้านคนเป็น 5 ล้านคนในเวลาประมาณ 5 ปีเท่านั้น ทั้งๆ ที่อัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างจำนวนประชากรลดลง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมห/repository>เกล้าเจ้าอยู่หัว มีการเปลี่ยนระบบการคุมนาคมทางน้ำ เป็นทางบกอย่างมาก เมื่อมีการสร้างถนนสายใหม่ ๆ โดยเฉพาะไปทางทิศตะวันออกของเมือง ส่วนทางตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาได้เริ่มขยายมากขึ้น เมื่อมีการสร้างสะพานสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อเชื่อมเมืองฝั่งตะวันออก (ฝั่งพระนคร) กับฝั่งตะวันตก (ฝั่งธนบุรี) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกาเกle้าอยู่หัว ในโอกาสที่กรุงเทพมหานครได้รับการสถาปนาครบ 150 ปี

ในปัจจุบัน หากพิจารณา พื้นที่ที่เป็นเขตกรุงเทพมหานครจริง ๆ กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่เพียง 1,568.7 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 0.3 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศไทย (513,115 ตารางกิโลเมตร) และหากจัดอันดับเรียงตามขนาดพื้นที่ทั้ง 76 จังหวัด กรุงเทพมหานคร จะมีขนาดพื้นที่อยู่ที่อันดับ 68 ของประเทศไทย ซึ่งมีพื้นที่ใหญ่กว่าอีกเพียง 8 จังหวัดเท่านั้น คือ จังหวัดปทุมธานี สมุทรปราการ อ่างทอง สมุทรสาคร สิงห์บุรี นนทบุรี ภูเก็ต และสมุทรสาคร

หากพิจารณาความหนาแน่นของประชากร ใน พ.ศ. 2549 กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพื้นที่เพียง 1,568.7 ตารางกิโลเมตร แต่มีความหนาแน่นของประชากรถึง 3,631 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร ขณะที่ประเทศไทยมีความหนาแน่นของประชากรเพียง 122.4 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร หรือ จังหวัดนนทบุรีที่มีความหนาแน่นของประชากรเป็นอันดับสองของประเทศไทย พบว่า มีความหนาแน่นเพียง 1,605.4 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร ตัวเลขข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความแออัดของกรุงเทพมหานคร ได้อย่างชัดเจน

ปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 50 เขต และมีการจัดแบ่งเขตเป็น 3 กลุ่ม พื้นที่ตามที่ตั้งของพื้นที่ คือ

1. เขตชั้นในมี 21 เขตการปกครอง คือ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน บางรัก ยานนาวา สาทร บางคอแหลม ดุสิต บางซื่อ พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง คลองเตย จตุจักร ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ดินแดง วัฒนา

2. เขตชั้นกลางมี 18 เขตการปกครอง คือ พระโขนง ประเวศ บางเขน บางกะปิ ลาดพร้าว ปี๘กุ่ม บางพลัด ภาษีเจริญ จอมทอง ราชวรวิหาร สวนหลวง บางนา ทุ่งครุ บางแค วังทองหลาง คันนายาว สะพานสูง สายไหม

3. เขตชั้นนอกมี 11 เขตการปกครอง คือ มีนบุรี ดอนเมือง หนองจอก ลาดกระบัง ตลิ่งชัน หนองแขม บางซื่อ หลักสี่ คลองสามวา บางบอน ทวีวัฒนา (สำนักผังเมือง, 2547)

นอกจากนี้ ทางสำนักผังเมือง (2547) ยังได้จัดแบ่งพื้นที่ของกรุงเทพมหานครตาม การตั้งถิ่นฐานของชุมชน ที่เริ่มต้นจากบริเวณเขตเมืองชั้นในและค่อนข้าง ขยายพื้นที่ออกไปตาม การใช้พื้นที่ และจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 บริเวณหลัก คือ

1) เขตเมืองที่อยู่ใน (Inner City) ประกอบด้วยศูนย์กลางเมืองเดิมและเขตต่าง ๆ รวม 22 เขต เป็นพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานสูงชันในระยะแรกและพื้นที่อนุรักษ์ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ราชการ สถานศึกษา ย่านธุรกิจการค้าหนาแน่น มีความหนาแน่นประชากรในเขตต่าง ๆ ส่วนใหญ่เกินกว่า 10,000 คน ต่อตารางกิโลเมตร

2) เขตชั้นกลางหรือเขตต่อเมือง (Urban Fringe) เป็นเขตที่มีการขยายตัวของประชากร กิจกรรมทางการค้าและที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง ตั้งอยู่ในรัศมีวงกว้าง 10-20 กิโลเมตรจาก ศูนย์กลางเมือง ซึ่งในปัจจุบันเป็นบริเวณที่มีการพัฒนาเมืองอย่างกระฉับกระเฉย ประกอบด้วย พื้นที่ทางผังตะวันออก 14 เขต และทางผังตะวันตก 8 เขต

3) เขตชานเมืองหรือเขตชนเมือง (Suburb) เป็นพื้นที่เขตชานเมืองกรุงเทพมหานครซึ่งมีพื้นที่ว่างและพื้นที่เกษตรกรรมอยู่เป็นส่วนใหญ่ และมีสัดส่วนสูงกว่าพื้นที่พัฒนาแบบเมืองโดยมีลักษณะสมควรห่วงเมืองและชนบท เป็นเขตที่อยู่ห่างจากศูนย์กลางเมืองเกินกว่า 20 กิโลเมตร ทางผังตะวันออก ประกอบด้วย เขตมีนบุรี คลองสามวา หนองจอก ลาดกระบัง และทางผังตะวันตกได้แก่ เขตบางบอน และเขตบางขุนเทียน (สำนักผังเมือง, 2547)

ก农业生产 ตั้งชลทิพย์ (2548) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า กรุงเทพมหานครมีความแตกต่างของพื้นที่ด้านการกระจายตัวของประชากร และการใช้ที่ดินเขตชั้นในมีความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างสูง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตธุรกิจการค้า และสถานที่สำคัญ ๆ ส่วนเขตชั้นกลางที่เป็นพื้นที่ที่ถูกออกมาระบุ เป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวของประชากรและภาคธุรกิจการค้าต่าง ๆ ที่กระจายตัวออกจากเขตชั้นใน ในขณะที่เขตชั้นนอกอยู่ห่างจากศูนย์กลางเมืองมาก มีความหนาแน่นของประชากรน้อยลง และยังมีพื้นที่ส่วนที่เป็นเกษตรกรรมอยู่ จึงมีลักษณะเศรษฐกิจผสมผสานของเกษตรกรรม การค้า และอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการปั้บเปลี่ยนนโยบายพัฒนาเมืองในเวลาต่อมา ทำให้มีการขยายการพัฒนาทั้งของภาครัฐและเอกชนไปยังจังหวัดที่ติดกับกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดปริมณฑล ทั้ง 5 จังหวัด ผลของการพัฒนานี้ไม่ว่าจะเป็นด้านระบบสาธารณูปโภค การลงทุนของภาครัฐกิจต่าง ๆ การลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์ตามความต้องการที่อยู่อาศัยของประชากร ทำให้จังหวัดปริมณฑล มีความเจริญที่ดีขึ้น ให้มีผู้เข้าไปอยู่อาศัยจำนวนมากขึ้น ในแผนพัฒนาเมืองในระยะหลัง ต่อมา จึงเน้นการพัฒนาที่คลุมพื้นที่ทั้งเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. การขยายตัวเขตปริมณฑล (BMR-Bangkok Metropolitan Region) เป็นพื้นที่ที่เป็นพื้นที่รวมของกรุงเทพมหานครและอีก 5 จังหวัดปริมณฑล คือ สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร นครปฐม และนนทบุรี ส่วนที่เป็น BMR นี้ มีพื้นที่ทั้งหมด 7,761.6 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตที่เรียกว่า เขตมหานคร (Metropolis) ที่หมายถึง เขตพื้นที่ที่มีเมืองศูนย์กลาง และมีพื้นที่เมืองอื่น ๆ อุบัติรวมกันเป็นศูนย์กลางดังกล่าว โดยเขตพื้นที่เมืองที่ล้อมรอบเหล่านี้มีการผสมผสานทางเศรษฐกิจ

และสังคมกับเมืองศูนย์กลาง (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2524 อั่งเญ่ในกาญจนฯ ตั้งชลทิพย์, 2548)

การเกิดเขตที่เป็นมหานครของกรุงเทพฯ นั้น เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาที่ไม่ได้รุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและทรัพยากร แต่มีการขยายการพัฒนาด้านต่าง ๆ ไปในเขตจังหวัดปริมณฑล อาทิ ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่ส่งผลทำให้มีการไปตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้น เนื่องจากมีการขยายตัวของเมือง ทำให้มีความต้องการแรงงานในพื้นที่มากขึ้นตามมา นอกจากนี้ยังมีการขยายสถานที่ราชการสำคัญ ๆ ไปในเขตปริมณฑล โดยเฉพาะที่จังหวัดนนทบุรี ตลอดจนมีการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์อันเป็นผลของการต้องการด้านที่อยู่อาศัยทั้งจากประชาชนในพื้นที่ ผู้ที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ และผู้ที่ต้องการบ้านพักอาศัยในราคาย่อมเยา ไม่แพงนัก เนื่องจากบ้านที่อยู่ในเมืองชั้นใน และชั้นกลางของกรุงเทพมหานครมีราคาสูงมาก ทำให้มีการขยายบ้านเรือนออกไปอยู่ตามชนบทเมืองหรือพื้นที่ในจังหวัดใกล้เคียงมากขึ้น เขตพื้นที่ที่อยู่ติดกับกรุงเทพมหานครของจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม จึงมีบ้านจัดสรรดูดีมากอย่างมากมาย จนในปัจจุบันเองแทบไม่สามารถแยกเขตของกรุงเทพมหานครกับเขตของจังหวัดปริมณฑลได้เลย เพราะมีพื้นที่ของความเป็นเมืองที่ต่อเนื่องกันจนเรียกได้ว่าเป็นเมืองเดียวgan (กาญจนฯ ตั้งชลทิพย์, 2548)

การขยายการใช้พื้นที่ไปยังจังหวัดที่อยู่ไกลเดียงกรุงเทพมหานคร ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในบริเวณพื้นที่ที่ติดกับกรุงเทพมหานคร และได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิภาค ของพื้นที่ในบริเวณนี้อย่างมาก ในกระบวนการวางแผนการพัฒนาในระยะต่อมา จึงได้ขยายพื้นที่การพัฒนาที่ครอบคลุมพื้นที่ที่รวมจังหวัดปริมณฑลเข้าไปด้วย แทนที่จะเป็นการพัฒนากรุงเทพมหานครโดยเดียว เพียงจังหวัดเดียวเหมือนที่เป็นมาในอดีต และพื้นที่นี้ได้กลายเป็นเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลหรือที่เรียกว่า BMR (Bangkok Metropolitan)

ผลกระทบจากการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร

ปัญหาหลักที่เกิดจากการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. ปัญหาการขาดความสมดุลระหว่างแหล่งงานและที่อยู่อาศัย

เนื่องจากการขยายตัวของย่านธุรกิจทำให้เกิดการกระจัดกระจายงานและอาคารพาณิชย์จำนวนมาก และกระตุ้นอุตสาหกรรมในเขตเมืองชั้นในและชั้นกลาง ทำให้ที่อยู่อาศัยมีจำนวนน้อยลง และราคาสูง ประชาชนที่เป็นแรงงานต้องอาศัยไปอยู่รอบนอกของเมือง ประกอบกับการคมนาคมขนส่งยังไม่เพียงพอ ทำให้แรงงานดังกล่าวต้องเดินทางเข้าสู่แหล่งงาน ก่อปัญหาจราจรคับคั่ง และไม่ประทัยในทางเศรษฐกิจ

2. ปัญหาการกระจายตัวของเมืองและขาดบริการโครงสร้างพื้นฐาน

ผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ทำให้มีการขยายตัวของเมืองไปทุกทิศทาง ทำให้เกิดพื้นที่ตอบดแทรกอยู่ทั่วไป ทำให้รัฐไม่สามารถจัดหาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้อย่างเพียงพอ และเกิดความสิ้นเปลืองจากการพัฒนากรุงเทพมหานครเติบโตอย่างรวดเร็ว

3. ปัญหาด้านการอนุรักษ์ที่อยู่อาศัย

ในอดีตกรุงเทพมหานครไม่มีการนำพระราชบัญญัติการวางแผนเมืองมาใช้อย่างจริงจัง ทำให้เกิดการสร้างอาคารแต่ละประเภทปะปนกัน และเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อผู้ที่อยู่อาศัยซึ่งต้องอาศัยความสงบ ร่มรื่น ปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ แต่กลับมีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่และโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

4. ปัญหาด้านการคมนาคมที่ไม่มีประสิทธิภาพ

การขาดระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ ทำให้ถนนสายหลัก สายประชาน ทางด่วน และระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ มีอัตราพัฒนาที่ต่ำ ไม่สามารถรองรับจำนวนคนที่เดินทางไปทำงาน ซึ่งส่งผลต่อค่าเช่าที่ดินที่สูงขึ้น ทำให้เกิดปัญหาความแออัดด้วยกัน Herbert Girardet (2539 ข้ามถึง ใน พิพพ อุดมอิทธิพงศ์, 2546) กล่าวว่า จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้จำนวนผู้ครอบครอง รถยนต์และการใช้รถยนต์เป็นพาหนะเพิ่มขึ้นอย่างมากในกรุงเทพมหานคร และบุญนาค ตีวุล (2545) ที่ได้กล่าวถึงสาเหตุการเกิดปัญหาจราจรในเขตเมือง คือ การมีระบบขนส่งมวลชน ที่มีประสิทธิภาพต่ำ ไม่สามารถขยายบริการให้ครอบคลุมพื้นที่ ทางเลือกการขนส่งไม่เพียงพอ ทำให้ชาวเมืองหันมาใช้รถยนต์ส่วนตัวมากขึ้น เพราะสะดวกและรวดเร็ว จำนวนรถยนต์จึงเพิ่มขึ้นมากกว่า อัตราการเพิ่มผู้จราจร ปัญหาสภาพจราจรติดขัดจึงเกิดขึ้นได้ง่าย ทำให้ต้องใช้เวลาในการเดินทาง มาก หากมีเหตุการณ์ผิดปกติจะส่งผลให้การจราจรติดขัดไปทั่วเมือง

จากที่กล่าวมาข้างต้นเราจะพบว่า สาเหตุร่วมกันของปัญหาจราจรในกรุงเทพมหานคร คือการ เพิ่มขึ้นของการใช้รถยนต์ส่วนตัว ทั้งที่มาจาก การขยายตัวเศรษฐกิจ การขาดแคลนระบบขนส่งมวลชน และการไม่ได้รับความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง นอกจากนี้ การจราจรติดขัดยังส่งผลให้สิ้นเปลือง พลังงานและก่อให้เกิดมลพิษในอากาศอีกด้วย

5. ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง

เนื่องจากที่ตั้งของกรุงเทพมหานครประกอบด้วยแม่น้ำ คลอง และทะเล จึงมีความอ่อนไหว ต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ของเขตชั้นใน เช่น หัวข่าว ดินแดง ยานนาวา พระโขนง และบางนา ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการ

ผลิตให้เทคโนโลยีระดับต่ำทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น เข้มค่าวันน้ำเสีย เสียงดัง กากของเสีย สารพิษ เป็นต้น

6. ปัญหาการป้องกันน้ำท่วม

กรุงเทพมหานครมักประสบปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากกรุงเทพมหานครเต็มไปด้วยอาคาร ถนนคอนกรีต ลานคอนกรีต ทำให้น้ำฝนไม่สามารถซึมผ่านลงดินได้สะดวก แต่กลับไปอยู่ในร่องระบายน้ำ ประกอบกับ เมืองส่วนใหญ่สร้างบนที่ราบ ซึ่งเกิดน้ำท่วมโดยธรรมชาติอยู่แล้ว แต่การมีอาคารรวมตัวกันจำนวนมาก และการสร้างสิ่งก่อสร้างที่ขวางทางน้ำให้เหลือจึงทำให้น้ำไหลไม่สะดวก

กรุงเทพมหานครตั้งอยู่บริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ และชานเมืองมีลักษณะเป็น แอ่งกระทะ มีการขาดหน้าดินไปใช้จำนวนมากเพื่อไปติดในเขตเมืองขึ้นในและขึ้นกลางอย่างต่อเนื่อง ปัญหาน้ำท่วมจึงเป็นปัญหาสำคัญทั้งฝั่งตะวันตก ได้แก่ ตลิ่งชัน บางพลัด ธนบุรี บางขุนเทียน และ ฝั่งตะวันออก ได้แก่ มีนบุรี ลาดกระบัง หนองจอก บึงกุ่ม ประเวศ เป็นต้น กรุงเทพมหานครจึงกำหนด พื้นที่ชานเมืองด้านตะวันออกให้เป็นพื้นที่หน่วงน้ำก่อนผันลงสู่ทะเล ส่วนพื้นที่ชุมชนเมืองใช้วิธีป้องกัน โดยคันกันน้ำและประตูน้ำ

7. ปัญหาคนจนเมือง

ปัจจุบันการขยายตัวของเมืองมีเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อการขยายเข้าไปในภาคชนบทสู่เมือง ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของประชากรตามครอบครัวติดในเขตเมือง สงผลให้เมืองต้องสร้างกลไกรองรับ และ การจัดการที่ซับซ้อนขึ้น ประเทศไทยกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ไม่มีการสร้างกลไกที่มารองรับการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดปัญหาเมืองตามมา เช่น ปัญหาจราจร ปัญหาขาดแคลนสาธารณูปโภค ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาสุขภาพจิตของคนเมือง ปัญหาสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ทุกคนจะได้รับผลกระทบจากปัญหานี้ แต่กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ กลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำหรือคนจนเมือง ทั้งนี้ เพราะคนจนเมือง จะไม่มีทรัพยากรในการบริหารผลกระทบจากปัญหาเหมือนกลุ่มคนที่มีรายได้สูง โดยคนจนเมือง จะไม่มีความมั่นคงในชีวิต ทั้งนี้ เพราะความไม่มั่นคงในรายได้ และการเข้าไม่ถึงทรัพยากรที่มีคุณภาพ คนจนเมืองจะทำงานอยู่ในทุกสาขาของระบบเศรษฐกิจ มักอยู่ในสาขาวิชาการค้าและบริการ คนจนเมือง ต้องทำงานตลอดเวลา ได้ค่าจ้างต่ำและไม่แน่นอน คนจนเมืองจะมีที่อยู่อาศัยในบริเวณที่ไม่เหมาะสม กับการตั้งถิ่นฐาน เช่น ที่สูงชัน ที่ราบลุ่มน้ำท่วมเรื้อรัง อยู่ติดทางด่วนยกระดับ ใกล้โรงงานหรือที่ทิ้งขยะ ไม่มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยปัญหานี้จะหนักมากขึ้น โดยเฉพาะเขตเมืองชันในพระนครยากจนจะต้องดื่มน้ำที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งรายได้ ให้มากที่สุด ด้วยเหตุที่คนจนในเมืองเป็นสัดส่วนใหญ่ของประชากรในเมือง ปัญหาความยากจน ในเมืองจึงกลายเป็นปัญหาที่สำคัญ

8. ปัญหาชุมชนแออัด

ก่อนสังคมโลกครั้งที่ 2 การเพิ่มขึ้นของประชากรในกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ คิดเป็นร้อยละ 4.7 ต่อปี และประชากรได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วหลังสังคมโลกครั้งที่ 2 เพราะความเจริญก้าวหน้าด้านสาธารณสุข และการอพยพเข้าของประชากรเพื่อมาทำงานทำในกรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกรุงเทพมหานครในหลายเขตมีการเพิ่มขึ้นถึงจุดสูงสุดแล้ว และมีแนวโน้มที่จะลดลงโดยเฉพาะเขตเมืองชั้นใน ซึ่งเป็นย่านธุรกิจการค้ากลางเมือง สะท้อนให้เห็นถึงการขยายตัวของย่านธุรกิจที่ทำให้ย่านที่อยู่อาศัยต้องย้ายออกไปจากใจกลางเมืองไปอยู่รอบนอกของเมือง หรือเขตชานเมืองที่มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับชั้นใน (เกรียง พล พัฒนรัฐ, 2551)

เราจะเห็นได้ว่าปัญหาประชากรหนาแน่นเกินไปเป็นสิ่งที่เกิดในกรุงเทพมหานคร ปัญหาดังกล่าวได้นำไปสู่การใช้พื้นที่ในเขตเมืองเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยอย่างหนาแน่น พื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินสาธารณะจะมีน้อย สาธารณูปโภคไม่เพียงพอ เกิดแหล่งที่อยู่ที่อาศัยอย่างหนาแน่นในลักษณะอาคารแตกแฟลตและอาคารชุด ซึ่งบางแห่งกับดับง่มมิทัศน์ของกรุงเทพมหานคร สภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตจึงเสื่อมโทรมไป หากเป็นผู้ที่มีระดับรายได้ต่ำก็จะมีการตั้งถิ่นฐานอย่างไม่เป็นทางการ นำไปสู่ปัญหาชุมชนแออัดซึ่งหมายถึง บริเวณที่พักอาศัยของผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ที่อพยพเข้ามาในเขตเมืองใหม่ที่ไม่อยู่เพื่อรองรับ ที่อยู่อาศัยเหล่านี้สร้างด้วยวัสดุไม่ถาวร เช่น กระดาษแข็ง พลาสติก ไม้อัด สังกะสี เป็นต้น ขาดโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อคุณภาพชีวิต เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ส่วนใหญ่รุกล้ำเข้าไปในพื้นที่สาธารณะ เช่น ใต้สะพาน ใกล้สถานีรถไฟ ลักษณะ ให้ทางด่วน

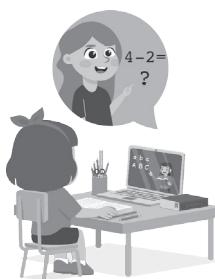
3. กิจกรรมการเรียนรู้

คานที่ 1

ขั้นการตั้งคำถามเชิงภูมิศาสตร์

- ครูให้นักเรียนพิจารณาภาพต่อไปนี้ และนักเรียนร่วมกันระบุว่าภาพดังกล่าวสะท้อนปัญหาอะไรในกรุงเทพมหานคร
 - ภาพที่ 1 ปัญหาชุมชนแออัดและแหล่งเสื่อมโทรม
 - ภาพที่ 2 ปัญหาคนจนเมือง
 - ภาพที่ 3 ปัญหาระยะ
- จากนั้นครูชวนนักเรียนพิจารณาว่าทำไม่ภาพปัญหาดังกล่าวจึงไม่พบในทุกที่ของเมือง เพื่อนำมาสู่การตั้งคำถามทางภูมิศาสตร์ เช่น
 - ภาพปัญหาดังกล่าวอยู่哪里 บริเวณใดในกรุงเทพมหานคร
 - เพราะเหตุใดจึงมีภาพปัญหาดังกล่าวในพื้นที่นั้น ๆ

- ปัจจัยใดที่ทำให้แต่ละพื้นที่ในกรุงเทพมหานครพบปัญหาดังภาพแตกต่างกันไป
3. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม “แกะรอยบรรพบุรุษ” โดยทำแผนผังครอบครัว พร้อมระบุภูมิลำเนา สัญชาติ และศาสนา
 4. ครูสำรวจนักเรียนที่มีครอบครัวที่มาจากการอพยพเข้ามายังกรุงเทพมหานคร นักเรียนร่วมกันพิจารณาถึงสาเหตุการเพิ่มประชากรในกรุงเทพมหานครจากการทำกิจกรรม “แกะรอยบรรพบุรุษ”
 5. ครูนำเสนอด้วยภาษาไทยเปลี่ยนภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประชากรในกรุงเทพมหานคร จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรในกรุงเทพมหานคร
 6. ครูแสดงภาพแผนผังที่ตั้งเมืองกรุงธนบุรี และพื้นที่บริเวณที่ตั้งชุมชนชาวจีนในสมัยกรุงธนบุรี และให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุของการย้ายเมืองหลวงมายังฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อตั้งเมืองกรุงเทพฯ
 7. ครูให้นักเรียนเปรียบเทียบแผนผังที่ตั้งเมืองกรุงธนบุรีกับแผนที่กรุงเทพมหานคร โดยให้สังเกตถึง การขยายตัวของเมืองว่าเป็นไปในลักษณะใด
 8. ครูอธิบายความเป็นมาของการขยายตัวของกรุงเทพมหานครตั้งแต่อีตจนถึงปัจจุบัน ด้วยภาพกรุงเทพมหานครในอดีต
 9. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน ให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ กรุงเทพมหานครกลายเป็นเมืองใหญ่และเมืองสำคัญของประเทศ
 10. ครูให้นักเรียนนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้กรุงเทพมหานครกลายเป็นเมืองใหญ่ และเมืองสำคัญของประเทศ เมื่อนำเสนอครบถ้วนครุให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาว่า มีประเด็นใดบ้างที่เหมือนกัน และประเด็นใดที่แตกต่าง และให้นักเรียนสรุปเป็นปัจจัยหลัก และปัจจัยรองของการที่กรุงเทพมหานครกลายเป็นเมืองใหญ่และเมืองสำคัญของประเทศ
 11. นักเรียนร่วมกันนำเสนอปัญหกรุงเทพมหานครที่เกิดจากการเพิ่มประชากรและการขยายตัว ของเมือง จากนั้นครุและนักเรียนสรุปเชื่อมโยงไปยัง 3 ปัญหาใหญ่ที่เกิดจากการเพิ่มขึ้น ของประชากรและการขยายตัวของเมือง คือ ปัญหาชุมชนแออัดและแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหานกจนเมือง และปัญหาจราจร

คابที่ 2

ขั้นรวมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

12. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มประชากรและขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ภาพที่ 1 ปัญหาชุมชนแออัดและแหล่งเสื่อมโทรม

ภาพที่ 2 ปัญหาคนจนเมือง

ภาพที่ 3 ปัญหาชาวนา

แต่ละกลุ่มต้องตอบคำถามต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ปัญหาชุมชนแออัด

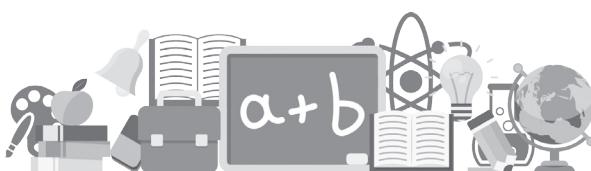
1. ชุมชนแออัด คืออะไร
2. ปัญหาชุมชนแออัด เกิดมาจากอะไร
3. กรุงเทพมหานครมีชุมชนแออัดอยู่บริเวณใดบ้าง ทำไมต้องพับในบริเวณดังกล่าว
4. ปัญหาชุมชนแออัดส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอย่างไรบ้าง

กลุ่มที่ 2 ปัญหาคนจนเมือง

1. คนจนเมือง คืออะไร
2. คนจนเมือง เกิดมาจากอะไร
3. คนจนเมือง อยู่บริเวณใดบ้าง ทำไมต้องพับในบริเวณดังกล่าว
4. ปัญหาคนจนเมืองส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอย่างไรบ้าง

กลุ่มที่ 3 ปัญหาชาวนา

1. ปัญหาชาวนา คืออะไร
2. ปัญหาชาวนาเกิดมาจากอะไร
3. กรุงเทพมหานครมีปัญหาชาวนาในบริเวณใดบ้าง ทำไมต้องพับในบริเวณดังกล่าว
4. ปัญหาชาวนาส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอย่างไรบ้าง

ขั้นจัดการสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

นักเรียนบันทึกแหล่งข้อมูลและข้อค้นพบลงในใบงาน
ข้อค้นพบ ข้อที่ 1 ความหมายของสภาพปัญหา

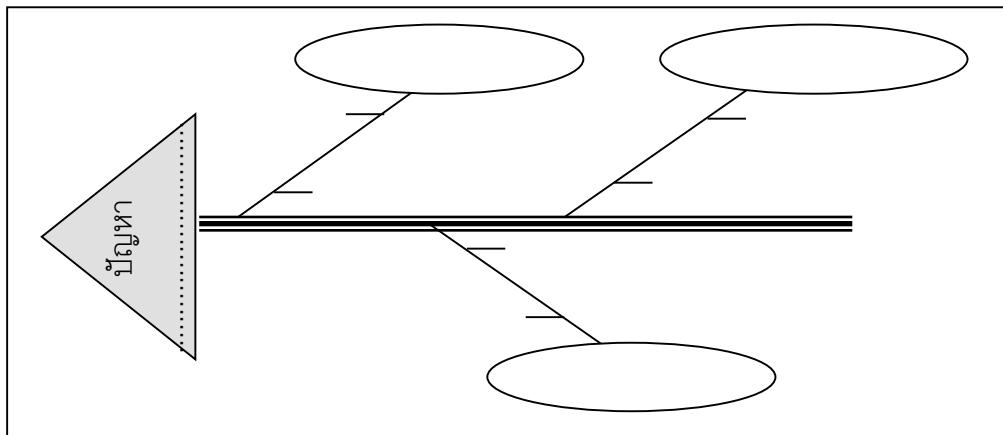
ข้อค้นพบ	แหล่งข้อมูล
ความหมายที่ 1	
.....	
.....	
ความหมายที่ 2	
.....	
.....	
ความหมายที่ 3	
.....	
.....	

สรุปความหมาย.....

ข้อค้นพบ ข้อที่ 2 สาเหตุของปัญหา

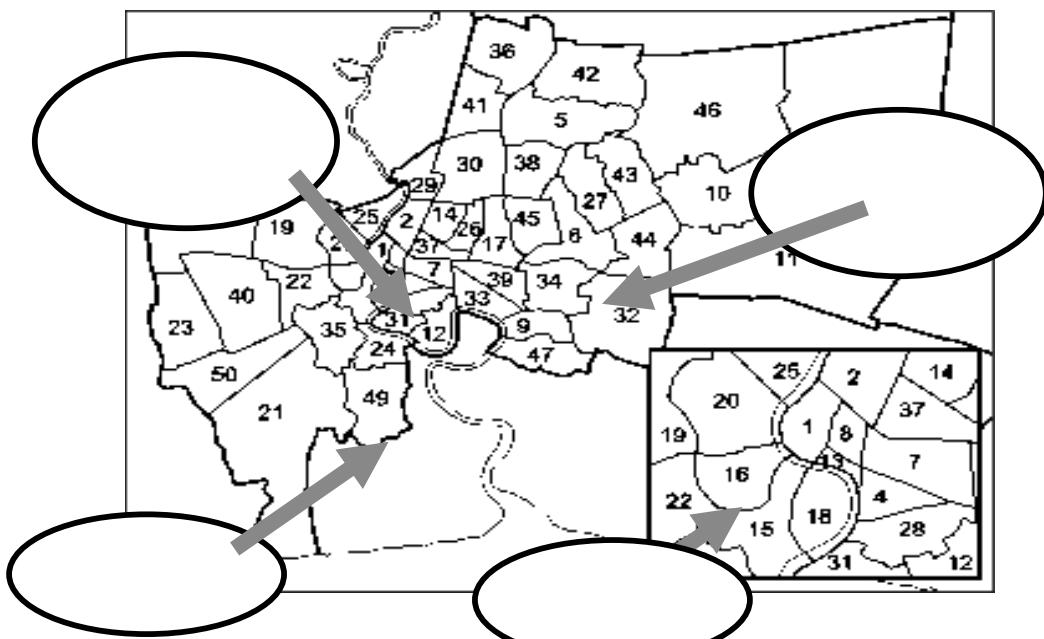
ข้อค้นพบ	แหล่งข้อมูล
ความหมายที่ 1	
.....	
.....	
ความหมายที่ 2	
.....	
.....	
ความหมายที่ 3	
.....	
.....	

สามารถสรุปสาเหตุของปัญหาเป็นแผนผังก้างปลา ได้ดังนี้

ข้อค้นพบที่ 3 พื้นที่บริเวณที่พบปัญหา

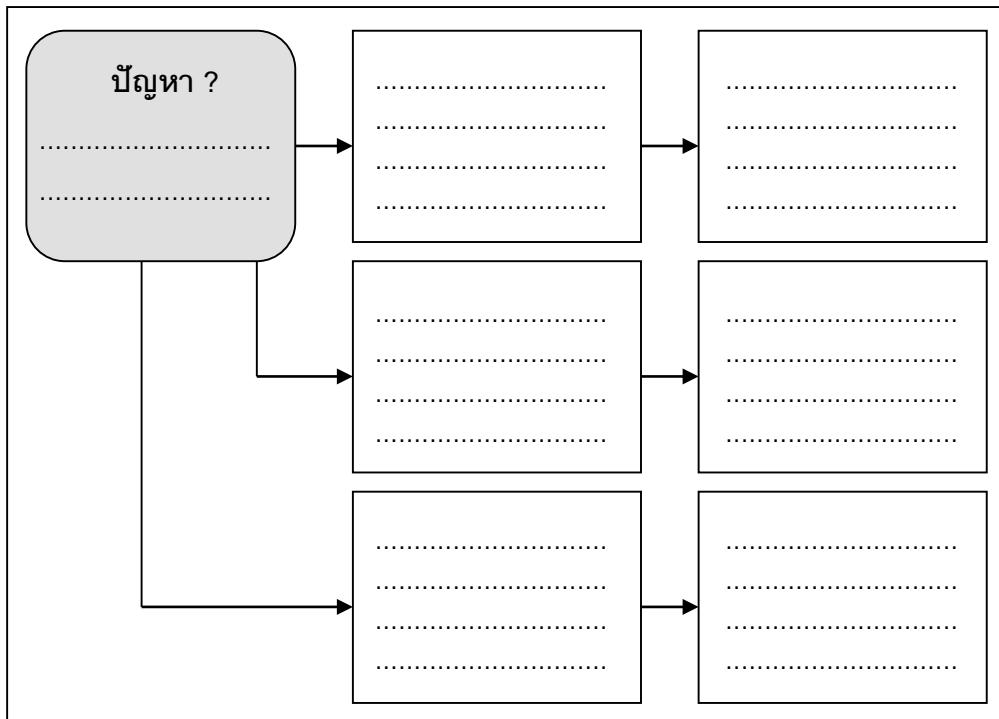
นำเสนอเป็นแผนที่กรุงเทพมหานคร พร้อมระบุตำแหน่งของพื้นที่ที่มักพบปัญหาดังกล่าว

แหล่งข้อมูล

ข้อค้นพบที่ 4 ปัญหาและผลกระทบที่ตามมา

ศึกษาผลกระทบของปัญหาด้วยแผนผัง Future view

แหล่งข้อมูล

นักเรียนนำเสนอผลการศึกษาปัญหาด้วยภาพเล่าเรื่อง 1 ภาพ โดยในภาพนั้นจะต้องสะท้อน สภาพปัญหาโดยห้ามมีข้อความใดบรรยายประกอบ

ภาคที่ 3

ขั้นวิเคราะห์สารสนเทศทางภูมิศาสตร์

13. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม เสียงสะท้อนของคนเมือง โดยสมมติให้มีการประชุมสภาคนเมือง และให้นักเรียนเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้
- อธิบายสภาพปัญหา และสาเหตุจากภาพเล่าเรื่อง
 - นำเสนอผลกระทบที่ได้รับจากปัญหา
 - เล่าความรู้สึกที่ตนเองได้รับจากสภาพปัญหานี้
 - เล่าสิ่งที่อยากจะบอกกับหน่วยงานราชการ และชาวเมืองในกรุงเทพมหานคร

ขั้นสรุปสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

14. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหา และนำเสนอหน้าชั้นเรียน
15. นักเรียนเขียน AGENDA ของตนเอง โดยเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ตนสามารถปฏิบัติได้จริง ลงในกระดาษสมุด
16. ครุ�อบหมายให้กลุ่มนักเรียนที่รับผิดชอบเรื่อง สภาพปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มประชากรและการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร สรุปบทเรียนด้วยโปรแกรม Photo story เป็นคลิปวีดีโอ ความยาว 5-7 นาที โดยเนื้อหาสาระต้องประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้
 1. สถานการณ์และสภาพปัญหา
 2. สาเหตุของปัญหา
 3. ผลกระทบของปัญหา
 4. วิธีการแก้ปัญหา

4. การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. วิเคราะห์สาเหตุ การเพิ่มประชากร และการขยายตัวของ กรุงเทพมหานครได้	การวิเคราะห์การเดิบโตปัจจัย กรุงเทพมหานคร	แบบประเมิน ชิ้นงาน	มีคะแนนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70
2. วิเคราะห์สาเหตุและ ผลกระทบของปัญหา ที่เกิดจากการขยายตัว ของกรุงเทพฯ	การทำบันทึกผลการศึกษาค้นคว้า สภาพปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มประชากร และการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร	แบบประเมิน ชิ้นงาน	มีคะแนนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70
	การทำภาพเล่าเรื่องสภาพปัญหาที่เกิด จากการเพิ่มประชากรและการขยายตัว ของกรุงเทพมหานคร	แบบประเมิน ชิ้นงาน	มีคะแนนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70
	การทำกิจกรรม เสียงสะท้อนของคนเมือง	แบบประเมิน ชิ้นงาน	มีคะแนนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70
3. นำเสนอทางออก ในการแก้ปัญหาที่เกิด จากการขยายตัว ของกรุงเทพมหานครได้	การทำกิจกรรม เสียงสะท้อนของคนเมือง	แบบประเมิน ชิ้นงาน	มีคะแนนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70
	การเขียน AGENDA ของตนเอง	แบบประเมิน ชิ้นงาน	มีคะแนนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์
4. สืบค้นข้อมูลและนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบได้	การทำแทgregatory บนรูปชุด การทำบันทึกผลการศึกษาด้านครัวภาพปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มประชากรและ การขยายตัวของกรุงเทพมหานคร	แบบประเมินชิ้นงาน	มีคะแนนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70
	การทำสรุปบทเรียนด้วยโปรแกรม Photo story	แบบประเมินชิ้นงาน	มีคะแนนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70

รายวิชาเพิ่มเติม :

พลเมืองผู้มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม

ดร.เฉลิมชัย พันธ์เลิศ¹

1. หลักการและเหตุผล

การปกครองด้วยระบบคอมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จะมีคุณภาพเพียงได้ย่อمنขึ้นอยู่กับคุณภาพของพลเมืองที่มีศักยภาพที่จะสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองได้โดยทั่วไปมนุษย์มีธรรมชาติที่เอื้อต่อการเมืองและเอื้อประโยชน์แบบ “ปลาใหญ่กินปลาเล็ก” การพัฒนาคุณภาพของพลเมืองด้วยการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก การศึกษาดังกล่าวคือ “การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย” เป็นการศึกษาที่เริ่มตั้งแต่เด็กและดำเนินต่อไปในสิ้นสุดจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษาและเข้าสู่วัยทำงาน ส่งเสริมสุภาพและทักษะการคิดและการแสดงออกมากกว่าการทำตามในแบบการศึกษาระบบเดิม ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน คือ การเคารพคุณค่าของความเป็นมนุษย์เสมอ ก้าวความแตกต่างและความยุติธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการให้การศึกษาทางการเมือง (Political Education) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง หากกว่าการเรียนรู้จากการรับรู้แต่ขาดประสบการณ์ และเพื่อไม่ให้การใช้อำนาจทางการเมืองถูกผูกขาดอยู่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในระบบคอมประชาธิปไตยจึงมีเป้าหมายสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนรู้จักสังคมของตน เห็นโอกาสและซ่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับผิดชอบกับระบบการเมืองการปกครองของประเทศ ตลอดจนได้แสดงบทบาท ปฏิบัติหน้าที่ในสังคม “พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม” (Justice-Oriented Citizen) ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืน การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบบคอมประชาธิปไตย ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม ควบคู่ไปกับการสร้างความเชื่อร่วมกันตามแนวทางประชาธิปไตย จนเกิดความเห็นความเป็นสาธารณะร่วมกัน การจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบบคอมประชาธิปไตย

¹ นักวิชาการศึกษา สถาบันสังคมศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงจำเป็นต้องสร้างระบบการเรียนรู้ของประชาชนในชาติเพื่อให้เกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เอื้อให้บุคคลปฏิบัติงานเป็นวิธีชีวิต จนเกิดเป็นวัฒนธรรมร่วมของสังคม และนำไปสู่ การสร้างเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการปกครอง เสถียรภาพทางการเมือง ของรัฐ จะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนนาน ก็โดยการสร้างความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) ที่รับรองสิทธิเสรีภาพความเสมอภาค และความยุติธรรมของคนในสังคม

กลุ่มการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบบอ主公ประชาธิปไตยของไทย (Thai Civic Education, 2556) ได้ให้ความหมายของการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบบอ主公ประชาธิปไตย หมายถึง การพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ดี มีความรับผิดชอบ มีคุณลักษณะ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบบอ主公ประชาธิปไตยซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยได้จัดประเภท ของพลเมือง (Kind of Citizenship) โดย Joel Westheimer and Joseph Kahne² ได้จัดประเภท ของพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย จำนวน 3 แบบด้วยกัน ได้แก่

- พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)
- พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)
- พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม (Justice-Oriented Citizen)

พลเมืองทั้งสามแบบมีความสำคัญต่อการปกครองระบบอ主公ประชาธิปไตยอันเป็นพื้นฐาน ในการพัฒนาประเทศทั้งสิ้น ทว่าพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคมนั้น มีคุณลักษณะพิเศษ ที่จะนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมเชิงมหภาค ได้มากกว่าพลเมืองระดับอื่น ๆ เนื่องจากพลเมืองที่มุ่งเน้น ความเป็นธรรมในสังคมจะเป็นพลเมืองที่มีแนวคิดในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมเพื่อเปลี่ยนแปลง เชิงระบบหรือโครงสร้างที่เป็นอยู่ของสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อกลุ่มคนในทุกระดับ พลเมืองกลุ่มนี้จะมุ่งเน้นไปที่การคิดเชิงวิพากษ์ต่อโครงสร้างสังคมนโยบายและเศรษฐกิจ โดยพิจารณาปervasiv การณ์ในเชิงลึก มีการสืบสืบทิศทางความเคลื่อนไหวทางสังคม และผลกระทบเชิงระบบที่เกิดขึ้น ตลอดจนนำเสนอประเด็นที่ไม่เป็นธรรมต่อสังคม³

² (Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. American Educational Research Journal, 41 (2), 237-269)

³ <https://issuu.com/pengyb/docs/finish> 7 กรกฎาคม 2560

ตาราง แบบของพลเมือง (Kinds of citizens)

	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)	พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)	พลเมืองที่บุ่งเน้น ความเป็นธรรมในสังคม (Justice-Oriented Citizen)
คำอธิบาย	<ul style="list-style-type: none"> รับผิดชอบต่อชุมชน ด้วยการทำงานและจ่ายภาษี ปฏิบัติตามกฎหมาย รีไซเคิล และบริจาคเลือด อาสาที่จะทำงานที่ช่วยเหลือในกรณีที่เกิดภัยต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นสมาชิกขององค์กรที่กระตือรือร้น และมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนา จัดการชุมชนให้ใส่ใจต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ หรือวัฒนธรรม รู้ว่ารัฐมีกระบวนการการทำงานอย่างไร รู้วิธีการการทำงานอย่างเชื่อมโยง 	<ul style="list-style-type: none"> คิดเชิงวิพากษ์ต่อโครงสร้างของสังคม นโยบายและเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจากหลากหลายเหตุการณ์ที่ผ่านมา ความสืบคันและนำเสนอบรร迸ที่ไม่เป็นธรรมในสังคม รู้เกี่ยวกับเคลื่อนไหวทางสังคม และผลกระทบของระบบที่เกิดขึ้น
ตัวอย่าง การปฏิบัติ	ร่วมบริจาคในงานการรณรงค์แก้ปัญหาความอดอยากริบัติ	มีส่วนร่วมในการรณรงค์แก้ปัญหาความอดอยากริบัติ	ค้นหาสาเหตุ/ต้นตอปัญหาของความอดอยากริบัติเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ
แนวคิด พื้นฐาน	แก้ปัญหาของสังคม พัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีคุณลักษณะที่ดี ซึ่งสัมภาระ รับผิดชอบ เคารพกฎหมาย และกติกาของสังคม	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีส่วนร่วมและเป็นผู้นำในการวางแผนและโครงสร้างของสังคม	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องตั้งค่าธรรมชาติและเปลี่ยนระบบ หรือโครงสร้างของสังคม เมื่อมีการทำที่กระทบต่อความไม่เป็นธรรม

Westheimer, J. and Kahne, J. Educating the "Good" Citizen: Political Choices and Pedagogical Goals.

รายวิชาพลเมืองที่บุ่งเน้นความเป็นธรรมของสังคม พัฒนาขึ้นเพื่อนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ที่เน้นการพัฒนาคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองตามแนวคิดของ Dr.David Syngier ที่ควรเน้นคุณลักษณะการเป็นพลเมือง

ประชาธิปไตยแบบหนา (Thick Democracy) “ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา รวมทั้งเรียนรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย โครงสร้างทางการปกครอง ซึ่งเป็นประชาธิปไตยแบบบาง (Thin Democracy) เพื่อให้ได้ผลเมืองที่มีคุณภาพและไปสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่สังคมได้

2. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

รายวิชาเพิ่มเติมพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม มีจุดมุ่งหมาย

- เพื่อศึกษาแนวคิดพื้นฐานการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย
- เพื่อศึกษารณีตัวอย่าง หรือบุคคลที่เป็นพลเมืองดีนรู้ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก
- เพื่อศึกษาประเด็นหรือสถานการณ์ร่วมสมัย เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองหรือชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ
- เพื่อปฏิบัติการศึกษาภาคสนาม และปฏิบัติการพัฒนาหรือแก้ปัญหาชุมชนหรือสังคม
- เพื่อจัดทำข้อเสนอการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหานในชุมชนหรือท้องถิ่น

3. คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม “พลเมืองผู้มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม”

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ระยะเวลา 40 ชั่วโมง

ศึกษาแนวคิด และความหมายของราชภูมิ ประชาชน และพลเมือง ในระบบประชาธิปไตย และแนวคิดของพลเมือง 3 แบบ ประกอบด้วย 1) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ 2) พลเมืองที่มีส่วนร่วม และ 3) พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมของสังคม

ศึกษาแนวคิดของการเป็นพลเมืองดีนรู้ และพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม กับประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล

ศึกษารณีตัวอย่าง หรือบุคคลที่เป็นพลเมืองดีนรู้ และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับโลก ในด้านต่าง ๆ ทั้งในอดีตและเป็นบุคคลร่วมสมัย

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูล พื้นฐานด้วยการสานเสนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาเอกสาร การชุมภาพนธ์และสะท้อนประสบการณ์ 2) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้วยการเดินเมือง การทำแผนที่เดินดิน การสัมภาษณ์

ผู้เกี่ยวข้อง และการศึกษาแนวทางการแก้ไขหรือพัฒนา 3) จัดระบบข้อมูลเพื่อศึกษาปมหากของปัญหาหรือสถานการณ์ 4) การออกแบบกระบวนการดำเนินการ 5) ดำเนินการตามแผนงาน 6) การสรุปผลการดำเนินการ และการสรุปบทเรียนที่ได้รับ และ 7) การดำเนินผลการดำเนินการด้วยรูปแบบต่าง ๆ

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการพลเมืองผู้มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้วยการดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การปฏิบัติการและนำเสนอผลการเรียนรู้ ให้มีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีนั้น มีส่วนร่วมและสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลง

ผลการเรียนรู้

- เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานของการเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย
- เพื่อให้นักเรียนมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบในการคิดวางแผน ดำเนินการ และนำเสนอผลการดำเนินการ
- เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมของสังคม และสร้างการเปลี่ยนแปลงได้

4. โครงสร้างของรายวิชา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง				
1.1	นิยามและความสำคัญ (1)	2 ชั่วโมง	1. อภิปรายและลงข้อสรุป ความหมายของประชาชน ราชภูมิ และผลเมือง 2. ชุมภาพนธ์เรื่อง The Tree และสะท้อนบทเรียนเกี่ยวกับ ความเป็นพลเมือง	บันทึกการเรียนรู้ และสะท้อนบทเรียน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
1.2	นิยามและความสำคัญ (2)	2 ชั่วโมง	1. อภิปรายและลงข้อสรุปความหมายและความแตกต่างระหว่าง “ผลเมือง” และ “ผลเมืองในระบบประชาธิปไตย” 2. ชมภาพยนตร์เรื่อง The Reader และสะท้อนบทเรียนเกี่ยวกับผลเมืองในระบบประชาธิปไตย	1. สรุปบทเรียนโดยใช้ Exit Card 2. บันทึกการเรียนรู้และสะท้อนบทเรียน
1.3	ผลเมือง 3 แบบ	2 ชั่วโมง	1. ศึกษาบทความเรื่อง What kinds of citizens? 2. วิเคราะห์กรณีตัวอย่างในสังคมไทยและสังคมโลกเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองแต่ละแบบ	1. สรุปบทเรียนโดยใช้ Graphic Review 2. บันทึกการเรียนรู้และสะท้อนบทเรียน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง				
2.1	แนวคิดของประชาธิปไตยศึกษา	2 ชั่วโมง	1. ศึกษาคลิปเรื่อง Plato's Cave และอภิปรายลักษณะทั่วไปในการเมืองการปกครอง 2. ศึกษาเอกสารเรื่อง “การเมืองเรื่องใกล้ตัว” 3. ศึกษาและนำเสนอว่าทัชของชนชั้นนำระดับชาติหรือระดับโลก	บันทึกการเรียนรู้และสะท้อนบทเรียน
2.2	แนวคิดสิทธิมนุษยชนศึกษา	2 ชั่วโมง	1. ทบทวนและตอบรหัสการละเมิดและถูกละเมิด 2. ศึกษาสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกที่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ	บันทึกการเรียนรู้และสะท้อนบทเรียน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
			3. อกบิปรายแనวทางการ ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ ต่าง ๆ ในสังคมไทย เช่น การตัดผนกรวนนักเรียน การอ้อมเลียน และการละเมิด ต่าง ๆ	
2.3	แนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา	2 ชั่วโมง	1. ศึกษาแนวคิดพหุวัฒนธรรม ศึกษา การอยู่ร่วมกัน ท่ามกลางความหลากหลาย และสังคม Inclusive City 2. ศึกษารณีตัวอย่างของ ชุมชน 3 กูฎี ได้แก่ กูฎีจีน กูฎีผัง และกูฎีขาว กับการอยู่ร่วมกันท่ามกลาง ความหลากหลาย 3. ศึกษารณีปัญหาความขัดแย้ง เกี่ยวกับความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม	1. บันทึกการเรียนรู้ และการสะท้อน บทเรียน 2. บันทึกการเรียนรู้ ภาคสนาม (Site Visit)
2.4	ความเป็นพลเมืองกับสิ่งแวดล้อม ศึกษา	2 ชั่วโมง	1. ศึกษารณีศึกษาปัญหา สิ่งแวดล้อมและการจัดการ ทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรม ได้แก่ ปัญหาโลกร้อน Carbon Footprint 2. ศึกษาทิศทางการจัดการ ทรัพยากรของประเทศไทย พัฒนาแล้วในโลก ได้แก่ เนื้อร่องแลนด์ ญี่ปุ่น 3. สืบค้นและเรียนรู้ เรียนบทความวิชาการ ขนาดต้น เพื่อนำเสนอ และเลอกเปลี่ยนเรียนรู้	1. บันทึกการเรียนรู้ และสะท้อน บทเรียน 2. บทความการ ดำเนินการรักษา สิ่งแวดล้อม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
2.5	ความเป็นผลเมื่อกับการแบ่งปันทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	2 ชั่วโมง	1. ศึกษาแนวคิดเรื่องความเป็นธรรมและเท่าเทียม และการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม 2. ศึกษาฐานแบบระบบการเมืองการปกครองกับระบบเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ในโลก 3. ศึกษาภาพยนตร์สารคดีเรื่อง Food, INC 4. ศึกษาสถานการณ์โลกจากข่าวและบทความ	1. บันทึกการเรียนรู้ และสะท้อนบทเรียน 2. วิเคราะห์บทความและสถานการณ์โลก
2.6	ผลเมื่อกับการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และดิจิทัล	2 ชั่วโมง	1. ศึกษาแนวคิดและหลักการของ การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และดิจิทัล 2. สำรวจสภาพของ การรู้เท่าทันสื่อและความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Quotient: DQ) 3. ปฏิบัติการถอดรหัสสื่อโฆษณา	1. บันทึกการเรียนรู้ และสะท้อนบทเรียน 2. ผลงานการวิเคราะห์และถอดรหัสสื่อ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาข้อมูลในชุมชนและท้องถิ่น				
3.1	เครื่องมือ 7 ชิ้นสำหรับการสำรวจชุมชน (1)	2 ชั่วโมง	1. ศึกษาแนวคิดและหลักการของเครื่องมือ (1) แผนที่เดินดิน (2) ผังเครื่อญาติ 2. ทดลองปฏิบัติและถอดรหัสกระบวนการนัดการปฏิบัติ	1. บันทึกการเรียนรู้ และสะท้อนบทเรียน 2. ผลงานการดำเนินการทดลองเครื่องมือสำรวจชุมชน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
3.2	เครื่องมือ 7 ชิ้นสำหรับการสำรวจชุมชน (2)	2 ชั่วโมง	1. ศึกษาแนวคิดและหลักการของเครื่องมือ (1) โครงสร้างองค์กรชุมชน (2) ระบบสุขาภิชุมชน 2. ทดลองปฏิบัติและทดสอบประสบการณ์การปฏิบัติ	1. บันทึกการเรียนรู้ และสะท้อนบทเรียน 2. ผลงานการดำเนินการทดลองเครื่องมือสำรวจชุมชน
3.3	เครื่องมือ 7 ชิ้นสำหรับการสำรวจชุมชน (3)	2 ชั่วโมง	1. ศึกษาแนวคิดและหลักการของเครื่องมือ (1) ปฏิทินชุมชน (2) ประวัติศาสตร์ชุมชน 2. ทดลองปฏิบัติและทดสอบประสบการณ์การปฏิบัติ	1. บันทึกการเรียนรู้และสะท้อนบทเรียน 2. ผลงานการดำเนินการทดลองเครื่องมือสำรวจชุมชน
3.4	เครื่องมือ 7 ชิ้นสำหรับการสำรวจชุมชน (4)	2 ชั่วโมง	1. ศึกษาแนวคิดและหลักการของเครื่องมือ เรื่องประวัติชีวิต 2. ทดลองปฏิบัติและทดสอบประสบการณ์การปฏิบัติ	1. บันทึกการเรียนรู้ และสะท้อนบทเรียน 2. ผลงานการดำเนินการทดลองเครื่องมือสำรวจชุมชน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ปฏิบัติการสำรวจและนำเสนอผลการแก้ไขปัญหา				
4.1	การดำเนินการสำรวจชุมชน	2 ชั่วโมง	1. ประมวลผลการดำเนินการ 2. ลงข้อสรุปและรายงานวิธีการนำเสนอผลการดำเนินการ	1. บันทึกการเรียนรู้ และสะท้อนบทเรียน 2. การนำเสนอผลด้วยบุคลากร
4.2	การนำเสนอผลการดำเนินการ	2 ชั่วโมง	1. การจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผลการดำเนินการ 2. นำเสนอผลการดำเนินการ	1. บันทึกการเรียนรู้ และสะท้อนบทเรียน 2. สารานิทัศน์ (Documentary Board)

5. กิจกรรมการเรียนรู้

แนวทางการเรียนรู้แบบทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง ผู้เรียนเป็นผู้สร้างสรรค์ความหมาย และความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่ง ๆ โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับแนวคิดต่าง ๆ เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้น มุ่งเน้นแต่ละคนต่างมีจิตความสามารถในการ “สร้างโลกในการรับรู้” ของแต่ละคนแตกต่างกันไป แม้เรา จะอยู่อาศัยในโลกใบเดียวกันแต่เราต่างมีการรับรู้ต่อโลกเฉพาะส่วนต่าง ๆ กันไป การรับรู้เกี่ยวกับโลกนี้ ประกอบไปด้วย มโนภาพ (images) ประสบการณ์ (experiences) แนวคิด (concept) การประเมิน หรือคาดคะเน (judgments)

เราในฐานะ “ผู้เรียน” เมื่อลองมืออ่านหรือฟังเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เราย่อมต้องการเข้าใจความหมาย ที่ใกล้เคียงกับสิ่งนั้น เรื่องนี้มีนักวิจัยด้านสมองของมนุษย์มองว่า สมองของคนเราในเบรียบเสมือนกับ “เครื่องจักรที่คอยทำหน้าที่ในการค้นหาความหมาย” หากมีอะไรที่เราพบเจอแล้วดูไม่เข้าท่า สิ่งนั้น ๆ มากจะได้รับการแก้ไขหรือทำให้มีความชัดเจน หรือ หากข้อมูลบางอย่างขาดหายไป เรายังพยายาม เดิมเต็มเพื่อสร้างความเข้าใจในความหมายของสิ่งนั้น ๆ เช่น ครูที่ทำหน้าที่บรรยายในชั้นเรียน นักเรียนแต่ละคนรับและจำเนื้อหาที่ครูบรรยายแตกต่างกันไป นักเรียนบางคนสามารถจำเรื่อง ที่ครูบรรยายได้แม่เวลาจะผ่านไปหลายสิบปีแล้ว ขณะที่อีกกลุ่มนหนึ่งลืมไปตั้งแต่ออกจากห้องเรียน ตรงจุดนี้เองที่ มนุษย์ของการเรียนรู้แนว constructivist ของการเรียนรู้ในฐานะที่เป็น “กระบวนการที่สัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิดของปัจเจกบุคคล” หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ แนวทางนี้ให้ความสำคัญ กับโลกในการรับรู้ของนักเรียน

“กระบวนการที่สัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิดของปัจเจกบุคคล” การสร้างกระบวนการในเรื่องนี้ มีหลายเรื่องที่เราควรมีความเข้าใจเบื้องต้น เช่น ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง ผู้เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง โครงสร้าง ของความหมาย เมื่อมีข้อมูลใหม่ ๆ เข้ามาในหัวของพวกรเข้า ข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำมาใช้เชื่อมโยง กับสิ่งที่เข้าได้รับรู้หรือเข้าใจก่อนหน้านั้นแล้ว ผู้เรียนแต่ละคนต่างก็มีประสบการณ์และอัตลักษณ์ ประวัติ เอกภัต不良信息 ลักษณะต่าง ๆ ล้วนมีผลต่อมุมมองของผู้เรียน ตั้งแต่เพศสภาวะ ชนชั้น อายุ ชาติพันธุ์ ความเชื่อทางศาสนา เป็นต้น รูปแบบของความซาบซึ้งคาดไม่ได้จำกัดอยู่ที่ความเก่งในคณิตศาสตร์ หรือภาษา แต่มีรูปแบบที่แตกต่างหลากหลาย

การเรียนแนวทางทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเองนี้ มีผู้แบ่งประเภทอยู่ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมาย
2. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายใหม่ในสิ่งที่พวกรเขารีบูต
3. ผู้เรียนสามารถพากษ์ใจว่าตนหรือคนอื่นที่เขารือเพื่อนในห้องเรียนร่วมกันเรียนรู้

การเรียนรู้แนวโน้มีขั้นตอนที่สำคัญคือ การติดตามผลแบบพินิจวิเคราะห์ (reflective follow-up) ขั้นตอนนี้เองเป็นช่วงเวลาที่ครุสามารถบอกเล่าการสอน ทั้งที่เป็นแนวคิดและข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ภาระที่เป็นระบบและยกระดับจากรูปธรรมสู่นามธรรมได้ ภายใต้กระบวนการเหล่านี้ “ครุ” เป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าว

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ในแนวการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

หัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์หลักในการเรียนรู้ (learning concepts) กับ วิธีการพัฒนาความสามารถและทักษะของผู้เรียน อยู่ที่การเปิดให้ผู้เรียนได้บอกเล่า ยกตัวอย่าง ศึกษาค้นคว้า และเปลี่ยนความเห็นหรือประสบการณ์ ถูกเลี้ยง อภิปรายถึงความสำคัญ และเหตุผล เพื่อนำไปสู่การนำเสนอการแก้ไขปัญหาและปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับ หลักการในสังคมที่ปกครองด้วยระบบครอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ ครุผู้สอนสามารถเลือกใช้รูปแบบ หรือวิธีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละมโนทัศน์ตามความเหมาะสม ต่อไปนี้ เป็นตัวอย่างมโนทัศน์หลัก ในการเรียนรู้ ที่รวมเข้าด้วย Thai Civic Education

- **การเห็นคุณค่าและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์** ครุผู้สอนสามารถใช้วิธีทัศน์ หรือการอ่านข่าวเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ข้อถูกเลี้ยงในประเด็นสิทธิมนุษยชน โดยสามารถเลือก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ หรือเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก และใช้รูปแบบ การอภิปรายกลุ่มย่อย หรือ การอภิปรายในชั้นเรียน เพื่อเปิดให้ผู้เรียนได้นำเสนอความเห็น ยกตัวอย่าง ตลอดจนอภิปรายและแลกเปลี่ยนถึงความสำคัญ และเหตุผลที่ผลเมืองในระบบครอบประชาธิปไตยต้องเห็น คุณค่าและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

- **การมีความซื่อสัตย์สุจริต และการมีความกล้าหาญทางจริยธรรมเพื่อสร้างพลเมือง** ที่มีคุณธรรม รูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ในทัศน์นี้ ครุผู้สอนสามารถนำกรณีศึกษาบุคคลตัวอย่าง ทั้งที่เป็นพลเมืองทั่วไป หรือข้าราชการที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวทาง การปฏิบัติดนจากบุคคลจริง รวมทั้งเปิดให้ผู้เรียนได้มีการอภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผลที่พลเมือง ในระบบครอบประชาธิปไตยต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

- **การยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม เป็นสำคัญ ความสำนึกรักในความเป็นเจ้าของ โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ประเทศ และโลก รูปแบบการจัดการที่ครุสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนา ความสามารถและทักษะในเรื่องนี้ของผู้เรียน ได้แก่ การอภิปรายกลุ่มย่อยหรือการอภิปรายในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความเห็นและอภิปรายในประเด็นข้อขัดแย้งที่หลากหลาย และตระหนักถึง ความสำคัญและเหตุผลที่พลเมืองในระบบครอบประชาธิปไตยต้องยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม**

- **การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และการเคารพสิทธิผู้อื่น ครุผู้สอนสามารถใช้การ แสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนบอกหรือแสดงบทบาทที่สะท้อนความเข้าใจ ค่านิยม การตัดสินใจ ของตน และเปิดให้มีการอภิปรายถึงเหตุผล ความเข้าใจที่แตกต่าง เคารพในความหลากหลาย**

เรียนรู้ที่จะรับฟัง ตัวแย่ง ปรับเปลี่ยนมุมมอง และหาข้อสรุปร่วมกันตามวิถีประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับหลักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และเคารพสิทธิผู้อื่น

● การใช้สิทธิโดยไม่ละทิ้งหน้าที่ของตนตามบทบาทหน้าที่ทางสังคม และความมีวินัย ในตัวเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมือง เช่น สิทธิในการศึกษาเล่าเรียน เสียงภาษา เลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ รักษาผลประโยชน์ของชาติ ป้องกันประเทศ ช่วยเหลือราชการและส่วนรวม สืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ครูผู้สอนสามารถใช้วิธีการ การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความตระหนักรและเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

● การรู้จักเสรีภาพและการใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบ รวมถึงการเคารพเสรีภาพของผู้อื่น ผู้สอนสามารถใช้กรณีศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กรณีตัวอย่างที่มีแนวปฏิบัติถูกต้องและไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้เสรีภาพอย่างไม่รับผิดชอบ การไม่เคารพเสรีภาพของผู้อื่น เพื่อเปิดให้มีการอภิปราย ถกเถียงถึงความสำคัญและเหตุผลที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องรู้จักใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบและเคารพเสรีภาพของผู้อื่นและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

● การรักความเสมอภาคและความยุติธรรม ให้รูปแบบการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้เรียนรู้ผ่านการแสดงบทบาทสมมติที่แตกต่างกันในประเด็นถกเถียงเรื่องความเสมอภาคและความยุติธรรม โดยคำนึงถึงมุมมองที่แตกต่างกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น โยงกับความรู้ด้านกฎหมาย มุ่งให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและอธิบายเหตุผลที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องรักความเสมอภาคและความยุติธรรม

● การยึดหลักการตรวจสอบและความเป็นพหุนิยมและการเคารพความแตกต่าง การแสดงละคร เป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่ครูสามารถนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้สึกของบุคคลกลุ่มอื่นที่มีความแตกต่างจากตนเอง การแสดงละคร เช่น ความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ถิ่นกำเนิด ความพิการ สภาพร่างกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา obrim หรือความคิดเห็นทางการเมือง เพื่อให้ผู้เรียนยกตัวอย่าง และอภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผลที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องยึดหลักการตรวจสอบและความเป็นพหุนิยม และการเคารพความแตกต่างและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

● สันติวิธีและการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เพื่อให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดความเข้าใจ มุมมอง และค่านิยม ครูใช้รูปแบบสถานการณ์จำลอง และการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนที่แสดงในบทบาทสมมติได้นำไปสู่การแลกเปลี่ยนความเห็น และอภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผลที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องเข้าใจหลักสันติวิธีและการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

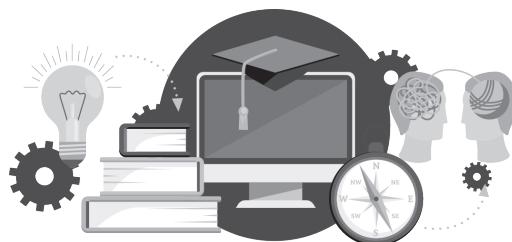
- **สิทธิมนุษยชน** การใช้กรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในด้านต่าง ๆ เช่น สิทธิผู้บริโภค สิทธิชุมชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนแยกตัวอย่าง และ อภิปรายความสำคัญและเหตุผลที่ผลเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องยึดถือสิทธิมนุษยชน
- **การรู้เท่าทันสื่อ** ครูสามารถใช้กรณีศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อสารมวลชน เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความเห็น ยกตัวอย่าง และอภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผล การเข้าใจ บุคลิกภาพทางการเมืองที่อยู่เบื้องหลังการนำเสนอ การแยกแยะความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริง การคิดไตร่ตรอง และเลือกรับอย่างเป็นเหตุเป็นผล
- **การเรียนรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบันด้วยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ** การใช้กรณีศึกษาจากข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันที่มีประเด็นน่าเรียนรู้ที่ผู้เรียนและผู้สอนช่วยกันคัดสรรมา เพื่อให้ผู้เรียนบอก ยกตัวอย่าง และอภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผลที่ผลเมืองในระบบประชาธิปไตย ต้องเรียนรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบัน และนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง
- **การมีจิตสำนึกร่วมมือ การทำงานเป็นหมู่คณะ และการแก้ไขปัญหาร่วมกัน** การเรียนรู้ ด้วยเกม เพื่อฝึกการทำงานและการแก้ไขปัญหาเป็นหมู่คณะ เพื่อให้เห็นคุณค่า และเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นหมู่คณะ
- **การคิดอย่างมีวิจารณญาณในระบบประชาธิปไตย ความมีเหตุมีผล มโนทัศน์ การเรียนรู้นี้** ครอบคลุมไปถึงการเรียนรู้จากการตั้งค่าตาม การวิจัย ค้นคว้า การรวบรวมข้อมูล การตีเสียง คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการคิดสืบสานหาเหตุ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดเปรียบเทียบ การคิดประเมินค่าและการตัดสินใจ รูปแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การสนทนารูปแบบไฮเครตีส และการพูดคุยปรัชญาในห้องเรียน ในประเด็นที่เป็นที่น่าสนใจต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน กล้าคิด คิดอย่างมีคุณภาพ มีหลักคิด และมีเหตุผลขึ้น
- **ทักษะการสื่อสารในระบบประชาธิปไตย** ครอบคลุมถึงการฟัง การอ่าน การค้นคว้า การจับใจความ การสรุปความ การย่อความ การขยายความ การตีความ การแปลความ การพูด การเขียน การตัวบทที่ การอภิปราย การวิจารณ์ประเด็น การไม่วิจารณ์บุคคล การกล้าแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การพัฒนา ความสามารถและทักษะนี้ สามารถใช้การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ และการแสดงบทบาทสมมติ ฝึกฟัง จับใจความ และทักษะต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสื่อสารกันในระบบประชาธิปไตยได้เข้าใจกัน อย่างมีประสิทธิภาพ
- **การยึดหลักเสียงข้างมากและการตรวจสอบเสียงข้างน้อย** การแสดงบทบาทสมมติ สามารถนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในชีวิตจริง โดยเปิดให้ผู้เรียนได้อภิปรายถึงความสำคัญและเหตุผลที่ผลเมืองยึดหลักเสียงข้างมากและตรวจสอบเสียงข้างน้อย และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

● การพัฒนาความรู้ความคิด จิตใจ พฤติกรรม และการทำงานของตนเองอยู่เสมอในทัศน์ การเรียนรู้นี้ สามารถพัฒนาความสามารถและทักษะได้โดยผ่านการอภิปรายกลุ่มย่อยหรือ การอภิปรายในชั้นเรียน

● การมีจิตสาธารณะและการมีจิตอาสา การมีส่วนร่วมครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ความสามารถและทักษะนี้สามารถใช้วิธีการเรียนรู้ผ่านการทำโครงงาน โดยให้ ผู้เรียนสำรวจปัญหา เสนอวิธีการแก้ปัญหา อภิปรายทางเลือกในการแก้ปัญหา ตัดสินใจด้วยการลงมติ หรือใช้ประชาธิปไตยแบบบูรณาหารร่วมกันด้วยเหตุผลโดยไม่ต้องลงมติ วางแผนแก้ปัญหา ดำเนินการ สรุปงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตัวผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ การคิด เจตคติและค่านิยม ทักษะ พฤติกรรมและการนำไปใช้ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ตั้งค่าตาม ค่านิยม ค่านิยม ได้อย่างเป็น ระบบ คิดวางแผนและลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาที่ต้นตอของปัญหาเพื่อผลที่ยั่งยืน ยุติธรรม และสามารถแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง

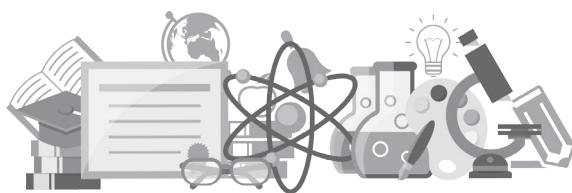
● การมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบไปด้วย การมีความสนใจการเมือง การติดตาม ข่าวสาร การเมือง และหลักธรรมาภิบาล และการตรวจสอบพฤติกรรมของนักการเมือง การพูดคุย และเปลี่ยนความคิดเห็นประเด็นทางการเมืองกับผู้อื่น การใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีวิจารณญาณ การร่วมกิจกรรมรณรงค์ทางการเมือง การเมืองภาคพลเมือง เช่น การเข้าร่วมเสนอภูมายາ การเข้าร่วม เสนอให้ถอดถอน 人格ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาชญา

● **ความรู้พื้นฐานทางการเมือง** ประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของการเมือง การปกครอง ความรู้พื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ ระบบการเมืองการปกครองเผด็จการและประชาธิปไตย ระบบเศรษฐกิจกับระบบการเมืองการปกครอง ทุนนิยม และสังคมนิยม เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจ ความหมาย หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ วิธีการ ข้อดีข้อเสีย ทั้งนี้ ควรผู้สอนสามารถใช้วิธีการ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและนำเสนอหน้าชั้นเรียน และรูปแบบการสอนทนาแบบโซเชียล เพื่อปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ด้านประชาธิปไตย รวมถึงการอภิปรายกลุ่มย่อย หรืออภิปรายในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจชีวิตกับการเมือง การเมืองในชีวิตประจำวัน การเมืองกับคุณภาพชีวิต การเมือง กับการจัดสรรยาชีวิต งบประมาณ และการจัดสรรวรภัยการ

6. การประเมินการเรียนรู้และประเมินผล

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	ระยะเวลาประเมิน	เกณฑ์
1. ความรู้ 2. เจตคติ 3. ทักษะ	1. เขียนสรุปความรู้ และสะท้อนบทเรียน 2. การประเมินจากเพื่อนและผู้ที่เกี่ยวข้อง	1. แบบบันทึกการเรียนรู้ (Journal Writing) 2. สารนิพัศน์ (Documentary Board)	ระหว่างเรียนและหลังเรียน	ผู้เรียนสร้างเกณฑ์การประเมินพร้อมเหตุผลรวมทั้งการประเมินจากเพื่อนและผู้เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

รายวิชาเพิ่มเติม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ผลเมืองผู้นำนั่งความเป็นธรรมในสังคม

ผู้สอน

เวลา 30 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนจบหน่วยการเรียนรู้นี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1.1 อธิบายความหมายและหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนได้

1.2 สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนได้

2. สาระการเรียนรู้

2.1 สิทธิมนุษยชน คือสิทธิขั้นพื้นฐานที่เป็นของพวกราชทุกคน ไม่ว่าจะเป็นใครหรืออยู่ที่ใด บนโลกใบนี้ ไม่ว่าคุณจะมีความเชื่อหรือใช้ชีวิตแบบใดก็ตาม

2.2 ปฏิญญาสาภล่าว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights) เกิดขึ้นในปี 2491 หลังเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง องค์การสหประชาชาติได้กำหนดปฏิญญาสาภล่าว่า ด้วยสิทธิมนุษยชนเพื่อเป็นกรอบในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน

3. กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนแต่ละคนรับกระดาษ “ตัวร่างประสบการณ์ เครื่องผ่านอะไรมากบ้าง” โดยในแต่ละช่อง มีข้อความประสบการณ์แบบต่าง ๆ อาทิ

เคยถูกลงโทษอย่างรุนแรง	เคยใช้สื่อออนไลน์ทำให้เกิดความเข้าใจผิด
เคยตั้งฉายาเพื่อให้รู้สึกอาย	เคยถูกกลิบของใช้ส่วนตัว เช่น โทรศัพท์มือถือ
เคยถูกกล้อนผิดเนื่องจากพมพายา	เคยใช้คำที่ไม่สุภาพ

2. ครูอธิบายกติกาว่า เมื่อให้สัญญาณให้นักเรียนแต่ละคนไปสัมภาษณ์เพื่อน “ເຮືອເຄຍເຈອອະໄວມາບ້າງ” โดยอาจเป็นประสบการณ์ตามที่ระบุในตารางหรือเป็นประสบการณ์อื่น ๆ ที่นักเรียนสามารถเขียนเพิ่มเติมได้ ทั้งนี้นักเรียนสามารถผลัดกันเล่นประสบการณ์ใช้เวลาคุณลักษณะประมาณ 1 นาที และลงชื่อในกระดาษ

3. เมื่อมีสัญญาณหมดเวลา นักเรียนลับไปสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนคนอื่นไปเรื่อย ๆ ตามเวลาที่มี ประมาณ 15 นาที

4. เมื่อหมดเวลา นักเรียนรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ครูสุมเลือกนักเรียนมาเล่าเรื่องของตนเอง โดยครูอาจมีข้อตกลงว่าสิ่งที่พึงในวันนี้ถือเป็นความลับ เป็นไปเพื่อการเรียนรู้ จะไม่นำไปขยายความต่อหรือเผยแพร่ เมื่อนักเรียนคนแรกเล่าเรื่องจบ ให้เลือกชื่อเพื่อนจากกระดาษที่ตนไปสัมภาษณ์มา โดยอาจเป็นเรื่องที่ตนประทับใจและอยากรถามข้อมูลเพิ่มเติม เวียนไปเรื่อย ๆ จนครบทุกคนหรือตามสมควรที่เวลากำหนดได้

5. นักเรียนแต่ละคนบันทึกประสบการณ์ที่ได้รับลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ ในประเด็นเรื่องนักเรียนคิดว่ากิจกรรมที่ผ่านมาและเรื่องราวของเพื่อนที่ได้ฟังนานั้น เกี่ยวกับอย่างไรกับเรื่องสิทธิมนุษยชน

6. ครูสุมเลือกนักเรียนนานำเสนอสิ่งที่ได้เขียนหรือได้เรียนรู้ นักเรียนคนอื่น ๆ ให้บันทึกเพิ่มเติมลงในสมุดบันทึกของตนเอง

7. ให้นักเรียนสรุปหลักการปฏิบัติเพื่อไม่ละเมิดผู้อื่น และการป้องกันไม่ให้ผู้ใดมาละเมิดตนเอง

4. การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและหลักการของสิทธิมนุษยชนได้	สังเกตการตอบคำถามในชั้นเรียน	ประเด็นคำถาม	นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80
2. นักเรียนสามารถเข้ามายิงประสบการณ์เดิมกับความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนได้	การใครคร่ำแคร้นและเขียนสรุปความรู้	บันทึกการเรียนรู้	นักเรียนเขียนสรุปและสะท้อนบทเรียนโดยมีสาระสำคัญของหลักการและแนวปฏิบัติเรื่องสิทธิมนุษยชนได้ครบถ้วน

รายวิชาเพิ่มเติม : รักษาพิการสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชน¹

13

อาจารย์ ดร.นิติกร อ่อนโยน²

1. หลักการและเหตุผล

ความห่วงใยต่อสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากการพัฒนาความเจริญเติบโตทางวัตถุที่ขาดความตระหนักรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมอันสะท้อนได้จากปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลกและภูมิภาคที่ได้ถูกนำเสนอผ่านรายงานขององค์กรสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติ ซึ่งว่า “Global Environmental Outlook 5 (GEO-5)” ซึ่งในรายงานฉบับดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในสภาพปัจจุบันสะท้อนได้จากตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2) สารเคมีและของเสีย 3) การใช้ทรัพยากรของทรัพยากรที่ไม่สมดุลและไม่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ พ布ว่า ประเทศไทยเชิงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมหลายปัญหามากอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1) ปัญหาขยะมูลฝอย พ布ว่า มีแนวโน้มปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ.2551-2556 โดยในปี พ.ศ.2556 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศรวม 26.774 ล้านตัน ซึ่งเป็นอัตราการผลิตขยะต่อคนต่อวันที่เพิ่มขึ้นจากเดิมในปี พ.ศ.2551 เท่ากับ 1.03 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เป็น 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2557:5-1) 2) ปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม พ布ว่า ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551-2556 แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มลดลง ขณะที่แหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และจากค่าพารามิเตอร์ที่ใช้บ่งชี้การปนเปื้อนในรูปสารอินทรีย์สะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมีสาเหตุมาจากการระบายน้ำทิ้งจากชุมชน การเกษตรกรรมและการปลูกสัตว์ (กรมควบคุมมลพิษ, 2557: 1-25, 5-3) 3) ปัญหามลพิษทางอากาศ พ布ว่า มีปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก แก๊สไฮโดรเจน และสารอินทรีย์ระเหยง่ายสูงกว่าค่ามาตรฐานอย่างต่อเนื่องมาตลอด ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยแหล่งกำเนิดมลพิษมาจากการพานะและการจราจรที่เพิ่มมากขึ้น เป็นสำคัญ (กรมควบคุมมลพิษ, 2557: 5-2)

¹ รายวิชาเพิ่มเติมนี้ปรับจากปริญญาบัณฑิตของ นายนิติกร อ่อนโยนหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมี อ.ดร.วิภาณ์ อุย្�янศิล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รศ.ดร.พิมพ์นร์ เดชะคุปต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

² อาจารย์คณศรุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี

หากพิจารณาปัญหาสิ่งแวดล้อมในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเส้นทางคมนาคม ทำให้มีโครงการบ้านจัดสรรเกิดขึ้นหลายร้อยโครงการ รวมทั้งการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมที่มีอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) ปัญหาขยะมูลฝอยซึ่งพบปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นประมาณ 1,501 ตันต่อวัน มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ประมาณ 1 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน โดยอำเภอคลองหลวงมีปริมาณขยะสูงสุดที่ 391 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 26.0 รองลงมาคือ อำเภอลำลูกกา 355 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 23.7 อำเภอเมืองปทุมธานี 334 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 22.3 2) ปัญหาคุณภาพของแหล่งรับน้ำต่าง ๆ ของจังหวัดปทุมธานี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองสาขาต่าง ๆ มีคุณภาพน้ำที่เสื่อมโทรมและมีแนวโน้มที่จะทรุด劣化ลงมากขึ้นทุกปี (สำนักงานสถิติจังหวัดปทุมธานี, 2556: 18-20)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับโลกและระดับท้องถิ่นล้วนแล้วแต่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ (Human activities) ทั้งสิ้น มนุษย์จึงเป็นสาเหตุหลัก (Human causes) ของปัญหาสิ่งแวดล้อม (UNESCO; & UNEP, 2011: 11) ขณะนี้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้มีความเอื้ออาทรดูแลเอาใจใส่สิ่งแวดล้อมให้มากขึ้นจึงเป็นเป้าหมายสูงสุดของสิ่งแวดล้อมศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Rene Dobois ที่ว่า คิดในระดับโลก แต่ลงมือทำในระดับท้องถิ่น (Think Globally, Act Locally) ซึ่งเป็นข้อคิดที่ดีในการเตือนใจให้ทราบนักว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น มักจะเป็นปัญหาใหญ่ระดับโลก แต่การแก้ปัญหาที่ดีที่สุดคือ การเริ่มทำในระดับบุคคลหรือระดับชุมชน (Braus; & Wood, 1993: 8) ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกรักและหวังแห่งชุมชนท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น เกิดเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

รายวิชาเพิ่มเติมรักษพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนที่พัฒนาขึ้นนี้ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่เป็นทางออกของการพัฒนาและการดำรงอยู่ของทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ที่ดีขึ้นของทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก รายวิชานี้มีเป้าหมายที่จะช่วยพัฒนานักเรียนให้ “รู้” เป็น “รู้สึก” เป็น “ตั้งใจจริง” สรุป “การลงมือปฏิบัติงานเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น” ตามผลการวิจัยจากระยะที่ 1 ซึ่งพบว่า ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม เจตคติ ต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งความรู้สั่งผลทางอ้อมให้เกิดพฤติกรรมโดยผ่านเจตคติและความตั้งใจที่จะกระทำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น รายวิชาเพิ่มเติมนี้ จึงมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และความตั้งใจหรือความมุ่งมั่นที่จะกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ท้าทายของสิ่งแวดล้อมศึกษา นั่นคือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ตลอดจนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของจังหวัดปทุมธานีที่มุ่งพัฒนาให้ปทุมธานีเป็นเมืองสิ่งแวดล้อมสะอาด และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์

ของโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ซึ่งนับเป็นการสร้างพลเมืองและพลโลกที่เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่สืบไป

2. จุดบุ่งหมายของรายวิชา

รายวิชาเพื่อเติมวักษณ์พิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานักเรียน

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่เป็นสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และแนวทางการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเองได้
- มีเจตคติและความตั้งใจจริงที่จะกระทำในการพิทักษ์รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเองได้
- เป็นผู้มีจิตบริการ รู้จักตอบแทนชุมชนท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยด้วยการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม
- มีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่และป้องกันปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นในอนาคต
- ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานของความพอเพียง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา

- อธิบายประเภทของขยะมูลฝอย แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย วิธีการลดหรือกำจัดขยะมูลฝอย และผลกระทบของขยะมูลฝอยที่มีต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้
- อธิบายแหล่งที่มาของน้ำใช้ การใช้ประโยชน์จากน้ำใช้ในด้านการอุปโภคบริโภคของบ้านโรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น ของเสียหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วิธีการใช้น้ำอย่างประหยัดได้
- อธิบายการผลิตกระแสไฟฟ้า ของเสียหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตกระแสไฟฟ้า ประเภทของเครื่องใช้ไฟฟ้าที่บ้านและโรงเรียน ปริมาณพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ วิธีการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดได้
- อธิบายกระบวนการผลิตวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร ความปลอดภัยของวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร ของเสียหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น วิธีการแก้ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้
- สำรวจปัญหาสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเองได้
- วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเองได้
- วางแผนในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเองได้
- แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเองได้
- แสดงออกถึงความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะลงมือแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเองได้
- ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยหลักความพอเพียงได้

3. คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม “รักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชน”

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ระยะเวลา 40 ชั่วโมง

ศึกษาประเภทของขยะมูลฝอยในบริบทของตนเอง ผลกระทบของขยะมูลฝอยต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย วิธีการลดหรือกำจัดขยะมูลฝอย แหล่งที่มาของน้ำใช้ การใช้ประโยชน์จากน้ำใช้ในด้านการอุปโภคบริโภคในบริบทของตนเอง ของเสียหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น วิธีการใช้น้ำอย่างประหยัด การผลิตกระแสไฟฟ้า ของเสียหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ประเภทของเครื่องใช้ไฟฟ้าในบริบทของตนเอง ปริมาณพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ วิธีการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด กระบวนการผลิตวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร ความปลอดภัยของวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร ของเสียหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น วิธีการแก้ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนของการเรียนสร้างพัฒนารูปแบบที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) สำรวจสภาพของสิ่งแวดล้อมและระบุปัญหาอย่างตั้งใจ 2) สร้างความสนใจและพร้อมจะรับผิดชอบอย่างกระตือรือร้น 3) วางแผนสืบค้นและสร้างความรู้ควบคู่ความมีเจตคติ 4) สร้างบทเรียนด้วยการสะท้อนคิด 5) เต็มใจปฏิบัติอย่างรับผิดชอบต่อสังคม ที่พัฒนาขึ้น ตลอดจนการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อสอนเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน และการเรียนรู้เชิงรุก โดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติ ความตั้งใจจริงที่จะหาทางดำเนินการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่และป้องกันปัญหาใหม่ มีจิตบริการ รู้จักตอบแทนชุมชนท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยด้วยการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานของความพอเพียงเพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ผลการเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่เป็นสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกระบวนการทำของมนุษย์ และแนวทางการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในบริบทของตนเอง

2. เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติและความตั้งใจจริงที่จะกระทำในการพิทักษ์รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตบริการรู้จักตอบแทนชุมชนท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยด้วยการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม
4. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่และป้องกันปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นในอนาคต
5. เพื่อให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานของความพอเพียง

4. โครงสร้างของรายวิชา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ขยะมูลฝอยเหลือศูนย์ (Zero waste)				เวลา 12 ชั่วโมง
1.1	ประเภทของขยะมูลฝอย	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน	การประเมินเพื่อ การเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจที่จะกระทำ 3. พฤติกรรมหรือทักษะ
1.2	แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	1. บันทึกการเรียนรู้ และสะท้อนบทเรียน 2. ผลงานการดำเนินการทดลองเครื่องมือ สำรวจชุมชน 3. พฤติกรรมหรือทักษะ
1.3	ผลกระทบของขยะมูลฝอยต่อคุณภาพชีวิตหรือสิ่งแวดล้อม	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน	3. พฤติกรรมหรือทักษะ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมิน การเรียนรู้
1.4	วิธีการลดหรือกำจัดขยะ มูลฝอย	6 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และการเรียนรู้เชิงรุก	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 รักษ์น้ำ				เวลา 10 ชั่วโมง
2.1	แหล่งที่มาของน้ำใช้	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	การประเมินเพื่อการเรียนรู้อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและ ความตั้งใจ ที่จะกระทำ 3. พฤติกรรมหรือ ทักษะ
2.2	การใช้ประโยชน์จากน้ำใช้	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	
2.3	ของเสียหรือผลกระทบจาก การใช้น้ำ	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	
2.4	วิธีการใช้น้ำอย่างประหยัด	5 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และการเรียนรู้เชิงรุก	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 รักษ์พลังงานไฟฟ้า				เวลา 10 ชั่วโมง
3.1	การผลิตกระแสไฟฟ้า : ที่มาของกระแสไฟฟ้า	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน	การประเมินเพื่อการเรียนรู้ อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจ ที่จะกระทำ 3. พฤติกรรมหรือ ทักษะ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	เวลา	กิจกรรมการเรียนรู้	การประเมินการเรียนรู้
3.2	ของเสียหรือผลกระบวนการต่อสิ่งแวดล้อม	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิงแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน	
3.3	(1) ประเภทของเครื่องใช้ไฟฟ้า (2) บริมาณพลังงานไฟฟ้า ที่ใช้	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิงแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน	
3.4	วิธีการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด	5 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิงแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และการเรียนรู้เชิงรุก	

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 บริโภคพอประมาณ

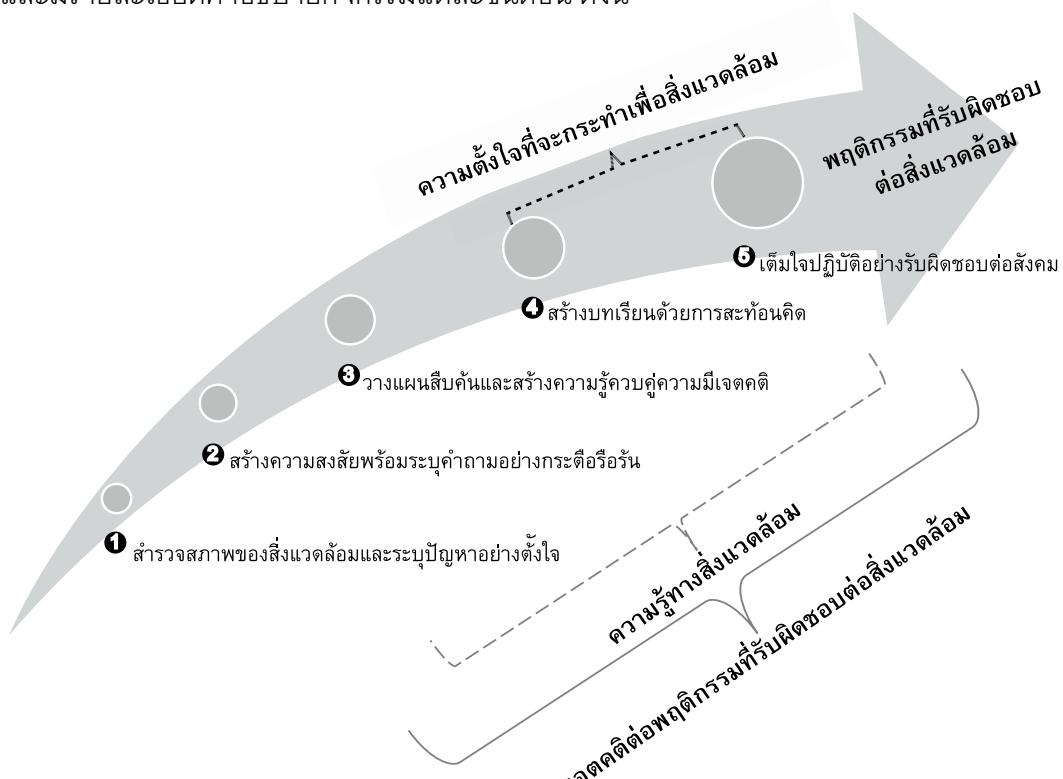
เวลา 8 ชั่วโมง

4.1	กระบวนการผลิตวัตถุดิบ ที่ใช้ประกอบอาหาร	2 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิงแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน	การประเมินเพื่อการเรียนรู้อย่างรอบด้าน 1. ความรู้ 2. เจตคติและความตั้งใจที่จะกระทำ 3. พฤติกรรมหรือทักษะ
4.2	ความปลอดภัยของวัตถุดิบ ที่ใช้ประกอบอาหาร	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิงแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน	
4.3	ของเสียหรือผลกระบวนการต่อสิ่งแวดล้อม	1 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิงแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน	
4.4	วิธีการแก้ปัญหาผลกระบวนการต่อสิ่งแวดล้อม	4 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนการสอน สิงแวดล้อมศึกษา 5 ขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม และการเรียนรู้เชิงรุก	

5. กิจกรรมการเรียนรู้

แนวคิดและแนวการสอน

กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติมรักษ์พิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ฉบับนี้ ใช้ “กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ของการเสริมสร้างพัฒนาระบบที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม” ที่พัฒนาขึ้นซึ่งอยู่บนฐานแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ ประกอบด้วย แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม (Science Technology Society and Environment, STSE) ทฤษฎี การสร้างความรู้ (Constructivism) ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Social constructivism) การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential learning) และแนวการพัฒนาลักษณะนิสัย (Character development) ตลอดจนการใช้แนวการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ การเรียนรู้แบบรับใช้สังคม (Service learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สืบสอดเป็นฐาน (Inquiry-based learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-based learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นเป็นฐาน (Issue-based learning) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ดังภาพประกอบ และมีรายละเอียดคำอธิบายกิจกรรมแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ภาพความเขื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของพัฒนาระบบที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายกับกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ของการเสริมสร้างพัฒนาระบบที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

คำอธิบายกิจกรรมแต่ละกระบวนการเรียนการสอน

1. สำรวจสภาพของสิ่งแวดล้อมและระบุปัญหาอย่างตั้งใจ

ขั้นนี้เป็นขั้นการต้นความสนใจและการรับรู้ของนักเรียนต่อประเด็นทางสิ่งแวดล้อม โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนออกไปสำรวจสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเอง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาปัญหาสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเองเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในขั้นต่อไป

2. สร้างความสนใจและพร้อมระบุคำถามอย่างกระตือรือร้น

ขั้นนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกประเด็นปัญหาที่ตนเองสนใจ และสนใจอย่างไร ซึ่งควรจะเป็นผู้ถูกต้องต่อการตั้งคำถาม ซึ่งควรจะเป็นผู้ถูกต้องต่อการตั้งคำถามก็ได้ หรือจะเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้ตั้งคำถามด้วยตนเองก็ได้

3. วางแผนสืบค้นและสร้างความรู้ควบคู่ความมีเจตคติ

ขั้นนี้เป็นขั้นที่นักเรียนลงมือวางแผนดำเนินการค้นหาคำตอบที่ตนเองสนใจ โดยนักเรียนจะต้องเป็นผู้จัดทำแผนที่ชัดเจน เช่น การสืบค้นอินเทอร์เน็ต จากห้องสมุด จากการสัมภาษณ์จากผู้รู้หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็น ข้อสงสัย เป็นต้น และลงมือรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ภูมิป্রาย และลงข้อสรุปเพื่อตอบข้อสงสัยหรือประเด็นคำถาม

4. สร้างบทเรียนด้วยการสะท้อนคิด

ขั้นนี้เป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาภูมิป্রายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของนักเรียนให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมถึงการสะท้อนคิดพิจารณา ได้รับการสนับสนุนจากครุกรุญ เพื่อให้เกิดการยอมรับและเห็นคุณค่าของการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งขั้นนี้เป็นขั้นที่สะท้อนให้เห็นการปรับเปลี่ยนความรู้ เจตคติ และแนวโน้มการแสดงออกของพฤติกรรมเพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในบริบทของตนเป็นอย่างยิ่ง

5. เติมใจปฏิบัติอย่างรับผิดชอบต่อสังคม

ขั้นนี้เป็นการนำความรู้ในห้องเรียนไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ ก่อนห้องเรียนซึ่งเป็นสถานการณ์จริง เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยให้นักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ตั้งใจจะกระทำ เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม จึงเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและช่วยพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย ตลอดจนนักเรียนจะเป็นผู้สร้างข้อสรุปที่ได้จากการลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหา และนำเสนอผลที่ได้ พร้อมภูมิป্রายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนสมาชิก

สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

ใช้บริเวณโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่นรอบโรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญและมีคุณค่า เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อยู่ในบริบทที่เป็นจริง ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะก่อเกิดความรู้สึกวักและหวงแหนโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น กลยุทธ์เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน

6. การประเมินการเรียนรู้และประเมินผล

การประเมินการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติมวักษณ์พิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนสำหรับนักเรียน ประกอบศึกษาตอนปลาย จะดำเนินควบคู่ไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for learning) ประกอบด้วย 1) การให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้ (Feed-up: the purpose of assessment) เพื่อให้นักเรียนเห็นเป้าหมาย ภาระงานที่ต้องปฏิบัติ และวิธีการประเมินผล 2) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback: How am I doing?) เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ภายหลังจากที่นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงของตนเอง และ 3) การให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (Feed-forward: where do we go next?) โดยเน้นการซึ้งแนวทางและวิธีการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป เพื่อนำข้อมูลผลการเรียนรู้ของนักเรียนไปใช้ในการพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ รายละเอียดดังนี้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	ระยะเวลาประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. ความรู้	การสอบ	แบบสอบ	ก่อนเรียน ระหว่างเรียนหลัง เรียน	มีคะแนนความรู้ คิดเป็นร้อยละ 70
2. เจตคติ และ ความตั้งใจ ที่จะกระทำ	การประเมิน	การประเมิน	ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน	มีคะแนนทักษะในระดับดีขึ้นไป
	การประเมิน	การประเมิน	ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน	มีคะแนนความตั้งใจที่จะกระทำ ในระดับดีขึ้นไป
	การเขียนสะท้อน การเรียนรู้	แบบบันทึกการเขียน สะท้อนการเรียนรู้	ระหว่างเรียน	มีคะแนนพุทธิกรรมในระดับ ดีขึ้นไป
3. พฤติกรรม หรือทักษะ	การประเมิน	แบบประเมิน	ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน	มีคะแนนพุทธิกรรมหรือทักษะ ในระดับดีขึ้นไป
	การเขียนบันทึก ทำพุทธิกรรมดี เพื่อสิ่งแวดล้อม	บันทึกทำพุทธิกรรมดี เพื่อสิ่งแวดล้อม	ระหว่างเรียน	ร้อยละของนักเรียนที่มีพุทธิกรรม ที่ดีเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ขยะมูลฝอยเหลือศูนย์ (Zero waste)

รายวิชาเพิ่มเติม รักษาพื้นที่สีเขียว แวดล้อมเพื่อชุมชน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผู้สอน อาจารย์ ดร.นิติกร อ่อนโยน

เวลา 12 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนจบหน่วยการเรียนรู้นี้แล้ว นักเรียนสามารถ

- สำรวจและจำแนกประเภทของขยะมูลฝอยในบริบทของตนเองได้
- สำรวจและอธิบายแหล่งที่มาของขยะมูลฝอยในบริบทของตนเองได้
- วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในบริบทของตนเองได้
- วางแผนในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในบริบทของตนเองได้
- อธิบายผลกระทบของขยะมูลฝอยที่มีต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้
- แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาขยะมูลฝอยในบริบทของตนเองได้
- มีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะลงมือแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในบริบทของตนเองได้
- ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยหลักความพอเพียงได้

2. สาระการเรียนรู้

2.1 ความรู้

2.1.1 ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยในครัวเรือนสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภทตามลักษณะทางกายภาพ ดังนี้

- ขยะอินทรีย์ เป็นสิ่งที่อยู่ในสภาพธรรมชาติ เช่น เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ใบหญ้า กิ่งไม้ ซากพืชซากสัตว์ เป็นต้น
- ขยะรีไซเคิล เป็นสิ่งที่ยังมีประโยชน์สามารถแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระป๋องเครื่องดื่ม อะลูมิเนียม และแผ่นฟิล์ม เป็นต้น

3. ขยะอันตราย เป็นสิ่งที่มีองค์ประกอบหรือปูนเปื้อนสารอันตราย วัตถุมีพิษ วัตถุกัดกร่อน วัตถุติดเชื้อและวัตถุไวไฟ เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ ขวดน้ำยาล้างห้องน้ำ และกระป๋องสเปรย์ เป็นต้น

4. ขยะทั่วไป เป็นสิ่งที่ย่อยสลายได้ยากและไม่คุ้มค่าในการแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น ถุงพลาสติกเปื้อนอาหาร พลาสติกห่อข้าวและถุงกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป โฟมเปื้อนอาหาร เชซช์ผ้า เชชหนัง เป็นต้น

2.1.2 แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย : ขยะมาจากไหน

แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยแหล่งใหญ่แห่งหนึ่ง คือ ขยะมูลฝอยจากชุมชน โดยในปี 2559 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั่วประเทศ จำนวน 27.04 ล้านตันต่อปี หรือคิดเป็นปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 74,073 ตันต่อวัน หรือคิดเป็น 1.14 กิโลกรัมต่อกันต่อวัน ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตของมนุษย์จึงเป็นแหล่งที่มาของขยะมูลฝอย

2.1.3 ผลกระทบของปัญหาขยะมูลฝอยต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

1. ความสกปรกไม่เป็นระเบียบ ซึ่งมูลฝอยที่ตกค้างจะสร้างความรำคาญให้แก่ผู้พักอาศัยในชุมชน ส่งกลิ่นเหม็น สกปรก ทำให้ชุมชนขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

2. แหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ซึ่งมูลฝอยที่มีเศษอาหารปะปนและเหลือตกค้างไว้จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค อาจมีแมลงสาบ แมลงวัน และหนู มาคุ้ยเขี่ยและนำไปสู่การเกิดโรคต่าง ๆ

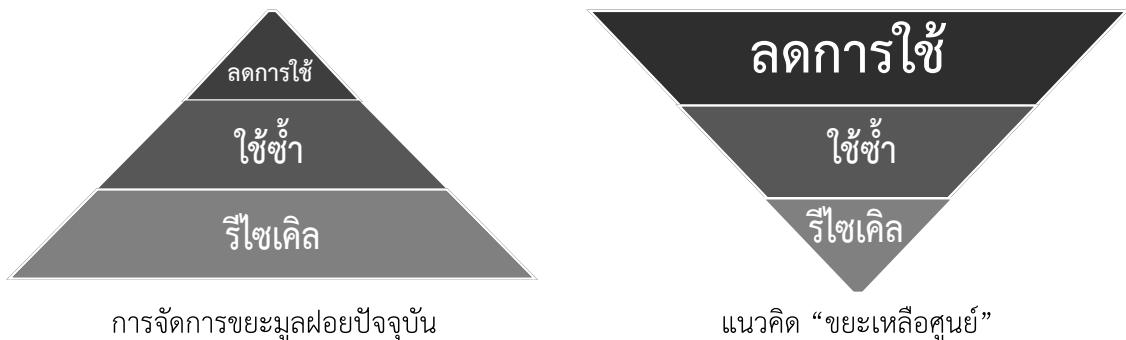
3. สารพิษปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม ซึ่งมูลฝอยอันตรายบางอย่าง เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ ซึ่งมีสารโลหะหนักราดิอุ่นในผลิตภัณฑ์ หากปูนเปื้อนสู่ดินและน้ำ จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

4. แหล่งน้ำเสียหากมูลฝอยที่มีเศษอาหารปะปนถูกทิ้งหรือปูนเปื้อนลงในแหล่งน้ำ ส่งผลให้น้ำเสียเสีย

5. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งการเผาขยะมูลฝอยจะก่อให้เกิดแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์และถูกปล่อยออกสู่ชั้นบรรยากาศ แก๊สเหล่านี้เป็นแก๊สร้อนแรงซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.1.4 วิธีการลดหรือกำจัดขยะมูลฝอย

หลักการสำคัญที่สามารถช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยให้เหลือน้อยที่สุด คือ หลักการ 3Rs ประกอบด้วย การลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และ การรีไซเคิล (Recycle) ซึ่งหลักการนี้เป็นหัวใจสำคัญของแนวคิด “ขยะเหลือศูนย์” โดยเน้นการจัดการขยะที่ตั้งทาง กล่าวคือ เน้นการลดปริมาณขยะมูลฝอย การใช้ซ้ำ การคัดแยกเพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำ หรือ การจัดการขยะที่ปลายทางมากกว่าการแก้ไขที่ตั้งทาง

2.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 2.2.1 ความสามารถในการสื่อสาร (อ่าน พัง พูด เอียน)
- 2.2.2 ความสามารถในการคิด (จำแนกประเภทของขยะ)
- 2.2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา (วิเคราะห์หาสาเหตุ และวางแผนแก้ปัญหาขยะ)
- 2.2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (ทำงานอย่างร่วมพลัง)
- 2.2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สืบค้นหาข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์ หรือสมาร์ทโฟน)

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์/เจตคติ

- 2.3.1 อ่ายอุย่างพอเพียง (ใช้สอยสิ่งของต่างๆ อย่างพอประมาณและมีเหตุผล ไม่เบี้ยดเบี่ยน ตนเองและผู้อื่น)
- 2.3.2 มีจิตสาธารณะ (มีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อปัญหาขยะ ที่เกิดขึ้นในบ้าน โรงเรียน และชุมชนของตน)
- 2.3.3 ใฝ่เรียนรู้ (มีการตรวจสอบความรู้เพื่อวางแผนแก้ปัญหาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และรอบด้าน)

3. ការប្រើប្រាស់នគរណ៍ការឱ្យបាន

卷之三

ประเด็นที่มาของภัยคุกคาม		แหล่งที่มาของภัยคุกคามและผลกระทบ	
ประเด็นที่มาของภัยคุกคาม	แหล่งที่มาของภัยคุกคามและผลกระทบ	มาตรการป้องกันภัยคุกคาม	ผลกระทบและผลกระทบต่อสังคมและการชีวิตและสิ่งแวดล้อม
2. สร้างความไม่สงบและพาร์อมระบุคาม อย่างรุนแรงต่อรัฐบาล	ศูนย์กลางความไม่สงบและพาร์อมระบุคาม ศูนย์กลางความไม่สงบต่อรัฐบาล	ศูนย์กลางความไม่สงบและพาร์อมระบุคาม ศูนย์กลางความไม่สงบต่อรัฐบาล	ผลกระทบของภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและการชีวิตและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบของภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและการชีวิตและสิ่งแวดล้อม
3. วางแผนเสี่ยงต้นและสร้างความรู้ ความต่อต้านภัยคุกคาม	3. วางแผนเสี่ยงต้นและสร้างความรู้ ความต่อต้านภัยคุกคาม	ความต่อต้านภัยคุกคาม ความต่อต้านภัยคุกคาม	ผลกระทบของภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและการชีวิตและสิ่งแวดล้อม
4. แก้ไขภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อสังคมและการชีวิตและสิ่งแวดล้อม	4. แก้ไขภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อสังคมและการชีวิตและสิ่งแวดล้อม	ความต่อต้านภัยคุกคาม ความต่อต้านภัยคุกคาม	ผลกระทบของภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและการชีวิตและสิ่งแวดล้อม

4. การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ความรู้	1. การตรวจแบบบันทึกกิจกรรม	แบบตรวจให้คะแนนแบบบันทึกกิจกรรม	มีคะแนนความรู้สูงกว่าเกณฑ์อยู่ละ 70
	2. การทดสอบ	แบบทดสอบ	มีคะแนนความรู้สูงกว่าเกณฑ์อยู่ละ 70
2. เจตคติและความตั้งใจที่จะกระทำ	1. การประเมิน	แบบประเมิน	มีคะแนนความตั้งใจที่จะกระทำเพิ่มในระดับเดี๋ยวนี้ไป
	2. การประเมิน	แบบประเมิน	ร้อยละของนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีเพิ่มขึ้น
3. พฤติกรรมหรือทักษะ	1. การประเมิน	แบบประเมิน	มีคะแนนพฤติกรรมหรือทักษะเพิ่มในระดับเดี๋ยวนี้ไป
	2. การเขียนบันทึกทำพุติกรรมดีเพื่อสิงแวดล้อม	บันทึกทำพุติกรรมดีเพื่อสิงแวดล้อม	ร้อยละของนักเรียนที่มีพุติกรรมที่ดีเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ขยะมูลฝอยเหลือศูนย์ (Zero waste)

รายวิชาเพิ่มเติม รักษาพื้นที่สีเขียว แวดล้อมเพื่อชุมชน
เรื่อง ประเภทของขยะมูลฝอย
ผู้สอน อาจารย์ ดร.นิติกร อ่อนโยน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนจบคานี้แล้ว นักเรียนสามารถ

- จำแนกประเภทของขยะมูลฝอยในบริบทของตนเองได้
- แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาขยะมูลฝอยในบริบทของตนเองได้
- มีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะลงมือแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในบริบทของตนเองได้
- ลงมือปฏิบัติเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยหลักความพอเพียงได้

2. สาระการเรียนรู้

2.1 ความรู้

ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยในครัวเรือนสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภทตามลักษณะทางกายภาพ ดังนี้

- ขยะอินทรีย์ เป็นสิ่งที่ย่อยสลายได้ง่าย เช่น เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ใบหญ้า กิงไม้ ชาภีชา ขากสต๊ดว์ เป็นต้น
- ขยะรีไซเคิล เป็นสิ่งที่ยังมีประโยชน์สามารถแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระป๋องเครื่องดื่ม อะลูมิเนียม และแผ่นชีดี เป็นต้น
- ขยะอันตราย เป็นสิ่งที่มีองค์ประกอบหรือเป็นสารอันตราย วัตถุมีพิษ วัตถุกัดกร่อน วัตถุติดเชื้อและวัตถุไวไฟ เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ ขวดน้ำยาล้างห้องน้ำ และกระป๋องสเปรย์ เป็นต้น

4) ขยายทั่วไป เป็นสิ่งที่อยู่หลายได้ยากและไม่คุ้มค่าในการแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น ถุงพลาสติกเป็นอาหาร พลาสติกห่อข้าวและลูกอม ของชำร่วย สำหรับ โภมเป็นอาหาร เชเชฟ้า เชเชฟหนัง เป็นต้น

2.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

2.2.1 ความสามารถในการสื่อสาร (การฟัง การพูด การเขียนบันทึก)

2.2.2 ความสามารถในการคิด (จำแนกประเภทของขยะมูลฝอย)

2.2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา (วางแผน สืบค้น และสร้างคำอธิบาย)

2.2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (ทำงานอย่างร่วมพลัง)

2.2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สืบค้นหาข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์ หรือスマาร์ทโฟน)

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์/เจตคติ

2.3.1 มีจิตสาธารณะ (มีความกระตือรือร้น พึงรู้ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อ ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในบริบทของตน)

2.3.3 ใฝ่เรียนรู้ (ให้ความสนใจและค่อยตั้งคำถาม)

3. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สำรวจสภาพของสิ่งแวดล้อมและระบุปัญหาอย่างตั้งใจ

ขั้นนี้ใช้ข้อมูลจากการเรียนการสอนครั้งที่แล้ว คือ

(1) การลงพื้นที่ออกไปสำรวจสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

(2) การสำรวจขยะมูลฝอยรอบตัว โดยให้บันทึกข้อมูลขยะที่นักเรียนทิ้งในแต่ละวัน หรือขยะที่นักเรียนพบที่บ้าน (กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมนอกเวลาเรียนและเป็นกิจกรรมรายบุคคล)

ขั้นที่ 2 สร้างความสนใจและพร้อมระบุคำถามอย่างกระตือรือร้น

2.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทบทวนรายละเอียดของข้อมูลที่นักเรียนได้สำรวจ มาในขั้นก่อนหน้านี้อีกครั้ง

2.2 ครูกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งคำถามที่ตนเองสนใจ อย่างรู้อย่างค้นหาคำตอบ อย่างน้อยกี่ลุ่มละ 3 คำถาม โดยบันทึกลงในแบบบันทึกกิจกรรม เรื่อง สิ่งที่ตนอยากรู้ จากนั้นจึงให้ นำเสนอประเด็นคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งชั้นเรียน โดยครูอยู่ปรับปูจุดคำถามที่นักเรียนเสนอให้มีความชัดเจน จนได้ประเด็นคำถามสำคัญในการเรียนครั้งนี้ คือ “ขยะมูลฝอยที่นักเรียนสำรวจพบมีกี่ประเภท อะไรบ้าง”

ขั้นที่ 3 วางแผนสืบค้นและสร้างความรู้ความคุ้มครองความมีเจตคติ

3.1 นักเรียนวางแผนดำเนินการค้นหาคำตอบที่ต้นของสงสัย โดยนักเรียนจะต้องเป็นผู้พิจารณาแหล่งค้นคว้าหาข้อมูล เช่น จากการสืบค้นอินเทอร์เน็ต จากห้องสมุด จากการสัมภาษณ์จากผู้ชี้หือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้อสงสัย เป็นต้น โดยบันทึกลงในแบบบันทึกกิจกรรม เรื่องวางแผนและค้นหาคำตอบ ตอนที่ 1

3.2 ครูให้นักเรียนลงมือรวบรวมข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ที่นักเรียนเลือกเพื่อใช้ตอบคำถามที่ต้นของสงสัย โดยบันทึกลงในแบบบันทึกกิจกรรม เรื่อง วางแผนและค้นหาคำตอบ

3.3 ครูให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับประเภทของขยะมูลฝอยที่นักเรียนสืบค้นมาใช้ในการจำแนกขยะมูลฝอยที่นักเรียนสำรวจมาได้จากกิจกรรมครั้งก่อนหน้า เรื่อง การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยให้นักเรียนบันทึกลงในแบบบันทึกกิจกรรม เรื่อง วางแผนและค้นหาคำตอบ ตอนที่ 2 การจำแนกประเภทของขยะมูลฝอย

ขั้นที่ 4 สร้างบทเรียนด้วยการสะท้อนคิด

4.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลการทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

4.2 หลังจากที่ทุกกลุ่มนำเสนอเรียบร้อยแล้ว จึงอภิปรายผลการทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยครูเป็นผู้กำหนดประเด็นการอภิปราย จนนักเรียนสร้างข้อสรุปร่วมกัน

1) ประเภทของขยะมูลฝอย

2) ประเภทของขยะมูลฝอยที่พบมากที่สุดจากการสำรวจของทุกกลุ่ม

4.3 ครูให้นักเรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้เพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับความรู้สึกและสิ่งที่ได้เรียนรู้ในครั้งนี้ภายหลังทำกิจกรรมเสร็จสิ้น

ขั้นที่ 5 เต็มใจปฏิบัติอย่างรับผิดชอบต่อสังคม

5.1 ครูให้นักเรียนแต่ละคนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ตั้งใจจะกระทำเพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยอย่างน้อย 1 พฤติกรรม โดยให้นักเรียนเลือกพฤติกรรมที่อยู่ในขอบข่ายที่นักเรียนสามารถจะปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และไม่ยุ่งยากมากเกินไป จนทำให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นอุปสรรคทั้งนี้ให้นักเรียนลงในบันทึก “ลูกสั่งขอ” ทำพฤติกรรมดีเพื่อสิ่งแวดล้อม

5.2 ครูให้นักเรียนลงมือกระทำการตามพฤติกรรมเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ พร้อมทั้งประเมินตนเองว่า ในระยะเวลา 1 สัปดาห์ ที่ผ่านมานั้น นักเรียนสามารถปฏิบัติพฤติกรรมเป้าหมายที่ตั้งใจจะกระทำได้หรือไม่ นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง รวมถึงนำเสนอผลที่ได้พร้อมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ

4. การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. การจำแนกประเภทของขยะมูลฝอยในบริบทของตนเอง	การตรวจแบบบันทึกกิจกรรม	เครื่องมือที่ 1 แบบตรวจให้คำแนะนำแบบบันทึกกิจกรรม	มีค่าคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
2. การแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาขยะมูลฝอยในบริบทของตนเอง	การเขียนบันทึกการเรียนรู้	เครื่องมือที่ 2 แบบบันทึกการเรียนรู้	จำนวนนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีคิดเป็นร้อยละ 60 ขึ้นไป
	การประเมินตนเอง	เครื่องมือที่ 3 แบบประเมินเจตคติ (ใช้เครื่องมือวิจัย)	มีค่าคะแนนเจตคติในระดับดีขึ้นไป
3. มีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะลงมือแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในบริบทของตนเองได้	การเขียนบันทึกทำพฤติกรรมดีเพื่อสิ่งแวดล้อม	เครื่องมือที่ 4 บันทึกทำพฤติกรรมดีเพื่อสิ่งแวดล้อม	จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ดีคิดเป็นร้อยละ 60 ขึ้นไป
4. ลงมือปฏิบัติเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยหลักความพอเพียงได้			

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : ลูกเสือผู้นำสันติภาพ

14

อาจารย์พงศ์ปนต ผ่องพันธุ์งาม¹

1. ความเป็นมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แนวการจัดการศึกษามาตรฐาน 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 23 และมาตรา 24 กำหนดให้การจัดการเรียนการสอนทุกรูปแบบ เน้นให้ความสำคัญในการผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งให้มีการปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกรายวิชา

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 มาตรา 8 กล่าวถึง วัตถุประสงค์คณะลูกเสือแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคม ให้เกิดความสามัคคี และมีความก้าวหน้า ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

- ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชือฟัง และพึงตนเอง
- ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณะประโยชน์
- ให้รู้จักทำการฝึกซ้อม และฝึกฝนให้ทำกิจการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
- ให้รู้จักภาษาและส่งเสริมจาริตระบบที่น่าเรียน วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ

มาตรา 9 ให้กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินการของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือจังหวัด สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศยุทธศาสตร์ และค่านิยม 12 ประการ ของคนไทย ให้มีความชัดเจนเพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยกำหนดค่านิยมหลัก 12 ประการประกอบด้วย

¹ อาจารย์โรงเรียนจิตราดา

1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติในปัจจุบัน 2) ชื่อสัตย์ เสียงสะ อดทน มีอุดมการณ์ในลิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4) ให้ความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางข้อม 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันดงาม 6) มีศีลธรรมรักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่ และแบ่งปัน 7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง 8) มีระเบียบวินัยเคารพ กฎหมาย ผู้นำอยู่รักษาเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10) รู้จักดำรงตนอยู่ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 รู้จักอดทนไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้ พอกินพอใช้ถ้าเหลือก็แจกจ่าย จำหน่ายแล้วรักอมที่จะขยาย กิจการ เมื่อมีความพร้อมเมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี 11) มีความเข้มแข็งทางร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ ต่ออำนาจฝ่ายต้า หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา 12) คำนึงถึง ผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

กิจกรรมลูกเสือผู้นำสันติภาพ (Messenger of Peace) ของสำนักงานลูกเสือโลก มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่เยาวชนลูกเสือใน 220 ประเทศ ให้ร่วมกันสร้างความดีสู่ความมีสันติภาพ ร่วมกัน แบ่งปันประสบการณ์ และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่กัน และสร้างแรงบันดาลใจให้เยาวชน ลูกเสืออื่น ๆ อย่างทำความดี สร้างสรรค์ประโยชน์สุขแก่ตนเอง ชุมชน และเป็นพลเมืองดีในประเทศไทย ของตนบ้าง ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6, พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 มาตรา 8 และสอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการ ของคณะกรรมการส่งเสริมสันติภาพ (คสช.) ของประเทศไทย ที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี คิดคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง และไม่หวังผลตอบแทน ทั้งนี้ สำนักงานลูกเสือโลกตั้งวิสัยทัศน์ว่า ในช่วงเวลา 10 ปี (ค.ศ. 2011-2021) อย่างน้อยสองในสาม ของลูกเสือ 40 ล้านคนทั่วโลก (ในประเทศไทยมี 12 ล้านคน) จะเป็นลูกเสือสันติภาพ เพื่อเปลี่ยนแปลง โลกให้ดีขึ้น และลูกเสือเหล่านั้นจะเป็น “ผู้นำ” ในการส่งต่อสันติภาพแก่คน 200 ล้านคนทั่วโลก โดยเริ่มจาก 1) ทำความดีในระดับต่อตนเอง 2) ทำความดีในระดับชุมชนที่ลูกเสืออาศัยอยู่ และ 3) ทำความดีในระดับที่เกิดผลต่อสังคมโลก

สำนักงานลูกเสือโลก จัดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือ ที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ให้เกิดผลนำสันติสุขมาสู่โลกด้วยความร่วมมือของลูกเสือทั่วโลก ผ่านเว็บไซต์ scout.org, YouTube หรือ Facebook เพื่อแบ่งปันความคิดและสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้อื่นทั่วโลกโดยสามารถเขียนบรรยาย เป็นภาษาไทย

หลักสูตรลูกเสือสันติภาพ สามารถนำสู่การปฏิบัติได้ 2 ลักษณะคือ 1) ใช้วิธีการจัดฝึกอบรม จะใช้เวลาต่อเนื่อง 3-4 วัน และ 2) จัดเป็นกิจกรรมชุมนุมลูกเสือสันติภาพ ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ความรู้และให้ทราบแนวทางในการทำกิจกรรมลูกเสือสันติภาพ ก่อนลูกเสือลงมือกระทำการ

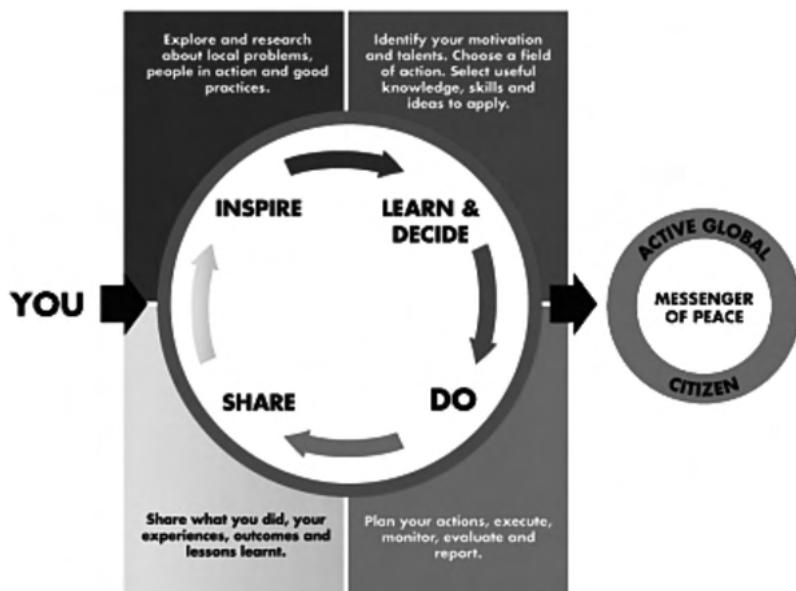
ทั้งนี้ จะมีเกณฑ์การประเมินผลผู้เข้าร่วมกิจกรรมใน 2 ประการ คือ 1) กรณีลูกเสือทำความดีด้วยตนเองเพียงลำพัง ไม่ว่าจะเป็นการทำความดีระดับตนเอง ระดับชุมชน หรือระดับสิ่งแวดล้อม จะต้องมีจำนวนปฏิบัติงาน (Service Hours) ไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมง 2) กรณีลูกเสือร่วมกันทำความดีเป็นทีม (ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป) ไม่ว่าจะเป็นการทำความดีระดับตนเอง ระดับชุมชน หรือระดับสิ่งแวดล้อม จะต้องมีจำนวนปฏิบัติงาน (Service Hours) ไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง ทั้งสองรูปแบบลูกเสือต้องเขียนรายงานพร้อมแสดงหลักฐานภาพถ่ายผลการปฏิบัติงาน รายงานผลไปที่สิ่ง官僚ลูกเสือราชบัตรชั่วปีประจำในประเทศไทย

ผู้ประสานงานฝ่ายประเทศไทย จะรวบรวมนำผลงานการปฏิบัติความดีของลูกเสือในประเทศไทยรายงานไปยังสำนักงานลูกเสือโลกในประเทศไทยมาแล้วเชีย เมื่อได้รับการอนุมัติแล้วลูกเสือผู้ร่วมกิจกรรมมีสิทธิ์ประดับเบดเจ็ปิเศษ (Messenger of Peace Badge) เครื่องหมายลูกเสือสันติภาพ มีสิทธิ์ใช้ผ้าผูกคอพิเศษของสำนักงานลูกเสือโลก (พื้นขาว ขอบสีเขียว) และได้รับเกียรติบัตรรับรองจากสำนักงานลูกเสือโลกอีกด้วย

การดำเนินกิจกรรมในหลักสูตรลูกเสือผู้นำสันติภาพ ใช้รูปแบบโมเดลของสำนักงานลูกเสือโลกซึ่งมี 4 ขั้นตอน ตามแผนภาพดังนี้

The four steps is a cycle – if you go through all four steps, it can continue to replicate and multiply its effects. Eventually, it will help create a positive change and inspire more people to do the same.

4 STEPS TO BECOME A MESSENGER OF PEACE

กองลูกเสือสามัญโรงเรียนจิตราลดา พิจารณาเห็นว่า รูปแบบกิจกรรมของลูกเสือสันติภาพนี้ สอดคล้องกับพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีพระราชดำรัสไว้ว่า “ข้าไม่ต้องการตำราเรียนที่เดินได้ ที่ข้าอยากได้นั่น คือเยาวชนที่เป็นสุภาพบุรุษ ซึ่งสัตย์ สุจริต มีคุณิสัยใจดี” สอดคล้องกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ที่ทรงพระราชนครองฯ ให้คำแนะนำด้านการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานศีวิตมั่นคง มีคุณธรรม 3) มีงานทำ มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองดี และสอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียนจิตราลดา คือ “รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีวินัย ใฝ่ความรู้ คุณธรรมในที่นี้” คือ การกระทำ “ความดี” ทั้งปวงนั่นเอง

กองลูกเสือสามัญโรงเรียนจิตราลดา ได้ประสานงานกับสโมสรลูกเสือราชธิวาส กรุงเทพมหานคร นำหลักสูตรฝึกอบรม “ลูกเสือผู้นำสันติภาพ” มาจัดทำเป็นรูปแบบใหม่ใช้ลักษณะของ “กิจกรรมชุมนุม” ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรียบเรียงเป็นรูปแบบแผนการเรียนรู้รายคาบสำหรับครูผู้สอน ใช้เวลา 1 ภาคเรียน จำนวน 16 คาบเรียน และเปิดโอกาสให้ลูกเสือ-เนตรนารีที่สนใจ สามารถสมัครเข้าร่วม กิจกรรมได้โดยเรียนรู้ไปพร้อมกับการเรียนปกติ เป็นการประหยัดงบประมาณในภาครวม แต่ยังคงเนื้อหาตามหลักสูตรและเกณฑ์การประเมินผลไว้ครบถ้วน เช่นเดียวกับการฝึกอบรมแบบใช้เวลา 3-4 วัน ทั้งนี้ครุฑีบริการชุมนุมลูกเสือผู้นำสันติภาพของกองลูกเสือสามัญโรงเรียนจิตราลดา ได้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร “Messenger of Peace Local Coordinator Training Thailand” รุ่นที่ 1 ของประเทศไทย เรียบร้อยแล้ว และมีความรู้ในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม

การพัฒนา 5H	วัตถุประสงค์
1. ด้านความรู้ (Head)	<ol style="list-style-type: none"> ลูกเสือ-เนตรนารีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความสำคัญของการปฏิบัติเป็นคนดีและ ความดีช่วยสร้างสันติภาพให้เกิดในโลกได้ ลูกเสือ-เนตรนารีมีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการ ในการร่วมกิจกรรมลูกเสือผู้นำสันติภาพ ลูกเสือมีความรู้ในการแบ่งปันประสบการณ์ และ เมยแพร่เกี่ยวดิคุณลูกเสือไทยสู่ลูกเสือนานาชาติ
2. ด้านทักษะการคิดและปฏิบัติ (Head and Hands)	<ol style="list-style-type: none"> ระดับบุคคล (Personal) ลูกเสือจะทำความดี ด้วยตนเองต่อผู้อื่นรอบตัว ก่อให้เกิดความสามัคคี สมานฉันท์ และสันติสุข ด้วยกิจกรรมที่สร้างแรง

การพัฒนา 5H	วัตถุประสงค์
	<p>บันดาลใจให้บุคคลหรือกลุ่มคนอื่น ชี้สามารถทำได้ด้วยตนเองหรือร่วมมือกันทำความดีได้</p> <p>2. ระดับชุมชน (Community) ลูกเสือกระทำความดีด้วยตนเอง แล้วส่งผลดีต่อครอบครัว วงศ์เรียน ชุมชน และประเทศชาติ ที่ลูกเสือเป็นสมาชิกอยู่ เช่น ร่วมการพัฒนาชุมชน หมู่บ้าน, บรรเทาสาธารณภัย ลูกเสืออาสาจราจร ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาตามถนนหนทาง เป็นต้น</p> <p>3. ระดับสิ่งแวดล้อม (Environment) ลูกเสือกระทำความดีแล้วเกิดผลดีในวงกว้างต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยให้สิ่งแวดล้อมของโลกและมวลมนุษยชาติ สิ่งมีชีวิต ดีมากขึ้น เช่น กิจกรรมบำบัดน้ำเสีย รณรงค์ประยัดพลังงาน การปลูกต้นไม้เพื่อลดมลพิษในอากาศ การอนุรักษ์สัตว์และพืชไก่สูญพันธุ์ เป็นต้น</p>
3. ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart)	<ol style="list-style-type: none"> 1. tribe แห่งถึงความสำคัญของตนเอง ในฐานะที่เป็นลูกเสือของชาติไทย และเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของมวลสมาชิกพี่น้องลูกเสือทั่วโลก 2. tribe แห่งก้าวจากการทำความดี “แม้เพียงเล็กน้อย” แต่อาจสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น อยากรทำความดีให้ได้มากยิ่งขึ้นกว่าตัวเรา และอาจแพร่ขยายไปได้ไม่สิ้นสุด และเราคือ “ผู้นำ” ผู้นำด้วยความดี สูงสุด
4. ด้านสุขภาพ (Health)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การทำความดีต่อผู้อื่นนั้น ช่วยให้ดีใจของเรามี “ความสุข” และจิตใจที่เป็นสุข ช่วยให้ร่างกายและสุขภาพของลูกเสือแข็งแรง 2. “สันติภาพ” ช่วยให้มวลมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ มีอายุยืนยาวและมีความสันติสุข 3. ลูกเสือเรียนรู้ว่าใจเป็นนาย กายเป็นป่าว คิดดี ทำดี พูดดี ช่วยให้ร่างกายแข็งแรง ชีวิตมีความสุข

การพัฒนา 5H	วัตถุประสงค์
5. ด้านการเป็นผู้มีความสุข (Happiness)	ลูกเสือย่อ้มเชื่อมั่นว่า ความดีหรือสันติภาพนั้น จะเกิดได้จะต้อง “เริ่มต้นที่ตัวของเราเสมอ” (Peace Start with me) ลูกเสือย่อ้มทำสิ่งเล็กๆ น้อยโอกาส ไม่หวังผลตอบแทน ทำดีให้ใจเป็นสุข ชุมชนเป็นสุข และสร้างสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ของลูกเสือให้เต็มไปด้วยความสุข

3. สาระที่ได้จากการทำกิจกรรม

3.1 ลูกเสือได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา ความสำคัญและประโยชน์ของการร่วมกิจกรรมโครงการ Better World Framework ของสำนักงานลูกเสือโลก

3.2 ลูกเสือมีทักษะในการร่วมกิจกรรม ใน 3 ระดับ (3 Dimensions) คือ 1) ระดับบุคคล 2) ระดับชุมชน และ 3) ระดับสิ่งแวดล้อม โดยสามารถตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ และเป็นการทำความดีที่เหมาะสมกับตนเองได้ เมื่อผ่านเกณฑ์ที่กำหนดลูกเสือเนตรนารีมีสิทธิ์ระดับเครื่องหมายลูกเสือผู้นำสันติภาพและได้รับเกียรติบัตรจากสำนักงานลูกเสือโลก

3.3 ลูกเสือได้ร่วมกิจกรรมแล้วเกิดทัศนคติและเห็นคุณค่าของการทำความดีด้วยตนเอง การสร้างสันติภาพให้เกิดแก่ผู้อื่นด้วยฝีมือของตนเอง พัฒนาเป็นนิสัย เป็นผู้มีจิตใจดี และเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศไทยต่อไป

4. แผนระหว่างองค์กรสำหรับมนุษยภาพสันติภาพ (Messenger of Peace)

WOIS Model	น. เนตเวอร์ก	หัวข้อเรื่อง	เนื้อหา/กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของภารกิจ	บทบาทของทีมภารกิจชุมชน	สื่อ/แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา	ผู้ฝึกอบรมดีเด่น
๑. ชนิด ๑ Inspire	โครงนิเทศ	และน้ำลักษณะการทำ กิจกรรม และนำตัวรู้ ที่ปรึกษาชุมชน และภารกิจชุมชน ของฉันเสือ	แนะนำน้ำลักษณะการทำ กิจกรรม และนำตัวรู้ ที่ปรึกษาชุมชน และภารกิจชุมชน	เพื่อให้สามารถใช้ ให้แน่นหนาทาง การทำกิจกรรม ร่วมกัน	เป็นผู้ให้คำอธิบาย ตอบข้อสงสัย ให้ความเข้าใจ	รีโตรีโนะนา MOP สไตล์ภาพ	ครูพงศ์ใบอนุ ผ่องพันธุ์งาม
๒.	พัฒนาผู้นำชุมชน และแบตช์ MOP*	ผู้นำชุมชนเข้าสื่อและ เบ็ดเตล็ดเพื่อเตรียมตัว ในการจัดกิจกรรม (หรือเชิญ บุคคลจากชุมชนอื่น มาเข้าร่วมสภากาชาด)	ผู้นำชุมชนพัฒนา และสร้างความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ในภารกิจชุมชน และการจัดกิจกรรม	ให้เห็นผู้นำชุมชน และชุดงานสีเขียว เกิดและรับผู้นำชุมชน แก่กันและกันเพื่อประโยชน์ ของชุมชน	ผู้จัดพิธี, เตรียมจัดงาน, เตรียมผู้ทรงคุณวุฒิ เข้าร่วมหัวเรือใหญ่ ผู้นำชุมชนของ	ผู้นำชุมชน สน. ถูกเสื่อโคล่า, แบบจำลอง ผู้นำชุมชน หรือหน้าที่ของ ผู้นำชุมชนของ MOP	ครูพงศ์ใบอนุ ผ่องพันธุ์งาม, ผู้ปกครอง, หรือหน้าที่ของ ผู้นำชุมชน
๓.	การสำราญ ความคาดหวัง ของมนุษยภาพ	การสำราญ ความคาดหวัง ของมนุษยภาพ	- ตั้งชื่อผู้นำ - คำขอภูมิปัญญา - รวมเดินสายรุ้ง - สร้างเป้าหมาย - ศรีบันราษฎร์ - จุดไฟประดับ ๑ เล่ม ใบกฐะส่างชั้น庸	ให้สูงชีวิตรีบันดา การรักษาสิ่งที่ ควรให้ลิขสิทธิ์ ดีขึ้น (Better World)	- ศรีบันราษฎร์ อุปกรณ์ ดำเนินภารกิจภารกิจ ดีขึ้น	- เสื้อ Live Vest - เสื้อ Change The World - ลูกปักภารกิจ Hero (ปฏิทัศน์งดงาม)	ครูพงศ์ใบอนุ ผ่องพันธุ์งาม

รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เสิร์ฟสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์
ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

WOIS Model	หัวข้อเรื่อง	เนื้อหา/กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของกรอบ	บทบาทของทีมร่วมบุน	สื่อ/แหล่งเรียนรู้ภายนอก	ผู้รับผิดชอบ
4. น. เนเชอร์แลนด์	Introduction to Messenger of Peace จูโน่สีเขียว สำนักงานพัฒนาชุมชน	- ลูกเสือปฏิ德ิกร - เพื่อนๆ ளานี้อยู่ในโลกใบป่า - รู้จักถูกต้องและชื่นชม - ผู้นำสืบทอด ธรรมะป่าหิน - ลูกเสือพัฒนาชุมชน ทำอย่างไร ให้รักษา	เพื่อให้ stemming ภาษาไทย มีความแม่นยำ หลังจากออกงาน ร่วมกัน	เป็นผู้ให้คำอธิบาย ตอบข้อสงสัย ให้ความเข้าใจ ให้ความเข้าใจ ร่วมกัน	- ศูนย์พัฒนา Messenger of Peace ในประเทศไทย - ผู้สอนภาษา	ครูพงศ์ภานุ ผู้สอนภาษา
5. ชั้นที่ 2 Learn and Decide เรียนรู้และตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง	Better World Framework ข้อมูลสำนักงาน ลูกเสือโลก	BWP – มีกิจกรรม นำเสนอในรูปแบบ SWA (โครงสร้างใหญ่) -Mop (สัมมิติภาพ) -WSEP (สัมมนาต่อสัมม)	เพื่อให้ stemming เห็นช่องทาง ในการร่วม กิจกรรม และ เห็นป้าหมาย ของค่าวาสดุ	เป็นผู้ให้คำอธิบาย ตอบข้อสงสัย ให้ความเข้าใจ ร่วมกัน	- วิดีโอ SWA - วิดีโอ Mop - วิดีโอ WSEP - แบบจำลอง กิจกรรม ชุดงานแต่ละ	ครูพงศ์ภานุ ผู้สอนภาษา (หรือเชิญวิทยากร มาบรรยาย)

WOSM Model	6.	หัวข้อเรื่อง	เมือหา/กิจกรรม	วัตถุประสงค์ ของการทำ กิจกรรม	บทบาทของ กีรตินาชมนุ บุญญา	สื่อ/แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญา	ช่องผู้รับผิดชอบ
peace	Messenger of Peace Dance ดูแลเชิงตัวนำ สนับสนุนการ สร้างสรรค์ (L&D-SC)	Messenger of Peace Dance ดูแลเชิงตัวนำ สนับสนุนการ สร้างสรรค์ (L&D-SC)	WOSM Model	เพื่อให้สามารถ นำทักษะของ MoP Inspire ทางแอลป์บันดาลใจ จากการเรียนที่ดีของ ลูกเสือคืนให้เด็กๆ	โรงเรียนมาศึกษา ร่วมกับศูนย์ฯ แลระบบไปร่วม ความสนุกสนาน ความสุข การ สนับสนุน กิจกรรม ประจำทุกอย่าง	โรงเรียนศูนย์ฯ การทูน, ศูนย์ข้อมูลสังคม ให้ความเข้าใจ ในเรื่องศีลธรรม (สังคม) - Map Song - สื่อดิจิทัล	- ศูนย์ฯ Messenger of Peace Dance ชาติประชารัฐ ศูนย์ศีลธรรม (สังคม) - ศูนย์ฯ

WOSM Model	หัวข้อเรื่อง	เนื้อหา/กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของการรับรู้	บทบาทของผู้รับรู้ในการเขียนแบบบูรณาการ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่มีปัจจัยบูรณาการ	ช่องรับผิดชอบ
Learn and Decide	ผู้นำพัฒนาชุมชนวิสาหกิริยา ศึกษาปฏิบัติเชิงปฏิบัติการ เรียนรู้และตัดสินใจ	WOSM Model Share นำเสนอแนวคิด ใจกลางเพื่อพัฒนาชุมชน ทำครัวตามต้นแบบท้องถิ่น	เพื่อให้ผู้นำพัฒนาชุมชน มีความเข้าใจ ในเรื่อง สืบสานศิริภาพ ประยุกต์ในร่วมกับ ผู้นำชุมชน	เป็นผู้ให้คำแนะนำ นำกิจกรรม ดำเนินการ นำเสนอแนวคิด ทำครัวตามแบบ ผู้นำชุมชน	-ตัวเอง -กลุ่ม -ชุมชน -ภาคีชุมชน -ภาคีชุมชน	ตรวจสอบค่าณิต ผู้อ่านพัฒนาจังหวัด
น.เบิกบาน	7.	ผู้นำพัฒนาชุมชนวิสาหกิริยา ศึกษาปฏิบัติเชิงปฏิบัติการ เรียนรู้และตัดสินใจ	Learn & Decide เรียนรู้ความหมาย ของสืบสานศิริภาพ ตัดสินใจได้ นำไปใช้ในงาน ตัวแทนสื่อสื่อสาร	ท่างครัวตามต้นแบบ ผู้นำชุมชน ทางครัวตามต้นแบบ	ตัวเอง ภาคีชุมชน ภาคีชุมชน	
		ขั้นที่ 2 Learn and Decide เรียนรู้และตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง	ความหมายของ สืบสานศิริภาพในมุมมอง ของตนเอง และผู้อื่น ติดต่อ “ต้นไม้แห่งสืบสานศิริภาพ” (Tree of Peace)	Share นำเสนอ คุณธรรม ให้กับคนอื่นๆ		

WOSM Model	หัวข้อเรื่อง	เนื้อหา/กิจกรรม	วัชภุประสีงค์ ของภารกิจแบบ	บทบาทของ กี่รีสอร์ฟชุมบูบ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญา	ช่องรับเมตขาดอบ
Learn	แนวคิดในภารกิจแบบสีyan โครงการที่ต้องการเปลี่ยนเจ้า	Ah Lei Lei Scout Spirit, Ooo... Ahh Lei Lei, Ahh Lie Lei Quita Tonga, Ahhh... Massa Massa Massa, Ooo... Aloe Aloha Aloha.	เพื่อให้สามารถ นำทักษะของ MOP สร้างพลังในภาวะ ทำให้ความติด เศริงงาเพลสังสรงสุด	เป็นผู้ชี้แจงคุณูป นำกิจกรรม สอนวิธีการ ฝึกอบรม ดูแลชุมชน	-ภาษาไทยคร่าวม ชนะได้ใหญ่ "ค่ามา Ah Lei Lei" -สีสันความงาม	ครูพังศ์ใหญ่ ผู้อ้างพืชผักตาม
Act	๙. ชั้นที่ 2 Learn and Decide เรียนรู้และตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง	๗๗๘๔๔๕๔๖๕๕ SCOUT.ORG	-ผู้มาศึกษาและลงมือปฏิบัติ -เข้มแข็งในส่วนของการลงมือปฏิบัติ -เรียนรู้วิธีการลงมือปฏิบัติ ความต้องการที่ต้องการทำให้ เพื่อสร้างสีสันทั่วโลก และเป็นมาตรฐานเดียว	เพื่อให้ผู้มาศึกษาทักษะ กิจกรรม สร้างสมรรถภาพ ของผู้ปฏิบัติ การ ฝึกอบรม อบรมผู้นำ จิตอาสา ฯ ให้สามารถลงมือปฏิบัติ -กิจกรรมส่วนตัว -กิจกรรมที่ห้องเรียน -สีสันความงาม	เป็นผู้ชี้แจงคุณูป นำกิจกรรม สอนวิธีการ ฝึกอบรม ดูแลชุมชน ฯ ให้สามารถลงมือปฏิบัติ -กิจกรรมส่วนตัว -กิจกรรมที่ห้องเรียน -สีสันความงาม	ครูพังศ์ใหญ่ ผู้อ้างพืชผักตาม

WOSM Model	หัวขอเรื่อง	เนื้อหา/กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของกราฟิกธรรม	บทบาทของกราฟิกธรรมบุน	สื่อ/แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา	ช่องรับผิดชอบ
การท่องเที่ยว	ศิลปะแบบภัยภัย (Criticue Art) เพื่อแสดงร่างสมบัติ ข้อมูลฯ	- สมาร์ทโฟนและถ่ายภาพ ติดตามแบบภัยภัย (ติดประทีฐไปบ่นงาน) นิยมมากในประเทศไทย ใช้หัวรัน พัฒนาโดย ดร.พลadee วนัชกร ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทย ศรีรัตน์กาลังษ์(ตีพ)	- เพื่อให้สามารถถ่าย รีบูน์ได้ดี ที่ช่วยสร้างสมมารี	เชิญวิทยากร ดร.พลadee วนัชกร มาบรรยายและ สอนติดปะถักข้อมูล นำเสนอวิชาภาษาไทย โดยเจ้าตัว กิตติกร คิดใหม่ ใบภานุ สร้างสรรค์ภาพ	- กรณีขาดเวลา ประกาศให้สนใจ สอนติดปะถักข้อมูล ตีล้อ ^๑ แบบรักษ์โลก	ครุพงศ์ภูมิ ผู้ทรงผู้นำฯ ดร.พลadee วนัชกร ภานุชัย
นวัตกรรม	10. ขั้นที่ 2 Learn and Decide เรียนรู้และตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง	การนำเสนอผลงานงานศิลปะ ^๒ ของศิลปิน				

WOSM Model	หัวข้อเรื่อง	เป้าหมาย/กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	บทบาทของผู้รับผิดชอบ	ช่องทางรับเรียนรู้/วิธีดำเนินการ
น.๘๙๖/๑๒๑/๑	13. การทำางานปั้นปูที่มี “ตัวผลักดันสร้างความภูริทัศน์” ตามหลักพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน	- กิจกรรมเฝ้าระวังปัญหาสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพฯ 1. แบบห้องพูด 2. แบบทดสอบ	- เพื่อให้สมาร์ทิก ศรีอยุธยา สามารถเข้าใจงานที่ตนต้องทำ - ประเมินความต้องการของผู้ใช้งาน - ประเมินตัวผลิตสินค้าและบริการที่ต้องการให้ได้มากที่สุด - ติดตามพัฒนา	ประเมินให้ครอบคลุม นำกิจกรรม เครื่อง官能รับรู้ ลูกปะโลหะ และสูญเสียให้ได้มากที่สุด ประเมินตัวผลิตสินค้าและบริการที่ต้องการให้ได้มากที่สุด ประเมินตัวผลิตสินค้าและบริการที่ต้องการให้ได้มากที่สุด	- เศรษฐกิจ ๓ วง - ศูนย์นิสิต - กิจกรรมภาษาแคคบ - ศูนย์จัดอบรม - รายงานทุกวันๆ

WOSM Model	หัวข้อเรื่อง	เนื้อหา/กิจกรรม	วัฒนประสัช กิจกรรม	บทบาทของ กิจกรรม	สื่อ/แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญา	ชื่อผู้รับผิดชอบ
14. นabeak	เรื่องทำครัวน้ำดี ครรภที่ 1	ถูกเสื้อกิรินทำครัวน้ำดี ตามที่สอนจากแม่บูร แสงรุ่งอรุณจาก Scout.org	เพื่อให้ stemming ลงมือปฏิบัติ (Do)	ใบหน้าผู้นำ การสอนแบบบูร ศรัทธาท่องทางฯ	- ครุณพิพิชัยร์ - รุ่งปาริษิตกุลนันต์ - กล่องติจิตกุล	ครุณพิพิชัยกุล ผู้อุปถัมภ์งานฯ
15.	เรื่องทำครัวน้ำดี ครรภที่ 2	ถูกเสื้อกิรินทำครัวน้ำดี ตามที่สอนจากแม่บูร แสงรุ่งอรุณจาก Scout.org	เพื่อให้ stemming ลงมือปฏิบัติ (Do)	ใบหน้าผู้นำ การสอนแบบบูร ศรัทธาท่องทางฯ	- ครุณพิพิชัยร์ - รุ่งปาริษิตกุลนันต์ - กล่องติจิตกุล	ครุณพิพิชัยกุล ผู้อุปถัมภ์งานฯ
16.	เรื่องทำครัวน้ำดี ครรภที่ 3	ถูกเสื้อกิรินทำครัวน้ำดี ตามที่สอนจากแม่บูร แสงรุ่งอรุณจาก Scout.org	เพื่อให้ stemming ลงมือปฏิบัติ (Do)	ใบหน้าผู้นำ การสอนแบบบูร ศรัทธาท่องทางฯ	- ครุณพิพิชัยร์ - รุ่งปาริษิตกุลนันต์ - กล่องติจิตกุล	ครุณพิพิชัยกุล ผู้อุปถัมภ์งานฯ

ขั้นที่ 3 DO ลงมือปฏิบัติ และ ขั้นที่ 4 SHARE แบ่งปันและบันดาลใจ

WOSM Model	ເພນດາ	ຫັວໜ້ອງ	ເນື້ອຫາກ/ກົງກະຕົມ	ວັດຖຸປະສົງ ຂອງການກຳ ກົດຮຽນ	ບານາຄາອອນ ກີ່ກົດໝາຊັ້ນນຸ່ມ	ສື່ອ/ແລ້ວເຮັດບັງ/ ນັບປັບປາ	ຊື່ຜູ້ຮັບຜິດຊອບ
ນຸ່ມເຄີຍ	17.	ເລີ່ມທຳການມີ ຄ່າຮັງທີ 4	ຄູ່ກໍເສື່ອງເກີມທຳການມີ ຕາມທີ່ຕ່າງໆແນ່ນໆ ແລ້ວກາຍານ່າງໆ	ເພື່ອໃຫ້ສົມາຕົກ ລົງມ່ວນປົງປົກ (DO)	ເປົ້າຜູ້ໃຫ້ ກາຮສ້ນປະສົງ ຕອບຫຼວງທ່າງ ၁	- ດ້ວຍພົມເຫດອົງ - ຂະປະຄົນທາອຸນດ - ກໍສົດຈິຕົດ	ຕູ້ພັງຕົງຢູ່ນິຕ ຜ່ອງພັ້ນງົງນາ
18.	ເລີ່ມທຳການມີ ຄ່າຮັງທີ 5 (ສຸດທ່າຍ)	ຄູ່ກໍເສື່ອງເກີມທຳການມີ ຕາມທີ່ຕ່າງໆແນ່ນໆ ແລ້ວກາຍານ່າງໆ	scout.org	ເພື່ອໃຫ້ສົມາຕົກ ລົງມ່ວນປົງປົກ (DO)	ເປົ້າຜູ້ໃຫ້ ກາຮສ້ນປະສົງ ຕອບຫຼວງທ່າງ ၁	- ດ້ວຍພົມເຫດອົງ - ຂະປະຄົນທາອຸນດ - ກໍສົດຈິຕົດ	ຕູ້ພັງຕົງຢູ່ນິຕ ຜ່ອງພັ້ນງົງນາ
		ຂັ້ນທີ 3 DO ລົງມ່ວນປົງປົກ ແລະ ຂັ້ນທີ 4 SHARE ແບ່ງປັນແຮງບັນດາລົງ		ທີ່ມີມອບັນດາຜູ້ອາຍ MOP ທີ່ມີມອບເນັດຈີ MOP ທີ່ມີມອບເປົ້າກົດຕົກ ຈາກ ສົມ. ຄູ່ເສື່ອໂລກ	ເປົ້າຜູ້ໃຫ້ທີ່ ແລະສູງປົກຈົກຈຽມ ສົມຫຼັກ - ກໍານົດ ເປົ້າກົມາໃໝ່ ໂນກາທ່າ ຄວາມຕື່ມ ດົກຈົ່າໂລ	- ເປົ້າຜູ້ໃຫ້ - ຜ້າຜູ້ອາຍ MOP - ເມື່ອຕົກ MOP	ຕູ້ພັງຕົງຢູ່ນິຕ ຜ່ອງພັ້ນງົງນາ, ຜ່ອມວຍກາວ ຜ່ານກາງ ມາເນັ້ນໄດ້ງຕື່ ທີ່ຕົບມາຈຳນົມ
		1. ປະກາດຜົນສຳເລັກ		ທີ່ມີມອບັນດາຜູ້ອາຍ MOP ທີ່ມີມອບເນັດຈີ MOP ທີ່ມີມອບເປົ້າກົດຕົກ ຈາກ ສົມ. ຄູ່ເສື່ອໂລກ	ເປົ້າຜູ້ໃຫ້ທີ່ ໃໝ່ກຳສົ່ງໃຈ ສົມຫຼັກ - ກໍານົດ ເປົ້າກົມາໃໝ່ ໂນກາທ່າ ຄວາມຕື່ມ ດົກຈົ່າໂລ		

4. การประเมินผล

- ประเมินผลด้านความรู้ (K) โดยพิจารณาจากการสังเกตการร่วมกิจกรรม การตอบคำถาม การสัมภาษณ์พูดคุย ความสนใจตั้งใจเรียนรู้
- ประเมินผลด้านทักษะ (P) โดยพิจารณาจากผลสำเร็จ การรายงานภาพกิจกรรมที่ปฏิบัติ ในเว็บไซด์ Scout.org ว่าดีเด่น เหมาะสม
- ประเมินผลด้านทัศนคติ (A) โดยพิจารณาจากพฤติกรรมการทำความดีที่ยังคงมีต่อไป แม้จะประสบความสำเร็จในกิจกรรมชุมนุมแล้ว
- เกณฑ์การตัดสิน ลูกเสือ-เนตรนารีที่ผ่านการประเมินและมีสิทธิ์คล้องผ้าผูกคอ ประดับเบ็ดจ์ และได้รับบุปผาบัตรของ Messenger of Peace จะต้องมีผลการปฏิบัติงาน 1) แบบรายบุคคล 50 ชั่วโมงขึ้นไป และ 2) แบบทีม 1,000 ชั่วโมงขึ้นไป โดยครุฑีปรีชาชุมนุม เป็นผู้รับรวมข้อมูล ภาพถ่าย และเสนอรายชื่อลูกเสือ-เนตรนารีที่เข้าร่วมกิจกรรมไปยังผู้ประธาน Messenger of Peace ประจำประเทศไทย

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ลูกเสือ-เนตรนารีที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมลูกเสือสันติภาพ ได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำความดีเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสันติภาพที่ช่วยให้โลกดีมากขึ้น
- ลูกเสือ-เนตรนารีที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมลูกเสือสันติภาพ มีทักษะในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกลูกเสือโลกผ่าน scout.org และสามารถเข้าไปเรียนรู้การทำความดีของผู้อื่น (Inspire) และแบ่งปันความดีของตนเองให้ผู้อื่นเกิดแรงบันดาลใจ (Share)
- ลูกเสือ-เนตรนารีที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมลูกเสือสันติภาพ ทัศนคติที่ดีต่อกิจการลูกเสือ เชื่อมั่นในการเป็นลูกเสือไทยที่ดี ภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกิจการลูกเสือของโลก มีแรงจูงใจที่จะทำความดีต่อไปจนเกิดเป็นนิสัย และกลายเป็นผลเมืองที่ดีของประเทศไทย เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่
- ลูกเสือ-เนตรนารีที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมลูกเสือสันติภาพ ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรม ฝึกฝนการเป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดี และเห็นประโยชน์ของการทำงานเป็นทีมว่าได้ผลมากกว่าการทำงานที่สำเร็จโดยลำพัง
- ลูกเสือจะเป็นผู้ที่ได้รับความสุขจากการปฏิบัติความดีของตน เรียนรู้ที่จะแบ่งปันความสุขให้ผู้อื่น และช่วยสร้างให้โลกเกิดสันติสุขในที่สุด

ตัวอย่างภาคีจารกรรม ของกลุ่มนักสื่อผู้นำสัมชนิดีภาพจากทั่วโลก (Messenger of Peace around the World)

กลาเสี่ยงผู้นำสัมชนิดีภาพในประเทศไทย ทำความดีด้วยการเก็บขยะในบริเวณชายหาด

ชมวีดิทัศน์ https://www.youtube.com/watch?time_continue=34&v=PVLuRvtQ1Kc

ลูกเสือผู้นำสันติภาพในประเทศไทย ทำความตื่นเต้นยกระดับบริการน้ำดื่ม
สะอาดให้กับประชาชนเดินทางโดยสารใน Rajasthan Scout and
Guide association and North Western Railway Bharat Scout and Guide
Association to be started in water on dated 17-5-2014 to dated 30-6-
2014 in Jaipur Railway Station In Plate from No. 2 & 3 regularly. More
than 10 scout and 10 guide, 10 rover and ranger got the service in the
water service. The water service to be started regularly 3.00 PM to 7.30
PM. More train departure in Jaipur Railway Station regularly and scout
and guide or rover and ranger serve the cold water in the train and other
passenger and people.

ลูกเสือผู้นำสันติภาพในประเทศไทย เน้นจัดทำ ทำความตื่นเต้นยกระดับบริการน้ำดื่มสะอาดให้กับประชาชนเดินทางโดยสารใน Rajasthan Scout and Guide association and North Western Railway Bharat Scout and Guide Association to be started in water on dated 17-5-2014 to dated 30-6-2014 in Jaipur Railway Station In Plate from No. 2 & 3 regularly. More than 10 scout and 10 guide, 10 rover and ranger got the service in the water service. The water service to be started regularly 3.00 PM to 7.30 PM. More train departure in Jaipur Railway Station regularly and scout and guide or rover and ranger serve the cold water in the train and other passenger and people.

Messengers of Peace

ลูกเสือผู้นำสันติภาพโรงเรียนจิตวัดด้า (ถูกเสือสามัคคี ชั้น ป.4-6) ภาคความดีในโรงเรียน ด้วยการสร้างภูมิรักษา ความประทับใจทางาน แก่บุตรหลาน เกี่ยวนเล็ก ๆ คิดจะคุ้ย และ บุคลากร ฯ ทั่วไป รวมในบริการด้าน ศรัทธาอย่างดี ด้วย ความระมัดระวังพนที ด้วยจิตอาสาภารายเป็นภาระแก่ครุฑ์

สันติภาพเริ่มต้นที่ตัวของเรา (PEACE START WITH ME)

၁၇၆၂။ မြန်မာပြည်တော်းဝန်ကြီးချုပ်၏ အမြန်ဆုံး မြန်မာပြည်တော်းဝန်ကြီးချုပ်၏ အမြန်ဆုံး

W.M. 2561

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : เสริมสร้างวินัยในตนเอง

อาจารย์อัตยา บุณยรัตน์¹

1. ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร ทรงให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบมาโดยตลอด ทรงเคารพะเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด จนเป็นที่ประจักษ์ และพระองค์ยังทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทและพระราโชวาทสำหรับสถานที่ต่าง ๆ ไว้ให้พสกนิกรได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการมีวินัย ออาทิ พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานgrade โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ ณ สวนอัมพร กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2543 ความว่า

“วินัยนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในส่วนบุคคลและในส่วนรวม กล่าวคือ ในส่วนบุคคล วินัยจะทำให้บุคคลสามารถใช้ความรู้ ความสามารถและประพฤติดนปฎิบัติงานได้ถูกต้องและเป็นประโยชน์ ในส่วนรวม วินัยนี้นั้น จะทำให้หน่วยงาน สังคมตลอดจนชาติบ้านเมืองมีความแข็งแกร่งสามารถปฏิบัติการต่าง ๆ ร่วมกันได้อย่างเป็นเอกภาพ วินัยจึงเป็นปัจจัยหรือพลังอย่างสำคัญ ในการสร้างสรรค์ ความเป็นปกติเรียบร้อย และความเจริญมั่นคงให้แก่บุคคลและส่วนรวม”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พระราชทานพระบรมราโชวาท เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2562 ความว่า

“เด็กทุกคนควรมั่นศึกษาทำความรู้ และประพฤติดนเป็นคนดี มีระเบียบวินัย เพื่อว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยให้แต่ละคนประสบความสุขความเจริญ และความสำเร็จในชีวิตได้ ในวันข้างหน้า”

ทั้งสองพระองค์สะท้อนพระวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความมีวินัยไว้ชัดเจน หากพิจารณาความหมายของ “วินัย” ซึ่งหมายถึง การยึดมั่นและรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ทั้งวินัยต่อตนเองในการผลักดันชีวิตให้ก้าวหน้า วินัยต่อองค์กร สังคม ปฏิบัติตามจริยธรรม จรรยาบรรณและควรพต่องุณาฯ จะเห็นได้ว่าวินัยเป็นคุณธรรมที่มีหน้าที่กำกับและส่งเสริมให้บุคคล สังคม อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และช่วยพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

¹ อาจารย์โรงเรียนขลุงรัชดาภิเษก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

นอกจากนี้วินัยถือว่าเป็นคุณธรรมที่มีความเชื่อมโยงกับ “ความซื่อตรง ซื่อสัตย์” คนที่มีวินัย เป็นคุณสมบัติ จะมีความเพียรพยายามในการทำกิจกรรมต่างๆ จนกลายเป็นความเคยชินและ เป็นชีวิตประจำวัน เกิดเป็นพฤติกรรมที่อยู่บนสำนึกรักของ “ความรับผิดชอบ” ผู้มีวินัยจึงเป็นผู้รับผิดชอบ ชัด รู้ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ และมีจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

โรงเรียนชลธรด้าวเช็ก มอบหมายให้ครูที่ปรึกษาแต่ละห้องเรียนรับผิดชอบดูแลการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/5 ได้จัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัย ในตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยครูประจำชั้นเป็นที่ปรึกษากิจกรรม เน้นการส่งเสริม ให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกัน วางแผน ลงมือปฏิบัติ และสะท้อนความคิดร่วมกันอย่างรวมพลัง โดยแต่ละ ชั้นตอนมีการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำ ผลงานเพื่อเสริมสร้างความมีวินัย นำเสนอผลงานให้แก่นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกห้องเรียน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถ

1. รู้จักตนเอง สามารถวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนได้
2. ทำงานร่วมกันแบบรวมพลังในประเด็น “ความมีวินัย”
3. ฝึกการตั้งคำถามเพื่อหาข้อสรุป
4. ออกรูปแบบกิจกรรมการสร้างวินัยอย่างสนุก
5. ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ กติกาและข้อตกลงต่าง ๆ ของสังคมได้
6. สร้างผลงานเสริมสร้างความมีวินัยตามความสนใจ ได้แก่ แผ่นพับ, infographic, clip
7. ประเมินผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
8. สะท้อนคิดและสรุปงาน

3. สาระของกิจกรรม

การเสริมสร้างวินัย หมายถึง การเสริมสร้างการประพฤติปฏิบัติตนของคนไทยให้มีความเข้มแข็ง เคารพกติกาการอยู่ร่วมกัน มีความหมายถึง การยึดมั่นและรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ทั้งวินัยต่อตนเอง ในการผลักดันชีวิตให้ก้าวหน้า วินัยต่อองค์กร สังคม ปฏิบัติตามจริยธรรม จรรยาบรรณ และเคารพ ต่อกฎหมาย ซึ่งความมีทั้งวินัยในตนเอง และวินัยเพื่อส่วนรวมด้วย “คนมีวินัยในตนเอง” จะต้อง ควบคุมบังคับให้มีความจริงใจและให้ประพฤติปฏิบัติตามความจริงใจนั้นอย่างมั่นคง มีลักษณะเป็น สัจจาชีวิตรู้สึกว่าการตั้งสัตย์สัญญาให้แก่ตัว รู้จักวางแผน แบ่งเวลาเป็น เปิดใจรับทุกคำแนะนำ หรือ

คำติชม และนำความผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไข วินัยอย่างนี้เป็นวินัยแท้ เพราะให้ผลจริงและแน่นอน ยิ่งกว่าวินัยที่เป็นบทบัญญัติ ทั้งเป็นปัจจัยเกื้อกูลให้การถือการใช้วินัยที่เป็นบทบัญญัตินั้นได้ผล เที่ยงตรง ถูกต้อง สมบูรณ์ เต็มเปี่ยมตามเจตนาการมณ์

การเสริมสร้างวินัยในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนี้ กำหนดการเรียนรู้ตามหัวข้อ ดังนี้

- 1) ความหมาย คุณค่าและประโยชน์ของความมีวินัย
- 2) ความมีวินัยมีประโยชน์อย่างไร
- 3) บรรยายกาศที่ส่งเสริมความมีวินัย
- 4) สร้างวินัยอย่างสนุก
- 5) พลังวิเศษเปลี่ยนโลก
- 6) การสร้างผลงานเสริมสร้างวินัยโดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน

4. แบบระยะยาวของการกำกิจกรรม

สัปดาห์	หัวข้อ	จุดประสงค์ การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาท ของครุกร์ปรึกษา	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้
ภาคเรียนที่ 1					
1	หัวข้อ หัวข้อ หัวข้อ	1. สามารถปัปปัตัว ในการเรียนรู้ร่วมกัน อย่างมีความสุข	กิจกรรมที่ 1 เพื่อนคู่คิดมิตรคู่ใจ (Buddy) -คู่จะจากradeชาร์ดสี่ ให้นักเรียนคนละ 1 ชิ้น (อาจเป็นรูปหัวใจ หรือผ้าเรียนตัดเอง) ให้จับคู่กันเพื่อ สमภาษณ์ประวัติย่อ เรียนรู้อย่างชื่อเล่น วันเกิด วิชาที่ถูกนัด และไม่ถูกนัด คติประจำใจ พร้อมทั้งบอกความรู้สึก ต่อเพื่อน	สังเกต การจับคู่ เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ใจ ของนักเรียน และ ช่วยเหลือ ให้นักเรียนมีเพื่อน คู่คิด มิตรคู่ใจ ครบถ้วนคน	กระดาษ การ์ดสี

สัปดาห์	หัวข้อ	จุดประสงค์ การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาท ของครุที่ปรึกษา	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้
2	วิเคราะห์ผู้เรียน	2. บอกวิธีการ การเรียนรู้ที่ตนเอง ถนัด และวิเคราะห์ จุดเด่นดูบบูรับปุ่ง ของตนเองและ ของเพื่อนได้	กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์ผู้เรียน ครุซีเจนว่า การวิเคราะห์ผู้เรียน มีความสำคัญที่ครุ และ นักเรียนจะต้องมา วางแผนการจัดการ เรียนรู้ให้สอดคล้องกับ คุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อให้รู้ว่า นักเรียน มีลักษณะการเรียนรู้ แบบใด เพื่อจะได้ร่วมกัน พัฒนาบบบปุ่งวิธีการ เรียนรู้	ตรวจสอบข้อมูล ในแบบประเมิน ลีลาการเรียนรู้	แบบ ประเมิน ลีลา การเรียนรู้
3	ความหมาย ของ “ความมีวินัย”	3. ทำงานร่วมกัน แบบรวมพลัง เพื่อสืบค้นสัมภาษณ์ อธิบายความหมาย ของ “ความมีวินัย”	กิจกรรมที่ 3 สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ เกี่ยวกับความมีวินัย ไปประเด็นความหมาย ความต้องการ การปฏิบัติ	-เตรียมข้อคำถาม ใน การสัมภาษณ์ ที่ครุและนักเรียน ร่วมกันคิด -อำนวยความ สะดวกในการ ไปสัมภาษณ์บุคคล ที่นักเรียนสนใจ	แบบสำรวจ ข้อมูล
4	ความหมาย ของ “วินัย”	4. ทำงานร่วมกัน แบบรวมพลังเพื่อ สรุปความหมาย ของวินัย	กิจกรรมที่ 4 เรียนรู้ความหมาย ของความมีวินัย -นักเรียนคาดภาพ “วินัยในความคิด ของตัวเรามีหน้าตา เป็นอย่างไร” - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยสูตรร่ายสนทนา แนะนำตัวเอง อธิบาย	-จัดเตรียมอุปกรณ์ กระดาษ ดินสอ สี ปากกา กระดาษ กาว “ป้ายตาม ความเหมาะสม -เน้นการฟัง อย่างตั้งใจ การใช้ ศูนทรีย์สนทนา	อุปกรณ์ ที่จำเป็น ตาม รายการ ข้างต้น

สัปดาห์	หัวข้อ	จุดประสงค์ การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาท ของครุภัติ	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้
			ความหมายของรูป กติกาพูดที่ละ 1 คน และพูดทุกคน -ติดภาพบนป้ายนิเทศ มุมวินัย ถ้าไม่สิ่งที่ เพื่อน ๆ แบ่งปัน ให้เพื่อนฟัง		
5	คุณค่าและ ประโยชน์ของ ความมีวินัย	5. ทำงานร่วมกัน แบบรวมพลัง เพื่อขอรับคุณค่า และประโยชน์ ของความมีวินัย	กิจกรรมที่ 5 ระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับคุณค่าและ ประโยชน์ของความ มีวินัยต่อตัวเรา สังคม และประเทศชาติ	-อำนวยความ สะดวกจัดเตรียม อุปกรณ์ -ฟังนักเรียนแต่ละ กลุ่มน้ำเสอนอ แผนภาพ -ร่วมสรุปประเด็น ของคุณค่าและ ประโยชน์ ของความมีวินัย	โพสติท กระดาษ พลิปchart ดินสอสี
6	บรรยากาศ ที่ส่งเสริม ความมีวินัย	6. ทำงานร่วมกัน แบบรวมพลัง เพื่อแสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับบรรยากาศ ที่ส่งเสริม ความมีวินัย	กิจกรรมที่ 6 ระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับบรรยากาศ ที่ส่งเสริมความมีวินัย จากครู นักเรียน ผู้ปกครอง	-อำนวยความ สะดวกจัดเตรียม อุปกรณ์ - ฟังนักเรียนแต่ละ กลุ่มน้ำเสอนอ ร่วมสรุปประเด็น ของบรรยากาศ ที่ส่งเสริมความมีวินัย	กระดาษ พลิปchart ดินสอสี
7	เกม Spy Set เสริม สร้างความมีวินัย	7. ฝึกการตั้งคำถาม เพื่อหาข้อสรุป	กิจกรรมที่ 7 เกมแกะคำ เล่นเกม จากการ์ด Spy Set เกี่ยวกับเครื่องหมาย จราจร ฝึกตั้งคำถาม เพื่อสรุปเครื่องหมาย คันหาแยกดำเนินกลุ่ม ที่เล่นเกม	-จัดเตรียม Spy Set เครื่องหมาย จราจร	Spy Set

สัปดาห์	หัวข้อ	จุดประสงค์ การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาท ของครุภ์ปรึกษา	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้
8	สร้างวินัยอย่างสนุก	8. ออกแบบกิจกรรม การสร้างวินัย อย่างสนุก	กิจกรรมที่ 8 เราจะสร้างวินัย อย่างสนุกได้อย่างไร นักเรียนร่วมกัน ออกแบบกิจกรรม เสริมสร้างวินัย ที่น่าสนใจและสนุก โดยอาจใช้ตัวอย่าง ประเด็น 7R หรือ คิดด้วยตนเอง	- อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน ในการนำเสนอ ของนักเรียน แต่ละกลุ่ม - ร่วมสรุปประเด็น การสร้างวินัย อย่างสนุก	- สื่อการ จำจัดขยะ แบบ 7R กระบวนการ พลิปชาร์ท ดินสอสี
9	พลังวิเศษเปลี่ยนโลก	9. ออกแบบกิจกรรม เสริมสร้างวินัย	กิจกรรมที่ 9 พลังวิเศษเปลี่ยนโลก นักเรียนที่เข้าใจด้านการ ว่าถ้ามีถุงมือวิเศษ ต้องการให้คนมีวินัย เพิ่มขึ้นจะทำอย่างไรบ้าง	- อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน ในการนำเสนอ ของนักเรียน แต่ละกลุ่ม - ร่วมสรุปประเด็น การสร้างวินัย ด้วยพลังวิเศษ	กระบวนการ พลิปชาร์ท ดินสอสี
10	การจัดทำสื่อเอกสาร	10. จัดทำผลงาน เสริมสร้าง ความมีวินัย	กิจกรรมที่ 10 การทำสื่อหรือผลงาน เสริมสร้างวินัย ตามความถนัด และ ความสนใจ ได้แก่ เอกสาร แผ่นพับ หนังสือเล่มเล็ก เป็นต้น	- เตรียมตัวอย่างสื่อ - จัดเตรียมอุปกรณ์	ตัวอย่างสื่อ
11	การจัดทำสื่อ Infographic	11. จัดทำผลงาน เสริมสร้าง ความมีวินัย	กิจกรรมที่ 11 การจัดทำสื่อ Infographic	- เชิญวิทยากร - เตรียมตัวอย่างสื่อ - เตรียมอุปกรณ์	- วิทยากร จากเครือข่าย - ตัวอย่างสื่อ
12	การจัดทำสื่อ วีดิทัศน์ (คลิป)	12. จัดทำผลงาน เสริมสร้าง ความมีวินัย	กิจกรรมที่ 12 นักเรียนฝึกเขียน โครงร่างการทำ คลิปวีดิโอด้วย “ความมีวินัย”	- เชิญวิทยากร - เตรียมตัวอย่างสื่อ - เตรียมอุปกรณ์	- วิทยากร จากเครือข่าย ไทยพีบีเอส - ตัวอย่างสื่อ

สัปดาห์	หัวข้อ	จุดประสงค์ การเรียนรู้	กิจกรรม	บทบาท ของครุกร์ป์ภาษา	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้
13-14	การถ่ายภาพ ถ่ายทำ และตัดต่อวีดีโอด้วยเครื่องมือที่มีอยู่ในบ้าน	13. จัดทำผลงาน เสริมสร้าง ความมีวินัย	กิจกรรมที่ 13-14 เรียนรู้เรื่องการถ่ายภาพ การถ่ายทำ และ การตัดต่อคลิปวีดีโอด้วยโทรศัพท์ มือถือ	-เชิญวิทยากร -เตรียมคุปกรณ์	-วิทยากร จาก เครือข่าย ไทยพีบีเอส -ตัวอย่างสื่อ
15	วินัยในบ้านของ ของเราเพื่อมุมมอง ของเข้า	15. จัดทำผลงาน เสริมสร้างความมี วินัยตามความถนัด และความสนใจ	กิจกรรมที่ 15 จัดทำผลงาน ตามความถนัด และความสนใจ	-อำนวยความ สะดวกด้านวัสดุ อุปกรณ์	
16	การประเมินผลงาน	16. ประเมินผลงาน จากการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และขยายผล ให้แก่นักเรียนทั่วไป	กิจกรรมที่ 16 ประเมินผลงาน โดยการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน ขยายผล ให้แก่นักเรียนทั่วไป	-ให้กำลังใจ และข้อเสนอแนะ แก่นักเรียน	แบบ ประเมิน
17	การสรุปงาน	17. สะท้อนคิดและ สรุปงาน	กิจกรรมที่ 17 สะท้อนคิดและสรุปผล การดำเนินงาน	-อำนวยความ สะดวกในการ วางแผนและ จัดทำผลงาน -ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุง พัฒนางาน -ร่วมอภิปราย สะท้อนความ คิดถึงผลที่จะเกิด ขึ้นทั้งด้านบวก และด้านลบ	แบบสรุป

5. การประเมินผล

กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนของเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมจึงต้องได้รับการประเมินผลการเข้าร่วมตามจำนวนเวลาเรียนที่กำหนดและการผ่านจุดประสงค์ การเรียนรู้ ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือประเมินผลในแต่ละกิจกรรมดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ/เครื่องมือการประเมินผล
1. รู้จักตนเอง - บอกวิธีการการเรียนรู้ที่ตนเองถนัดและวิเคราะหุณเด่นจุดปรับปรุงของตนเอง และของเพื่อนได้	แบบประเมินลีลาการเรียนรู้
2. ทำงานร่วมกันแบบรวมพลัง - อธิบายความหมาย คุณค่าและประโยชน์ของความมีวินัย - ออกแบบรายการที่ส่งเสริมความมีวินัย	แบบประเมินกระบวนการทำงาน
3. ฝึกการตั้งคำถาม เพื่อหาข้อมูล	
4. ออกแบบกิจกรรมการสร้างวินัยอย่างสนุก - เสนอแนวคิดสร้างสรรค์กิจกรรมที่ทำให้เกิดความมีวินัย	แบบประเมินกิจกรรม
5. จัดทำผลงานเสริมสร้างความมีวินัยตามความถนัดและความสนใจ - แผ่นพับ - Infographic - Clip	แบบประเมินผลงาน
6. ประเมินผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	แบบสังเกต
7. สะท้อนคิดและสรุปงาน	แบบสรุป

เกณฑ์การประเมินผลกิจกรรมเสริมสร้างวินัยมีดังนี้

1. นักเรียนมีผลการประเมินทุกกิจกรรมในระดับผ่านขึ้นไป
2. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

6. ประโยชน์กี่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 นักเรียนตระหนักรถึงคุณค่าและปฏิบัติตนอย่างมีวินัย
- 6.2 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างผลงานเพื่อเสริมสร้างความมีวินัย ขยายผลเป็นแนวทางให้แก่ผู้อื่น เพื่อเป็นตัวอย่าง/ต้นแบบที่เรียนรู้เรื่องความมีวินัยที่เป็นคุณธรรมที่มีหลักที่กำกับและส่งเสริมให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และพัฒนาสังคมให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

ภาคผนวก

คำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

ที่ ๓๒ / ๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนการสอนด้านรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตามที่ได้มีคำสั่งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่ ๔/๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนการสอน ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ โดยให้คณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา พิจารณา ซึ่งมีตัวแทนจากคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ใน การประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๐ ได้เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนการสอนด้านรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามข้อ (๗) แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ประกาศ ณ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ ประกอบกับมติที่ประชุมคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ใน การประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนการสอนด้านรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. รองศาสตราจารย์ทิศนา แหม่มนี	ที่ปรึกษา
๒. รองศาสตราจารย์พิมพันธ์ เดชะคุปต์	ประธานคณะกรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์ยนกฤต รัมไพชี	รองประธานคณะกรรมการ
๔. นางสาวอัชนนา โพธิครุประเสริฐ	คณะกรรมการ
๕. นางสาวาริณี ตีร์วัชญุ	คณะกรรมการ
๖. นายประดิษฐ์ นวลจันทร์	คณะกรรมการ
๗. นายพิรุณ ศิริศักดิ์	คณะกรรมการ
๘. รองศาสตราจารย์สุธีระ ประเสริฐสารพ	คณะกรรมการ
๙. นางประเวณี อัลโย	เลขานุการ
๑๐. นางปัทมา คำภาครี	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นางสาวสุธิดา ผาพร	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- รวบรวม ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทาง หลักเกณฑ์ และวิธีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนด้านรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หากพิจารณาแล้ว มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายว่าด้วยการนั้น ก็ให้เสนอร่างกฎหมายเพื่อให้คณะกรรมการจัดการเรียน การสอนพิจารณา

/ขอให้...

๒. ขอให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณา
ตามข้อ ๑.

๓. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา และ คณะกรรมการ
การจัดการเรียนการสอนมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๙๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

(ศาสตราจารย์กิตติคุณจรัส สุวรรณเวลา)

ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

ຄລະຸ້ງຈັດກຳ

ที่ปรึกษา

ดร.สุภัทร จำปาทอง

เลขานุการสภากาชาดคึกคัก

ดร.สมศักดิ์ ดลประสีทธิ์

รองเลขานุการสภาการศึกษา

ดร.อุษณีย์ โนศวรรย์

รองเลขานุการสภากาครศึกษา

นายสำเนา เนื้อทอง

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา

และพัฒนาการเรียนรู้

នគរបាល

ดร.ประวีณา อั้สโย

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา

ผู้ร่วบรวมเรียนเรียงเอกสาร

ดร.ประวีณา อั้สโภ

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา

นางปัทมา คำภาศรี

អ្នកវិទ្យាការសីកម្មា ជំនាញនរណាពិសេស

ផ្សែនការជួយដំឡើង

นางสุวรรณ สุวรรณประภาพร

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

นางสาวนรีญา วากิ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขานุการสภากาชาดไทย

99/20 ถนนสุขุมวิท เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10300

โทร 0 2668 7123 ต่อ 2528, 2529

โทรสาร 0 2243 1129

เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

ขอความร่วมมือตอบแบบแสดงความคิดเห็น
ในการนำหนังสือไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นข้อมูล
ให้สำนักงานฯ ได้นำไปพัฒนาการศึกษาต่อไป
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามการนำไปใช้
รายวิชาเพื่อศึกษาพัฒนาฯ
ไปใช้ประโยชน์

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขานุการสภากาชาด กระทรวงศึกษาธิการ
โทร. 0 2668 7123 ต่อ 2528, 2529 โทรสาร 0 2243 1129

Website : www.onec.go.th